

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

III Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 5.

ÅREN

1876—1880.

GÖTEBORGS OCH BOHUS LÄN.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.

I dessa hänseenden återopas senaste femårsberättelsen, med anmärkning att i deri omnämnda förhållanden inga andra förändringar skett, än dels att den genom Eders Kungl. Maj:ts nådiga resolution den 5 juli 1872 beslutade delning af Fässbergs pastorat trädte i verkställighet den 1 maj 1879, hvadan detta pastorat numera består af tvenne, Fässbergs och Frölunda, det förra omfattande Fässbergs, Kållereds och Råda socknar samt det senare Frölunda och Askims socknar, dels ock att Eders Kungl. Maj:ts genom nådigt bref den 5 maj 1876 förordnat, att Nya Varfvet, som vore beläget inom både Frölunda socken af Askims härad och Örgryte socken af Säfvedals härad samt i ecklesiastiskt hänseende varit förenadt med Karl Johans församling i Göteborgs stad intill år 1827 men derefter utgjort ett

eget kyrkosamfund, der pastoralvården utöfvats af bataljonspredikanten vid Kungl. Flottans å Nya Varfvet förlagda depôt, skall inom de gränser, som å en af förste landtmätaren C. Burman år 1818 upprättad karta finnas upptagna, fortfarande tills vidare utgöra en särskild församling, hvars medlemmar under tiden ega att angående vården af sina gemensamma angelägenheter öfverlägga och besluta, på sätt nådiga förordningarna dels af den 21 mars 1862 om kommunalstyrelse på landet samt om kyrkostämman m. m. dels ock den 9 juni 1871 angående fattigvården närmare bestämma; att pastoralvården inom församlingen må tills vidare af predikanten vid dervarande straffängelse utöfvas, samt att den i Säfvedals härad belägna del af Nya Varfvet skulle från början af år 1877 tillhöra Askims härad.

2. Invånare.

Länets *folkmängd* den 31 december 1880 utgjorde enligt presterskapets uppgifter, såsom **tabell N:o 1** utvisar, tillsammans 261,114 personer, hvaraf 173,046 tillhörde landsbygden och 88,068 städerna. Då nu länet uppgifves utgöra 42·93 qva-

dratmil (fastland och öar), komma således på hvarje kvadratmil 6,082 invånare. Mellan de särskilda fögderierna fördelade sig landtbefolkningen på följande sätt:

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-63.
1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.....	1.
2. Invånare.....	1.
Tab. Litt. A. Uppgift å antalet förvarade fångar uti Göteborgs och Bohus läns cellfångelse under åren 1876-1880.....	3.
Tab. Litt. B. Uppgift å antal fångar jemte deras brott, som uti kronohäktet i Uddevalla varit förvarade under åren 1876-1880.....	4.
Tab. Litt. C. Uppgift å det antal fångar, som varit förvarade uti Svanesunds kronohäkte från den 1 januari 1876 till den 1 januari 1881.....	4.
3. Näringar.....	5.
Tab. Litt. D. Utsäde och skörd.....	5.
Tab. Litt. E. Egovidd och dess användande till särskilda odlingsföremål.....	5.
Tab. Litt. F. Underhållna kreatur.....	5.
Tab. Litt. G. Markegångstaxa.....	6.
Tab. Litt. H. Uppgift å de vid Göteborgs och Bohus läns hafsfiske under år 1880 begagnade farkoster och redskap samt dessas värden.....	8.
4. Kommunikationsanstalter och varubyten.....	10.
Tab. Litt. I. Göteborgs och Bohus läns hafsfiske åren 1876-1880...	10.
Tab. Litt. K. Verkställda lotsningar och influtna lotspenningar åren 1876-1880.....	12.
5. Kameralförhållanden.....	13.
Tab. Litt. L. Minuthandel med och utskänkning af spirituösa drycker åren 1876-1880.....	13.
Tab. Litt. M. Förteckning å fastigheter i Göteborgs och Bohus län, hvilka vid 1880 års slut egdes af aktiebolag.....	15-17.
Tab. Litt. N. Förteckning å fastigheter i Göteborgs och Bohus län, hvilka vid 1880 års slut egdes af främmande magters undersåtar.....	18.
6. Politi.....	18.
Tab. Litt. O. Öfversigt af omsättningen vid Göteborgs nya hospital under åren 1876-1880.....	21.
Tab. Litt. P. Sjöförsäkringsinrättningarnas verksamhet åren 1876-1880 i Göteborgs och Bohus län.....	22.
7. Länets städer och köpingen Lysekil.....	24.
Tab. Litt. Q. Berättelse öfver Göteborgs stads gator och vägar under åren 1876-1880.....	24.
Tab. Litt. R. Utdrag ur skjutsjournalen vid skjutsstationen i Göteborg under åren 1876-1880.....	25.
Tab. Litt. S. Göteborgs poliskår.....	26.
Tab. Litt. T. Anmälda och upptäckta brott.....	26.
Tab. Litt. U. Statistisk uppgift å rörelsen vid Göteborgs jern- och metallvåg under femårsperioden 1876-1880.....	27.
Tab. Litt. V. Vexelslut å Göteborgs börs.....	31.

	Sid.
7. Länets städer och köpingen Lysekil (Forts.).	
Tab. Litt. X. Antalet handlande i Göteborg har utgjort.....	32.
Tab. Litt. Y. Fabriksrörelsen i Göteborg åren 1876-1880.....	33.
Tab. Litt. Z. Handtverkerierna i Göteborg under åren 1876-1880....	33-34.
Tab. Litt. Å. Bränvinsminutering och utskänkning	35.
Tab. Litt. Ä. Göteborgs utskänkningsaktiebolags verksamhet.....	35.
Tab. Litt. Ö. Uppgift å expedierade (afgångna) försändelser samt redovisad uppbörd m. m. vid Göteborgs postkontor under åren 1876-1880.....	36.
Tab. Litt. Aa. Göteborgs statstelegrafstations verksamhet under åren 1876-1880.....	37.
Tab. Litt. Bb. Göteborgs enskilda banks rörelse under åren 1877-1880.....	37.
Tab. Litt. Cc. Göteborgs inteckningsgarantiaktiebolags ställning vid slutet af åren 1876-1880.....	38.
Tab. Litt. Dd. Uppgift rörande vissa delar af Skandinaviska kreditaktiebolagets verksamhet åren 1876-1880.....	39.
Tab. Litt. Ee. Aktiebolaget Göteborgs köpmansbank	40.
Tab. Litt. Ff. Summariskt sammandrag af aktiebolaget Göteborgs folkbanks ställning under åren 1876-1880.....	41.
Tab. Litt. Gg. Berättelse öfver Göteborgs vattenledningar under åren 1876-1880.....	42.
Tab. Litt. Hh. Sammandrag af berättelserna öfver de arbeten, hvilka styrelsen öfver Göteborgs hamn- och elfarbeten låtit utföra under femårsperioden 1876-1880.....	42.
Tab. Litt. Ii. Uppgift angående de kaj- och brobyggnader m. m. som drätselkammaren i Göteborg låtit utföra under åren 1876-1880.....	43.
Tab. Litt. Kk. Göteborgs Arbetareförening.....	51.
Tab. Litt. Ll. Uddevalla postkontors verksamhet.....	54.
Tabellbilagor	64-78.
Tab. N:o 1. Folkmängden i Göteborgs och Bohus län åren 1876-1880...	64.
Tab. N:o 2. Allmänna vägar och skjutsning i Göteborgs och Bohus län åren 1876-1880.....	65.
Tab. N:o 3. Hemman och jordlägenheter samt stadsjordar m. m. i Göteborgs och Bohus län år 1880.....	66.
Tab. N:o 4. Brandförsäkrings-inrättningarnes verksamhet i Göteborgs och Bohus län åren 1876-1880.....	67.
Tab. N:o 5. Fromma stiftelser, stipendiefonder, pensionsanstalter, sjukkassor och dermed jemförliga inrättningar i Göteborgs och Bohus län år 1880.....	69.

B I D R A G

TILL

SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

III Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 5.

ÅREN

1876—1880.

GÖTEBORGS OCH BOHUS LÄN.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.

I dessa hänseenden återopas senaste femårsberättelsen, med anmärkning att i deri omnämnda förhållanden inga andra förändringar skett, än dels att den genom Eders Kungl. Maj:ts nådiga resolution den 5 juli 1872 beslutade delning af Fässbergs pastorat trädte i verkställighet den 1 maj 1879, hvadan detta pastorat numera består af tvenne, Fässbergs och Frölunda, det förra omfattande Fässbergs, Kållereds och Råda socknar samt det senare Frölunda och Askims socknar, dels ock att Eders Kungl. Maj:ts genom nådigt bref den 5 maj 1876 förordnat, att Nya Varfvet, som vore beläget inom både Frölunda socken af Askims härad och Örgryte socken af Säfvedals härad samt i ecklesiastiskt hänseende varit förenadt med Karl Johans församling i Göteborgs stad intill år 1827 men derefter utgjort ett

eget kyrkosamfund, der pastoralvården utöfvats af bataljonspredikanten vid Kungl. Flottans å Nya Varfvet förlagda depôt, skall inom de gränser, som å en af förste landtmätaren C. Burman år 1818 upprättad karta finnas upptagna, fortfarande tills vidare utgöra en särskild församling, hvars medlemmar under tiden ega att angående vården af sina gemensamma angelägenheter öfverlägga och besluta, på sätt nådiga förordningarna dels af den 21 mars 1862 om kommunalstyrelse på landet samt om kyrkostämman m. m. dels ock den 9 juni 1871 angående fattigvården närmare bestämma; att pastoralvården inom församlingen må tills vidare af predikanten vid dervarande straffängelse utöfvas, samt att den i Säfvedals härad belägna del af Nya Varfvet skulle från början af år 1877 tillhöra Askims härad.

2. Invånare.

Länets *folkmängd* den 31 december 1880 utgjorde enligt presterskapets uppgifter, såsom **tabell N:o 1** utvisar, tillsammans 261,114 personer, hvaraf 173,046 tillhörde landsbygden och 88,068 städerna. Då nu länet uppgifves utgöra 42·93 qva-

dratmil (fastland och öar), komma således på hvarje kvadratmil 6,082 invånare. Mellan de särskilda fögderierna fördelade sig landtbefolkningen på följande sätt:

Fögderi.	Qvadrat- mil lands- bygd.	Folkmängd enligt prester- skapets upp- gifter.	Antal å qv.-mil.
Göteborgs	5·89	35,917	6,097
Indals	8·69	32,986	3,795
Orusts och Tjörns	4·86	30,277	6,229
Sunnervikens	11·08	40,701	3,673
Norrvikens	11·85	33,165	2,798

Vid 1875 års slut utgjorde den kyrkoskrifna befolkningen i länet tillsammans 244,010 personer, hvaraf å landsbygden 167,740 och i städerna 76,270. Folkmängden har således under senaste fem åren ökats med 17,104 personer eller 7 procent, hvaraf å landsbygden 5,306 personer eller 3·2 procent och i städerna 11,798 personer eller 15·6 procent. Under den föregående femårsperioden ökades folkmängden med 11,621 personer eller 5 procent.

Enligt mantalslängderna utgjorde, såsom jemväl af tabell N:o 1 inhemtas, länets folkmängd vid den i slutet af år 1880 skedda mantalskrifningen 259,310 personer eller 1,804 mindre än kyrkoböckerna angifva. Denna skillnad är såsom vanligt störst i Göteborg, der den mantalskrifna folkmängden vid nyssnämnda tid understeg den kyrkoskrifna med icke mindre än 4,939 personer. Förnämsta orsaken härtill har i alla tider varit och synes fortfarande förblifva den, att den fattigare befolkningen, då den för erhållande af billigare bostäder ser sig nödsakad utflytta till de staden angränsande socknarne, icke vill uttaga flyttningsbevis från församlingarna i staden, vid hvilken den alltjemt anser sig fäst, såsom der född och hafvande sin verksamhet. Genom att med staden införlifvas invid dess gränser belägna, af från staden utflyttade personer bebodda områden utjemnas väl skiljaktigheten mellan den kyrko- och mantalskrifna befolkningen, dock endast för en tid, enär i en stad, stadd i så raskt framåtskridande som Göteborg, behovet af utvidgning snart åter gifver sig tillkänna och de i följd deraf stegrade hyrorna inom kort tvinga de mindre bemedlade klasserna att uppgifva fältet för de förmögnare, hvarigenom utflyttning ånyo blir nödvändig och den förut antydda skiljaktigheten inträder igen. För att, såvidt på Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande beror, söka afhjelpa oegentligheten hafva tid efter annan i länskungörelserna erinringar gjorts om stadgandena i 5 § i Eders Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse angående mantals- och skattskrifningarnas förrättande den 20 juli 1861, hvarjemte mantalskrifningsförrättarne anbefalts ställa sig berörda kungörelse till noggrann efterrättelse. Att dessa åtgärder dock endast i obetydlig mån ledt till det åsyftade målet, torde till stor del kunna tillskrifvas den omständigheten, att de i ofvannämnda författning stadgade böter för underlåtenhet att i inflyttningsorten förete prestbevis från utflyttningensortens hufvudsakligast drabba den fattigare befolkningen. Då således blott en försvinnande del af böterna kan uttagas samt något förvandlingsstraff, såsom i fråga om andra böter, här icke finnes bestämdt och enligt prejudikat icke heller kan ådömas, blir följden, att den i allmänhetens ögon obetydliga förseelsen icke af åklagarne beifras med den kraft, som sig bör, och att lagbudet af de försumlige ringaktas. Den anmärkta skiljaktigheten mellan den kyrko- och mantalskrifna folkmängden i Göteborg kommer

emellertid, enligt hvad Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande har grundade skäl att antaga, att i väsentlig mån och för längre tid utjemnas, derest stadsfullmäktiges ansökan om införlifvande med staden af de intill densamma gränsande, i Örgryte socken af Säfvedals härad belägna egendomarne Landala och Gibraltar vinner Eders Kungl. Maj:ts bifall. Redan å kommunalstämma den 29 december 1866 uttalade sig Örgryte socknemän för önskligheten af att Landala måtte med staden förenas; och sedan socknens kommunalnämnd genom tvenne den 14 januari och den 12 juni 1867 hit ingifna skrifter bragt ämnet till vidare behandling, uppdrog Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i skrifvelse af den 31 december samma år åt magistraten i Göteborg att anmoda stadsfullmäktige låta utreda frågan om möjligheten af och vilkoren för införlifvandet. Under den långvariga och grundliga beredning, som hos stadsfullmäktige egnades ärendet, väcktes bland dem förslag att med staden förena jemväl den invid Landala belägna egendomen Gibraltar; hvarefter slutligen stadsfullmäktige inköpte begge de ifrågavarande egendomarne med undantag af några derifrån afsöndrade tomtplatser af mindre betydelse samt i början af år 1877 ingingo till Eders Kungl. Maj:t med underdånig ansökan om de inköpta områdenas införlifvande med staden.

På grund af föreskrift i Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 12 november 1880 företogs i slutet af samma år folkräkning i Göteborg, dervid, i likhet med hvad vid 1868 och 1870 årens folkräkningar var fallet, folkmängdsuppgifterna insamlades medelst såkallade hushållslistor. I samband härmed verkställdes dylik räkning jemväl inom vissa områden af den staden angränsande Örgryte socken, hvarest en betydande mängd personer med kyrkoskrifning i stadens församlingar äro boende. Antalet af den i Göteborg kyrkoskrifna, der boende befolkningen befans härvid uppgå till 71,683 personer, deraf 32,623 män och 39,060 kvinnor. Af den öfriga i staden kyrkoskrifna folkmängden bodde vid samma tid i Örgryte socken 4,718 personer, deraf 3,342 i Landala, 806 i Lunden och 570 i Krokslätt.

Rörande det *sedliga* tillståndet inom länet förekomma i herr statsrådets och chefens för Kungl. Justitiedepartementet embetsberättelse för år 1879, den senast tillgängliga, uppgifter, hvilka vid första påseendet lätt kunna ingifva en ofördelaktig tanke om länets befolkning i allmänhet, enär af en i berättelsen uppställd uträkning af huru många af de inom Stockholms stad och länen för gröfre och ringare brott samt förseelser emot strafflagarne och tryckfrihetsförordningen i första instansen sakfådde komma på 1,000 invånare, inhemtas, att Göteborgs och Bohus län i fråga om antalet sakfådde efter denna beräkning intager 3:dje rummet bland rikets län, Stockholms stad deri inbegripen, beträffande gröfre brott, och 2:dra rummet hvad angår mindre brott och förseelser. Detta mindre gynsamma förhållande måste emellertid uteslutande tillskrifvas den omständigheten, att länet inom sig räknar en större handels- och fabriksstad, der den lösa befolkningens antal följaktligen är talrikt. Sålunda utvisar förut åberopade berättelse, att under det år 1879 i Göteborg sakfåddes på grund af ofvannämnda lagar och förordning för gröfre brott 111, för ringare brott 603 och för förseelser 2,821 personer, motsvarande siffror för länets öfrige städer och landsbygden tillsammans utgjorde endast 46, 192 och 331. Läggas därför, hvad Göteborgs och Bohus län angår, efter afdrag af folkmängden i Göteborg, de senare siffrorna till grund

för den i förberörda embetsberättelse gjorda uträkning, blir resultatet vida gynsamare för länet, i ty att detsamma då, i fråga om antalet sakfælde å 1,000 invånare, bland länen intager 16:de rummet beträffande gröfre brott, 18:de med afseende på ringare brott och 17:de hvad förseelser vidkommer.

Antalet för *fylleri* sakfælde personer, som utgjorde 2,788 år 1876 och 2,913 år 1877, har sedan dess nedgått till 2,464 år 1878 och 2,369 år 1879. Då ibland de sakfælde öfvervägande

delen utgöres af i städerna bosatta personer, torde detta aftagande böra tillskrifvas såväl de minskade tillfällen till arbetsförtjenst, som voro en följd af de med år 1878 inträdande dåliga konjunkturerna inom handels- och fabriksverlden, som ock den genom utskänkingsbolagen i städerna ändamålsenligare ordnade bränvinsförsäljningen.

Angående de i länets cellfångelse och kronohäkten under perioden förvarade *fångar* redogöres i tabellerna Litt. A, B och C.

Tab. Litt. A. Uppgift å antalet förvarade fångar uti Göteborgs och Bohus läns cellfångelse under åren 1876—1880.

1.	Fångar häktade för																																					
	mord.		mordbränd.		mened.		rån.		dråp.		barnmord.		sedlighetsbrott.		vildfåg.		förfalskningsbrott.		olofligt tillgrepp.		bedrägeri.		subordinationsbrott.		bruk af lifsvälfigt vapen.		våld å fästestaden, försändare, maka m. fl.		andra brott eller förseelser.		Summa.		hvaraf blifvit dömd till					
	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.
1876	1	—	—	—	5	—	3	—	2	—	—	—	2	—	—	—	1	—	3	—	160	11	3	1	2	—	5	—	32	—	20	2	237	16	101	10	22	2
1877	1	1	1	—	—	—	2	—	—	—	5	1	—	—	—	—	—	—	3	1	133	19	4	2	1	—	6	—	23	—	13	2	190	30	85	18	21	2
1878	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	1	188	18	2	2	2	—	15	—	35	—	11	1	260	23	108	15	38	3
1879	1	—	—	—	—	—	4	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	9	1	172	27	4	1	—	—	14	—	29	—	9	3	243	34	109	18	26	1
1880	—	—	1	—	—	—	2	—	2	—	—	—	4	1	—	—	1	—	8	1	164	22	7	2	—	—	17	—	32	—	9	3	244	32	112	19	27	4
Summa för alla 5 åren	3	1	2	—	5	—	14	—	6	1	—	—	13	2	—	—	2	—	26	4	817	97	20	8	5	—	59	—	151	—	62	11	1,174	135	515	80	134	12

1.	Fångar, inkomne för aftjenande af böter, ådömda för																												Fångar, häktade för												Summa af båda könen.
	snatteri.		djupplågen.		oloflig bränvinsförsäljning.		oloflig försäljning af vin- o. maldrycker.		fylleri.		diverse förseelser.		Summa.		hvaraf undergått		försvarslöshet, obehörigt kringstrykande och dylikt.		hvaraf blifvit dömd till allmänt arbete		Barn.		Disciplinsolatorer.	Summa summanum.																	
	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.			m.	q.	m.	q.													
1876	21	10	9	—	7	2	2	6	736	22	296	21	1,071	61	1,055	61	16	—	296	39	38	2	86	18	3	—	1	2	6	1,611	118	1,729									
1877	36	13	6	—	4	3	3	8	806	26	287	16	1,142	66	1,134	63	8	3	305	28	34	2	77	8	2	1	1	—	11	1,649	124	1,773									
1878	39	8	3	—	5	4	1	9	948	32	307	17	1,303	70	1,280	64	23	6	373	46	38	1	93	7	1	1	2	5	17	1,955	144	2,099									
1879	34	15	7	—	6	1	1	12	996	24	207	15	1,251	67	1,230	67	21	—	452	51	59	3	102	14	—	—	1	3	7	1,954	155	2,109									
1880	29	10	4	—	2	2	3	12	961	28	235	36	1,234	88	1,212	86	22	2	400	42	35	—	95	4	1	—	1	2	4	1,883	164	2,047									
S:a för alla 5 åren	159	56	29	—	24	12	10	47	4,447	132	1,332	105	6,001	352	5,911	341	90	11	1,826	206	204	8	453	51	7	2	6	12	45	9,052	705	9,757									

Anmärkingar:

1.o. Af ofvanstående antal 9,757 stycken hafva genom födelsen tillhört:

Födelseort.	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.	Summa.
Göteborgs och Bohus län	854	728	885	864	901	4,232
Elfsborgs	632	543	694	704	665	3,238
Öfriga delar af riket	202	476	486	516	463	2,143
Utlandet	41	26	34	25	18	144
Summa	1,729	1,773	2,099	2,109	2,017	9,757

2.o. Häre ingår ej kvarvarande från föregående år, utan endast under året nykomne.

3.o. Likaledes äro icke i antalet inberäknade »transportfångar», hvilka utgjort: år 1876: 173 st.; 1877: 102 st.; år 1878: 85 st.; år 1879: 99 st. och år 1880: 87 st.; tillsammans 546 st.

4.o. Uti ofvanstående antal för försvarslöshet, kringstrykande och dylikt häktade personer ingår ej sådana fångar, som införpassade för brott eller andra förseelser efter utståndet straff eller af annan orsak blifvit såsom försvarslöse behandlade.

4.o. Antalet kvarvarande vid 1880 års slut utgjorde 113 st.

Beträffande byggnader, klädedrägt och lefnadssätt åberopas berättelsen för 1871—1875.

Skarpskytteföreningar finnas i städerna Göteborg, Uddevalla och Strömstad, å ön Orust och i Torsby socken. Vid slutet af år 1880 utgjorde antalet aktiva medlemmar af:

Göteborgs förening.....	386.
Uddevalla d:o	86.
Strömstads d:o	40.
Orusts d:o	228.
Torsby d:o	162.

Rörande beväringsmanskapets styrka och antalet approberade beväringsskyldiga hänvisas till tabell N:o 1. Af de beväringsskyldiga kasserades:

År.	Landt-beväring.	Sjöbeväring.	Summa.
1876	123	147	270
1877	113	183	296
1878	146	141	287
1879	197	211	408
1880	204	171	375

Tab. Litt. B.

Uppgift å antal fångar jemte deras brott, som uti kronohäktet i Uddevalla varit förvarade under åren 1876—1880.

1. År.	2. Mord.		3. Dråp.		4. Rån.		5. Barna-mord.		6. Förfalskningsbrott.		7. Stöld.		8. Snatteri.		9. Otukt med djur.		10. Uppenbar vårdslöshet mot borgernärer.		11. Miss-handel.		12. Hemfrids-brott.		13. Falsk an-givelse.		
	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	
	1876	1	—	1	—	—	—	—	—	3	1	1	13	3	1	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—
1877	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	15	2	1	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—	
1878	—	—	1	—	—	—	—	—	3	1	—	19	1	1	—	—	—	—	7	—	1	—	—	2	
1879	—	—	—	—	1	—	—	—	1	2	—	25	2	1	—	1	—	—	11	1	3	—	—	1	
1880	—	—	1	—	1	—	—	—	3	4	—	33	1	—	—	—	—	—	13	—	2	—	—	—	
Summa	1	—	3	—	2	—	—	—	14	9	2	105	9	4	—	2	—	—	2	—	51	1	6	—	3

1. År.	26. Årekrän-ning.		27. Vållande till annans död.		28. Mord-brand.		29. Oloflig bränvins-utskänkn-ning.		30. Ransak-niug.		31. Försvars-löse dömde.		32. På grund af fattig-vårdsför-ordnin-gen.		33. Böter.		34. Försvars-löse kring-strykande.		35. Transport-fångar.		36. Bysatte.		37. Summa.			
	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.		
	1876	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	1	—	—	1	—	107	7	—	—	16	1	—	—	161
1877	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4	—	—	—	—	1	—	153	9	—	—	13	3	1	—	201	20
1878	1	—	—	1	—	—	—	—	—	11	—	—	—	—	1	—	115	5	—	—	23	1	—	—	183	12
1879	—	—	—	—	3	—	—	—	—	15	1	1	—	—	—	—	212	8	—	—	20	2	—	—	297	15
1880	—	—	—	—	1	—	—	—	—	13	1	4	—	—	—	—	176	2	12	1	16	4	—	—	277	12
Summa	1	—	—	1	4	—	—	1	—	55	3	5	—	—	1	2	763	31	12	1	88	11	1	—	1,119	75

Tab. Litt. C.

Uppgift å det antal fångar, som varit förvarade uti Svanesunds kronohäkte från den 1 januari 1876 till den 1 januari 1881.

År.	Dråp.		Mened och bedrägeri.		Mord-brand.		Mord.		Stöld.		Våld och hemfrids-brott.		Brist af böter.		Summa.	
	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.
1876	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	25	2	28	2
1877	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	16	1	19	2
1878	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	1	19	1
1879	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	39	3	43	3
1880	1	—	2	—	1	—	—	—	3	—	1	—	51	4	59	4
Summa	1	—	2	—	1	—	1	—	6	1	7	—	150	11	168	12

3. Näringar.

Jordbruket, som är länets hufvudnäring, förkofrar sig fortfarande märkbart. Eburu odlingen af foderväxter icke vunnit önskvärd utsträckning, tilltager dock densamma år för år. Synnerligast har klöfverodlingen vunnit stor utbredning. Hvad sädesodlingen beträffar, är visserligen hafren ännu hufvudsädet; men den areal, som upptages af höstsäd, ökas dock så småningom.

På de flesta ställen i länet trädas jorden, och underdikning förekommer mångenstädes, ehuru för det mesta ofullständig och på en del ställen endast partiell. Vid de flesta större och en del af de mindre egendomarne finnes ordnad vaxelbruk med 7 eller 8 gården; eljest så kalladt oregelbundet vaxelbruk. Användandet af bigödningsämnen, isynnerhet superfosfater, är i tilltagande. Kontroll öfver de i handeln förekommande artificiella gödningsämnen¹ och frön är af länets hushållningssällskap anordnad. Det mera allmänna införandet af tidsenligare och bättre jordbruksredskap torde också utgöra ett talande bevis för jordbrukets framåtskridande. För att tillhandagå länets jordbrukare, har hushållningssällskapet anställt länssagronom, hvilken i medeltal utfört omkring 50 förrättningar om året.

Med ledning af de från hushållningssällskapet till Kungl. Statistiska Centralbyrån lemnade uppgifter hafva följande tabeller blifvit uppgjorda: tabell Litt. D om *utsäde och skörd*, tabell Litt. E om *egovidd och dess användande till särskilda odlingsföremål*, samt tabell Litt. F öfver *underhållna kreatur*.

Ladugårdsskötseln går endast långsamt framåt, men ett framåtskridande röjes dock, och de betydliga uppoffringar hushållningssällskapet härför gjort, hafva icke varit utan frukt. Åtgärderna från hushållningssällskapet hafva varit utstationering af hingstar, tjurar, springbaggar och fargaltar samt utlemnande af under fem år räntefria lån till inköp af ädla stammar af nötboskap; och bestrider hushållningssällskapet alla kostnader för de inköpta djurens transport m. m. samt prisbelöningar. Under åren 1876—1880 hafva varit utstationerade 11 hingstar, hvaraf 1 af Ardenner-, 3 af Ottenby-, 2 af blandad Percheron- och norsk ras samt de öfriga af norsk ras. Vid länets landbruksskola å Vrem i Qville socken är uppställd en häststam af ren Ardenneras, som vid 1880 års slut utgjordes af ofvannämnde hingst, 1 unghingst, 2 ston och 3 stoföl. Under samma

Tab. Litt. F. Underhållna kreatur.

År.	Hästar.	Oxar.	Tjurar.	Kor.	Ungnöt.	Får.	Getter.	Svin.
1876	22,455	2,767	1,808	49,963	19,504	43,774	26	11,863
1877	21,575	2,823	1,663	45,850	17,726	38,509	15	11,838
1878	22,816	2,855	1,837	49,422	19,996	42,242	21	12,197
1879	23,192	2,857	1,862	50,539	20,277	41,316	20	11,661
1880	22,418	2,644	1,938	48,805	18,797	37,502	14	12,017

Tab. Litt. D.

Utsäde och skörd.

År.	U t s ä d e.										S k ö r d (utan afdrag af utsädet).										
	Hvete.	Råg.	Korn.	Hafre.	Bland-säd.	Ärter.	Bönor.	Vicker.	Potatis.	Lin och hampa.	Hvete.	Råg.	Korn.	Hafre.	Bland-säd.	Ärter.	Bönor.	Vicker.	Potatis.	Lin och hampa.	
	K u b i k f o t.										K u b i k f o t.										
1876	15,558	75,615	95,620	546,441	41,015	9,456	44,875	9,901	283,392	5,163	129,000	753,900	541,085	2,851,687	221,380	69,698	193,075	30,434	2,614,802	20,833	3,409
1877	15,618	76,390	96,644	557,773	39,945	9,282	44,995	10,154	291,232	5,112	88,843	570,787	492,559	2,726,863	224,700	34,383	161,695	23,794	2,049,502	19,635	3,236
1878	15,820	76,369	96,312	563,961	40,382	9,382	45,555	10,321	290,130	5,120	128,978	719,676	642,683	3,276,327	263,043	53,263	245,231	38,218	2,534,743	23,490	3,753
1879	15,581	78,397	94,404	562,171	41,058	9,153	44,880	10,738	292,198	5,062	130,043	752,887	616,214	3,335,070	257,394	48,515	248,766	39,657	1,385,572	21,512	4,012
1880	14,440	76,303	93,108	560,602	36,261	8,657	42,298	10,218	288,834	4,265	102,684	681,725	624,240	3,280,126	224,669	49,365	194,072	29,959	2,951,241	18,376	2,917

Tab. Litt. E.

Egovidd och dess användande till särskilda odlingsföremål.

År.	Hela egovidden.	D e r a f				O d l a d e g o v i d d, a n v ä n d t i l l								
		trä-, humle- och kålgård.	åker och annan odlad jord.	naturlig äng.	skog-bärande mark.	höstsäd.	vårsäd;		potatis.	andra rotfrukter.	spånadsväxter.	gräs och andra foderväxter;		träde.
							stråsåd.	baljväxter.				bete.	skörd.	
		T u n n l a n d.												
1876	993,625	1,318	183,578	32,573	133,728	18,170	90,210	9,872	8,476	739	1,260	3,912	35,548	15,132
1877	993,625	1,300	183,830	32,762	134,981	18,226	90,704	9,575	8,971	734	1,228	2,754	36,448	15,115
1878	993,625	1,310	184,383	33,025	137,768	18,487	91,007	9,754	8,913	648	1,215	3,228	35,765	15,293
1879	993,625	1,338	185,073	33,261	142,994	18,776	91,587	9,426	8,717	570	1,203	2,791	36,219	15,671
1880	993,625	1,313	185,536	31,947	153,584	18,464	90,705	9,114	8,862	686	1,163	2,591	38,227	15,724

dragit. Hushållningssällskapet har numera i sin tjänst anstälde 1 skogsförvaltare och 7 skogsplantörer, hvilka sistnämnde tillika äro skogvaktare; men under den tid af året, då skogsodlingarna pågå, har det varit nödigt att anställa extra skogsplantörer. Vid slutet af år 1880 hade hushållningssällskapet för ett pris af omkring 170,000 kronor förvärfvat följande egendomar, hvilka redan till stor del äro skogsodlade, nemligen:

Ingetorpsparken i Solberga socken.....	100 tunnland.
Svartedalsparken i Romelanda, Jörlanda och Spekeröds socknar.....	4,000 ”
Ödsmålsparken i Håby socken.....	800 ”
Tormaserödsparken i Lurs socken.....	1,500 ”
Summa cirka	6,400 tunnland.

På 25 års arrende för verkställande af skogsodling innehar hushållningssällskapet omkring 2,800 tunnland; och utgör således den areal, som för skogsodling är under hushållningssällskapets förvaltning, omkring 9,200 tunnland. Största delen här af är redan planterad med skog. Utom de ofvannämnda åtgärderna, inköp eller arrende af jord för skogsodling, hafva alla jordbrukare inom länet, som derom inlemnad ansökan, fritt erhållit frön och plantor samt biträde af skogsplantör. Af dessa fördelar hafva under femårsperioden icke mindre än 537 jordbrukare beagnat sig, och hafva för dem skogsodlats omkring 2,600 tunnland. Oberäknade de 170,000 kronor, som, enligt hvad ofvan blifvit nämnt, af hushållningssällskapet användts för inköp af jord till skogsodling, har till dylik odling under åren 1876—1880 åtgått det betydliga beloppet af 107,000 kronor.

Under perioden hafva af staten inköpts $\frac{1}{16}$ mantal Lunden och $\frac{289}{1416}$ mantal Fjälla i Mo socken för utmarkens läggande till kronoparken Kynnefjell samt beslut fattats derom, att en del af utmarken till furirsbostället Ramstvelen med Grimsåsen i samma socken skall införlifvas med sagda kronopark. Arealen af de vid 1880 års slut i länet befintliga allmänna skogar, som voro till ordnad hushållning indelade, angifves i följande sammandrag:

Kronoparken Kynnefjell.....	17,348 ⁸⁰ qvadratrefvar.
Kungsgårdars och andra för kronans räkning utarrenderade egendomars skogar.....	23,845 ²⁵ ”
Boställsskogar.....	5,725 ⁴⁷ ”
Allmänna inrättnings hemmansskogar.....	4,753 ¹⁰ ”
Summa	51,672 ⁶² qvadratrefvar.

Ett ovärderligt surrogat för veden förefinnes å de flesta ställen inom länet i *torfmossarne*, hvilka allt mer och mer anlitas.

Jagten i länet är af ringa betydelse. Genom nådiga kungörelsen den 26 september 1879 är all jagt efter elg och rådjur inom länet förbjuden intill den 1 september 1882.

För befrämjande af *biskötsel* har hushållningssällskapet beredt undervisning deruti dels vid en skola i Göteborg och dels genom en kringresande undervisare.

Handaslöjler idkas icke utöfver husbehof annorstädes än i södra delen af länet, der i Landvetters och Härryda socknar sedan gammalt laggkärl tillverkas till afsalu. I och med den i dessa socknar tilltagande skogsafverkningen har dock sagda tillverkning minskats märkbart.

För utbildande af skickliga väfverskor har hushållningssällskapet anslagit stipendier åt 4 kvinnor, som undervisas vid väfskolan i Borås, der kursen är tvåårig, hvarjemte de från denna skola utgående lärjungarna af hushållningssällskapet förses med

jacquardväfstolar med dertill hörande attiralj. Under femårsperioden hafva 12 kvinnor från länet genomgått fullständig kurs vid nämnda skola.

Utom den på stat anställda *länsveterinären* äro inom länet anställda 5 distriktsveterinärer, aflönade af hushållningssällskapet, som anslagit löner till ytterligare 2 distriktsveterinärer.

Enär länet har brist på skickliga *hofslogare*, har hushållningssällskapet sökt och vunnit rättighet till undervisning vid hofbeslagsskolan å Alnarp åt 4 smeder årligen. Kursen räcker i 3 månader, och under femårsperioden hafva 15 smeder på hushållningssällskapets bekostnad der njutit undervisning.

Vid *slöjdläroveseminarium* på Nääs i Elfsborgs län erhålla årligen 4 män från Göteborgs och Bohus län genom understöd af hushållningssällskapet undervisning för att bildas till slöjdlärare.

Utom de omfattande åtgärder, som landstinget och hushållningssällskapet vidtagit för införande af *slöjdundervisning* i folkskolorna, har, på bekostnad af hushållningssällskapet, undervisning i korgmakeri, halmsflätning m. fl. yrken i länets olika delar meddelats af kringresande undervisare.

På grund af framställning från meteorologiska centralanstalten äro 20 stationer inom länet anordnade för *observationer af nederbörd m. m.*

Skepps- och båtbyggeri utöfvas flerstädes inom länet. Utom den verksamhet, som i detta afseende utvecklats vid varfven i Göteborg och Uddevalla, förtjenar sålunda att nämnas, att vid mindre varf inom Myckleby, Torps, Röra och Morlanda socknar år 1880 byggdes 1 brigg, 1 skonert, 3 jakter och 10 storsjöfiskskåtar om tillsammans 271 nyläster eller emellan 8 och 900 ton, inom Norrvikens fögderi under perioden 4 fartyg tillsammans af omkring 90 tons dräktighet, och vid Thorskogs skeppsvarf under samma tid 3 ångbåtar och 4 andra fartyg.

Någon *bruksrörelse* i egentlig mening kan icke sägas finnas i länet, sedan tillverkningen vid Thorskogs spiksmedja numera är afsedd hufvudsakligen för dervarande skeppsvarfs behof.

Utom de i sista femårsberättelsen omnämnda *stenhuggerierna* vid Malmön och Hunnebostrand i Sotenäs härad, af hvilka det förre fortfarande intager ett framstående rum, hafva under senare åren stenhuggerier, hufvudsakligen för tillverkning af gatsten, uppstått å flere ställen inom Vette härad, såsom vid Hälle i Lommelanda socken, Boråsgården och Hällesmörk i Näsingebro socken samt Björneröd och Kroken i Skee socken. Från egaren af Malmöns stenhuggeri har erhållits följande uppgift rörande tillverkningen af *granitarbeten* derstädes och värdet deraf under nu ifrågakommande femårsperiod:

Å r.	Tillverkningens	
	storlek. Kilogram.	värde. Kronor.
1876.....	3,600,000	83,000
1877.....	4,700,000	85,000
1878.....	4,900,000	90,000
1879.....	4,000,000	80,000
1880.....	3,400,000	70,000

Vid de i Vette härad varande stenhuggerier uppgifves tillverkningen för år 1880 till 50,000 kubikfot och värdet deraf till 50,000 kronor; dock torde dessa siffror vara allt för låga.

Beträffande *hafs fisket*, som är länets viktigaste näring näst jordbruket, samt idkas huvudsakligen under sju olika benämningar, nemligen såsom storfiske, vinterfiske, sillfiske, makrillfiske, hummerfiske, ostronfiske och strandfiske, meddelas i tab. Litt. H uppgift för år 1880 såväl å antalet af länets fiskeridkande befolkning som ock å antalet och värdet af densamma tillhöriga farkoster och fiskredskap.

Storfisket har under nu ifrågavarande period bedrivits på enahanda sätt och på samma bankar som under nästföregående qvinvennum, men fiskarena hafva i allmänhet haft ringare behållning af sitt kapital och arbete, emedan priset å fisken nedgått i Norge till 50 procent mot förut och i Sverige under de sista åren ända till 25 å 33 procent. Prisfallet i Sverige har förorsakats dels af den stora tillgången på billig sill dels ock af att tillförseeln af bankfisk ökats, sedan afsättningen å den norska marknaden visat sig mindre lönande. Kattegatsfisket, som i Göteborg har tillfälle till riklig afsättning af färsk vara, har i följd häraf icke lidit af prisernas nedgående i så hög grad som norrsjöfisket.

Vinterfisket har sedan år 1877 haft samma svårigheter att bekämpa som bankfisket, men genom den ymniga tillgång på billig agn, som sillfisket lemnat, hållit sig någorlunda jemnt, då icke isvinter hindrat utöfningen. Detta fiske har äfven befrämjats genom ökad afsättning uppåt landet medelst jern-

vägarna samt till någon del genom export till utlandet med ångbåtar.

Sillfisket har med år 1877 inträdd i ett nytt skede och synes komma att medföra stora förändringar i länets fiskerinäring.

På hösten nyssnämnda år visade sig först i Fjellbacka fiskeridistrikt massor af ung eller så kallad loddsill och i slutet af december ingingo öfverallt i fjordarne från Malmön i Sotenäs härad ända upp till norska gränsvattnet stimmar af fullväxt så kallad storsill, hvaraf så mycket upptogs eller stängdes med vadar, som kunde afsättas. Sillen var dock för det mesta utlekt och af underhållig beskaffenhet, hvarföre ock det hastigt uppblåsande spekulationsbegäret förorsakade många icke obetydlig penningförlust. Omkring 1,230,000 kubikfot fiskades; och saltades häraf ungefär 375,000 kubikfot.

1878 års »insteg» var ej på långt när så rikt som föregående årets och med undantag af smärre fångster inskränkt till skärgården norr om Sotefjorden i Qville härad. Sillen kom också senare denna gång, så att först i sista dagarna af december vadarne mera allmänt kommo i bruk. Fångsten beräknades icke till mer än 156,425 kubikfot, hvaraf blott 4,000 insaltades.

Under vintern 1879—1880 infunno sig sillstimmarne ännu senare och först på nyåret 1880 gjordes någon nämnvärd fångst. Sillmassans utsträckning utefter kustfjordarne var då ännu mindre

Tab. Litt. H. Uppgift å de vid Göteborgs och Bohus läns hafs fiske under år 1880 begagnade farkoster och redskap samt dessas värden.

Pastorat.	Bankfiskefartyg.		Däckade fiskebåtar.		Öppna fiskebåtar.		Sillvadar.		Diverse vadar.		Makrillgarn.		Diverse garn.		Storbackor.		Småbackor och dörjor.		Hummer-tinor.		Sillgarn.	
	An-tal.	Värde.	An-tal.	Värde.	An-tal.	Värde.	An-tal.	Värde.	An-tal.	Värde.	An-tal.	Värde.	An-tal.	Värde.	An-tal.	Värde.	Antal.	Värde.	An-tal.	Värde.	An-tal.	Värde.
Näsinge ...	—	—	—	—	32	1,250	4	1,760	—	—	6	90	—	—	—	—	156	468	8	16	16	160
Skee	—	—	32	48,600	80	12,860	11	15,758	7	8,800	276	7,340	72	475	3,200	2,772	6,465	4,124	1,387	4,051	6	180
Tanum ...	—	—	62	94,500	163	16,100	11	23,500	28	29,000	323	6,085	664	3,320	51	255	11,993	34,543	3,144	8,300	24	495
Qville.....	—	—	44	65,500	181	18,245	28	33,000	7	10,300	1,239	24,800	93	436	123	590	2,093	4,186	2,570	4,980	26	510
Tossene ...	26	131,000	178	318,125	394	26,020	18	37,500	15	3,920	7,277	74,430	566	5,660	1,775	16,015	7,583	15,156	6,006	9,014	6	60
Bro.....	3	47,500	6	5,300	96	8,000	7	12,500	8	2,300	55	800	4,100	7,100	290	5,300	790	1,850	640	1,280	32	450
Bokenäs ...	—	—	—	—	34	2,100	5	2,500	9	1,800	—	—	150	450	—	—	50	100	—	—	—	—
Foss.....	—	—	—	—	19	940	—	—	7	675	—	—	86	895	—	—	50	100	—	—	—	—
Skredsвик	—	—	—	—	23	1,165	3	1,200	5	600	—	—	64	345	—	—	31	62	5	10	—	—
Morlanda ..	53	178,000	42	63,900	591	32,613	3	6,200	10	1,259	166	1,557	1,622	6,998	37,261	27,031	58,500	15,700	3,967	6,623	20	200
Myckleby ..	—	—	—	—	63	1,975	19	7,140	—	—	—	—	284	1,374	—	—	15,923	3,349	—	—	—	—
Tegneby...	—	—	1	750	103	3,210	—	—	11	565	—	—	639	3,220	—	—	—	—	60	84	34	238
Forshälla..	—	—	—	—	27	1,140	4	1,300	—	—	—	—	360	1,600	—	—	150	600	—	—	—	—
Ödsmål ...	—	—	—	—	16	750	—	—	5	850	—	—	75	420	—	—	40	120	—	—	—	—
Tjörn	23	108,000	31	48,850	388	36,520	10	12,550	37	12,245	42	388	1,631	4,278	1,058	14,728	3,637	8,093	975	2,500	65	450
Spekeröd..	—	—	—	—	4	300	—	—	—	—	—	—	45	340	—	—	—	—	—	—	—	—
Solberga...	—	—	—	—	10	500	—	—	4	500	—	—	50	300	—	—	50	100	—	—	—	—
Marstrand.	—	—	—	—	31	2,720	3	4,500	—	—	—	—	30	150	—	—	250	500	160	320	—	—
Torsby.....	—	—	—	—	25	2,390	—	—	15	1,500	—	—	550	2,750	—	—	432	760	321	595	182	2,307
Torslanda ..	—	—	71	163,800	198	36,575	16	43,400	29	3,685	1,334	5,835	1,336	6,288	—	—	916,800	18,939	3,990	7,990	360	5,400
Lundby....	—	—	—	—	10	700	2	3,200	—	—	—	—	20	100	—	—	—	—	—	—	—	—
Fäsberg ...	—	—	56	34,550	32	2,150	3	2,500	10	2,000	—	—	100	500	55	110	200	400	—	—	—	—
Styrsö.....	—	—	36	47,200	46	3,325	8	16,000	10	1,300	85	1,020	638	2,599	—	—	2,162	4,057	315	945	—	—
Summa	105	464,500	559	891,075	2,566	211,548	155	224,508	217	81,299	10,803	122,345	13,175	49,598	43,813	66,801	1,027,355	113,207	23,548	46,708	771	10,450

än den föregående vintern och inskränkt till skärgården från Grebbestad i Tanuus härad upp till den så kallade Säckefjorden invid Norska gränsen. Fångsten uppgick till 154,805 kubikfot, hvaraf 7,500 saltades. Sillen var af samma beskaffenhet som under de begge föregående vintrarne och till större delen utlekt.

1880 års höst visade sig sillen tidigare, och fisket började då i Fjellbacka distrikt den 14 oktober, i Strömstads den 26 oktober, i Svinesunds den 7 november och i Kungshamns den 28 november. Det stora »insteget» sträckte sig dock icke heller nu sydligare än Grebbestad, och de egentliga fiskeplatserna voro Koster- och Säckefjordarne. Hela fångsten uppgick till 337,155 kubikfot och hade blifvit större, om icke islägg afbrutit fisket i slutet af januari 1881. Sillen var denna gång af bättre beskaffenhet än förut, och icke mindre än 31,000 kubikfot saltades.

Under år 1880 uppfördes 5 nya salterier äfvensom ett större rökeri efter tyskt mönster. *Saltningen* blef de sista vintrarne mera lönande än förut, men största förtjensten hades på den färska sillen, som sändes dels med jernvägarne inåt landet och dels med ångare till utlandet, i synnerhet till de tyska rökerierna. Utländingar förde också med egna ångare sillen direkte ur vadarne till Danmark, Tyskland och Skotland. Norrmän inköpte äfven, synnerligast år 1878, en mängd sill till saltning i egna fartyg för export till Sverige.

Sillfiske med *drifgarn* har försökts såväl på hushållnings-sällskapets bekostnad som med statsanslag och af enskilde personer, men utan lyckadt resultat. Något bättre hafva då de af enskilde gjorda försöken att fiska med *sättgarn* utfallit.

Vadarnes antal har ökats, ehuru under de sista åren till följd af fiskets ringa utsträckning färre varit i bruk än vintern 1877—1878.

Under sillfisket inbegripes äfven fångsten af *skarp-sill*, som, sedan storsillen visat sig, betydligt aftagit och tvingat anjovisberedarne att hemta råvara från Norge, hvarigenom tillverkningen visserligen icke minskats, men förlorat i godhet. Beredning af anjovis, hvilken näringsgren med hvarje år tilltager i betydelse, idkas företrädesvis i Lysekil och Fjellbacka samt å fisklägena inom Orusts och Tjörns fögderi. I den afdelning af femårsberättelsen, som omfattar Lysekils köping, lemnas närmare uppgifter rörande omfånget af den tillverkning, som der bedrifves.

En fabrik för *tillgodogörande af affallet* från storfisket och sillfisket har under senare åren uppförts å Grötö i närheten af Lysekil, hvarom jemväl vidare förmäles under nämnda köping.

Makrillfisket, hvarvid fortfarande drifgarn företrädesvis användes, har lemnat god afkastning, hvilket ock haft till följd, att då i fisket år 1876 deltog 321 båtar med 7,979 garn, antalet år 1880 vuxit till 447 båtar med 11,639 garn. Exporten till Kristiania och Köpenhamn af makrill, packad på is, har tilltagit betydligt. Fisket med dörj har nästan helt och hållet öfvergifvits. Vadfisket i fjordarne har aftagit, hufvudsakligen genom minskad tillgång på fisk, hvilket tillskrifves drifgarnen, som antagas skingra stummarne utanför kusten och hindra fisken att inkomma i »vadräkten».

K. M:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1876 - 1880. Göteborgs och Bohus län.

Hummerfisket kan egentligen icke sägas hafva minskats, enär under år 1880 mera hummer upptagits än år 1876 och antalet fiskare ökats från 1,538 sistnämnda år till 1,983 år 1880, men den stora hummern har under samma tid aftagit. Detta fiske har fortfarande god afsättning på utlandet öfver Fredrikshamn, dit de svenska hummerhandlarne segla med lefvande hummer, som der af tyska afnämare mottages i flytande behållare för afsättning inåt kontinenten.

Ostronfisket har vunnit ökad betydelse, sedan man lärt sig att med dykare upptaga de bergostron, som på den klippiga hafsbotten förut voro oätkomliga. Att ett så kostbart fångstätt kan löna sig, visar emellertid, att tillgangen på dessa skalldjur icke är så liten, som vanligen antagits.

Strandfisket har snarare tilltagit än aftagit och i synnerhet i den södra eller Göteborgs skärgård lönat sig bättre än förut, hufvudsakligen genom ökad användande af not eller garn. Med stöd af nådiga brefvet den 19 juli 1872 har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande tid efter annan på kustallmogens begäran medgifvit för ett år i sender begagnande af de så kallade söl- eller grundvadarne i länets södra hälft utom i Göta elffs och Nordre elffs fiskeridistrikt.

Bland *förbättringar i fiskesätten* under perioden må nämnas begagnandet af så kallade skäddedvad eller flundretrawl, hvarmed flundror fiskas i öppna hafvet, hufvudsakligen i vestra Kattogat. Detta fiske bedrifves ännu endast med omkring 30 båtar från öarna i Göteborgs skärgård, men då det lemnar god behållning, ökas antalet fiskare årligen.

I tab. Litt. I redogöres, beträffande *hafsfisket* under perioden, för antalet fartyg och manskap, som dervid användts, äfvensom för fångstens storlek och värde.

I likhet med de föregående åren har jemväl under nu ifrågasvarande period Eders Kungl. Maj:ts åt den för öfvervakande af länets hafsfisken anstälde tillsyningsmannen anslagit 2,000 kronor, hvaraf 1,500 kronor utgå såsom lön och 500 kronor såsom bätlega. Något annat statsanslag atnjuta icke de bohuslänska fiskerierna.

Göteborgs och Bohus läns fiskareförening har under perioden vunnit ökad förtroende, såsom synes af nedan intagna uppgift å antalet försäkrade bankfiskefartyg och deras försäkringsvärde:

År.	Antal försäkrade fartyg.	Försäkringsvärde. Kronor.
1876	57	283,634 85
1877	63	319,170 75
1878	59	221,248 27
1879	63	304,848 00
1880	65	362,914 00

Föreningen har under ofvannämnda år icke behöft ersätta någon totalförlust. Rörande föreningens verksamhet i öfrigt under perioden hänvisas till här efteråt (sid. 22) intagna tab. Litt. P.

Sötrattensfisket är oaktadt länets många sjöar af föga värde och såväl fisken som fisket aktas ringa. Vattnen äro dock icke fattiga på fisk, men den, som finnes, är med undantag af laxen

icke af någon utmärkt beskaffenhet. Den af länets hushållnings-sällskap vid Lilla Edet anlagda laxodlingsanstalt har årligen utsläppt 150,000—300,000 laxyngel. Vid Säfveån och Qviströms-elfven finnas jemväl laxodlingar, hvilka skötas oklanderligt.

Hushållningssällskapets bidrag till fiskerinäringens befrämjande har under perioden utgjort tillsammans 42,810 kronor 23 öre, hvarjemte sällskapet lemnat 21,500 kronor såsom lån för utrustande af fartyg till storsjöfiske.

Bränvinstillverkningen har utförats under åren 1876—1879 vid 3 och år 1880 vid 2 brännerier. Vid det ena af de brännerier, som under hela perioden varit i verksamhet, har pressjästberedning jemväl egt rum. För tillverkningens storlek och beloppet af tillverkningsavgifterna redogöres i följande tabell:

Å r.	Antal tillver-	Fällverknings-
	kade kannor.	avgift.
		Kronor.
1876.....	232,689 ⁵	186,151 ⁶⁰
1877.....	277,585 ⁷	222,068 ⁵⁶
1878.....	296,388 ⁹	237,111 ¹²
1879.....	293,509 ⁰	269,206 ¹²
1880.....	372,752 ⁰	372,752 ⁰⁰
	Summa	1,472,925 ¹ 1,257,289 ⁴⁰

År 1880 funnos 6 *distilleringsverk*, deraf 5 i Göteborg och 1 i Uddevalla.

4. Kommunikationsanstalter och varubyten.

Särskild enligt formulär upprättad **tabell N:o 2**, redogörande för *allmänna vägar och skjutsning*, bifogas och återopas.

Rörande vägarne tillstånd i allmänhet hänvisas till hvad förra berättelsen härom innehåller.

Under perioden hafva endast tvenne *vägbyggnadsföretag* påbörjats, af hvilka intetdera ännu blifvit afslutadt. Det ena, som utföres med statsanslag af 23,000 kronor, består i omläggning af häradsvägen emellan Sunds färjeplats i Högåås socken af Lane

Tab. Litt. I.

Göteborgs och Bohus läns hafsfiske åren 1876—1880.

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
<i>Storfisket:</i>					
Fartyg af 40 ton och deröfver..... stycken	73	75	82	82	80
» » 20 till 40 ton »	30	33	35	33	38
» » 10 » 20 » »	68	72	80	82	83
Manskap antal	1,551	1,645	1,784	1,641	1,722
Fångstens värde..... kronor	893,669	937,170	640,256	751,057	757,692
<i>Vinterfisket:</i>					
Båtar mellan 3—10 ton stycken	571	508	466	489	489
Manskap antal	1,917	1,694	2,389	1,734	1,678
Fångstens värde kronor	290,802	248,612	189,285	206,215	220,549
<i>Sillfisket:</i>					
Fångst: Sill kubikfot	39,710	1,220,000	156,425	154,805	337,155
» Skarpsill »	35,170	68,690	15,100	32,630	46,050
Fångstens värde kronor	180,500	719,282	123,294	173,937	354,298
<i>Makrillfisket:</i>					
Båtar af ca 12 ton..... stycken	321	349	373	415	447
Manskap antal	1,310	1,408	1,456	1,585	1,795
Fångst stycken	1,704,045	1,618,600	1,432,000	1,848,790	2,073,500
Fångstens värde kronor	251,697	253,490	209,475	229,626	297,016
<i>Hummerfisket:</i>					
Fiskare antal	1,538	1,728	1,744	1,702	1,933
Fångst stycken	260,330	241,240	238,800	411,680	369,440
Fångstens värde kronor	101,163	79,679	51,050	87,633	91,735
<i>Ostronfisket:</i>					
Fångst trån	347	406	421	349	625
Fångstens värde kronor	6,125	9,090	8,700	8,960	15,600
Hafsfiskets värde, kronor	1,723,956	2,247,323	1,222,060	1,457,428	1,736 890

härad och hemmanet Hogstorp i Skredsviks socken af samma härad, en sträcka af 1.5 mil. Det andra företaget, hvarmed afses åstadkommande af en kommunikationsled emellan Strömstad och Præstebakke station å Smaalenenes-jernbanan i Norge, omfattar anläggning af väg emellan Strömstad och riksgården vid Tysslingemoen samt står i samband med en i Norge beslutad väg från sistberörda ställe till förenämnda jernvägsstation. Sedan underrättelse ingått, att vägarbetet å norska sidan skulle taga sin början på hösten år 1880, har Eders Kungl. Maj:ts genom nådigt bref den 25 juni samma år, med förordnande att väganläggningen emellan Strömstad och Tysslingemoen skall fördelas å två linier, den ena från Tysslingemoen till hemmanet Häfve i Skee socken af Vette härad och den andra från nämnda hemman till Strömstad, af 1881 års vägbyggnadsfond anvisat ett anslag utan återbetalningsskyldighet af 18,360 kronor till bestridande af kostnaden för påbörjande och fullföljande af först berörda vägdel samt förklarar, att frågan om beviljande af statsbidrag för återstående delen af vägen framdeles kommer att tagas i öfvervägande. Arbetet å linien Tysslingemoen—Häfve, hvilken i längd utgör 21,496 fot, tog härefter sin början i slutet af år 1880.

*Afgifter af de trafikera*nde för bestridandet af de med arbetena förenade kostnader uppbäras såsom förut endast å chausséen emellan Göteborg och Mölndal samt vid bron emellan Göteborg och Hisingen. Genom nådiga brefven af den 20 juni och 3 oktober 1879 har rättigheten till dylika afgifters upptagande förnyats, beträffande förenämnda chaussée för en tid af tio år från den 13 februari 1880 och hvad angår bron mellan Göteborg och Hisingen för en tid af fem år från och med samma års början.

Af *skjutsanstalterna*, hvilka, såsom af tab. N:o 2 inhemtas, vid 1880 års slut voro 88, hafva med stöd af Eders Kungl. Maj:ts nådiga stadga angående skjutsväsendet den 31 maj 1878 hälften blifvit såsom gästgivarvärdar bibehållna, men andra hälften inskränkts till skjutsstationer. Vid icke mindre än 64 skjutsanstalter var skjutsningen uppläten på entreprenad utan bidrag från staten och länets invånare, hvilket utvisar, att sedan skjutslegan blifvit höjd, skjutsningen inom detta län numera icke utgör något synnerligen betungande onus. Detta framgår jemväl deraf, att sedan vid de år 1879 hållna skjutsauktioner anbud med förbehåll om entreprenadbidrag till belopp från 50 till 800 kronor gjorts beträffande 19 skjutsanstalter, men landstinget vägrat allt bidrag, det sedermera likväl lyckades åstadkomma entreprenad blott för maximilegan vid 10 af samma skjutsanstalter.

Antalet för gästgivariskjuts utgångna hästar, hvilket för qvinnenniet 1871—1875 utgjorde 61,727, har under nu ifrågasvarande period nedgått till 54,797, hvilket förhållande torde hafva sin hufvudsakliga anledning dels i den lifligare ångbåtsfarten emellan hamnarna vid länets kuster, dels i skjutslegans höjning och dels i öppnandet för trafik under åren 1877 och 1878 af den utmed Göta elf löpande bandelen Göteborg—Trollhättan—Öxnared å Bergslagernas jernvägar. Synnerligast torde sistnämnda omständighet hafva bidragit till att inskränka resorna medelst skjuts, att döma deraf att antalet utgångna hästar från att år 1877 uppgå till 14,856 för år 1878 minskats till 10,148.

Båtskjutsstationerna voro vid 1880 års slut 30 och *färj-inrättningarna* vid samma tid 13.

Spårväg har under år 1880 anlagts i Göteborg emellan Brunnsparcken och Stigbergsliden.

Bergslagernas jernvägar, som under perioden öppnats för trafik, genomgå länets på en sträcka af ungefär 0.3 mil. Utom stationen i Göteborg finnes på bandelen inom detta län en anhaltsstation vid Skårdal i Nödinge socken.

Tvenne kanaler finnes i länet, *Ströms kanal* förbi Göta elfs fall vid Lilla Edet och *Allbrektsunds kanal* emellan Klöfverön och Koön. Den senare kanalen, som utgör farled emellan Göteborg och Marstrand, befinner sig i ett mindre tillfredsställande skick i anseende till årligen tilltagande uppgrändingar.

För den i sista femårsberättelsen omnämnda nya kommunikationsleden emellan Uddevalla och hafvet genom Björn- och Malösunden redogöres närmare i berättelsen om samma stad.

Af *postanstalter* funnos vid 1880 års slut 2 *postkontor*, i Göteborg och Uddevalla, 6 *postexpeditioner*, i Kungälf, Marstrand, Strömstad, Lysekil, Qviström och Orust, samt 54 *poststationer*.

Elektriska telegrafanstalter finnes, utom vid jernvägsstationerna, i Göteborg, Marstrand, Kungälf, Uddevalla, Strömstad, Munkedal, Lysekil och Fjellbacka. Mellan Göteborg och Vinga fyrinrättning finnes jemväl *optisk telegraf* inrättad, med mellanstationer å Nya varvet och Brännö.

Sjöfarten i länet har under perioden icke tilltagit i liflighet, hvilket synes deraf, att då enligt Kungl. Kommerkollegii årsberättelser år 1875 i länet voro hemmahörande 965 fartyg om 146,166 ton, antalet fartyg år 1879 utgjorde 945 om 150,848 ton. Detta förhållande torde med all säkerhet kunna tillskrifvas de under större delen af perioden ogynnsamma konjunkturer för jern- och trävaruexporten äfvensom öppnandet af Bergslagernas jernvägar, hvarigenom fraktfarten å Göta elf och Veneru lidit stort afbräck.

Angående *lots- och fyrväsendet* inom länet hafva från lotskaptenen i Göteborgs lotsfördelning erhållits följande uppgifter:

»*Lots- och fyrväsendet* inom länet, hvilken vid ingången af år 1876 utgjordes af 197 effektive, har under perioden i fråga minskats med 1 fördelningschef, — nemligen chefen för Strömstads lotsfördelning, hvilken med 1878 års ingång öfverflyttades på indragningsstat, då befälet öfver nämnda fördelning tillades t. f. chefen för Marstrands lotsfördelning —, 1 lotsällderman, 11 lotsar, 3 lotslärlingar, 2 extra lotsar och 1 fyrbiträde eller tillsammans 19 personer, hvadan samma personal den 31 december 1880 utgjordes af 183 effektive: deraf 3 tillhörde distrikts- och fördelningschefsbefälet; 17 underbefälet, nemligen 9 lotsälldermän och 8 fyrmästare; 144 lotsbetjeningen, nemligen 110 lotsar, 32 lotslärlingar och 2 extra lotsar; samt 19 fyrbetjeningen, nemligen 10 fyrvaktare och 9 fyrbiträden.

Antalet *lotsningar* har uppgått till 25,354, för hvilka, efter afdrag af hemvägsersättning (ersättning för hemvägskost), i *lotspenningar* influtit 565,038 kronor 21 öre, såsom af tab. Litt. K närmare framgår.

Från och med den 1 mars 1878 beviljades åt sjöfarten någon lindring i lotspligtigheten och samtidigt härmed höjdes lotstaxan.

Fyrinrättningarna. Sedan Kungl. Maj:ts genom nådigt bref den 20 december 1878 behagat anvisa erforderliga medel för inköp af meteorologiska instrument för vissa fyr- och lotsplatser, har under år 1879 genom nautisk-meteorologiska byråns försorg en del instrument tilldelats, bland andra, ätven Vinga, Väderöbods och Hallö fyrplatser. Vid de bada förstnämnda fyrplatserna hafva jemväl hydrografiska observationer blifvit anordnade.

Nya holosteriska barometrar hafva tilldelats samtliga fyrplatserna.

Mistrumpeten å Vinga har undergått en större reparation.

Göteborgs stads ledfynd. Fyrarne å Böttö och Buskär hafva blifvit försedda med kraftigare lysapparater. Nya inseglsfynd hafva på stadens bekostnad blifvit uppförda: dels en å SO. Knipholmen vid Riföfjord i stället för den å Elfsborgs fästning anbragta fyren, som blifvit släckt, och dels 2:ne ledfynd å Carnegieska bruken vid Göteborg.

Lotsbåtar. Af lotsverket underhållas 2 jakter, afsedda för befälets resor i tjensten, samt 20 stycken däckade lotsbåtar. 2 nya jakter och 12 nya lotsbåtar hafva anskaffats i stället för sådana, som antingen blifvit förflyttade till annan lotsfördelning eller kasserade och försålda. Förutom nämnda lotsbåtar finnes ett större antal såväl däckade som öppna, i tjensten användbara, hvilka egas och underhållas af lotsarne.

Lotsbyggnader, båtbyggor m. m. 11 stycken nya lotsuppassningshus och 1 ny lotsutkik hafva blifvit uppförda; hvarjeme för personalen vid Grönskärens lotsplats i nytt boningshus och nödiga uthus samt för personalen vid Väderöarnas lotsplats 2 nya boningshus uppförts.

Vid Brännö lotsplats har af lotspersonalen anlagts en ny båtbygg, till hvars uppförande Kungl. Lotsverket lemnat bidrag. Båthamnen vid Vinga har blifvit uppudrad samt försedd med 2 lyktor, som tändas vid de tillfällen under mörka nätter, då lotsbåtarna af dem hafva behof för segling från eller till hamnen.

Följande nya *sjömärken och andra säkerhetsanstalter* för sjöfartens underlättande hafva under femårsperioden tillkommit, nemligen:

9 stycken fasta sjömärken, deraf 7 i stället för äldre sådana, som antingen blifvit kasserade eller af storm förstörda;

1 större stångmärke;

6 stycken flytande sjömärken;

12 stycken större och mindre stenkummel, hvaraf 2 stycken blifvit anbringade i stället för förut varande stångmärken;

hvarjeme flere mindre prickar blifvit utsatta å sådana ställen, som ansetts deraf vara i behof, äfvensom reservremmare och andra reservsjömärken tilldelats åtskilliga lotsplatser.

Under perioden hafva *63 strandnings- och andra olycks-händelser* drabbat fartyg å bohuslänska kusten, nemligen:

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.	Summa.
Kommit af grund med ingen, ringa eller okänd skada	5	5	10	6	9	35
» » grund med betydlig skada	1	2	1	1	1	6
Blifvit vrak	4	3	2	8	5	22
Summa	10	10	13	15	15	63

Bland de fartyg, som under år 1879 blefvo vrak, omkommo alla af besättningarna å 2 fartyg och 6 man af besättningen å ett fartyg, hvarjeme vid en strandning under år 1880 4 man af detta fartygs besättning omkommo.

Antalet af dem, som å landsbygden idka *grosshandel eller försälja varor i bod eller från annat upplagsställe*, utgjorde år 1880 414, deraf 22 qvinnor; och voro hos dessa handlande såsom biträden an-tälda 170 personer, hvaraf 4 qvinnor. Bevillingen för handelsrörelsen uppgick för samma år till 1,955 kronor 71 öre, hvaraf således i medeltal på hvarje handlande belöper 4 kronor 72 öre. Då folkmängden å landsbygden i länet vid slutet af år 1875 utgjorde 167,740 personer och vid samma tid funnos 328 landthandlande, har alltså antalet af de senare under nu ifrågasvarande period ökat betydligt i förhållande till folkmängden.

Af *handtverkare och idkare af handteringar* funnos år 1880 i länet 125 män och 4 qvinnor eller tillsammans 129 personer, hvilka sysselsatte 156 arbetare, deraf 8 qvinnor.

Marknader med af Kungl. Kommerkollegium bestämda terminer funnos vid periodens slut endast 3, deraf 2 i Kungälv och 1 (kreatursmarknad) å Sanden nära Qviström. Utom dessa marknader förekomma jemväl *torgdagar för försäljning af fiskvaror* hvarje höst i Göteborg, Uddevalla och Lysekil, en dylik försäljningsdag för *allmogeväfnader*, mest från Halland och Marks härad i Vestergötland, årligen i augusti månad i Göteborg, så kallade *månadsmarknader*, hufvudsakligast för försäljning af kreatur, i Göteborg och Uddevalla samt af hushållningssällskapets krets-afdelningar anordnade *kreatursutställningar*, dervid äfven handel med de utställda föremålen eger rum, en gång om sensommaren eller hösten vid Hede och Svarteborgs gästgifvaregårdar.

I afseende å den *minuthandel* med och *utskänkning af brännvin och andra spirituösa drycker*, samt under perioden utöfvats, samt beloppet af de afgifter, som för rättighet till sådan handels- och utskänkningsrörelse blifvit erlagda, meddelas upplysningar i tabell Litt. L (å nästa sida).

Försäljningsafgifterna hafva disponerats på följande sätt:

Försäljningsår.	Lands-tinget.	Hushållnings-sällskapet.	Städerna.	Lands-bygden.	Provi-siou.	Summa.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
1875—1876	26,031 ⁵³	171,865 ⁸²	656,790 ²⁹	4,641 ⁴⁵	1,722 ¹¹	861,051 ²⁰
1876—1877	33,745 ⁵³	174,767 ⁹¹	658,581 ⁷⁹	6,744 ⁷³	1,751 ³⁰	875,591 ²⁶
1877—1878	36,582 ⁰⁰	156,877 ⁸³	574,123 ⁰⁰	16,836 ⁰¹	1,404 ⁹⁶	785,823 ⁸⁰
1878—1879	37,444 ¹⁸	160,414 ⁵³	585,952 ⁰⁵	18,261 ⁹⁰	1,607 ³⁵	803,680 ⁰¹
1879—1880	31,244 ¹¹	130,941 ³⁵	474,482 ⁴²	18,038 ⁸³	1,312 ⁰²	656,018 ⁷³
Summa	165,047 ³⁵	794,867 ⁴⁴	2,949,929 ⁵⁵	64,522 ⁹²	7,797 ⁷⁴	3,982,165 ⁰⁰

Tab. Litt. K.

Verkställda lotsningar och influtna lotspenningar åren 1876—1880.

	1876.		1877.		1878.		1879.		1880.		Summa.	
	Antal lotsningar.	Lots-penningar.	Antal lotsningar.	Lots-penningar.	Antal lotsningar.	Lots-penningar.	Antal lotsningar.	Lots-penningar.	Antal lotsningar.	Lots-penningar.	Antal lotsningar.	Lots-penningar.
		Kronor.		Kronor.		Kronor.		Kronor.		Kronor.		Kronor.
Göteborgs fördelning	3,875	97,233 ⁴¹	3,629	84,204 ³⁷	3,413	92,739 ⁰¹	3,238	88,600 ⁴⁰	3,043	88,329 ²⁰	17,198	451,106 ³⁹
Marstrands »	1,413	18,043 ⁶⁵	1,245	13,604 ⁸⁵	1,398	21,321 ³⁵	1,043	20,564 ⁰⁰	1,075	21,354 ⁰⁵	6,174	94,887 ⁹⁰
Strömstads »	540	3,929 ⁹⁶	433	3,937 ⁵⁷	445	4,075 ⁶⁷	252	3,113 ²⁰	312	3,987 ⁵²	1,982	19,043 ⁹²
Summa	5,828	119,207 ⁰²	5,307	101,746 ⁷⁹	5,256	118,136 ⁰³	4,533	112,277 ⁶⁰	4,430	113,670 ⁷⁷	25,354	565,038 ²¹

5. Kameralförhållanden.

I tabell No 3 lemnas summarisk redogörelse för hemman och jordlägenheter samt stadsjordar m. m. år 1880.

Under perioden har icke något hemman inom länet kommit i ödesmål, och icke heller har genom skattläggning länets hemmantal blifvit ökad.

På yrkande af advokatfiskalsembetet i Eders Kungl. Maj:ts och rikets Kammarkollegium hafva de delar af åtskilliga skattehemman, som motsvarade kronans deri egande ödesbol, genom vederbörande myndigheters laga kraftvunna beslut förklarats vara af krononatur och följaktligen böra i enlighet med de för kronohemman gällande författningar behandlas och disponeras; och har derigenom en minskning i skattehemmanen uppkommit med 10,383,777 1/3 mantal, hvarmed kronohemmanen följaktligen ökats. Till skatte hafva, förutom 15 kronolägenheter, försänts tillhoppa 7,217,089 2/3 mantal; och hafva alltså i det stora hela kronohemmanen ökats med något öfver 2 mantal på skattehemmanens bekostnad.

Afsöndringar med af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande faststeld afgäld hafva beviljats till ett antal af 157, deraf 1 på 30 år och de öfriga för all tid, de flesta afsedda till bopingsplatser.

Från och med 1878 års början har — hufvudsakligen genom indragningen till statsverket af de indelta armén och hospitalen förr tillhöriga fastigheter samt på grund af Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 9 november 1877 angående förvaltningen af statens domäner — antalet af de kronoegendomar inom länet, öfver hvilka lokalförvaltningen utöfvas af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, betydligt ökats, så att desamma vid periodens slut voro icke mindre än 167, utgörande 158 mantal och 12 lägenheter. Taxeringsvärdet å dessa fastigheter uppgick vid nämnda tid till 2,734,000 kronor och de för desamma utgående arrende-

beloppen till 161,310 kronor 60 öre. I de bestämmelser angående lokalförvaltningen af statens domäner, som genom ofvån omförmälta nådiga bref af den 9 november 1877 meddelades, har, hvad Göteborgs och Bohus län beträffar, sedermera ingen annan väsentlig förändring skett, än att, på underdånig framställning af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, genom nådigt bref den 8 november 1878 förordnats, att domänintendent äfven för detta län skulle från och med den 1 januari 1879 anställas; och har den person, som förordnats att bestrida denna befattning jemväl handlagt och föredragit hos Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande anhängiga mål och ärenden rörande kronans egendommar. För den verksamhet, som under åren 1878—1880 utvecklats i och för bestyret med lokalförvaltningen af länets domäner, lemnas följande redogörelse:

	Antal egendommar.		
	1878.	1879.	1880.
Auktioner hafva hållits för utarrendering af.....	5	10	12
Åtgärder hafva vidtagits för förnyad utarrendering af.....	6	9	5
Handläggning har skett af frågor om öfverlåtelse af arrendena utaf.....	7	12	12
Laga af- och tillträdes syner samt laga syner af annan orsak hafva förrättats å.....	3	32	39
Ekonomiska besigtningar hafva hållits å.....	—	34	34
Efterbesigtningar för utrönande, huru vida vid laga syner och ekonomiska besigtningar gifna föreskrifter fullgjorts, hafva skett å.....	—	30	38
Arrendeförslag hafva upprättats för.....	—	3	4
Inspektioner hafva af t. f. domänintendenten verkstalts å.....	—	—	32

Tab. Litt. L.

Minuthandel med och utskänkning af spirituösa drycker åren 1876—1880.

Försäljningsår.	Antal rättigheter										Försäljningsavgifternas belopp							
	i städerna.					å landsbygden.					i städerna.				å landsbygden.	Summa.		
	Ständiga.					Ständiga.					Af bolag.		Summa.					
	Minut-handels.	Utskänk-nings.		Tillfalliga.		Minut-handels.	Utskänk-nings.		Tillfalliga.		Betingade.	Vinstmedel.		Af andra innehafvare af rättigheter.	Summa.			
	Inropade på auktion.	Öfverfläta å bolag.	Inropade på auktion.	Öfverfläta å bolag.	Med burkap eller privilegium.	Summa.	Inropade på auktion.	Öfverfläta å bolag.	Inropade på auktion.	Med burkap eller privilegium.	Summa.							
1875—1876.....	8	30	8	65	7	118	22	2	3	6	11	11	423,087.72	402,003.74	28,208.49	853,299.95	7,751.25	861,051.20
1876—1877.....	6	32	4	68	7	117	24	3	—	8	11	13	430,587.72	412,137.46	21,602.33	864,327.51	11,263.75	875,591.26
1877—1878.....	—	38	—	68	7	113	22	2	1	8	11	12	321,466.90	424,291.30	11,949.35	757,707.55	28,116.25	785,823.80
1878—1879.....	—	38	—	68	7	113	21	2	1	7	10	13	321,466.90	439,512.80	12,202.81	773,182.51	30,497.50	803,680.01
1879—1880.....	—	38	—	68	7	113	24	3	1	7	11	12	321,466.90	289,813.49	14,613.34	625,893.73	30,125.00	656,018.73
													1,818,076.14	1,967,758.79	88,576.32	3,874,411.25	107,753.75	3,982,165.00

För förvaltningen af *Kungl. och Hvitfeldtska stipendie-inrättningen* och dess *fasta egendom* här ny instruktion blifvit af Eders Kungl. Maj:t i näder den 2 juni 1876 utfärdad. Bland nya stadganden, som genom denna instruktion tillkommit, må nämnas, att utmätning och exekutiv försäljning af åborätt till inrättningens hemman numera kan ega rum icke allenast för inrättningens fordringar hos åbon samt för obetalda utskylder och eftersatta besvär utan äfven för annan hans skuld. I nedanstående tabell lemnas uppgift ej mindre om antalet af inrättningen tillhöriga hemman, till hvilka åborätten under perioden blifvit frivilligt eller på konkursauktion eller exekutivt försäld, än äfven om dessa gårdars hemmantal och köpeskillingsbeloppen för desamma:

Å r.	Antal gårdar, till hvilka åborätten försålts.	Sammanräknade mantal å de gårdar, hvartill åborätten försålts.	Sammanräknade köpeskillingsbeloppet. Kronor.
1876.....	7	1 $\frac{1}{6}$	22,500.00
1877.....	24	4 $\frac{1}{2}$	116,985.33
1878.....	27	6 $\frac{3}{2}$	127,687.00
1879.....	25	4 $\frac{1}{2}$	76,575.00
1880.....	30	6 $\frac{3}{4}$	103,031.33
Summa	113	23 $\frac{9}{16}$	446,778.66

I medeltal har sålunda betalats för hvarje åborätt 3,953 kronor 79 öre och för hvarje mantal 18,969 kronor 91 öre.

Af försäljningarna hafva 20 skett inom åbosläkten, och vid 46 köp hafva säljarne utom köpeskillingen förbehållit sig undantagsförmåner i jord eller naturaprestationer och kontanta medel.

Inom länet finnes blott ett *fideikommiss*, säteriet Holma i Brastads socken af Stångenäs härad. Fideikommisset, som tillhör Bundsenska släkten och vid periodens slut innehades af Fredrik Bundsen, utgör med underlydande hemmanen Holmeröd, Näs, Torp och Östergård 4 $\frac{1}{8}$ mantal och var år 1880 taxerad till 118,500 kronor.

I tabellerna Litt. M och N lemnas uppgift om den fasta egendom, som vid 1880 års slut innehades af *aktiebolag* och *främmande magters undersåtar*.

För de *utflytningar*, som verkställda skiften föranledt, hafva understöd af allmänna medel under åren 1876—1880 utanordnats med 675 kronor; och har derigenom beloppet af de statsmedel, som länet för detta ändamål erhållit, ökats till sammanlagdt 213,381 kronor 2 öre.

Vid 1880 års slut voro i länet anställda 1 *förste landtmätare* och 6 *kommissionslandtmätare*.

I afseende å *grundskatterna* har ingen förändring inträdt.

Kronoskjuts och *inquartering* tynga företrädesvis på hemmanen inom länets södra och mellersta delar.

Väghållningen är i sistnämnda del af länet betungande hufvudsakligen genom de betydliga afstånd en stor del af de väghållningsskyldige hafva till sina väglotter. Snöskottningen har i anseende till de snörika vintrarna under förra hälften af perioden varit förenad med temligen mycket besvär.

Länet har följande *indelnings* för försvarsverket:

1:o) till det från kavalleri afsuttna *Bohusläns infanteriregemente* 904 nummer, hvaraf 802 effektiva;

2:o) till *Blfsborgs regemente*: a) 9 soldatrotar; b) en vid ny ordinarie rotering tillkommen soldatrote jemte $\frac{11}{16}$ rote i spridda rotedelar; c) vid posthemmanens i länet rotering tillkommet $\frac{1}{2}$ rotemantal; och d) 2 vid extra rotering tillkomna rotar;

3:o) till *Vestgöta regemente* ett rusthållsnummer;

4:o) till *Göteborgs stad* anslagna 44 rotar af Säfvedals härad för utgörande af effektive stadsvaktssoldater;

5:o) för *sjöförsvaret* a) 2 kompanier roterade båtsmän om tillsammans 477 nummer, utom 90 under fredstid vakanta nummer för städerna; b) vid ny ordinarie rotering tillkomna 33 nummer samt, sedan från rotering befriats dels tvenne i nummer indelade lägenheter, hvardera roterad för $\frac{1}{12}$ mantal eller till $\frac{1}{24}$ rote, i hvilkas ställe träd motsvarande hemmantal af annan fastighet, som förut icke varit i nummer insatt, och dels en annan lägenhet, som uppskattats till $\frac{1}{16}$ mantal och påförts rotering för $\frac{1}{32}$ roteandel, 6 $\frac{511}{192}$ rotar i spridda rotedelar; c) genom posthemmanens i länet ordinarie rotering uppkomna 5 $\frac{5}{12}$ rotemantal; d) vid extra roteringens genomförande tillkomna 69 rotar jemte 11 $\frac{101}{288}$ i spridda rotedelar för landet och 1 rote jemte $\frac{33}{64}$ i spridda rotedelar för städerna.

Vakansafgiften för soldat- och båtsmansrote har under perioden erlagts med följande belopp:

Å r.	Soldatrote.	Båtsmansrote.
	K r o n o r.	
1876.....	206.03	142.50
1877.....	212.94	157.13
1878.....	172.18	105.05
1879.....	159.84	103.32
1880.....	172.22	120.67

Vid 1875 års slut hade af vederbörande löneruleringsnämnd förslag till reglering af *presterskapets löneinkomster* vunnit nådig fastställelse för 29 pastorat. Fastställelse meddelades nemligen år 1872 ej allenast för de i sista femårsberättelsen omförmälta pastorat utan jemväl för Frölunda. Under nu ifrågavarande period hafva ytterligare 2 pastorat reglerats, nemligen Örgryte och Fässbergs; och återstå derefter oreglerade endast Tanums, Morlanda och Göteborgs pastorat.

Bolagets namn.	Fastighetens namn, beskaffenhet, tomtnummer m. m.	Fastighetens belägenhet.		Mantal.	Antal fastigheter (i stad).	Taxeringsvärde			
		Härad.	Socken.			å jordbruksfastighet.		å annan fastighet.	
						Parti-summa.	Hufvud-summa.	Parti-summa.	Hufvud-summa.
Jonsereds fabrikers aktiebolag	En qvarn å d:o.....	Askims	Råda	—	—	—	—	2,000	341,000
	Mölnlycke fabrik	d:o	d:o	—	—	—	—	335,000	
	Högen.....	Säfvedals	Partille	1	—	30,000	—	10,000	
	En qvarn å d:o.....	d:o	d:o	—	—	—	—	600,000	
	Jonsereds säteri	d:o	d:o	1	—	75,000	—	—	
	D:o fabriker	d:o	d:o	—	—	—	—	—	
	Kåhög Mellang.....	d:o	d:o	1	—	27,000	—	—	
	Ibm Vesterg.....	d:o	d:o	$\frac{1}{2}$	—	12,600	—	—	
	Ibm Österg.....	d:o	d:o	$\frac{1}{3}$	—	18,000	—	—	
	Lexby Österg.....	d:o	d:o	$\frac{1}{5}$	—	12,000	—	—	
	Manered.....	d:o	d:o	1	—	27,000	—	—	
	Arbetarebostäder å d:o.....	d:o	d:o	—	—	—	—	100,000	
	Stertered.....	d:o	d:o	$\frac{1}{2}$	—	14,000	—	—	
	Tultered.....	d:o	d:o	$\frac{1}{8}$	—	3,500	—	—	
Uddared Vesterg.....	d:o	d:o	$\frac{3}{4}$	—	1,300	—	—		
Ibm Österg.....	d:o	d:o	$\frac{1}{5}$	—	1,600	222,000	—		
Gullbergs kemiska fabrikers aktiebolag.....	Böö.....	d:o	Örgryte	$\frac{1}{18}$	—	—	50,000	225,000	
D:o en svafvelsyrefabrik	d:o	d:o	—	—	—	—	—		
Göteborgs nya bobinfabriks-aktiebolag.....	Gårda.....	d:o	d:o	$\frac{9}{30}$	—	—	9,000	285,000	
Färgeriaktiebolaget »Levan-ten».....	Levantens färgeri å Kallebäck Norg.....	d:o	d:o	—	—	—	—		
Bolaget för Mölndalsvägen..	Bomhuset å Krokslätt-Kongegården..	d:o	d:o	—	—	—	—	5,000	
Mölnlycke manufakturaktiebolag.....	Afsöndrad jord från Skår Vestergården.....	d:o	d:o	—	—	—	9,000	600,000	
Almedals fabrikers aktiebolag	Skår Vestergården.....	d:o	d:o	$\frac{3}{2}$	—	—	20,000		
Säfveåns aktiebolag	Almedals fabrik å d:o.....	d:o	d:o	—	—	—	—	730,000	
	Säfvenäs säteri	d:o	d:o	1	—	60,000	—		
Nordöns aktiebolag	En fabrik å d:o.....	d:o	d:o	—	—	—	—	9,000	
	Torpa Mellangården	d:o	d:o	$\frac{1}{8}$	—	30,000	90,000		
Nya Trollhätte kanalbolag..	Tjufkil Uppegården, skifferbruk	Inlands Södra	Lycke	—	—	—	4,000	7,500	
	Åbyggnader derå.....	d:o	d:o	—	—	—	—		
Munkedals aktiebolag	Ströms säteri, åbyggnader derå	Inlands Torpe	Hjertums	—	—	—	—	605,000	
	Munkedal	Tunge	Foss	$\frac{1}{2}$	—	90,000	—		
	D:o qvarn och såg.....	d:o	d:o	—	—	—	4,000		
	Liane och Kasen	d:o	d:o	$\frac{1}{5}$	—	2,000	—		
	Skålleröd	d:o	d:o	$\frac{1}{2}$	—	10,000	—		
	Lycke Nedre	d:o	d:o	$\frac{1}{2}$	—	10,000	—		
	Björed.....	d:o	d:o	$\frac{1}{4}$	—	8,000	—		
	Magasin å Saltkällan	d:o	d:o	—	—	—	—		
	Afsöndrad jord från Moe.....	d:o	d:o	—	—	6,000	—		
	D:o » Esperöd.....	d:o	d:o	—	—	400	—		
	D:o » Björed.....	d:o	d:o	—	—	300	—		
	D:o » Stale	d:o	d:o	—	—	300	—		
	Pappersfabrik.....	d:o	d:o	—	—	—	127,000		
	Lysekils badhusaktiebolag	Gamla Strandgatan N:ris 1—5	Stängenäs	Lysekils köp:g	—	—	300		600,000
Badhusgatan N:ris 1—4	d:o	d:o	—	—	300	600	34,700		
Vrems landbruksaktiebolag	Vrems säteri	Qville	Qville	3 $\frac{3}{4}$	—	135,000	—	46,700	
	Fagerbacka.....	d:o	d:o	$\frac{1}{2}$	—	10,000	—	81,400	
	Hältane	d:o	d:o	$\frac{1}{2}$	—	11,000	—		
	Myren	d:o	d:o	$\frac{1}{2}$	—	7,000	—		
	Nyborg	d:o	d:o	$\frac{1}{4}$	—	13,500	—		

Bolagets namn.	Fastighetens namn, beskaffenhet, tomtnummer m. m.	Fastighetens belägenhet.		Mantal.	Antal fastigheter (i stad).	Taxeringsvärde			
		Härad.	Socken.			å jordbruksfastighet.		å annan fastighet.	
						Parti-summa.	Hufvud-summa.	Parti-summa.	Hufvud-summa.
	Rostock	Qville	Qville	½	—	9,000			
	Holmane	d:o	d:o	¼	—	4,000			
	Kusen	d:o	d:o	¼	—	2,500	192,000		
	Summa å landsbygden			—	—	—	873,200	—	7,183,900
	b). I Göteborg.								
Göteborgs gasaktiebolag				—	1	—	—	—	340,000
Göteborgs mekaniska verkstads aktiebolag				—	2	—	—	—	363,900
Göteborgs utskänkingsaktiebolag				—	2	—	—	—	138,000
Göteborgs ångbageriaktiebol.				—	2	—	—	—	209,000
Aktiebolaget D. Carnegie & Co				—	11	—	—	—	2,009,000
Göteborgs repslageriaktiebol.				—	1	—	—	—	200,000
Göteborgs magasinaktiebol.				—	1	—	—	—	300,000
Göteborgs arbetarebostadsaktiebolag				—	16	—	—	—	120,000
Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidnings aktiebolag ..				—	1	—	—	—	132,000
Bark & Warburgs aktiebolag				—	10	—	—	—	398,000
Aktiebolaget »Örnen»				—	8	—	—	—	513,400
Aktiebol. Strömman & Larson				—	1	—	—	—	370,000
Göteborgs mineralvattensaktiebolag				—	1	—	—	—	154,000
Aktiebolaget J. A. Pripp & Son				—	8	—	—	—	610,000
Brand- och liförsäkringsaktiebolaget »Seea»				—	5	—	—	—	520,000
Göteborgs Enskilda bank				—	1	—	—	—	85,000
Göteborgs byggnadsaktiebolag				—	1	—	—	—	75,000
Försäkringsaktiebolaget »Skandia»				—	1	—	—	—	135,000
	c). I Uddevalla.								
Bohusläns Enskilda bank	Tomter N:ris 113 och 114 med byggnader			—	1	—	—	—	65,000
Uddevalla—Venersborg—Herrljunga jernvägsaktiebolag	Jord med derå varande stationshus m. m. (är ej bevillningstaxerad). En åbyggnad			—	1	—	—	—	10,000
	Ångar N:ris 5, 6 och 7 med fabriksbyggnader			—	1	—	—	369,500	
Kampenhofs spinneriaktiebolag	Tomter N:ris 272—274 och andel af äng N:o 70 med åbyggnader			—	1	—	—	33,700	
	Tomt N:o 295 med färgerbyggnader			—	1	—	—	29,700	
	En åbyggnad			—	1	—	—	4,000	436,900
Strömhagens badhusaktiebolag	Andel i ängen Strömhagen med åbyggnader			—	1	—	—	—	14,900
	d). I Strömstad.								
Badhusbolaget				—	2	—	—	—	41,000
Nya societetshusaktiebolaget ..				—	1	—	—	—	37,000
	e). I Marstrand.								
Marstrands badhusaktiebolag ..	Tomterna N:ris 47 A och 4 med byggnader			—	—	—	—	—	97,600
	f). I Kungälf.								
Kungälf's glasbruksaktiebolag ..	Tomten N:o 101 A			—	—	—	—	1,000	
	Ett manhus			—	—	—	—	12,000	
	Ett uthus			—	—	—	—	400	
	En fabriksbyggnad			—	—	—	—	23,600	37,000
	Summa för städerna			—	—	—	—	—	7,411,700

Tab. Litt. N.

Förteckning å fastigheter i Göteborgs och Bohus län, hvilka vid 1880 års slut egdes af främmande magters undersåtar.

Egarens namn.	Fastighetens namn, beskaffenhet m. m.	Fastighetens belägenhet.		Mantal.	Antal fastigheter (i stad).	Taxeringsvärde.	
		Härad.	Socken.			Partisumma.	Hufvudsumma.
a) å landsbygden.							
Nils Hansen från Norge	Dyne med två qvarnar	Vette.	Hogdal.	1	—	50,100	50,100
Lorangs söner i Frederikshald	Skogars eller Karlsviks ångsåg	d:o	d:o	—	—	16,000	16,000
C. J. Sörensen från Norge	Kroken med qvarn och lägenheten Jakobsberg	d:o	Skee.	2	—	40,800	40,800
Sven Andersen Solugsten och Jens Madsen Golden, begge från Norge.	Strängen med qvarn	d:o	d:o	3 3/4	—	15,000	15,000
Otto Björnstad från Norge	Säm	Bullaren.	Nafverstad.	2	—	44,000	44,000
Hans Clementsen från Norge	Sundshult med Skogen	d:o	d:o	3	—	18,000	
	Röd	d:o	d:o	3	—	10,800	
	Lägenheten Såghagen	d:o	d:o	—	—	1,300	
	Lägenheten Landbacken	d:o	d:o	—	—	1,300	
	Tegelbruk, såg, qvarn och garfveri	d:o	d:o	—	—	28,600	60,000
Summa för landsbygden				—	—	—	225,900
b) i Göteborg.							
Handlanden W:m Mac Kay från England					1	97,000	97,000

6. Politi.

För folkskoleväsendets öfvervakande är länet indelat i 2 inspektionsdistrikt: Göteborgs stad, för hvilket distrikt redogörelse lennas i berättelsen om denna stad, och den återstående delen af länet, rörande hvars folkskoleundervisning nedanstående torde böra omnämnas:

Skoldistrikten äro 89; 3 af dessa bestå af två församlingar hvartdera, nemligen Rönneängs och Klädesholmens, Näsing och Lommelands, samt Svenneby och Bottna, af hvilka de två sistnämnda dock med 1882 års början komma att skiljas och utgöra hvar sitt distrikt; en församling, Björlanda, är delad i 2 distrikt.

Småskolor. Dessa, hvilka 1875 voro 199, uppgingo vid 1880 års slut till 247, af hvilka 50 voro fasta och 197 flyttande.

Mindre skolor. Häraf funnos 6 fasta och 7 flyttande.

Folkskolor. Dessas antal utgjorde år 1880 142, hvaraf 83 fasta och 59 flyttande; af de senare flytta 32 på 2 rotar, 20 på 3 och 7 på flere än 3 rotar.

Fortsättningskolor, ordnade enligt kungl. kungörelsen af den 11 september 1877, funnos till ett antal af 16. Vid ännu flere folk-skolor meddelades dock särskild undervisning åt de barn, som utgått ur folkskolan.

Öfningskolor: sy-, slöjd- och planteringskolor.

Syskolorna, der undervisning meddelas i sömnad, stickning, lagning m. m., hafva, sedan sista berättelsen afgafs, ökat i betydlig grad. Då utgjorde de 75, nu uppgår deras antal till 197. Detta förhållande torde i väsentlig mån vara att tillskrifva det frikostiga understöd, som i form af uppmuntran åt lärarinnorna, enligt regel folk- och småskolelärarinnor, komma dessa skolor till del från länets landsting och hushållningssällskap. Nämnda understöd uppgick 1880 till 4,532 kronor.

Slöjds-kolor, med undervisning företrädesvis i snickeri, svarfning och korgflätning samt lättare stålträdsarbeten, ordnade på

ett någorlunda tillfredsställande sätt, funnos blott till ett antal af 12. Dock är all anledning att tro, att deras antal kommer att betydligt ökas. Vid den i Uddevalla, förmedelst understöd af denna stad, länets hushållningssällskap samt enskilda personer upprättade slöjdskola pågår nemligen hvarje sommar en kurs för länets folkskolelärare, hvilka synas med nit och ifver egna sig häråt. Vid flere, dels beslutade dels redan under byggnad varande folkskolehus komma äfven slöjdskolelokaler att inrättas.

Planteringskolor. Den i kungl. folkskolestadgan förekommande föreskriften att, så vidt sig göra låter, undervisning i trädplantering och trädgårdsskötsel bör beredas skolbarnen har, väl hufvudsakligen af lokala svårigheter, ej fått den efterföljd, som varit både önskelig och nyttig. Dock finnas för närvarande vid 48 folkskolor särskilda planteringsland, der dylik undervisning meddelas.

Ritundervisningen efter Stuhlmanska metoden torde nu vara införd i nästan alla folkskolor och ganska många småskolor. För vinnande af detta mål hafva undervisningskurser för folkskolelärare och lärarinnor varit på landstingets och hushållningssällskapets gemensamma bekostnad anordnade dels i Göteborg och dels i Uddevalla; och har dessutom på bekostnad från samma håll kompetent person genomrest hela länet för att i detta hänseende meddela undervisning. År 1880 utdelades 2,930 kronor af landstingets och hushållningssällskapets anslag till lärare och barn för framsteg i ritning.

Seminarium för bildande af småskolelärarinnor var på landstingets bekostnad anordnad i Uddevalla 1878—1879, hvarjente 1879 och 1880 repetitionskurser för äldre småskolelärarinnor pågingo.

Högre folkskolor finnas ej.

Folkhögskolor. Två sådana finnas för närvarande i länet, den ena: *Göteborgs och Bohus läns* folkhögskola å Majoreberg nära Uddevalla, den andra: *Billströmska* folkhögskolan på Tjörn.

Den förstnämnda af dessa, som öppnades å lägenheten Béthala nära Göteborg den 1 november 1875, utöfvade å detta ställe sin verksamhet till hösten 1878, då den flyttade till Kungälf, der den kvarstannade i 2 år, hvarefter den hösten 1880 inflyttade i sin nuvarande lokal. Denna dess ambulatoriska egenskap har framkallats dels af ekonomiska skäl och dels af från mellersta och norra delarne af länet uttryckta önsknningar, att genom skolans förläggande längre i norr en lättnad måtte beredas der boende allmogesöner att besöka densamma.

Skolan, som för sin grundläggning har att tacka länets hushållningssällskap samt enskilda bidrag af för saken intresserade personer inom länets alla delar, åtnjuter, förutom anslag från staten, i årligt underhåll af hushållningssällskapet 1,500 kronor, hvarjemte 1880 års landsting anslagit 1,500 kronor att utgå årligen under 3 år från och med hösten 1880. Eleverna betala en kursafgift af 50 kronor.

Skolans styrelse utgöres af 6 årligen valda medlemmar, hvilka utses: 2 af landstinget, 2 af hushållningssällskapet och 2 af målsmännen, d. v. s. de personer, som genom årliga afgifter bidraga till skolans underhåll.

Enligt stadgarne för skolan meddelas undervisning af 2 ordinarie lärare, hvarjemte för några af öfningsämnena extra lärare anlåtats. Undervisningstiden varar från början af november till slutet af april. Undervisningsämnen och metoder äro de vid folkhögskolor vanliga. Föredrag öfver för eleverna gagneliga och lättfattliga ämnen hafva årligen hållits såväl af lärarne som af andra personer. Skolan har under läsåren 1875—1880 besökts af 81 elever, af hvilka 64 varit från detta län, 15 från Elfsborgs och 1 från hvardera af Örebro och Westernorrlands län.

Billströmska folkhögskolan å egendomen Tyft på Tjörn är grundad af numera aflidne borgmästaren Lars Billström i Lund, hvilken genom inköp af hemmanet Tyft, afsedt att vara skolans hem, och genom anslag af kontanta medel äfven sörjt för dess framtida bestånd. Samtliga donationsmedlen, deri inberäknadt värdet af Tyft, uppgå till omkring 120,000 kronor.

Stiftaren hade vid skolans öppnande, den 1 november 1876, sjelf utsett 5 personer att utgöra dess styrelse. Efter hans 1878 timade frånfälle öfvertogs, på hans derom framställda önskan, inseedet öfver densamma af länets landsting och hushållningssällskap, hvilka gemensamt utse dess styrelse, och är denna för sin förvaltning redoskyldig inför landstinget, som årligen utser 2 revisorer att granska styrelsens fätgärder och skolans förvaltning i sin helhet.

Till inträde i skolan, som är anordnad i hufvudsaklig enlighet med andra dylika inom riket, ega på Tjörn födda eller bosatta ynglingar företrädesrätt. I öfrigt föreskrifva stadgarne, att om ej fullt antal inträdessökande derifrån eller från andra delar af detta län anmält sig, må ynglingar från andra län kunna till lärjungar antagas.

Rörande skolans hittillsvarande fyraåriga verksamhet meddelas följande. Lästiden pågår från midten af oktober till midten af april för ynglingar. 1878 öppnades äfven en kurs för flickor, hvilken pågår 3 månader under sommaren och till bestridande af hvars utgifter länets landsting och hushållningssällskap bi-

draga med årsanslag af 500 kronor hvar. Elevafgiften i den manliga kursen är 40 kronor och i den qvinliga 20 kronor. Vid båda kurserna antagas frielever. Antalet manliga elever i de 4 kurserna har utgjort 71, och qvinliga i dess 3 kurser 60.

Lärare och lärarinnor 1880.

I folkskolorna:

Lärare.....	121	ordinarie	7	icke ordinarie.
Lärarinnor ...	17	d:o	8	” d:o

Mindre skolor:

Lärare.....	4	ordinarie.
Lärarinnor.....	9	d:o

Småskolor:

Lärare.....	6	ordinarie.
Lärarinnor.....	211	d:o

Barn i skolåldern voro vid 1880 års slut 27,232; af dessa undervisades:

i fasta folkskolor.....	6,853.
i flyttande d:o.....	6,199.
i mindre skolor.....	712.
i småskolor.....	11,535. 25,299.
vid allmänna läroverk.....	242.
” enskilda skolor.....	372.
i hemmen.....	378.
med afgångsbetyg från folkskolan hafva utgått	298.

Undervisning sakna:

till följd af sjukdom.....	70.
af annan orsak.....	422. 492.
Uppgift saknas rörande.....	151. 27,232.

Skolhus. Sådana egde församlingarna 189; förhyrda lokaler voro 131. För öfrigt hållas särskildt de flyttande småskolorna inom flere skoldistrikt i de respektive hemmen, ett förhållande lika ogynnsamt för skolan som obehämligt för hemmen, och hvars afhjelpande genom uppbyggande af småskolehus torde vara ett af de närmaste och vigtigaste önskningsmålen för länets skolväsende.

Utgifter. Totalbeloppen af församlingarnas utgifter för skolväsendet hafva utgjort:

under år 1876.....	kr. 192,443.48.
” ” 1877.....	” 213,779.28.
” ” 1878.....	” 254,571.55.
” ” 1879.....	” 243,560.27.
” ” 1880.....	” 254,787.91.

Landstingets anslag till det egentliga folkskoleväsendet har utgjort:

År 1876.....	6,000.
” 1877.....	6,500.
” 1878.....	8,000.
” 1879.....	8,500.
” 1880.....	8,500.

Summa kronor 37,300.

Hushållnings-sällskapets bidrag under samma tid utgjorde:

År 1876:	
Till folkskoleundervisningen i allmänhet.....	kr. 6,000.
Till folkskolornas förseende med undervisningsmateriel »	500.
Till undervisning i ritning och slöjd i folkskolorna... »	<u>6,000.</u> 12,500.
År 1877:	
Till folkskoleundervisningen i allmänhet.....	» 6,000.
Till folkskolornas förseende med undervisningsmateriel »	500.
Till undervisning i ritning och slöjd i folkskolorna... »	<u>7,000.</u> 13,500.
År 1878:	
Till folkskoleundervisningen i allmänhet.....	» 6,000.
Till folkskolornas förseende med undervisningsmateriel »	500.
Till undervisning i ritning och slöjd i folkskolorna... »	<u>7,500.</u> 14,000.
År 1879:	
Till folkskoleundervisningen i allmänhet.....	» 8,000.
Till folkskolornas förseende med undervisningsmateriel »	500.
Till undervisning i ritning och slöjd i folkskolorna... »	<u>7,500.</u> 16,000.
År 1880:	
Till folkskoleundervisningen i allmänhet.....	» 8,000.
Till folkskolornas förseende med undervisningsmateriel »	500.
Till undervisning i ritning och slöjd i folkskolorna... »	<u>7,500.</u> 16,000.
Summa kronor 72,000.	

Om de af landstingets folkskolekomité under perioden bestridda utgifter lemnas upplysning i nedanstående tabell:

	1876.		1877.		1878.		1879.		1880.		Summa.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
Inspektörens arvode.....	3,000	—	3,000	—	3,000	—	3,000	—	3,000	—	15,000	—
Understöd till småskolor..	6,990	—	7,200	—	6,150	—	6,375	—	6,475	—	33,190	—
Till församlingar för nit om skolväsendet.....	2,125	—	625	—	1,900	—	—	—	1,175	—	5,825	—
Undervisningsmateriel.....	552	—	652	05	541	45	270	95	—	—	2,016	45
Seminarieanstalter....	—	—	—	—	3,481	30	7,433	—	3,337	16	14,251	46
Depoter för undervisningsmateriel.....	—	—	406	77	450	67	513	46	275	12	1,646	02
Rit- och slöjd-undervisningen.....	7,759	71	9,783	51	7,938	37	8,122	18	8,012	—	41,615	77
Diverse.....	151	20	146	90	—	—	—	—	996	81	1,294	91
Summa	20,577	91	21,814	23	23,461	79	25,714	59	23,271	09	114,839	61

Sockenbibliotek hafva under perioden tillkommit i Styrös, Ljungs och Romelanda socknar, hvarförutom sådana finnas jemväl i följande församlingar, nemligen: Örgryte, Partille, Fässberg, Tufve, Säfve, Björlanda, Kareby, Harestad, Lycke, Hjertum, Vesterlanda, Stenkyrka, Rönnäng, Klädesholmen, Morlanda, Tegneby, Röra, Stala, Bäfve, Norra Ryr, Herrestad, Foss, Håby, Svarteborg, Tossene, Kungshamn, Tanum, Skee och Nafverstad. Stenkyrka socken samt Rönnängs och Klädesholmens kapellförsamlingar hafva gemensamt bibliotek, hvilket numera förvaras å folkhögskolan vid Tyft. Genom testamentet af numera aflidne kyrkoherden C. M. Rhodin hafva Myckleby, Långelanda och

Torps församlingar bekommit, den förstnämnda 400 kronor och de begge senare hvardera 300 kronor med föreskrift, att räntan deraf skall användas till bildande af sockenbibliotek, hvadan sådana derstädes komma att inrättas.

Nya kyrkor hafva uppförts i Stala, Brastads och Askums socknar samt i Kungshamns eller Gustaf Adolfs kapellförsamling.

Antalet under perioden vårdade vid länets af landstinget underhållna *sjukhus* äfvensom utgifterna för sjukvården under samma tid inhemtas af nedanstående tabell:

	År.	Antal vårdade.	Utgifter. Kronor.
Länslasarettet och kurhuset i Uddevalla.....	1876	462	28,197 ³⁶
	1877	445	23,628 ⁴⁹
	1878	498	24,593 ⁷²
	1879	587	27,619 ²²
	1880	650	27,870 ³⁸
Länslasarettet i Kungälf.....	1876	162	12,961 ⁸¹
	1877	176	11,954 ⁶²
	1878	184	14,175 ¹²
	1879	303	15,542 ⁵⁵
	1880	290	16,714 ²³
Länslasarettet i Strömstad.....	1876	108	6,390 ⁸⁸
	1877	112	7,370 ²⁰
	1878	98	6,835 ⁶⁷
	1879	139	8,699 ⁰⁷
	1880	125	8,432 ¹⁶

Sängarna voro vid 1880 års slut 150, deraf 100 vid lasarettet och kurhuset i Uddevalla, 30 vid lasarettet i Kungälf och 20 vid lasarettet i Strömstad.

Vid hvar och en af dessa sjukvårdsinrättningar finnas jemte nödig betjening anställda 1 läkare och 1 syssloman samt dessutom vid hvardera af lasarett i Uddevalla och Strömstad 1 predikant och vid det förstnämnda jemväl 1 biträdande läkare.

Den allmänna *sjukvårdsafgiften* har under åren 1876—1878 utgått med 50 öre för man och 25 öre för kvinna, men under åren 1879 och 1880 endast med respektive 24 öre och 12 öre.

Det i sista femårsberättelsen omnämnda, af enskilde upprättade sjukhuset i *Mölnadal* vidmagthålles fortfarande på enskild bekostnad till fromma för denna folkrika fabriksort.

Göteborgs nya hospital, beläget på Hisingen å hemmanet Storehagen i Backa socken, $\frac{1}{2}$ mil från Göteborg, öppnades hösten 1872 för 150 till 2:dra och 3:dje betalningsklasserna hörande sjuke; redan vid 1874 års ingång bereddes plats för ytterligare 10 patienter och i slutet af 1875 för 10, så att platsantalet för närvarande uppgår till 170, hälften för hvardera könet.

Rörande kostnaden för anläggningen af hospitalet, byggnadernas anordning och inredning m. m. hänvisas till öfverstyrelsens öfver hospitalen underdåniga berättelse för år 1873 samt till föregående femårsberättelse.

Totalkostnaden för sjukvården har utgjort:

för år 1876.....	kr. 87,564.
» » 1877.....	» 83,122.
» » 1878.....	» 84,028.
» » 1879.....	» 83,050.
» » 1880.....	» 84,951.

Badorter med tillgång på läkarevård funnos år 1880 till antal af 9, nemligen Marstrand, Lysekil, Gustafsberg, Strömstad, Fiskebäckskil, Henån, Ljungskile, Stenungsön och Grebbestad. De mest besökta bland dem voro de två förstnämnda, vid hvilka för år 1880 kurgästernas antal uppgifves till:

i Marstrand.....	2,900.
och i Lysekil.....	2,000.

Badinrättningar af mindre omfång finnas dessutom å flere andra ställen i länet, af hvilka må nämnas Långedrag, Bratten och Stjernvik i Göteborgs fögderi, Arvidsvik å Koön vid Marstrand samt Stillingsön i Orusts och Tjörns fögderi.

Blott 1 *helsobrunn* finnes i länet, nemligen vid Gustafsberg, hvilken dock är af mindre betydhet.

Förutom *länsveterinären* funnos vid periodens slut, såsom förut är nämnt, 5 af hushållningssällskapet affönade distriktsveterinärer.

I **tabellen N:o 4** redogöres för de i länet befintliga *brandförsäkringsinrättningar* och deras verksamhet under åren 1876—1880.

Rörande *sjöförsäkringsinrättningarna* i länet och deras verksamhet under samma tid återopas tabellen Litt. P.

Sockenmagasinens antal, som i sista femårsberättelsen uppgafs till 26, utgjorde vid 1880 års slut 40, hvilket utvisar, att den jordbrukande befolkningen allt mera börjat inse nyttan af dessa inrättningar, hvilka, på samma gång de lemnat inkomst

för kommunerna, tillintetgjort det prejeri, som förut bedrifvits mot dem, som om våra re varit i behof af spannmål till utsäde.

Å de i länet befintliga *fromma stiftelser, stipendiefonder, pensionsanstalter, sjukkassar* och dermed jemförliga inrättningar lemnas uppgift i **tabellen N:o 5**.

Hvad *exekutionsväsendet* i länet angår, så har antalet af de hos Eders Kungl. Majts Befallningshafvande handlagda skuldfordringsmål varit:

år 1876.....	2,715.
» 1877.....	3,994.
» 1878.....	7,368.
» 1879.....	4,616.
» 1880.....	3,273.

Hos öfverexekutorerna i städerna Göteborg, Uddevalla och Strömstad utgjorde skuldfordringsmålen antal:

	i Göteborg.	i Uddevalla.	i Strömstad.
år 1876.....	392.	—	—
» 1877.....	485.	—	—
» 1878.....	643.	—	—
» 1879.....	540.	19.	9.
» 1880.....	494.	24.	7.

Lagsökningarnas antal, som under förra qvinqvenniet visade ett årligt medium af 2,488, har således år 1878 uppgått till öfver tre gånger detta medeltal. Den med år 1877 begynnande

Tab. Litt. P.

Sjöförsäkringsinrättningarnas verksamhet åren 1876—1880 i Göteborgs och Bohus län.

Inrättningens namn och verksamhetsområde.	År, då verksamheten börjat.	Influtna försäkringsavgifter. 1876—1880.	Öfriga inkomster. 1876—1880.	Utbetalda sjöskadeersättningar. 1876—1880.	Öfriga utgifter. 1876—1880.	Befintliga fonder eller tillgångar. 31/12 1880.	Försäkringsbelopp. 31/12 1880.	Utdebiteringsgrund. Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarighetsbelopp.					Sjösador, för hvilka utbetalts ersättning	
								1876.	1877.	1878.	1879.	1880.	endast för fartyg och endast för last.	både för fartyg och last.
Göteborgs nya sjöassuransförening.....	fartyg last } 1876	1,667,091	77,601	1,358,405	139,287	—	3,493,000	—	—	—	—	—	85	—
Göteborgs och Bohusläns sjöassuransförening. Verksamhetsområde: nämnda län jemte städerna Kungsbacka och Venersborg.	fartyg last } 1866	1,798,961	79,723	1,453,612	352,854	76,851	3,783,070	595	585	579	580	580	—	265
Sjöförsäkringsaktiebolaget Gauthiod. Verksamhetsområde: Göteborgs och Bohus län.	fartyg last } 1863	2,251,214	893,235	587,096	1,504,630	1,274,339	299,064,945	—	—	—	—	—	—	1,552
Sveriges allmänna sjöförsäkringsaktiebolag. Verksamhetsområde: Sverige och Norge samt andra länder.	fartyg last } 1873	2,489,063	593,507	874,659	1,444,212	1,647,083	187,056,872	—	—	—	—	—	{ 559 } 906	—
Sjöförsäkringsaktiebolaget »Ocean». Verksamhetsområde: Sverige.	fartyg last } 1873	4,635,877	332,510	1,509,878	2,947,548	1,502,576	1,125,364	—	—	—	—	—	—	2,311
Sveriges ångfartygsassuransförening.	fartyg last } 1873	3,091,650	140,000	2,288,242	276,500	{ förbindelser med borgen }	10,500,000	{ 5 till 7.5 % }	{ 5 till 7.5 % }	{ 5 till 7.5 % }	{ 5 till 7.5 % }	{ 5 till 7.5 % }	204	—
Göteborgs och Bohusläns fiskareförening.	fartyg med redskap last } 1870	85,596	16,197.53	79,500	11,324	10,969.53	362,914	60	84	78	108	—	529	—
Styrsö enskilda assuransförening. Verksamhetsområde: Styrsö samt Frölunda och Åskims socknar.	fartyg last } 1859	5,240	1,604	5,637	1,671	5,630	99,500	100	100	100	100	100	*) 11	—
Bohus sjöassuransförening. Verksamhetsområde: Bohuslän.	{ endast fartyg } 1880	28,575.56	411.84	19,041.66	2,000	6,000	777,899	—	—	—	—	400	5	—

*) Häraf 2:ne totalförluster. Öfriga 9 partiella skador.

tillökning af anhängiggjorda utsökningsmål ådagalägger väl i sin mån, att penningställningen i länet vid nämnda tid började att försämrans; dock kan i betraktande af att skörden i länet under år 1877 var medelmåttig och 1878 god, samt att det senare året en ny förvärfskälla i sillfisket yppade sig för en del af befolkningen i länet, den ovanligt hastiga stegringen af lagsökningsmålens antal från 4,479 år 1877 till 8,011 år 1878 icke nöjaktigt förklaras endast af de under sistnämnda år tryckta konjunkturerna inom affärsverlden, utan torde orsaken till stegringen i lika väsentlig mån vara att söka i den omständigheten, att då med 1879 års ingång en ny lag rörande utsökningsväsendet skulle träda i verkställighet, hvarigenom Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes och magistratens i Göteborg befogenhet att ådöma betalningsskyldighet inskränktes till fordringar, grundade på skuldebref eller andra skriftliga fordringsbevis, och om hvilken lags stränghet de flesta fordringsägare synas hafva haft allt för öfverdrifna föreställningar, många ansågo det tillfälle till hastigt afgörande, som lagsökningsproceduren, jemförd med rättegångssättet vid domstol, erbjuder, icke böra försunmas, hvarföre de utsökte fordringar, med hvilkas utkräfvande de eljest säkerligen skulle hafva dröjt. Riktigheten af den slutsats, Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande sålunda dragit af nya utsökningslagens verkningar, bestyrkes jemväl af att lagsökningsmålens antal sedan hastigt sjunkit från 8,011 år 1878 till 5,184 år 1879.

Sedan riksdagen under senare åren till Eders Kungl. Maj:ts förfogande ställt ett extra anslag att i mån af behof användas till aflöning för särskild *polispersonal*, som för ordningens och säkerhetens uppehållande kunde till följd af särskilda förhållanden behöfva anställas å landsbygden, så har med anlitande af de medel utaf nämnda anslag, hvilka Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande på derom gjorda underdåniga framställningar erhållit, extra polisbevakning varit anordnad i Fässbergs och Lundby socknar från och med år 1877 och i Nya Varfvets församling från och med år 1879. Polisstyrkan utgöres i Fässbergs socken af 1 inspektör och 3 konstaplar, i Lundby socken af 2 konstaplar och i Nya Varfvets församling af 1 konstapel. Statens bidrag för bestridande af kostnaderna härför utgjorde år 1880 3,100 kronor, af hvilket belopp Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande anvisat 1,800 kronor åt Fässbergs kommun, 1,200 kronor åt Lundby kommun och 100 kronor åt Nya Varfvets kommun.

Beträffande *landstingets* inkomster och utgifter hänvisas till efterföljande:

Tablå öfver Göteborgs och Bohus läns landstings inkomster och utgifter under åren 1876—1880.

Inkomster.					
År 1876.					
Landstingsskatt.....	35,372	15			
Sjukvårdsafgifter.....	30,908	98			
Utskänkings- och minuteringsafgifter.....	14,921	63			
Räntor.....	912	94			
Böter.....	4	—	82,119	70	
År 1877.					
Landstingsskatt.....	31,054	40			
Sjukvårdsafgifter.....	31,363	75			

Utskänkings- och minuteringsafgifter.....	28,409	66			
Räntor.....	2,127	47	92,955	28	
År 1878.					
Landstingsskatt.....	32,345	39			
Sjukvårdsafgifter.....	31,786	65			
Utskänkings- och minuteringsafgifter.....	36,924	54			
Räntor.....	3,780	98			
Böter.....	4	—	104,841	56	
År 1879.					
Landstingsskatt.....	15,660	24			
Sjukvårdsafgifter.....	14,458	38			
Utskänkings- och minuteringsafgifter.....	35,238	93			
Räntor.....	1,727	43			
Böter.....	4	—	67,088	98	
År 1880.					
Landstingsskatt.....	15,602	56			
Sjukvårdsafgifter.....	15,621	62			
Utskänkings- och minuteringsafgifter.....	35,896	55			
Räntor.....	1,410	50			
Böter.....	2	—	68,533	23	
Summa			415,538	75	
Utgifter.					
År 1876.					
För helsovården.....	44,050	—			
» sjukhusbyggnader.....	4,000	—			
» undervisningen.....	6,000	—			
» uppfostringsanstalten för döfstamma.....	3,032	24			
» skarpskytteväsendet.....	300	—			
» amortering.....	10,300	—			
» resekostnader.....	1,787	34			
» förvaltningskostnader.....	2,631	65			
» rofåljurs dödande.....	16	—	72,117	23	
År 1877.					
För helsovården.....	36,450	—			
» undervisningen.....	6,000	—			
» uppfostringsanstalten för döfstamma.....	4,080	—			
» skarpskytteväsendet.....	150	—			
» amortering.....	10,300	—			
» resekostnader.....	1,894	81			
» förvaltningskostnader.....	2,629	02	61,503	83	
År 1878.					
För helsovården.....	42,850	—			
» undervisningen, folkskolan.....	8,000	—			
» d:o folkhögskolan för flickor.....	500	—	8,500	—	
» uppfostringsanstalten för döfstamma.....	4,787	88			
» skarpskytteväsendet.....	150	—			
» amortering.....	1,993	33			
» förvaltningskostnader.....	2,506	5			
» resekostnader.....	1,969	49	62,756	75	
År 1879.					
För helsovården.....	43,053	—			
» sjukhusbyggnader.....	1,136	75			
» undervisningen, folkskolan.....	9,357	44			
» d:o folkhögskolan för flickor.....	500	—	9,857	44	

För uppfostringsanstalten för döfstumma	8,095	80		
» resekostnader	1,982	26		
» förvaltningskostnader	2,774	79	66,900	04
<i>År 1880.</i>				
För helsovården	49,550	—		
» undervisningen, folkskolan	8,500			
» d:o folkhögskolan	2,000	10,500	—	
» uppfostringsanstalten för döfstumma	6,750	—		
» kanal- och farledsrensningar	3,000	—		
» afskrifningar	1	87		
» resekostnader	2,613	05		
» förvaltningskostnader	3,623	16	76,038	08
Summa			339,315	93

Sammandrag af Göteborgs och Bohus läns landstings inkomster och utgifter under femårsperioden från och med år 1876 till och med år 1880:

<i>Inkomster.</i>			
Landstingsskatt	130,034	74	
Sjukvårdsafgifter	124,139	38	
Utskännings- och minuteringsafgifter	151,391	31	
Räntor	9,959	32	
Böter	14	—	
Summa	415,538	75	
<i>Utgifter.</i>			
För helsovården	215,953	—	
» sjukhusbyggnader	5,136	75	
» undervisningen, folkskolan	37,857	44	
» d:o folkhögskolan	3,000	00	40,857
» uppfostringsanstalten för döfstumma	26,745	92	
» rofdjurs dödande	16	—	
» skarpskytteväsendet	600	—	

För kanal- och farledsrensningar	3,000	—
» amorteringar	22,593	33
» afskrifningar	1	87
» resekostnader	10,246	95
» förvaltningskostnader	14,164	67
Summa	339 315	93

Det af landstinget till Statistiska Centralbyrån ingifna sammandrag af 1880 års räkenskaper utvisar ställningen vid 1880 års slut sålunda:

<i>Tillgångar.</i>			
Fastigheter och inventarier, länslasarettens och kurhusens	162,919	28	
Fordringar, värdepapper och kontant, landstingets egna	39,819	52	
Fordringar, värdepapper och kontant, länslasarettens och kurhusens	5,056	26	
Summa kronor	207,795	06	
<i>Skulder.</i>			
Lån och förskott	5,097	72	
Tillgångar öfver skulder	202,697	34	
Summa kronor	207,795	06	
Uti omstående tillgångar äro icke inräknade under landstingets förvaltning stående:			
Döfstummeanstaltens donationsfond för nybyggnad	43,298	96	
Bexellska donationsfonden för samma ändamål	300	—	
Tillsammans	43,598	96	

Under femårsperioden har landstingsskatten i medeltal utgått med 50 öre för hvarje krona bevillning af jordbruksfastighet samt 25 öre för hvarje krona bevillning af annan fastighet samt inkomst af kapital och arbete.

7. Länets städer och köpingen Lysekil.

Göteborg.

Förhållandet med stadens *folkmängd* och *beväringmanskap* inhemtas af tabell N:o 1, hvilken upptager folkmängden under hvarje år af perioden och utvisar, att den rättsliga folkmängden, som enligt mantalslängden år 1875 utgjorde 61,426 personer, under de sista fem åren ökats till 71,462 personer och således med 10,036 personer. Enligt presterskapets uppgifter utgjorde deremot befolkningens antal år 1875 65,858 och vid 1880 års slut 76,401 personer, hvadan tillökningen enligt denna beräkning skulle uppgå till 10,543 personer.

Uppgifter om stadens *bebyggda och obebyggda tomter samt lägenheter jemte taxeringsvärdet derå* äfvensom å antalet under perioden *nybyggda boningshus* innefattas i tabell N:o 3.

Upplysningar om stadens *gator och vägar* samt *skjutsning* lemnas i bifogade tabellerna Litt Q. och R.

Poliskåren, som år 1875 bestod af 4 kommissarier, 14 öfverkonstaplar och 136 konstaplar jemte 2 vaktmästare och 1 ordonnans, har under senaste femårsperioden ej vunnit annan tillökning än 4 konstaplar, som till följd af Eders Kungl. Maj:ts nådiga beslut den 14 februari 1879 om Landalabergens förläggande under poliskammarens domvärjo, blifvit till tjänstgö-

Tab. Litt. Q. *Berättelse öfver Göteborgs stads gator och vägar under åren 1876—1880.*

	Längd i mil		Kostnad. under perioden. Kronor.
	färdiga gator och vägar vid periodens slut.	nyanlag- da gator och vägar under perioden.	
Stensatta gator	2'34	0'03	} 282,699
Makadamiserade gator och vägar inom bebyggda områden	2'43	0'32	
Mindre vägar inom bebyggda områden	0'65	—	—
d:o utom d:o d:o	0'15	—	—
Allmänna vägar af staden underhållna	0'71	0'17	9,662
d:o d:o landeriinnehafvare d:o	0'58	—	—
Under anläggning varande gator (0'16 mil)	—	—	27,406
Dränering af gator och vägar	—	—	266,573
Utvidgning af hamubanan	—	—	34,890
Underhåll och förbättringar af gator och vägar samt diverse arbeten	—	—	584,133
Underhåll och förbättringar af alléer och trädplanteringar	—	—	75,759
Summa	6'86	1'02	1,281,122

ring derstädes antagne. I tabb. Litt. S och T redogöres såväl för polisens sammansättning och kostnaden för densamma under hvartera af periodens år som ock för anmälda och upptäckta brott, af poliskammaren sakfälda personer och öfriga der handlagda mål och ärenden.

Enligt i poliskammaren förda anteckningar har nedanstående tabell upprättats, hvilken utvisar antalet af de under perioden öfver Göteborg befordrade emigranter:

År.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.
1876.....	2,168	1,695	3,863
1877.....	1,625	1,494	3,119
1878.....	2,401	1,979	4,380
1879.....	8,648	4,467	13,115
1880.....	21,335	12,124	33,459

Fullständiga anteckningar hafva icke kunnat föras öfver antalet af till riket återvändande emigranter, hvilket under perioden icke varit obetydligt; men enligt af enskilde personer gjorda anteckningar har antalet utgjort:

år 1876.....	1,767 personer.
» 1877.....	1,245 »
» 1878.....	995 »
» 1879.....	665 »
» 1880.....	795 »

Vid eldsläckningsväsendet äro anställda 1 brandchef, 1 vice brandchef, 2 öfverbrandmästare, 4 brandmästare samt 28 ordinarie och 32 extra brandkarlar jemte 2 förmän. För vakthållning samt förvarande af brandredskap och redskap för räddning

Tab. Litt. R. Utdrag ur skjutsjournalen vid skjutsstationen i Göteborg under åren 1876—1880.

År	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.	Summa för 5 år.
Till skjutsning utgångna hästar	2,191	2,323	1,806	1,442	1,008	8,770
<i>Skjutsstationer till hvilka Göteborgs stad utgjort skjuts under åren 1876—1879 äro följande:</i>						
Agnesberg.....	1 mil	} skjutslegan 1 kr. 20 öre pr mil.				
Arendal.....	1½ »					
Bärby.....	1½ »					
Hästevik.....	2½ »					
Kärna.....	0½ »					
Landvetter.....	1½ »					
Lerum.....	2½ »					
Torp.....	0½ »					
<i>År 1880 till följande stationer:</i>						
Bärby.....	1½ mil	} Skjutslegan 1 kr. 60 öre pr mil.				
Gählsten.....	1½ »					
Hästevik.....	2½ »					
Kärna.....	0½ »					
Landvetter.....	1½ »					
Lerum.....	2½ »					

K. M:ts Befallningshufvudens femårsberättelser 1876—1880. Göteborgs och Bohus län.

af människolif finnas tre hufvudstationer, nemligen en i Stads- huset, en i Haga och en vid Kusttorget i Majorna, hvarjemte brandredskap förvaras å två mindre stationer, nemligen en i Masthuggsbergen och en i Redbergslid, vid hvilka mindre stationer förmännen jemte 8 af de extra brandkarlarne äro indelade till tienstgöring, dock utan skyldighet till vakthållning. Ordinarie brandkarlar bestrida jemväl vakthållning i Kristine kyrkas och Karl Johans kyrkas torn. Vid hufvudstationerna finnas alltid hästar på stall, 8 till antalet. Elektriska telegrafledningar finnas dels emellan hufvudstationerna, dels emellan stationen i stadshuset och Kristine kyrkas torn, artillerikasernen, skjutsinrättningens stall samt brandchefens och vice brandchefens bostäder, dels emellan stationen i Haga och vattenrörnättsförman- nens bostad och dels emellan stationen vid Kusttorget och Karl Johans kyrkas torn. Dessutom finnas 53 stycken signalappa- rater för telegrafering till närmaste hufvudstation. Brandred- skapen består af 3 vagnar, en vid hvardera hufvudstationen, för transport af manskap och all attiralj, som är behöflig, då vattenledning direkt användes för eldsläckning, 2 ångsprutor, gifvande den ena 750 och den andra 350 kannor vatten i minuten, 10 större sprutor för handkraft, hvardera gifvande 160 kannor vatten i minuten, 4 mindre sprutor för handkraft, hvardera gif- vande 85 kannor vatten i minuten, 1 flodångsprutbåt och en roddbåt för spruttransport, afseende eldsläckning på revieret, samt 2 mekaniska stegar, förlängningsstegar och hakstegar. Lif- räddningsredskapen består af 3 räddningsslangar, 3 räddnings- säckar och 3 språngsegel.

Varuvarlingen.

Metaller. Under femårsperioden 1876—1880 har exporten af metaller från Göteborgs hamn hufvudsakligen omfattat föl- jande slag:

Brännstål i knippor och bunkar, spik, jernplåtar, bessemers- produkter i göten, smältstycken, stänger och tenar;

Jern, smidt och valsadt, af bästa samt mera ordinära qua- liteter, i stänger;

Bästa och ordinarit sömjern i tenar (nailrods); smältstycken, välda och ovälda, samt råstänger, skrotjern, stångjerns- och nail- rodsafhugg; samt tackjern.

Myckenheten af metallexporten genom härvarande jern- och metallväg angifves i sammandrag uti bilagda tabell Litt U.

Af ofvan omnämnda metallsorter har under ifrågavarande period tillverkningen och utförseln af s. k. bessemer- och sie- mens-martinprodukter samt isynnerhet af s. k. finjern eller små dimensioner, omkring ¼ tum rundt, fyrkant, äfvensom åtskilligt platt, afsedt för tillverkning af hästkosöm, maskingjord spik, nubb m. m., anseeligt ökats; hvaremot afsättningen af s. k. prima stångjern, tillverkad efter lancashiremetoden af bästa Persbergsjern eller andra bästa tackjernsorter, och afsedt för tillverkning af stål, synes alltmera aftaga och försvaras vid täflan med utlandets billigare jernsorter, hvilka i många fall börjat undantränga bruket af svenskt jern.

En mycket betydlig del af jernexporten från Göteborgs hamn har utgjorts af stångjern och sömjern, som för åtskilliga han- delshus i Stockholm och bruksegare i norra Sverige utskeppats af deras ombud härstädes. De lättare kommunikationerna medelst jernvägarne genom bergslagsdistrikten och mellersta Sverige till

Göteborg hafva nemligen i betydlig mån befordrat utförseln öfver sistnämnda plats af tillverkningarna från åtskilliga jernbruk, hvilka förr verkstälde sin export öfver Stockholm.

Uti den under förra femårsperioden, och isynnerhet under åren 1872 och 1873, rådande högst betydliga stegringen af prisen å tackjern och arbetadt jern inträdde redan under år 1874 en återgång, hvilken, oafsedt en föga varaktig liflighet i jernmarknaden med åtföljande stegrade pris under hösten år 1879 och början af år 1880, småningom nedbragte prisen till

ungefär samma låga punkt, hvarå de höllo sig år 1870, d. v. s. kort före början af den omförmälda stegringen.

Vid angifvandet af prisen å de olika jernsorterna torde det icke vara lämpligt att, såsom i förra femårsberättelsen skett, uppställa särskild notering af prisen å s. k. prima ståljern, alldenstund de olika kvaliteterna och stämplarna af dylikt jern noteras med olika pris nästan för hvarje stämpel, och sådant jern dessutom sällan utbjudes till försäljning här på platsen; priset å s. k. ståljern kan emellertid anses i medeltal vara i

Tab. Litt. S.

Göteborgs poliskår.

	1876.			1877.			1878.			1879.			1880.		
	Antal.	Aflöning		Antal.	Aflöning		Antal.	Aflöning		Antal.	Aflöning		Antal.	Aflöning	
		för hvarje.	Summa.		för hvarje.	Summa.		för hvarje.	Summa.		för hvarje.	Summa.		för hvarje.	Summa.
Embets- och tjänstemän.....	5	—	18,100	5	—	18,100	5	—	18,100	5	—	18,100	5	—	17,489 ⁵⁸
Kommissarier.....	4	2,400	9,600	4	2,400	9,600	4	2,400	9,600	4	2,400	9,600	4	2,400	9,600
Öfverkonstaplar.....	6	1,500	9,000	6	1,500	9,000	6	1,500	9,000	6	1,500	9,000	6	1,500	9,000
d:o.....	5	1,300	6,500	5	1,300	6,500	5	1,300	6,500	5	1,300	6,500	5	1,300	6,500
d:o.....	4	1,200	4,800	4	1,200	4,800	4	1,200	4,800	4	1,200	4,800	4	1,200	4,800
Poliskonstaplar.....	24	1,000	24,000	24	1,000	24,000	24	1,000	24,000	25	1,000	24,500	25	1,000	25,000
d:o.....	72	900	64,800	72	900	64,800	72	900	64,800	74	900	65,700	74	900	66,600
d:o.....	32	800	25,600	32	800	25,600	32	800	25,600	33	800	26,000	33	800	26,400
Detektivkonstaplar.....	5	1,200	6,000	5	1,200	6,000	5	1,200	6,000	5	1,200	6,000	5	1,200	6,000
d:o.....	4	1,100	4,400	4	1,100	4,400	4	1,100	4,400	4	1,100	4,400	4	1,100	4,400
Vaktmästare.....	2	900 à 800	1,700	2	900 à 800	1,700	2	900 à 800	1,700	2	900 à 800	1,700	2	900 à 800	1,700
Ordonnans.....	1	700	700	1	700	700	1	700	700	1	700	700	1	700	700
Anslag till reservkonstaplar.....	—	—	1,600	—	—	1,600	—	—	1,600	—	—	1,600	—	—	1,600
d:o » beklädnad.....	—	—	11,400	—	—	11,400	—	—	11,400	—	—	11,700	—	—	12,060
d:o » polisfonden.....	—	—	9,000	—	—	9,000	—	—	12,000	—	—	12,000	—	—	12,000
d:o » hyror.....	—	—	1,800	—	—	1,800	—	—	2,800	—	—	2,862	—	—	3,050
Arvode till telegrafist.....	—	—	240	—	—	240	—	—	240	—	—	240	—	—	240
Summa	164	—	199,240	164	—	199,240	164	—	203,240	168	—	205,402	168	—	207,139 ⁵⁸

*) Hvaraf hafva 1 å 1,000 kr., 2 å 900 kr. och 1 å 800 kr. varit antagna och njutit aflöning från och med den 1 juli.

Tab. Litt. T.

Anmälda och upptäckta brott.

År.	Anmälda brott.					Upptäckta brott.					Antal personer som af poliskammaren sakfäls för:					Antal hos poliskammaren anhängliggjorda brottmåll.	Öfriga mål och ärenden, som hos poliskammaren förvarit, men hvari ansvar mot person ej förekommit.											
	Mord och dråp.	Bedrägerier.	Inbrottsålder.	Polisålder.	Snatteri.	Summa anmälda.	Mord och dråp.	Bedrägerier.	Inbrottsålder.	Polisålder.	Snatteri.	Summa upptäckta brott.	Fylleri.	Svordom, öfjud, förargelse eller fönsterinlägning enl. II kap.	Misshandel och vållande till kroppsskada.			Djurplågeri.	Öfverträdelse af förtroendet om försäljning af brännvin m. m.									
1876.....	a) 1	2	14	44	5	307	353	5	731	—	2	10	34	2	173	186	3	410	56	08	296	2,410	638	162	91	14	6,675	1) 1,857
1877.....	c) 3	2	28	45	8	327	339	8	760	c) 3	—	28	27	3	172	175	8	416	53	94	309	2,542	521	242	86	4	6,106	2) 1,777
1878.....	a) 2	3	17	64	36	319	456	11	908	a) 1	1	11	33	17	174	238	10	485	53	41	411	2,114	813	332	85	13	5,254	3) 2,319
1879.....	a) 1	6	19	104	61	306	511	4	1,012	a) 1	5	14	60	34	157	270	3	544	53	75	463	2,059	807	329	68	6	4,648	4) 2,217
1880.....	b) 3	8	50	132	58	340	550	19	1,160	b) 3	4	39	71	24	177	297	15	630	54	31	501	2,101	794	270	85	5	4,813	5) 2,556

a) Barnamord. b) Barnamord 2 och dråp 1. c) Mord 1, barnamord 2. 1) Hvaraf från föregående år 30. 2) d:o 40. 3) d:o 44. 4) d:o 50. 5) d:o 39.

krona à 1 krona 50 öre pr centner högre än för ordinärt och osorteradt stångjern.

Den betydliga skillnaden i priset å det dyrare s. k. finjernet och vanligt stångjern har småningom nedgått och vid slutet af 1880 kan ett centner af det förra slaget anses hafva betingat endast 75 öre à 1 krona mer än vanligt smidt och valsadt stångjern af ordinära dimensioner.

Prisnoteringarne angifvas sålunda: för assorterad stångjern:

1876 om våren	kr. 10 ⁰⁰ ,	om sommaren	kr. 8 ⁶⁷ ,	om hösten	kr. 7 ⁴⁰ .
1877 d:o	" 7 ²⁵ ,	d:o	" 6 ⁶⁷ ,	d:o	" 6 ⁴⁰ .
1878 d:o	" 6 ⁴⁰ ,	d:o	" 6 ³⁰ ,	d:o	" 6 ²⁰ .
1879 d:o	" 6 ⁰⁰ ,	d:o	" 5 ⁴⁰ ,	d:o	" 6 ⁵⁰ .
1880 d:o	" 8 ⁵⁰ ,	d:o	" 6 ⁷⁵ ,	d:o	" 6 ⁷⁵ .

allt per centner å Göteborgs jernvåg;
för godt ordinärt sömjern;

1876 om våren	kr. 11 ⁵⁰ ,	om sommaren	kr. 9 ⁷⁵ ,	om hösten	kr. 9 ²⁵ .
1877 d:o	" 8 ⁴⁰ ,	d:o	" 8 ⁰⁰ ,	d:o	" 7 ⁷⁵ .
1878 d:o	" 7 ⁷⁵ ,	d:o	" —	d:o	" 7 ⁴⁰ .
1879 d:o	" —	d:o	" 7 ³⁵ ,	d:o	" 8 ⁵⁵ .
1880 d:o	" 9 ²⁵ ,	d:o	" 8 ²⁵ ,	d:o	" 7 ⁵⁰ .

allt per centner å Göteborgs jernvåg.

Trävaruhandeln. Prisen å plank, battens och bräder hafva under ifrågavarande femårsperiod vexlat högst betydligt; och uppgifvas kontraktsprisen hafva ställt sig ungefär sålunda:

	för 3 × 9 tums.	för 2½ × 7 tums.
1876..... pr 240 löp. fot furu	kr. 35 à 38 ⁵⁰ .	kr. 18 ⁵⁰ à 20 ²⁵ .
1877..... d:o d:o	" 40 à 44 ⁵⁰ .	" 20 ⁰⁰ à 22 ⁰⁰ .
1878..... d:o d:o	" 27 à 32 ⁰⁰ .	" 13 ⁰⁰ à 15 ⁰⁰ .
1879..... d:o d:o	" 23 à 25 ⁰⁰ .	" 11 ⁵⁰ à 12 ⁵⁰ .
1880..... d:o d:o	" 35 à 38 ⁰⁰ .	" 18 ⁰⁰ à 19 ⁰⁰ .

Rabatten för *gran* har under perioden vexlat emellan 10 och 20 procent, men kan under år 1880 anses i allmänhet hafva nedgått till den förra siffran. Granprisen hafva i allmänhet varit låga, hvilket förhållande i ej ringa mån måste tillskrivas den stora konkurrensen å utländska marknaden med amerikansk spruce och Rigagran. Ehuru dessa träslag äro lösare och af sämre beskaffenhet än den nordiska granen, hafva de dock fått

en ganska vidsträckt användning i de fall, der prisbillighet gäller mera än varans beskaffenhet, såsom för gröfre byggnadsarbeten, packlådor m. m.

Såsom af ofvan intagna tabell framgår, voro trävaruprisen i ständigt stigande under 1876 och 1877, hvaremot ett betydligt prisfall inträffade under år 1878 i samband med den allmänna stagnation i rörelsen, som vid sagde tid öfverallt gjorde sig gällande. Under år 1879 nedgingo prisen än ytterligare, så att de på sensommaren sistnämnda år i allmänhet ej kunde anses motsvara produktionskostnaderna. Redan på hösten samma år inträffade dock en stegring, hvilken fortgick på våren 1880.

Prisen å *grufstolpar* hafva i allmänhet varit underkastade enahanda fluktuationer, som här ofvan i fråga om plankor, battens och bräder angifvits.

Angående mängden af exporterade plankor, battens och bräder samt andra till trävaror hänförliga artiklar, har meddelats följande:

Förteckning öfver trävaror, exporterade från Göteborg.

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
Plankor och bräder.... kub.-f.	8,500,610	8,107,326	6,847,710	8,078,288	7,191,726
Grufstolpar..... " "	4,880,148	5,451,150	4,384,770	5,511,913	7,069,154
Timmer..... " "	289,152	253,407	207,941	168,745	390,168
Taksticksämnen..... " "	6,156	5,076	4,276	16,018	5,913
Taksticker..... värde kr.	425,882	514,208	533,683	361,557	450,682
Stäfver, lagg och botten af ek... st.	43,800	80,940	52,440	5,000	3,600
d:o d:o af furu. "	7,645,169	7,165,116	7,262,732	3,511,235	6,029,616
Plankstump..... kub.-f.	112,908	177,163	129,232	95,099	70,275
Ved..... " "	—	—	—	—	10,765
Trämassa..... centr.	83,633	95,430	96,016	168,595	175,675
Tändsticker..... " "	157,862	148,813	119,436	127,842	176,090
Sleepers..... kub.-f.	164,521	173,572	171,903	190,021	476,582

Spanmålshandeln. Bland de sädeslag, som från Sverige exporterats, har under femårsperioden 1876—1880 *hafre* såsom förut utan jämförelse intagit första rummet; och en öfvervägande del af landets hafreexport har fortfarande gått öfver Göteborg,

Tab. Litt. U. Statistisk uppgift å rörelsen vid Göteborgs jern- och metallvåg under femårsperioden 1876—1880.

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
Ankomna jerneffekter till Göteborgs väg af stångjern, finjern, smältstycken, spik, stål, tackjern m. m. ctr	1,446,365	1,379,870	1,109,545	848,025	795,115
Dessutom hafva ankommit af förestående effekter för export utan vägföring " "	691,189	979,270	951,614	1,423,525	2,042,162
Summa centner	2,137,554	2,359,140	2,061,159	2,271,551	2,837,277
Exporten genom vägen af förutnämnda effekter har utgjort..... ctr	1,199,081	1,271,592	1,017,884	1,069,435	793,530
Exporten utan vägföring af d:o d:o " "	691,189	979,270	951,614	1,423,525	2,042,162
Summa centner	1,890,270	2,250,863	1,969,498	2,492,960	2,775,692
Inrikes förbrukadt..... ctr	19,471	38,725	32,193	22,922	14,427
Af diverse metaller, alun, vitriol m. m. hafva vägförts..... " "	1,600	827	727	1,496	358
Exporteradt..... " "	—	44	—	1,710	—
Inrikes förbrukadt..... " "	613	920	512	707	655

hvilket varit beroende dels på denna stads granskap med de större hafreproducerande länen, dels på de mer och mer underlättade inre kommunikationerna till Göteborg, samt dels, och i synnerhet, på stadens bekväma och täta sjökommunikationer med de förnämsta hafrekonsumerande länderna, bland hvilka, i afseende på Sveriges export, England fortfarande innehaft första platsen.

Af nedan intagne uppgifter å myckenheten af hafreexporten under ifrågavarande period framgår, att sagda export, jemförd med utförseln under qvinvennet 1871—1875, i högst betydlig mån ökats, och ehuru prisen under åren 1876—1880 öfver hufvud taget icke uppgått till samma höjd som under åren 1871—1875, då en allmän prisstegring å nästan alla handelsvärden gjorde sig gällande, hafva de likväl under senaste femårsperioden för landets jordbrukare ställt sig ganska fördelaktigt.

Exporten af hafre har utgjort:

under år 1876	6,244,425 kbf.
” ” 1877	3,615,335 ”
” ” 1878	5,151,336 ”
” ” 1879	6,681,637 ”
” ” 1880	6,929,601 ”

Medelpriset å varan under hvardera af samma fem år har utgjort:

under år 1876	105 å 115 öre per 20 skålp.
” ” 1877	105 å 110 d:o d:o
” ” 1878	80 å 90 d:o d:o
” ” 1879	82 å 88 d:o d:o
” ” 1880	90 å 100 d:o d:o

Exporten af öfriga sädeslag och andra artiklar äfvensom antalet af till utrikes orter utklarade fartyg och deras dräktighet framgår vidare af de från tullkammaren meddelade uppgifter, som innehållas i efterföljande tvenne tabeller:

De hufvudsakligaste exportartiklarna.

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
Fisk, färsk..... c:tr	352	106	13,421	7,769	16,869
” saltad..... ”	2,157	2,245	606	138	407
Fläsk..... ”	962	763	2,977	399	189
Fruktur och bär, friska lingon..... ”	3,491	4,204	3,340	4,774	137
Hudar och skinn, oberedda ”	1,481	8,155	7,066	10,960	12,710
Jern, gjutet, tack..... ”	149,185	194,139	81,392	207,736	325,340
” smidt, stång..... ”	894,136	1,118,652	1,039,598	1,177,772	1,238,165
” platt- m. m..... ”	515,836	560,204	616,990	787,540	952,373
” smältstycken..... ”	203,148	230,601	149,543	115,283	137,811
” spik, öfver 1:6 tum ”	1,652	2,999	3,874	3,637	2,530
” jernplåtar, oförtenta ”	1,016	2,459	2,008	3,174	4,095
Kreatur, lefvande, häst.... st.	14	2	3	15	14
” ” nöt..... ”	3,700	2,667	3,226	4,493	5,476
” ” får..... ”	48	154	197	222	244
” ” svin..... ”	19	2	42	30	47
Kött..... c:tr	2	54	—	43	177
Oljekakor..... ”	2,548	89	11,729	12,608	3,640

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
Ost..... c:tr	859	701	272	315	1,794
Papper, alla slag..... ”	99,861	82,378	105,583	146,941	153,947
Redskap o. maskiner, värde, kr.	280,574	324,858	307,450	348,078	655,288
Smör..... c:tr	31,640	38,578	30,512	40,085	50,717
Snickeriarbeten, värde..... kr.	1,059,522	927,298	754,939	588,091	818,583
Spanmål, omalen, hafre.... k.-f.	6,244,425	3,615,335	5,151,336	6,681,637	6,929,601
” ” hvete..... ”	139	—	—	—	—
” ” korn..... ”	16,284	5,585	27,606	32,952	4,012
” ” råg..... ”	9	51,232	5	—	25,275
” ” ärter..... ”	27,978	2,149	3,318	7,902	7,801
” ” åkerbönor ”	88,640	27,050	43,844	33,686	58,319
” malen, hvetemjöl c:tr	999	11,438	7,460	8,913	13,332
” ” rågmjöl.... ”	2,141	6,210	59	341	71
Stål..... ”	39,709	62,089	42,214	109,162	110,319
Tjära..... ”	2,782	3,181	6,253	2,479	14,152
Trävaror, plankor, bräder k.-f.	8,500,610	8,107,326	6,847,710	8,078,288	7,191,726
” grufstolpar.... ”	4,880,148	5,451,150	4,384,770	5,511,913	7,069,154
” timmer..... ”	289,152	253,407	207,941	168,745	390,168
” taksticksämnen. ”	6,156	5,076	4,276	16,018	5,913
” taksticker, värde kr.	425,882	514,208	533,683	361,557	450,682
” sleepers..... k.-f.	164,521	173,572	171,903	190,021	476,582
” stäfver, lagg o. botten af ek.... st.	43,800	80,940	52,440	5,000	3,600
” d:o ” furu.... ”	7,645,169	7,165,116	7,262,732	3,511,235	6,029,616
” plankstump.... k.-f.	112,908	177,163	129,232	95,099	70,275
” ved..... ”	—	—	—	—	10,765
Tändstickor..... c:tr	157,862	148,813	119,436	127,842	176,090
Trämassa..... ”	83,633	95,430	96,016	168,595	175,675
Väfnader: bomulls..... G	6,318	30,667	64,845	67,165	190,168
” ylle..... ”	3,920	14,415	32,455	21,668	45,648
” linne o. hampa. ”	2,371	27,067	24,084	56,316	62,613
Zinkblende..... c:tr	445,400	439,483	519,400	464,740	416,929
<i>Utskeppningsorterna för jern och stål samt plankor och bräder hafva varit:</i>					
Danmark: jern och stål... c:tr	17,115	30,137	10,142	31,994	26,039
” plankor o. bräder k.-f.	152,414	44,816	35,351	37,614	26,807
Preussen: jern och stål... c:tr	13,860	9,884	635	34,188	13,133
” plankor o. bräder k.-f.	127,725	90,274	45,749	122,982	3,782
Hamburg: jern och stål... c:tr	37,460	96,518	86,916	94,750	96,204
” plankor o. bräder k.-f.	26,739	33,552	35,611	5,399	34,231
Bremen: jern och stål.... c:tr	3,102	502	—	—	—
” plankor o. bräder k.-f.	11,168	12,951	10,147	11,758	4,125
Nederländerna: jern o. stål c:tr	24,873	85,704	38,823	62,730	8,104
” plankor o. bräder k.-f.	29,468	32,925	60,093	49,035	157,277
Belgien: jern och stål.... c:tr	137,705	183,034	162,314	173,304	395,757
” plankor o. bräder k.-f.	95,806	214,820	387,912	440,634	275,918
England: jern och stål.... c:tr	1,354,786	1,508,199	1,441,231	1,710,492	2,048,734
” plankor o. bräder k.-f.	6,185,091	6,021,546	4,352,964	5,156,686	3,286,778
Frankrike: jern och stål.. c:tr	203,457	181,734	178,204	256,447	105,797
” plankor o. bräder k.-f.	1,304,325	1,158,407	1,404,163	1,871,053	2,618,178
Spanien: plankor o. bräder k.-f.	245,572	162,890	143,701	163,980	127,506
Algier: d:o d:o ”	146,238	44,774	92,469	80,247	71,565
Kaplandet: d:o d:o ”	97,424	116,864	85,452	310,992	377,364
Australien: d:o d:o ”	38,553	—	36,900	—	121,296

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
Norra Amerika: jern och stål..... c:tr	15,729	38,905	9,818	22,813	57,074
» plankoro.bräder k.-f.	—	—	—	—	28,898
Brasilien: d:o d:o »	16,132	—	16,513	41,821	29,914

Till utrikes orter utklarade fartyg.

År.	Fartygens antal.	Fartygens drägtighet i ton.
1876	1,823	486,687.19
1877	1,781	526,352.41
1878	1,899	530,816.45
1879	1,859	547,928.93
1880	2,125	606,069.26

Importen af hufvudsakligare varuartiklar samt antalet från utrikes orter här inklarade fartyg med deras drägtighet hafva uppgifvits af tullkammaren och innefattas i följande tvenne tabeller:

Hufvudsakliga importen.

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
Bomull.....	17,304,088	14,540,996	10,500,756	12,016,593	16,120,756
Brännvin och sprit: af säd, potatis eller andra jordfrukter: genever.... kr å 50 %	754	986	1,469	760	1,062
andra slag » »	3,801	4,794	2,714	2,606	2,308
af ris: arrak » »	174,575	100,832	193,722	62,347	72,700
af socker: rom » »	10,504	6,384	5,107	3,279	2,431
af vindruvor: då varan i Frankrike tillverkad, sjövägen direkte införes:					
på fastager... kr 50 å %	208,453	129,369	199,677	215,954	205,032
på but. ell. krus » »	19,900	19,665	21,246	20,495	23,911
då varan annorstädes tillverkats eller på annat sätt införes kr å 50 %	1,556	1,819	886	1,128	1,820
Fisk, saltad: sill.. k.-f.	436,021	335,077	124,571	214,451	306,465
» torr: gräsidor och sej... c:tr	23,960	21,059	10,728	7,363	16,749
Fläsk.....	175,595	185,818	132,507	117,042	135,128
Hudar och skinn, ell. pelsverk, oberedda »	27,567	23,281	27,831	18,465	23,412
Kaffe.....	8,756,758	8,368,678	7,998,240	8,362,934	8,575,790
Kreatur, lefvande:					
häst..... st.	36	56	66	17	34
nöt..... »	425	102	109	117	42
får..... »	1	—	7	—	1
avin..... »	24	1	—	1	14
Kött..... c:tr	1,890	1,086	589	269	323
Ost..... »	10,881	7,224	7,009	4,512	1,655
Papper.....	626,590	632,796	543,955	432,350	640,502
Redskap och maskinerier ej specificerade v. kr.	7,199,719	3,787,021	1,402,826	1,252,096	1,979,349

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
Salt, oraff. kok... k.-f.	558,536	774,432	850,402	509,570	647,249
Sirup.....	5,930,911	5,260,119	4,533,723	4,289,787	4,884,907
Smör..... c:tr	593	3,936	1,452	982	814
Socker: raff., allaslag	9,522,739	6,876,931	6,536,711	6,663,634	6,015,642
» oraff. utan afseende å färg »	16,417,464	16,316,288	11,944,612	13,451,838	10,791,536
Spanmål, omalen:					
hvete..... k.-f.	5,806	23,400	22,491	8,291	7,868
korn..... »	123,412	197,508	195,676	124,456	116,255
råg..... »	276,919	566,011	1,119,315	717,231	481,430
mjöl: hvete..... c:tr	145,581	211,174	243,188	192,434	259,045
» råg..... »	50,400	32,564	66,141	76,280	51,144
Stenkol, kokes m. m. k.-f.	11,878,419	12,061,491	10,033,840	10,949,076	12,364,339
Talg..... c:tr	573	253	3,702	1,800	897
Tjärä, järnbärna o. vraktjärä..... »	12,595	37,893	25,894	11,354	5,121
Tobak, orarbetad:					
blad och stjelk...	1,685,701	2,395,424	2,915,720	1,912,779	2,489,193
Ull..... »	1,704,710	2,204,790	1,002,512	1,050,474	975,951
Vin: på fastager..... »	2,326,226	1,936,408	1,329,897	1,291,278	1,665,359
» på buteljer... kr	57,960	58,348	35,861	27,284	44,084
Väfnader: siden-, hel- o. half.....	27,991	30,431	34,733	24,421	28,536
» bomulls-, äfven med blandning af lin..... »	579,514	638,360	316,547	341,287	423,457
» ylle-, hel- och half..... »	1,147,617	1,203,882	769,229	771,661	1,442,886
» linne o. hamp- »	426,705	359,709	304,942	361,902	529,468

Från utrikes orter inklarade fartyg.

År.	Fartygens	
	antal.	drägtighet i ton.
1876	2,336	579,353.18
1877	2,213	596,048.22
1878	2,186	599,237.24
1879	2,069	577,763.16
1880	2,281	643,615.81

För tulluppbörden vid Göteborgs tullkammare redogöres i följande af tullkammaren meddelade tabell:

Tulluppbörden har utgjort:

År.	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
Tull.....	7,663,763.89	7,392,004.48	6,056,252.90	6,808,421.04	7,232,887.43
Nederlagsafgift: inkommande.....	39,332.27	34,590.92	34,631.09	37,059.27	38,802.80
utgående.....	187.49	193.79	335.39	243.10	225.64
Transitoafgift.....	418.07	472.62	354.98	102.57	201.01
Lastpenningar: inkommande.....	74,987.17	67,353.63	60,668.84	59,499.40	67,167.41
utgående.....	28,461.09	21,614.60	16,900.28	19,749.04	18,318.60
Fyr- o. bakaafgift: inkommande.....	55,711.36	73,467.03	70,155.56	66,547.04	72,918.48
utgående.....	52,711.26	61,121.35	59,987.36	73,096.23	68,633.53
Summa	7,915,522.60	7,650,318.42	6,299,286.40	7,064,717.69	7,499,154.92

Sjöfarten. Under ifrågavarande femårsperiod voro, enligt meddelad uppgift från Göteborgs sjömanshus, här i staden hemmahörande segel- och ångfartyg till nedan upptagna antal och drägtighet, nemligen:

År 1876: 203 segelfartyg om 65,842 ¹⁰ ton.			
63 ångfartyg " 19,977 ⁶⁷ " med 3,563 hästkrafter.			
" 1877: 206 segelfartyg " 67,190 ⁴⁸ "			
65 ångfartyg " 21,215 ³³ " " 3,730 "			
" 1878: 207 segelfartyg " 67,327 ⁷⁴ "			
69 ångfartyg " 20,353 ⁰⁸ " " 4,295 "			
" 1879: 202 segelfartyg " 65,017 ³² "			
73 ångfartyg " 21,768 ⁸⁰ " " 4,046 "			
" 1880: 182 segelfartyg " 61,597 ⁸⁴ "			
72 ångfartyg " 22,486 ⁵³ " " 4,098 "			

Af de här hemmahörande, *utrikes* gående fartygen voro de af trä samtliga byggda på kavel och jernångfartygen alla på klink. Af de *inrikes* gående voro de flesta byggda på kavel; och hafva alla fartygen varit använda hufvudsakligen till fraktfart, med undantag af tvenne, hvilka begagnats för bogseringar.

De *svenska* fartyg, på hvilka *inmönstringar* af besättningar egt rum, hafva utgjort:

År 1876 ett antal af 585 med ett totalt af 184,843 ³⁶ .	
" 1877 " 584 " " 205,658 ⁸⁷ .	
" 1878 " 551 " " 216,132 ⁰⁰ .	
" 1879 " 569 " " 235,995 ⁰³ .	
" 1880 " 576 " " 243,296 ⁷² .	

De *svenska* fartyg, å hvilka *afmönstringar* af besättningar egt rum, hafva utgjort:

År 1876 ett antal af 594 med 190,567 ⁹³ ton.	
" 1877 " 643 " 212,155 ⁸¹ "	
" 1878 " 578 " 210,063 ³³ "	
" 1879 " 585 " 236,112 ⁸⁹ "	
" 1880 " 564 " 231,783 ¹² "	

Påmönstringar för *utländska* fartyg hafva här skett:

År 1876 å ett antal fartyg af 725 med 139,424 ton.	
" 1877 " 616 " 137,946 "	
" 1878 " 529 " 115,953 "	
" 1879 " 34 " 8,397 "	
" 1880 " 53 " 15 158 "	

Dessa fartyg hafva utgjorts af:

År	Norska.	Engelska.	Danska.	Tyska.	Osterrikiskt.	Franska.	Holländska.	Amerikanska.	Ryska.	Finska.	Belgiska.	Portugisiska.
1876.....	210	202	124	93	—	38	37	6	4	5	4	2
1877.....	134	205	109	90	—	31	26	9	9	3	—	—
1878.....	132	142	113	80	1	38	17	1	2	3	—	—
1879.....	19	—	10	4	—	—	—	—	—	1	—	—
1880.....	28	—	9	7	—	1	—	—	2	6	—	—

Antalet af dem, hvilka åtnjutit understöd vid härvarande sjömanshus har utgjort:

Göteborgs sjöfart, transitorörelse och frakthandel.

År 1876: 93 sjömän, 261 sjömanskor, 139 sjömansbarn kr. 18,680 ⁶⁵ .
" 1877: 91 " 258 " 134 " " 21,608 ⁹⁰ .
" 1878: 101 " 257 " 128 " " 21,377 ¹⁷ .
" 1879: 98 " 259 " 135 " " 21,480 ⁴⁹ .
" 1880: 95 " 258 " 141 " " 21,909 ⁰² .

Antalet hit inkomna och härifrån afgångna fartyg, som under åren 1876—1880 begagnats till *inrikes* sjöfart, har utgjort:

Å r.	Ankomna.		Afgångna.	
	Förpassade.	Oförpassade.	Förpassade.	Oförpassade.
	Stycken.	Stycken.	Stycken.	Stycken.
1876.....	1,082	5,191	2,430	3,163
1877.....	953	4,899	2,363	3,003
1878.....	413	6,027	970	6,418
1879.....	374	5,210	918	5,294
1880.....	402	6,949	1,005	6,380

Antalet folkpass, uttagna vid härvarande tullbevakningsinspektion, har utgjort: år 1876: 221 st.; 1877: 191 st.; 1878: 164 st.; 1879: 152 st.; 1880: 163 st.

Transitorörelsen. Under nedanstående år har öfver Göteborg försändts följande antal kולי transitogods:

År 1876	kולי 44,128.
" 1877	" 44,847.
" 1878	" 63,259.
" 1879	" 49,346.
" 1880	" 74,444.

Härför utgjorde hamnavgifterna till staden:

År 1876	kronor 6,140 ⁴² .
" 1877	" 5,772 ⁴⁶ .
" 1878	" 7,045 ²⁸ .
" 1879	" 6,395 ³⁵ .
" 1880	" 6,931 ²⁰ .

Beträffande *frakthandeln* och *ångfartygsrörelsen* är att anmärka, det femårsperioden 1876—1880 varit för skeppsfarten högst ogynsam, alldenstund fraktsatserna under hela perioden nästan oafbrutet varit nedgående, hvilket gäller såväl i fråga om Göteborg som beträffande Östersjöhamnarna. I följd häraf torde det kunna antagas, att endast ett fåtal segelfartyg lemnat sina rederier öfverskott å seglationen. Segelfartygens antal har ock i ej obetydlig mån minskats, derigenom att totalförluster ej blifvit ersatta genom nybyggnader eller inköp af äldre fartyg. Ångbåtsflottan har deremot, på sätt jemväl framgår af här ofvan under rubriken »Sjöfarten» intagna tabell, vunnit en betydlig tillväxt, företrädesvis genom nybyggnader af mindre fraktångare om 200 till 300 tons drägtighet, af hvilken omständighet torde kunna slutas, att rederierna för sådana ångare arbetat under gynnsammare förhållanden.

De reguliera traderna för större ångare till England, Frankrike och Belgien hafva i allmänhet lemnat ett tillfredsställande resultat, ehuru fraktsatserna äfven å dessa trader varit ganska tryckta. Jernexporten har nästan uteslutande ombesörjts af ångare, hvilka, åtminstone hvad Göteborg angår, synas allt mera uttränga segelfartygen.

Den transatlantiska fraktfarten har icke heller varit synnerligen vinstgivande för rederierna, hvilket, hvad beträffar periodens senare år, i främsta rummet torde få tillskrivas det då pågående kriget emellan Chili och Peru. Det stora antalet fartyg, som före kriget hade sysselsättning i dessa staters farvatten, kunde nemligen efter krigets utbrott der ej finna användning utan kastades in på andra trader, i synnerhet å nordamerikanska, der de till ytterlighet nedpressade frakterna.

Reguliera ångbåtsförbindelser hafva med svenska ångare underhållits emellan Göteborg och följande utländska hamnar, nemligen: Köpenhamn, Lübeck, Hamburg, Rotterdam, Amsterdam, Antwerpen, Havre, Bordeaux, Liverpool, London, Newcastle, Sunderland samt Granton.

Förbindelsen med Hull och West-Hartlepool har fortfarande hufvudsakligen besörjts medelst engelska ångare, med Fredrikshavn medelst danskt och med Bremen medelst tyskt ångfartyg.

För *vexelsluten* å Göteborgs börs redogöres i bilagda tabell Litt. V.

Bifogade tabeller Litt. X, Y och Z upptaga:

tabell Litt. X antalet *handlande* i Göteborg jemte deras betjening och bevilling i och för rörelsen, allt under åren 1876—1880;

tabell Litt. Y antalet och beskaffenheten af de under samma tid i Göteborg och å dess område i gång varande *fabriker*, antalet af der anställda arbetare samt värdet af åstadkomna tillverkningar jemte erlagd bevilling; och

tabell Litt. Z antalet under ifrågavarande period af stadens *handverkare* jemte deras arbetsbiträden och påford bevilling.

Rörande antalet af *bränvinsminuterings-* och *utskänkningsställen* i staden samt den utskänkingsrätt, som för kortare tid än helt år varit genom särskilda resolutioner beviljad restauratorer å ångfartyg m. fl., jemte beloppet af försäljningsavgifterna och deras användande under åren 1876—1880 hänvisas till följande tabell Litt. Å.

Styrelsen för Göteborgs utskänkingsaktiebolag, hvilket under perioden haft på sig öfverlåtna alla de bränvinsutskänkings- och minuthandelsrättigheter i staden, som eljest skolat på auktion utbudas, har angående bolagets verksamhet under samma tid och resultatet deraf afgifvit en berättelse, med ledning af

uppgifterna hvari upprättats tabell Litt. Å, hvilken utvisar bolagets verksamhet under perioden.

Under försäljningsåret 1875—1876 förhörde styrelsen för bolagets räkning och lät inreda tvenne lokaler i Majorna, i ändamål att derstädes genom antagna föreståndare tillhandahålla mat till billigt pris såväl till förtäring på stället som till afhemtning, hvarjemte styrelsen för samma afseende anordnade den lokal i huset N:o 42 af stadens 7:de rote, som förut användts till utskänkingsställe. Af dessa lokaler, hvarest af spirituösa drycker endast s. k. aptitssup åt spisande gäster fått serveras, uppehölls ännu vid periodens slut två, hvaremot den tredje indrogs i april 1880, sedan länge visat sig, att blott ett fåtal besökande der infunno sig, hvadan rörelsen derstädes gick med ständigt ökad förlust.

Med hänsyn till bestämmelsen i § 35 af gällande bränvinsförsäljningslag och sedan s. k. tiodubbel renadt bränvin i tillräcklig myckenhet kunnat i staden erhållas, har styrelsen, efter föregående, af olika kemister på styrelsens anhållan verkställda undersökningar, från och med den 1 maj 1879 i bolagets utskänkingsrörelse användt endast förberörda, tiodubbel renade vara, hvilken å bolagets minuthandelsställen jemväl dessförinnan hållits allmänheten till handa.

Såsom af tabellen Litt. Å framgår, har bolagets totalomsättning af spirituosa successive nedgått under perioden från 667,396 kannor 90 kubiktum försäljningsåret 1875—1876 till 528,586 kannor 30 kubiktum försäljningsåret 1879—1880. En kraftigt verkande orsak till denna minskning torde tvifvelsutan vara att finna i de under perioden nedgående konjunkturerna med deraf vållad minskning i de företrädesvis bränvinsförbrukande samhällsklassernas arbetsförtjenst.

Fyra af styrelsen utsedda tillsyningsmän utöfva alltjemt, hvar inom sitt särskilda distrikt, tillsyn öfver att å bolagets utskänkings- och minuteringsställen gällande stadgar noggrant efterlefvats.

I fråga om *briefvevlingen* vid Göteborgs postkontor, antalet afgångna vanliga försändelser, såsom bref, brefkort m. m., tidningar och bandförsändelser, värdeförsändelser samt postkontorets hela uppbörd och utgifter åberopas från samma kontor lemnade uppgifter, hvilka återfinnas under tabell Litt. Ö. En någorlunda tillförlitlig uppgift å ankomna försändelser har för den

Tab. Litt. V.

Vexelslut å Göteborgs börs.

Å r.	Pund Sterling.	Bco mark.	Riksmark.	Pr. Thaler.	Fraucs.	Holl. Fl.	Totalbelopp i Kronor.
1876	2,496,110	—	11,349,277	—	11,710,948	186,049	63,885,052
1877	2,007,185	—	11,625,106	—	9,510,983	548,033	54,245,155
1878	1,899,814	—	11,465,493	—	10,335,783	130,285	51,863,517
1879	1,487,307	—	8,181,061	—	7,975,069	95,894	39,849,776
1880	1,674,140	—	7,492,300	—	7,853,884	123,489	42,580,593
Summa	9,564,556	—	50,113,237	—	47,356,667	1,083,730	252,424,073
eller i medeltal per år	1,912,911	—	10,022,647	—	9,477,333	216,750	50,484,815
under åren 1871—1875 i årligt medeltal	2,616,546	1,935,472	5,133,776	123,207	8,767,392	386,567	60,867,618
” ” 1866—1870 d:o	1,933,411	8,806,700	—	—	8,752,609	244,039	52,935,498
” ” 1861—1865 d:o	1,643,338	12,309,490	—	—	6,807,800	147,125	50,432,959
” ” 1856—1860 d:o	1,221,420	10,984,329	—	—	4,062,635	119,761	39,323,002

nu ifrågavarande perioden varit omöjlig att åstadkomma, enär under den tiden postkontoret likasom rikets öfriga postanstalter varit befriadt från skyldighet att i sådant afseende uppgöra någon statistik. Af förberörda tabell, hvaruti är skildt icke allenast emellan olika slag af försändelser, tillhörande hvardera kategorien »vanliga» och »värde», utan äfven emellan sådana, som afgått till in- och utrikes orter, visar sig bland annat följande förhållande beträffande rörelsen under de särskilda åren, nemligen:

Tab. Litt. X. Antalet handlande i Göteborg har utgjort:

	Handlande.		Betjening.		Bevilling i och för rörelsen. Kronor.
	M.	Q.	M.	Q.	
1:o) De, som idka grosshandel eller försälja i bod eller från annat upplagsställe:					
År 1876	924	61	1,308	112	69,419 ²⁸
» 1877	958	68	1,395	109	67,489 ⁷⁸
» 1878	970	56	1,585	119	58,706 ²⁰
» 1879	961	52	1,410	131	47,436 ⁷³
» 1880	925	72	1,389	169	56,390 ⁸⁴
Summa	4,738	309	7,087	640	299,442⁸³
2:o) De, som utom den ort, der de äro boende, sjelfve eller genom andre kringföra eller annorlunda än å marknad till salu utbjuda varor:					
År 1876	—	—	27	6	1,594 ⁰⁸
» 1877	—	—	28	5	1,709 ²⁹
» 1878	—	—	28	5	1,769 ⁴¹
» 1879	—	—	11	5	525 ⁰⁰
» 1880	—	—	23	8	329 ⁰⁰
Summa	—	—	117	29	5,926⁷⁸
3:o) Utländingar, som undfått tillstånd att här i riket idka handel:					
År 1876	40	—	3	—	854 ⁰⁰
» 1877	40	—	7	—	619 ⁰⁰
» 1878	38	—	11	1	474 ⁰⁰
» 1879	45	—	10	2	456 ⁰⁰
» 1880	47	—	8	1	901 ⁰⁰
Summa	210	—	39	4	3,304⁰⁰
4:o) Härjemte upptagas de utländingar, som enligt § 16 i gällande Bevillningsförordningen härstädes erlagt bevilling för rättighet att bjuda ut eller sluta handel om utländska varor:					
År 1876	118	—	—	—	13,720 ⁰⁰
» 1877	138	—	—	—	15,180 ⁰⁰
» 1878	119	—	—	—	13,320 ⁰⁰
» 1879	106	—	—	—	11,620 ⁰⁰
» 1880	135	—	—	—	14,900 ⁰⁰
Summa	616	—	—	—	68,740⁰⁰
Sammanlagda antalet af handlande och betjening samt bevilling under alla 5 åren utgör:					
af kategorien N:o 1	4,738	309	7,087	640	299,442 ⁸³
» » » 2	—	—	117	29	5,926 ⁷⁸
» » » 3	210	—	39	4	3,304 ⁰⁰
» » » 4	616	—	—	—	68,740 ⁰⁰
Summa	5,564	309	7,236	673	377,413⁶¹

a) i afseende å de expedierade försändelserna:

Å r.	Vanliga försändelser.		Värdeförsändelser.	
	Bref och brefkort m. m.	Tidnings- och bandförsändelser.	Antal.	Angifvet värde. Kronor.
	Stycken.	Stycken.		
1876.....	1,303,510	381,264	119,958	32,985,790 ²⁷
1877.....	1,495,728	536,328	122,897	30,758,962 ⁰⁴
1878.....	1,464,710	674,882	123,193	23,450,335 ⁹⁵
1879.....	1,381,744	550,004	125,131	25,827,814 ⁷²
1880.....	1,539,850	655,018	140,856	21,050,640 ⁶⁸

b) i afseende å den egentliga postuppbörden och de dermed bestridda utgifter:

Å r.	Inkomster. Kronor.	Utgifter. Kronor.	Levererad öfverskott. Kronor.
1876.....	315,264 ⁴²	190,313 ⁴⁰	124,951 ⁰²
1877.....	324,934 ⁷⁹	188,388 ⁸⁸	136,545 ⁹¹
1878.....	305,070 ⁶⁰	185,804 ⁵¹	119,266 ⁰⁹
1879.....	313,548 ⁴¹	161,307 ⁴⁰	152,241 ⁰¹
1880.....	348,093 ¹⁷	162,285 ⁶¹	185,807 ⁵⁶

c) i afseende å tidnings-, postanvisnings- och postförskotts-rörelsen m. m.:

Å r.	För tidningar.		För postanvisningar.		För postförskott.		För sjömansinvisningar. Utgift.
	Inkomst. Kronor.	Utgift. Kronor.	Inkomst. Kronor.	Utgift. Kronor.	Inkomst. Kronor.	Utgift. Kronor.	
1876...	35,389 ⁶⁵	75,420 ⁰⁸	123,758 ²⁵	448,637 ¹¹	23,454 ⁶¹	10,275 ⁸⁵	4,952 ¹⁰
1877...	37,334 ⁸⁹	75,884 ⁷⁵	152,212 ⁷³	520,703 ²¹	16,470 ⁴³	10,555 ⁰⁵	7,458 ⁶⁸
1878...	34,262 ⁰⁸	76,513 ¹³	183,670 ⁶⁶	662,716 ²⁷	20,198 ⁵¹	15,199 ⁸²	7,179 ³⁵
1879...	31,505 ⁹⁸	67,655 ⁰⁵	225,597 ⁴⁴	781,607 ⁷⁰	24,095 ⁶⁴	17,205 ⁸⁰	9,495 ⁰³
1880...	33,940 ⁸³	65,591 ⁹⁶	320,802 ⁶⁵	959,858 ⁴⁴	33,937 ¹¹	26,820 ⁵²	12,193 ⁰²

Vid jemförelse af poströrelsen i Göteborg under det sista året af nu ifrågavarande period (1880) med den under det sista af nästföregående period (1875) visar sig, med begagnande af mera afrundade tal, förhållandet sålunda:

	År 1875.	År 1880.	Ökning.	Minskning.
Vanliga bref och brefkort m. m. st.	1,446,000	1,540,000	94,000	—
Tidnings- och bandförsändelser ..	313,000	655,000	342,000	—
Värdeförsändelser.....	115,000	141,000	26,000	—
Angifvet värde i de assurerade försändelserna..... kr.	24,856,000	21,051,000	—	3,805,000
Uppbörd (af postafgifter)	301,000	348,000	47,000	—
Utgifter (till omkostnader m. m.) ..	170,000	162,000	—	8,000
Levererad öfverskott	131,000	186,000	55,000	—
För tidningar: inbetalade	33,000	34,000	1,000	—
» » utbetalade	64,000	66,000	2,000	—
För postanvisningar: inbetalade ..	98,000	321,000	223,000	—
» » utbetalade	380,000	960,000	580,000	—
För postförskott: inbetalade	22,000	34,000	12,000	—
» » utbetalade	9,000	27,000	18,000	—
För sjömansanvisningar: utbetalade	6,000	12,000	6,000	—

Tab. Litt. Y.

Fabriksrörelsen i Göteborg åren 1876—1880.

	1876.				1877.				1878.				1879.				1880.			
	Fabriker.	Arbetare.	Tillverkningens värde.	Egarens beviljning i och för rörelsen.	Fabriker.	Arbetare.	Tillverkningens värde.	Egarens beviljning i och för rörelsen.	Fabriker.	Arbetare.	Tillverkningens värde.	Egarens beviljning i och för rörelsen.	Fabriker.	Arbetare.	Tillverkningens värde.	Egarens beviljning i och för rörelsen.	Fabriker.	Arbetare.	Tillverkningens värde.	Egarens beviljning i och för rörelsen.
Bokbinderier	2	33	50,000	500	2	30	55,000	—	2	21	42,074	500	2	30	45,000	528 ⁰⁰	2	30	47,000	550
Boktryckerier	10	165	184,094	860	10	177	243,318	872 ⁵³	10	167	210,747	883	7	132	199,580	671 ⁰⁰	7	152	141,439	680
Chokoladfabrik	1	34	89,500	150	1	—	—	150 ⁰⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Färgerier	3	97	149,448	265	3	95	71,797	315 ⁰⁰	3	73	91,556	265	3	62	62,138	215 ⁰⁰	3	65	65,348	265
Galvanisk fabrik	1	15	35,000	30	1	13	20,000	30 ⁰⁰	1	11	15,000	30	1	12	20,000	7 ⁰⁰	1	12	15,000	20
Garfverier	2	17	55,402	130	2	17	56,360	130 ⁰⁰	2	13	35,100	130	2	14	49,766	132 ⁰⁰	2	14	49,719	140
Gasverk	2	67	359,778	1,104	2	60	373,036	1,336 ⁴¹	2	77	393,450	1,567	1	71	363,000	1,749 ⁸⁰	1	79	422,000	1,508
Kakelugnsfabriker	2	58	79,791	170	2	61	83,495	210 ⁰⁰	2	66	78,907	210	2	58	80,653	210 ⁰⁰	2	55	53,500	210
Kemiskt blekeri	1	17	45,147	—	1	17	57,130	—	1	19	50,941	298	1	96	45,060	—	1	16	20,426	—
Kemisk-tekniska fabriker	4	62	333,500	362	5	72	141,356	540 ⁰⁷	6	62	130,261	425	6	74	124,620	497 ⁰⁰	5	61	131,185	394
Kortfabriker	1	33	40,000	60	1	34	40,000	60 ⁰⁰	1	30	40,000	60	1	30	38,400	50 ⁰⁰	1	31	52,000	50
Litografiska fabriker	3	68	168,000	60	3	56	167,500	310 ⁰⁰	4	74	150,000	161	4	71	182,500	495 ⁷⁴	4	81	188,275	137
Mekaniska bomullsspinnerier	3	626	1,911,593	688	3	625	2,147,361	1,704 ⁸⁴	3	623	1,740,224	—	3	797	1,626,112	—	3	730	1,549,694	—
Mekaniska verkstäder	5	735	1,788,464	1,701	5	647	1,479,078	1,301 ⁴⁵	5	500	950,297	1,199	6	480	947,902	579 ²⁵	6	533	884,869	459
Musikaliska instrumentmak- erier	3	53	191,750	185	3	55	189,000	173 ⁰⁰	3	54	190,500	200	4	49	117,200	137 ⁰⁰	3	58	116,000	77
Orgelbyggeri	1	12	14,000	40	1	12	19,750	30 ⁰⁰	1	14	34,300	20	1	13	25,100	50 ⁰⁰	1	10	32,700	50
Porterbryggeri	1	241	2,048,202	7,868	1	211	2,141,420	—	1	207	1,848,117	6,610	1	184	1,554,839	—	1	174	1,579,936	8,796
Portföljfabrik	1	4	10,500	30	1	4	10,750	—	1	4	8,500	40	1	3	7,450	40 ⁰⁰	1	3	8,200	40
Repslagerier	3	63	221,185	264	3	65	290,600	465 ⁰⁰	3	50	132,910	318	4	49	222,500	187 ⁹⁷	3	49	220,140	365
Senapsfabrik	1	1	6,900	183	1	1	5,000	—	1	1	3,400	157	1	1	4,100	—	1	1	3,850	—
Skeppsbyggerier	2	403	645,200	291	2	343	600,000	1,241 ¹⁷	2	203	421,000	547	2	183	390,000	—	2	228	323,000	—
Skofabrik	1	28	50,000	60	1	29	55,000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Snickerifabriker	3	427	1,550,000	1,337	2	403	1,550,000	1,198 ⁹⁰	2	404	1,425,000	338	3	307	1,350,000	242 ⁰⁰	2	305	1,200,000	700
Sockerbruk	1	229	4,583,547	—	1	229	4,549,827	9,349 ⁵⁷	1	220	3,976,466	—	1	213	4,040,810	5,959 ⁰¹	1	547	3,950,539	—
Strumpfabrik	1	11	17,304	20	1	11	17,650	20 ⁰⁰	1	9	14,250	20	1	—	—	—	—	—	—	—
Stämpelfabrik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Symaskinsfabrik	1	7	24,000	30	1	8	20,000	30 ⁰⁰	1	6	7,800	30	—	—	—	—	—	—	—	—
Såp- och tvålfabrik	1	9	148,100	170	1	10	147,800	180 ⁰⁰	1	10	141,900	180	1	10	26,400	180 ⁰⁰	1	11	27,400	200
Tapefabrik	1	18	38,848	80	1	20	37,401	—	1	17	34,309	100	1	16	35,170	100 ⁰⁰	1	17	35,490	100
Tobaksfabriker	11	566	2,023,941	2,535	11	597	1,973,264	890 ⁰⁰	10	599	1,953,500	2,496	11	593	1,935,200	2,461 ⁵⁸	9	532	1,792,692	2,614
Väfnadsfabriker	3	287	945,734	600	3	287	1,082,483	150 ⁰⁰	3	259	821,193	900	3	333	707,864	440 ⁰⁰	3	324	851,200	525
Ångbageri	1	43	286,877	—	1	45	813,602	78 ⁰⁸	2	42	793,024	40	1	20	214,500	113 ⁵⁸	1	21	225,980	99
Ångqvarn	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8	425,640	—	1	6	497,910	—
Ättikfabrik	1	1	19,380	—	1	1	17,400	153 ⁰⁰	1	1	19,100	—	1	1	14,000	150 ⁰⁰	1	1	12,300	160
Ölbryggerier	8	239	906,243	739	8	283	994,479	797 ⁰⁰	8	301	1,049,454	1,022	10	277	950,167	1,187 ⁰⁰	9	283	1,114,109	1,489

Tab. Litt. Z.

Handverkerierna i Göteborg under åren 1876—1880.

	1876.				1877.				1878.				1879.				1880.												
	Handverkare eller idkare.		Antal arbetare.		Beviljning i och för rörelsen.		Handverkare eller idkare.		Antal arbetare.		Beviljning i och för rörelsen.		Handverkare eller idkare.		Antal arbetare.		Beviljning i och för rörelsen.		Handverkare eller idkare.		Antal arbetare.		Beviljning i och för rörelsen.						
	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.					
Bagare	36	27	149	115	820	50	37	33	133	92	819	25	36	17	129	87	725	50	32	24	113	108	726	—	32	34	134	120	819
Bilduggare	5	—	36	—	116	—	6	—	42	—	136	—	7	—	43	—	146	—	6	—	45	—	108	—	7	—	29	—	125
Bleckslagare	15	1	60	—	317	—	16	1	70	—	330	—	16	1	67	1	326	—	16	—	54	—	306	—	17	—	47	3	326
Blockmakare	3	—	9	—	47	—	3	—	12	—	49	—	3	—	10	—	49	—	4	—	7	—	42	—	2	—	6	—	30
Bokbindare	8	—	16	—	126	50	8	—	23	—	136	—	8	1	22	—	109	—	7	1	20	—	92	50	9	1	39	—	105

Forts. af Tab. Litt. Z.

Handtverkerierna i Göteborg under åren 1876—1880.

	1876.				1877.				1878.				1879.				1880.													
	Handtverkare eller idkare.		Antal arbetare.		Handtverkare eller idkare.		Antal arbetare.		Handtverkare eller idkare.		Antal arbetare.		Handtverkare eller idkare.		Antal arbetare.		Handtverkare eller idkare.		Antal arbetare.											
	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.										
Borstbindare	3	7	21	3	6	26	2	1	9	32	2	1	10	39	3	9	35													
Bryggare	F ö r d e s s a å r u p p t a g n e s o m f a b r i k s i d k a r e .																													
Cigarrmakare	D:o d:o d:o d:o d:o																													
Dentister	5	1	163	5	178	5	3	205	6	3	220	5	4	253																
Färgare	F ö r d e s s a å r u p p t a g n e s o m f a b r i k s i d k a r e .																													
Galvanoplastiker	D:o d:o d:o d:o d:o																													
Gipsmakare	3	5	80	3	6	80	2	8	50	3	4	44	3	3	43															
Glasmästare	12	19	141	11	22	140	12	26	162	14	24	194	12	20	168															
Gravörer	2	—	16	2	—	16	2	—	18	2	—	14	3	3	27															
Gördelmakare	4	5	42	2	8	42	2	8	42	3	7	49	4	8	28															
Handskmakare	5	1	45	4	1	24	4	1	15	4	1	20	4	2	1	26														
Hattmakare	5	11	2 111	5	13	3 122	4	1	12 13	86	5	10	2 76	5	5	2 56														
Hof- och klensmeder	15	116	380	17	130	379	50	18	1	125	—	420	50	19	—	107	—	362	52	23	135	—	322	70						
Instrumentmakare	3	6	30	4	11	50	5	7	41	4	6	39	4	10	66															
Juvelerare och guldsmeder	9	29	347	8	32	373	10	42	406	9	40	318	43	5	15	177														
Kakelugnsmakare	5	9	17	4	5	11	2	1	4	1	1	3	4	8	23															
Kannmakare	1	1	3	2	1	4	1	—	3	2	—	4	—	—	—															
Kardansmakare och garfvere	F ö r d e s s a å r u p p t a g n e s o m f a b r i k s i d k a r e .																													
Konditorer	7	10	5 121	4	7	4 110	5	10	4 91	5	7	3 134	4	7	160															
Kopparslagare	9	25	237	10	37	268	10	35	238	9	38	164	10	24	131	40														
Korgmakare	4	19	69	4	21	69	4	19	74	4	15	1 74	3	10	39															
Korvskärare	F ö r d e s s a å r u p p t a g n e s o m f a b r i k s i d k a r e .																													
Körsnärer	2	6	2 80	2	6	2 70	2	5	2 70	2	3	2 45	2	1	1 45															
Mur- och byggmästare	18	233	38 901	16	213	25 1,219	24	186	21 1,305	02	25	177	13 1,098	80	23	236	—	1,128	19											
Målare	27	83	516	40	73	563	45	94	661	35	39	88	626	34	130	534	50													
Mössmakare	1	2	17	50	1	2	20	1	2	30	2	4	40	2	4	45														
Nålmakare	1	2	9	1	2	9	1	2	9	2	—	3	1	—	2															
Paraplymakare	1	2	15	1	1	2 15	1	2	1 18	1	2	1 18	1	2	2 18															
Persiennemakare	1	3	20	1	3	25	1	—	—	—	—	—	—	—	—															
Perukmakare	6	10	1 81	6	11	86	6	8	87	5	5	70	5	5	82															
Plåtslagare	1	3	20	2	4	25	1	4	20	1	3	20	1	1	20															
Sadelmakare	10	29	193	12	26	197	17	10	34	190	10	43	160	9	27	148														
Segelsömmare	9	1 51	241	50	8	1 54	—	9	47	225	10	35	201	33	8	24	156	79												
Sejlare	F ö r d e s s a å r u p p t a g n e s o m f a b r i k s i d k a r e .																													
Skiffertäckare	4	—	10	3	—	9	3	—	8	3	—	17	—	—	—															
Skomakare	69	181	5 602	10	71	183	4 734	50	56	167	7 582	52	139	5 463	50	53	154	6 458												
Skräddare	45	175	22 894	47	1 201	21 978	47	179	15 901	85	44	1 143	14 678	65	44	1 159	9 686													
Slagtare	23	2 31	3 432	20	2 30	2 403	19	1 28	1 357	17	1 31	—	296	19	1 48	305														
Snickare	20	69	277	25	75	293	91	28	72	296	50	30	72	301	50	23	58	271												
Snörmakare	3	7	44	3	8	53	3	6	1 56	3	6	1 56	3	3	36															
Socketbagare	7	1 13	6 143	50	9	1 18	8 169	—	9	1 19	11 183	8	1 19	5 174	7	1 17	3 141													
Stentyckare	F ö r d e s s a å r u p p t a g n e s o m f a b r i k s i d k a r e .																													
Strumpväfvere	D:o d:o d:o d:o d:o																													
Svarfvare	5	11	45	5	10	58	6	15	67	6	17	65	4	11	54															
Tapetserare	16	1	28	159	14	1	35	166	13	1	36	195	13	1	41	215	13	25	141											
Tenngjutare	1	1	—	1	1	9	1	1	9	1	1	9	1	—	9															
Tunnbindare	4	17	78	4	21	88	4	19	78	4	19	75	7	17	81															
Urmakare	12	24	3 297	14	29	1 370	13	21	1 356	90	11	17	2 241	14	15	264														
Vagnmakare	5	13	46	4	12	38	4	13	41	4	11	44	5	9	34															
Summa	450	33	1,523	207	8,330	76	473	40	1,595	167	9,185	83	464	25	1,535	167	8,959	12	450	30	1,334	161	7,947	23	433	38	1,460	151	7,619	58

Med från Göteborg afgångna postdilignenser hafva under perioden befordrats resande till följande antal, nemligen: år 1876: 266, år 1877: 237, år 1878: 167, år 1879: 121 och år 1880: 101. År 1875 utgjorde antalet 356.

Angående verksamheten å Göteborgs telegrafstation hänvisas till tabell Litt. Aa.

Tab. Litt. Å. Bränvinsminutering och utskänkning.

Försäljningsår, räknadt f. o. m. den 1 oktober det ena året till samma dag det påföljande året.	Antal minuteringsställen.	Antal utskänkningsställen.	Tillåtna utskänkningsrättigheter.	Afgifter m. m.			
				Stadens andel.	Länets hushållnings-sällskaps andel.	Uppbörds- och redovisningsprovision.	Summa.
				Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
1875—1876	20	67	11	583,337.16	145,834.29	1,461.26	730,632.71
1876—1877	20	67	12	564,089.90 $\frac{2}{3}$	141,022.47 $\frac{2}{3}$	1,413.05	706,525.43
1877—1878	25	67	10	481,183.35 $\frac{1}{2}$	120,295.85 $\frac{1}{2}$	1,205.37	602,684.56
1878—1879	25	67	7	491,881.41 $\frac{2}{3}$	122,970.35 $\frac{2}{3}$	1,232.17	616,083.94
1879—1880	25	67	8	398,788.97 $\frac{2}{3}$	99,697.24 $\frac{2}{3}$	998.97	499,485.19
Summa	—	—	—	2,519,280.80 $\frac{2}{3}$	629,820.20 $\frac{2}{3}$	6,310.82	3,155,411.83

Anmärkingar.

1:o Någon rättighet till mindre parthandel med bränvin har icke blifvit meddelad.

2:o Uti ofvan upptagna afgiftsbelopp ingår äfven nettobehållningen af Göteborgs utskänkningsaktiebolags rörelse, hvilken behållning, som vidkännes uppborrsprovision och fördelas efter de för försäljningsafgifterna stadgade grunder, under förestående försäljningsår uppgått till följande belopp, nemligen:

1875—1876	kr. 331,274.32.
1876—1877	» 306,977.71.
1877—1878	» 322,250.66.
1878—1879	» 335,759.24.
1879—1880	» 217,591.28.

Tab. Litt. Å.

Göteborgs utskänkningsaktiebolags verksamhet.

Försäljningsår, räknadt från och med den 1 oktober det ena året till samma dag det påföljande året.	Rättigheter.								O m s ä t t n i n g.						N e t t o b e h å l l n i n g.					
	Utskänknings-				Minuthandels-				Bränvin.			Bättre spirituosa.	Summa spirituosa.	Viner.	På utskänkningsrörelsen.	På bolagets egen minuthandelsrörelse.	Afgiften af vinhandlare, till hvilka minuthandelsrättigheter öfverlätit.	Räntevinst.	Summa.	
	Använda		Använda		På utskänkningsrörelsen.	På minuthandelsrörelsen.	Kannor.	Kubiktum.	Kannor.	Kubiktum.	Kannor.									Kubiktum.
	Öfver hvilka bolaget förfogat.	för utskänkning & restaurations- och klubbbar.	för utskänkningsställen, hufvudsakligen åsända för malmhållning för den egentliga utskänkningsrörelsen.	Öfver hvilka bolaget förfogat.								Öfver hvilka bolagets egen räkning.	Öfver hvilka & vinhandlare.	Kannor.	Kubiktum.	Kannor.	Kubiktum.	Kannor.	Kubiktum.	
1875—1876	61	25	—	11	25	20	7	13	—	257,162.57	357,445.60	52,788.73	667,396.90	4,199	10	359,653.64	301,830.68	58,500	1,877.72	721,862.04
1876—1877	61	24	2	10	25	20	7	13	—	290,122.38	310,591.85	50,506.11	651,220.34	3,698	47	384,789.79	261,100.64	51,000	675.00	697,565.43
1877—1878	61	24	2	12	23	25	7	15	3	295,952.30	280,362.45	45,759.25	622,574. —	3,500	—	327,582.17	203,124.05	58,500	4,886.34	594,092.56
1878—1879	61	24	2	14	21	25	7	16	2	281,058.50	238,163. —	40,238.20	559,459.70	2,541	62	341,273.79	207,497.24	54,000	4,830.11	607,601.14
1879—1880	61	23	2	14	22	25	7	18	—	253,777.80	237,948.55	36,859.95	528,586.30	2,203	02	290,348.66	154,326.14	43,625	1,133.38	489,433.18
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,378,073.55	1,425,011.45	226,152.24	3,029,237.24	16,142	21	1,703,648.05	1,127,878.75	265,625	13,402.55	3,110,554.35

Ann. Samtliga förestående årliga nettobehållningar af bolagets rörelse, uti hvilka den bestämda afgiften, utgörande för åren 1876 och 1877 kronor 390,587.72 och för åren 1878, 1879 och 1880 kronor 271,841.90 är inberäknad, hafva blifvit till stadskassan för behörig fördelning inlevererade.

Efter behörig fördelning af behållningen på bolagets rörelse för försäljningsåret 1879—1880 (förutom de af vinhandlare erlagde 43,625 kronor och räntevinsten 1,133.38) på myckenheten af försäld spirituosa, har bolaget till stadskassan erlagt: i utskänkningsafgift 99 $\frac{9}{10}$ öre och i minuthandelsafgift 64 $\frac{9}{10}$ öre för hvarje försäld kanna spirituosa.

3:o Stadens andel af bränvinsmedlen inflyter i kommunens gemensamma kassa och användes i regeln för gemensamma behof; dock hafva af dessa medel nedannämnda år anvisats anslag till följande behof:

1876: för uppförande af skolhus i staden å Qvarnberget	100,900.00.
» » » » å N:o 233 Victoria	84,500.00.
» » » » å N:o 49 A. i Majorna	62,000.00.
till förlikningsnämnden	2,000.00. 249,400.00.
1877: ytterligare för uppförande af skolhuset å Qvarnberget	45,843.60.
» » » » » å N:o 233 Victoria	49,772.69.
till parkanläggning i Slottsskogen	25,000.00.
» Göteborgs museum	25,000.00.
» slöjdföreningens skola	15,000.00.
» förlikningsnämnden	1,500.00. 162,116.29.
1878: till Göteborgs museum	20,000.00.
» parkanläggning i Slottsskogen	20,800.00.
» slöjdföreningens skola	15,870.00.
» Willinska skolans slöjdfafdelning	4,500.00.
» småbarnsskolorna	3,000.00.
» förlikningsnämnden	1,500.00. 65,670.00.
1879: till Göteborgs museum	20,000.00.
» parkanläggning i Slottsskogen	6,800.00.
» slöjdföreningens skola	17,370.00.
» Willinska skolans slöjdfafdelning	6,000.00.
» småbarnsskolorna	3,000.00.
» förlikningsnämnden	1,500.00. 54,670.00.
1880: för uppförande af skolhus å Redberget	40,000.00.
till Göteborgs museum	23,000.00.
» slöjdföreningens skola	16,570.00.
» Willinska skolans slöjdfafdelning	5,200.00.
» småbarnsskolorna	3,000.00.
» parkanläggning i Slottsskogen	6,440.00.
» förlikningsnämnden	1,500.00. 95,710.00.

Tab. Litt. Ö. Uppgift å expedierade (afgångna) försändelser samt redovisad uppbörd m. m. vid Göteborgs postkontor under åren 1876—1880.

a) Enligt de halfårliga statistiska uppgifterna.

Vanliga försändelser.	1876.			1877.			1878.			1879.			1880.		
	Inrikes.	Utrikes.	Summa.	Inrikes.	Utrikes.	Summa.	Inrikes.	Utrikes.	Summa.	Inrikes.	Utrikes.	Summa.	Inrikes.	Utrikes.	Summa.
A) Bref, brefkort och mottagningsbevis.															
Vanliga bref ^{*)} , fullt frankerade ... st.	1,092,208	181,168	1,273,376	1,268,046	189,280	1,457,326	1,258,244	164,840	1,423,084	1,157,494	165,828	1,323,322	1,259,960	196,534	1,456,494
" " ofrankade och ofullständigt frankade ..	1,482	17,264	18,746	1,586	16,406	17,992	2,184	13,130	15,314	2,392	15,834	18,226	4,784	20,098	24,882
" " portofria	5,824	364	6,188	7,150	182	7,332	6,058	208	6,266	5,564	104	5,668	5,356	156	5,512
Brefkort, enkla	2,912	2,132	5,044	9,776	3,198	12,974	15,730	4,212	19,942	27,794	6,682	34,476	43,940	9,022	52,962
" " med betaladt svar ..	130	—	130	78	—	78	104	—	104	26	—	26	—	—	—
Mottagningsbevis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Expressförsändelser	26	—	26	26	—	26	26	—	26	26	—	26	—	—	—
Summa	1,102,582	200,928	1,303,510	1,286,062	209,066	1,495,728	1,282,320	182,390	1,464,730	1,193,296	188,448	1,381,744	1,314,040	225,810	1,539,850
B) Tidningar och bandförsändelser.															
Abonnerade tidningar (paket deraf) st.	263,354	14,534	277,888	379,262	33,774	413,036	433,654	50,934	484,588	315,692	41,626	357,318	353,730	46,670	400,400
Öfriga trycksaker	56,186	35,152	91,338	63,458	30,368	93,826	144,924	18,332	163,306	145,652	23,348	169,000	192,010	31,798	223,808
Varuprof	9,568	1,118	10,686	12,038	1,274	13,312	20,930	1,820	22,750	18,332	2,262	20,644	24,232	3,302	27,534
Affärshandlingar	1,274	78	1,352	7,280	3,874	11,154	780	3,458	4,238	1,066	1,976	3,042	910	2,366	3,276
Summa	330,382	50,882	381,264	467,038	69,290	536,328	600,288	74,594	674,882	480,792	69,212	550,004	570,882	84,130	655,018
Värdeförsändelser.															
Rekommenderade försändelser .. st.	62,591	20,197	82,788	62,600	19,888	82,488	67,111	18,377	85,488	68,809	18,348	87,157	73,536	20,799	94,335
Assurerade bref	14,228	1,337	15,565	14,686	1,164	15,850	14,060	881	14,941	14,209	966	15,175	18,871	1,153	20,024
Postanvisningar	2,155	1,140	3,295	2,695	1,905	4,600	4,112	2,179	6,291	5,364	2,388	7,752	6,153	3,244	9,397
Postförsöksförsändelser	357	19	376	550	48	598	1,322	75	1,397	1,494	58	1,552	2,782	190	2,972
Paket, vanliga	15,276	849	16,125	16,299	1,227	17,526	12,235	1,055	13,290	10,772	974	11,746	11,212	1,213	12,425
" " assurerade	1,699	110	1,809	1,685	150	1,835	1,626	160	1,786	1,577	172	1,749	1,520	188	1,708
Summa	96,306	23,652	119,958	93,515	24,382	122,897	100,466	22,727	123,193	102,225	22,906	125,131	114,074	26,782	140,856
Angifvet värde i assurerade bref.. kr.	13,939,342	1,888,373	15,827,715	14,314,707	1,299,584	15,614,291	11,953,214	1,095,556	13,048,770	12,691,055	1,512,368	14,203,423	14,241,351	1,363,634	15,604,985
" " " " paket ..	16,320,874	837,202	17,158,076	12,393,930	2,750,741	15,144,671	8,560,010	1,841,556	10,401,566	10,316,681	1,307,711	11,624,392	4,919,734	525,922	5,445,656
Tillsammans assureradt värde	30,260,216	2,725,575	32,985,791	26,708,637	4,050,325	30,758,962	20,513,224	2,937,112	23,450,336	23,007,736	2,820,079	25,827,815	19,161,085	1,889,556	21,050,641

*) Till sådana hänföres äfven lokal- och lösbref.

b) Enligt kvartalsräkenskaperna.

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
Uppbörderna af postafgifter har utgjort	315,264 ⁴²	324,934 ⁷⁹	305,070 ⁶⁰	313,548 ⁴¹	348,093 ¹⁷
Utgifterna till afönningar, pensioner, omkostnader ^{*)} och afkortningar hafva uppgått till	190,313 ⁴⁰	188,388 ⁸⁸	185,804 ⁵¹	161,307 ⁴⁰	162,285 ⁶¹
Öfverskottet utgjorde således	124,951 ⁰²	136,545 ⁹¹	119,266 ⁰⁹	152,241 ⁰¹	185,807 ⁵⁶
Härförutan äro redovisade: <i>tidningsmedel</i> , inbetalade	35,389 ⁶⁵	37,334 ⁸⁹	34,262 ⁰⁸	31,505 ⁹⁸	33,940 ⁸³
D:o d:o utbetalade	75,420 ⁰⁸	75,884 ⁷⁵	76,513 ¹³	67,655 ⁰⁵	65,591 ⁹⁶
D:o <i>postanvisningsmedel</i> , inbetalade	123,758 ²⁵	152,212 ⁷³	183,670 ⁶⁶	225,597 ⁴⁴	320,802 ⁶⁵
D:o d:o utbetalade ^{**)}	448,637 ¹¹	520,703 ²¹	662,716 ²⁷	781,607 ⁷⁰	959,858 ⁴⁴
D:o <i>postförsöksmedel</i> , inbetalade	23,454 ⁶¹	16,470 ⁴³	20,198 ⁵¹	24,095 ⁶⁴	33,937 ¹¹
D:o d:o utbetalade	10,275 ⁸⁵	10,555 ⁰⁵	15,199 ⁸²	17,205 ⁸⁰	26,820 ⁵²

*) I omkostnaderna ingå, bland annat, utgifterna för postföring å landsväg och med roddbåt i hela Göteborgs och Bohus län samt en betydlig del af Hallands län äfvensom med största delen af de från Göteborg utgångna ångfartyg. **) Hårtill kunde läggas: utbetalade sjömansinvisningar, år 1876: 4,952¹⁰, år 1877: 7,458⁶⁸, år 1878: 7,179⁸⁵, år 1879: 9,495⁰⁸, år 1880: 12,193⁰² kr.

Rörande de i Göteborg befintliga brand- och sjöförsäkrings-
inrättningar samt den verksamhet, som under ifrågavarande fem-
årsperiod af dem utöfvats, återopas tabellerna N:o 4 och Litt. P.

Uppllysning om Göteborgs enskilda banks verksamhet under
åren 1876—1880 meddelas i tabell Litt. Bb.

Rörande Göteborgs inteckningsgarantiaktiebolags rörelse och
ställning under ifrågavarande fem år lemnas upplysning i tabell
Litt. Cc.

I afseende å Skandinaviska kreditaktiebolagets verksamhet
under åren 1876—1880 återopas tabell Litt. Dd.

Tab. Litt. A a.

Göteborgs statstelegrafstations verksamhet under åren 1876—1880.

Å r.	A n t a l b e h a n d l a d e t e l e g r a m .							Förhållande till föregående året.	Porto och andra andra af- gifter.	Kontroll- telegram, terminal- och transito.	Förhållande till föregående år.	Porto.
	Afsända.		Ankomna in- och utländska.	Tjenstetele- gram och cirkulärer.	Meteorolo- giska tele- gram.	Repetition- telegram.	Summa.					
	Inländska.	Utländska.										
1876	51,562	31,140	93,804	1,617	3,660	55,318	237,101	+ 17.5 %	240,132.61	95,738	+ 11.7 %	91,859.89
1877	49,918	31,051	93,745	1,689	3,650	61,000	241,053	+ 1.7 %	235,385.35	96,165	+ 0.1 %	85,879.07
1878	47,682	29,663	88,526	1,426	3,650	48,772	219,719	- 8.8 %	219,544.52	109,266	+ 13.6 %	91,049.54
1879	44,815	31,918	86,641	1,538	3,650	43,850	212,412	- 3.3 %	234,255.77	105,458	- 4.1 %	89,403.21
1880	46,477	38,335	97,918	1,609	3,660	64,358	252,357	+ 18.8 %	232,567.49	153,747	+ 47.2 %	—

Tab. Litt. Bb.

Göteborgs enskilda banks rörelse under åren 1877—1880.

		1876.	1877.	1878.	1879.	1880.					
Lånerörelsen:	Saldo från föregående år...	3,746,226	—	3,589,752	37	3,122,666	32	2,204,351	—	1,837,302	44
	Utlemnade lån	7,716,615	—	7,153,789	26	5,449,948	07	4,692,096	50	4,683,536	79
	Inbetalade lån	11,462,841	—	10,743,542	13	8,572,614	39	6,896,447	50	6,520,839	23
	Saldo den 31 december ...	7,873,088	13	7,620,875	61	6,368,263	39	5,059,145	06	4,235,788	09
Vezeldiskonteringsrörelsen:	Saldo från föregående år...	3,589,752	87	3,122,666	32	2,204,351	—	1,837,302	44	2,285,051	14
	Diskonterade vaxlar	2,521,947	26	2,840,403	87	2,820,211	84	1,949,009	99	1,641,416	49
	Infriade vaxlar	11,451,910	02	11,653,389	35	8,635,685	60	7,730,410	31	8,232,913	87
	Saldo den 31 december ...	13,973,857	28	14,493,793	12	11,455,897	44	9,679,420	30	9,874,330	36
Kreditörörelsen:	Saldo från föregående år...	11,133,453	41	11,673,581	28	9,506,887	45	8,038,003	81	7,975,092	66
	Uttagningar	2,840,403	87	2,820,211	84	1,949,009	99	1,641,416	49	1,899,237	70
	Insättningar	1,959,203	52	2,113,018	84	2,147,873	70	1,885,599	30	1,574,834	57
	Saldo den 31 december ...	25,499,594	31	22,911,295	70	18,186,527	75	16,618,920	59	15,212,647	55
Upp- och afskrifnings-(giro)rörelsen:	Saldo från föregående år...	27,458,797	83	25,024,314	54	20,334,401	45	18,504,519	89	16,787,482	12
	Insättningar	25,345,778	99	22,876,440	84	18,448,802	15	16,929,685	32	15,386,211	72
	Uttagningar	2,113,118	84	2,147,873	70	1,885,599	30	1,574,834	57	1,401,270	40
	Saldo den 31 december ...	1,858,510	13	1,937,051	55	1,574,426	53	1,692,839	32	2,153,146	15
Depositionsrörelsen:	Saldo från föregående år...	77,646,698	72	81,354,686	03	80,036,538	02	79,434,449	36	80,335,543	89
	Insättningar	79,505,208	85	83,291,737	58	81,610,964	55	81,127,288	68	82,488,690	04
	Uttagningar	77,568,157	30	81,717,311	05	79,918,125	23	78,974,142	53	80,068,311	71
	Saldo den 31 december ...	1,937,051	55	1,574,426	53	1,692,839	32	2,153,146	15	2,420,378	33
Postremissrörelsen:	Saldo från föregående år...	4,250,144	63	4,673,918	67	4,892,657	37	4,760,295	82	4,793,280	85
	Insättningar	7,046,033	64	7,340,937	59	7,603,859	98	8,178,951	53	8,958,471	30
	Uttagningar	11,296,178	27	12,014,856	26	12,496,517	35	12,939,247	35	13,751,752	15
	Saldo den 31 december ...	6,622,259	60	7,122,198	89	7,736,221	53	8,145,966	50	9,370,376	12
Postremissrörelsen:	Saldo från föregående år...	4,673,918	67	4,892,657	37	4,760,295	82	4,793,280	85	4,381,376	03
	Afgifne vaxlar	111,999	02	72,361	34	114,906	71	68,198	85	97,012	72
	Infriade vaxlar	6,798,118	92	6,199,620	74	5,171,376	58	5,248,431	85	6,049,413	34
	Saldo den 31 december ...	6,910,117	94	6,271,982	08	5,286,283	29	5,316,630	70	6,146,426	06
Postremissrörelsen:	Saldo från föregående år...	6,837,756	60	6,157,075	37	5,218,084	44	5,219,617	98	6,024,025	31
	Saldo den 31 december ...	72,361	34	114,906	71	68,198	85	97,012	72	122,400	75

Förhållandet med *aktiebolaget Göteborgs köpmansbanks* verksamhet inhemtas af tabell Litt. Ee.

Beträffande *aktiebolaget Göteborgs folkbanks* verksamhet under ifrågavarande femårsperioden återopas tabell Litt. Ff.

En aflemnad berättelse angående *Göteborgs vattenledningar* innefattas i tabell Litt. Gg.

Kaj- och brobyggnader m. m. hafva utförts på föranstaltande dels af styrelsen öfver Göteborgs hamn- och elfarbeten och dels af drätselkammaren, enligt hvad tabellerna Litt. Hh och Ii utvisa.

Rörande de *fastigheter* i Göteborg, som vid femårsperiodens slut innehades af *aktiebolag* och *främmande magters undersåtar* hänvisas till hvad derom blifvit nämnt i 5:te afdelningen af denna berättelse.

Undervisningsanstalter.

A) Offentliga läroverk och andra stiftelser för undervisning i allmänhet.

a) Göteborgs högre allmänna läroverk.

Antalet lärare har utgjort 1 rektor, 7 lektorer, 15 adjunkter och 3 öfningslärare; hvarförutom varit anställda extralärare: 5: år 1876, 6: år 1877, 8: år 1878, 7: år 1879 och 11: år 1880. Vid början af höstterminen 1880 blefvo, på grund af Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 5 mars samma år och i sammanhang med upprättandet af ett realläroverk, 3 ordinarie adjunksplatser öfverflyttade till sistnämnda läroverk. Lärjungarnes antal har under höstterminen utgjort:

Å r.	Gemensamma linien.	Latin-linien.	Reala linien.	Summa.
1876.....	265	201	104	570
1877.....	274	203	124	601
1878.....	306	204	141	651
1879.....	190	242	151	583
1880.....	250	274	90	614

b) Göteborgs lägre (treklassiga) allmänna läroverk, numera benämndt *Göteborgs realläroverk*.

Genom Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 5 mars 1880 bestämdes, dels att läroverket från och med den 1 juli samma år skulle benämnas Göteborgs realläroverk, dels och att 4:de och 5:te klasserna på reallinien skulle ur högre allmänna läroverket utbrytas och till realläroverket öfverföras. Undervisningen upprätthålles för närvarande af rektor, 5 ordinarie ämneslärare, 4 extra lärare och 3 öfningslärare. Antalet lärjungar har utgjort 77: år 1876, 75: år 1877, 79: år 1878, 215: år 1879 och 243: år 1880, allt under höstterminerna.

c) Göteborgs lägre (femklassiga) allmänna läroverk (i Majorna).

Antalet ordinarie lärare under ifrågavarande fem år har varit 6 ämnes- och 3 öfningslärare, hvartill kommit under år 1876: 1 extra lärare samt under hvardera af åren 1877—1880: 2 sådana. Antalet lärjungar har utgjort, 142: år 1876, 141: år 1877, 156: år 1878, 176: år 1879 och 176: år 1880.

d) Fölkskolelärareseminarium.

Lärarepersonalen utgöres af 1 rektor, 4 ordinarie adjunkter och 7 extra lärare.

Förhållandet med lärjungarnes antal samt beloppen af statsanslag och stipendiemedel inhemtas af följande tabell:

Å r.	Lärjungarnes antal.		Statsanslag.	Stipendiemedel.
	Vårterminen.	Höstterminen.		
1876.....	99	100	19,589 ⁴⁴	5,600
1877.....	100	100	21,595 ²²	5,340
1878.....	100	141	24,276 ⁶⁷	6,100
1879.....	136	140	22,325 ⁰⁰	7,060
1880.....	140	148	23,647 ¹¹	7,190

I början af år 1877 inflyttade läroverket i ett nybyggt hus i stadsdelen Annedal, hvilken läroverksbyggnad, dertill tomt och

Tab. Litt. Cc.

Göteborgs inteckningsgarantiaktiebolags ställning vid slutet af åren 1876—1880.

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
Grundfond fördelad på 510 aktier à 1,000 kronor	510,000	—	510,000	—	510,000
deraf kontant inbetaldt	348,050	—	372,550	—	127,500
och i grundfundsförbindelser	161,950	—	137,450	—	382,500
	510,000	—	510,000	—	510,000
Inteckningsgaranti- och amorteringsfond	78,411	18	90,734	43	111,647
Utlånta medel mot intecknade reverser	3,605,850	—	3,272,900	—	3,247,550
Utelöpande obligationer på 6 månaders uppsägning	486,700	—	287,600	—	127,500
Ouppsägbara	2,845,500	—	2,842,000	—	2,800,800
	3,332,200	—	3,129,600	—	2,951,300
Utelöpande depositionsbevis	2,550	—	100	—	6,600
Innestående å sparkasseräkning	—	—	—	—	3,014
Upplånta medel mot intecknade reverser	121,300	—	132,000	—	223,000
Reservfond	—	—	—	—	40,000
Outdelad vinst till bolagets disposition	43,605	89	61,501	23	32,012
Nettovinst	10,848	51	7,046	83	11,438
Ränteutdelning	—	—	—	—	6,375
Vinstutdelning	—	—	—	—	1,275

ett större trädgårdsländ under vissa vilkor upplåtits kostnadsfritt af Göteborgs stad, blifvit uppförd med statsanslag och kostat omkring 86,000 kronor.

e) *Folkskolorna.*

Beträffande antalet af dessa skolor, lärare och lärarinnor samt lärjungar äfvensom beloppet af kostnaderna och de medel,

Tab. Litt. Dd. Uppgift rörande vissa delar af Skandinaviska kreditaktiebolagets verksamhet åren 1876—1880.

		1876.		1877.		1878.		1879.		1880.	
<i>Lånerörelsen:</i>	Saldo från föregående år	13,284,674	61	11,878,225	28	10,964,304	60	12,897,788	10	9,668,821	39
	Utlemnade lån	25,924,728	06	21,944,749	74	30,532,701	33	26,880,257	02	19,598,986	04
		39,209,402	67	33,822,975	02	41,497,005	93	39,778,045	12	29,267,807	43
	Inbetalda lån	27,331,177	39	22,858,670	42	28,599,217	83	30,109,223	73	21,642,672	26
	Saldo den 31 december	11,878,225	28	10,964,304	60	12,897,788	10	9,668,821	39	7,625,135	17
<i>Vexelrörelsen:</i>	Saldo från föregående år	11,412,537	46	14,577,273	44	11,664,530	81	8,590,054	72	9,032,106	48
	Diskonterade vaxlar	53,512,250	08	58,738,861	98	45,178,908	38	44,015,251	08	47,341,727	92
		64,924,787	54	73,316,135	42	56,843,439	19	52,605,305	80	56,373,834	40
	Infriade vaxlar	50,347,514	10	61,651,604	61	48,253,384	47	43,573,199	32	44,766,797	26
	Saldo den 31 december	14,577,273	44	11,664,530	81	8,590,054	72	9,032,106	48	11,607,037	14
<i>Kreditörörelsen:</i>	Saldo från föregående år	8,047,077	48	8,481,115	29	9,186,271	01	8,347,517	53	6,693,188	10
	Uttagningar	136,845,323	22	130,777,512	43	122,585,208	30	101,277,062	17	91,569,753	44
		144,892,400	70	139,258,627	72	131,771,479	31	109,624,579	70	98,262,941	54
	Inbetalningar	136,411,285	41	130,072,356	71	123,423,961	78	102,931,391	60	93,801,976	27
	Saldo den 31 december	8,481,115	29	9,186,271	01	8,347,517	53	6,693,188	10	4,460,965	27
<i>Upp- och afskrifningsrörelsen:</i>	Saldo från föregående år	8,578,334	72	9,522,102	50	7,686,812	06	7,745,810	65	13,089,301	33
	Insättningar	444,745,908	68	633,318,932	16	576,894,805	95	526,626,168	26	579,300,773	32
		453,324,243	40	642,841,034	66	584,581,618	01	534,371,978	91	592,390,074	65
	Uttagningar	443,802,140	90	635,154,222	60	576,835,807	36	521,282,677	58	577,272,739	45
	Saldo den 31 december	9,522,102	50	7,686,812	06	7,745,810	65	13,089,301	33	15,117,335	20
<i>Depositionsrörelsen:</i>	Saldo från föregående år	11,549,217	27	12,419,148	31	12,174,938	87	12,066,400	82	15,960,880	53
	Insättningar	24,136,675	63	21,967,839	89	21,378,620	42	31,138,272	75	34,681,424	26
		35,685,892	90	34,386,988	20	33,553,559	29	43,204,673	57	50,642,304	79
	Uttagningar	23,266,744	59	22,212,049	33	21,487,158	47	27,243,793	04	33,451,415	67
	Saldo den 31 december	12,419,148	31	12,174,938	87	12,066,400	82	15,960,880	53	17,190,889	12
<i>Kassaomsättningen:</i>	Saldo från föregående år	2,967,548	49	3,766,290	78	4,301,932	99	3,790,931	76	4,897,852	76
	Influtit	872,759,919	46	1,033,197,942	69	925,138,761	60	849,256,980	67	946,272,802	28
		875,727,467	95	1,036,964,233	47	929,440,694	59	853,047,912	43	951,170,655	04
	Utgått	871,961,177	17	1,032,662,300	48	925,649,762	83	848,150,059	67	945,426,151	11
	Saldo den 31 december	3,766,290	78	4,301,932	99	3,790,931	76	4,897,852	76	5,744,503	93
<i>Postvexlaräkningen:</i>	Saldo från föregående år	802,615	16	1,081,892	94	659,766	93	757,869	16	1,325,172	44
	Sålda postvexlar	95,980,529	73	81,295,137	28	71,980,105	86	73,451,164	79	79,139,685	53
		96,783,144	89	82,377,030	22	72,639,872	79	74,209,033	95	80,464,857	97
	Infriade postvexlar	95,701,251	95	81,717,263	29	71,882,003	63	72,883,861	51	79,556,267	86
	Saldo den 31 december	1,081,892	94	659,766	93	757,869	16	1,325,172	44	908,590	11
<i>Bruttovinst</i>	1,792,602	42	1,715,947	21	1,847,785	18	1,630,980	75	1,421,273	47	
<i>Nettovinst</i>	1,114,418	26	1,114,863	44	1,005,098	47	1,005,163	80	845,488	28	
<i>Utdelning till lottegarer</i>	1,109,178	—	1,109,178	—	1,003,542	—	1,003,542	—	845,088	—	
<i>Inbetaldt aktiekapital den 31 december</i>	7,500,156	—	7,500,156	—	7,500,156	—	7,500,156	—	7,500,156	—	
<i>Reserverade medel</i>	3,900,052	—	3,900,052	—	3,900,052	—	3,900,052	—	3,900,052	—	

hvarmed kostnaderna blifvit bestridda, meddelas efterföljande uppgifter:

År.	Antal folkskolor.	Antal lärare och lärarinnor i handlärd. skolor.	Antal lärare och lärarinnor i lässkolan.	Antal barn.	Kitten-dorffs dona-tion.	Godhes donation.	1862 års donation.	Stadens invånarens bidrag.	Stats-bidrag.
1876	169	8	172	6,593	—	—	30,789 ⁵³	214,000	36,075 ⁰⁰
1877	179	11	180	6,622	—	—	31,713 ²²	226,000	37,340 ⁰⁰
1878	179	25	181	6,800	1,000	10,080 ²⁶	32,644 ⁶²	253,300	45,257 ⁵⁰
1879	195	23	190	7,176	1,000	10,080 ²⁶	33,644 ⁵⁶	258,700	45,857 ⁵⁰
1880	198	26	193	8,189	1,000	10,080 ²⁶	34,531 ²³	235,900	45,834 ⁰⁰

f) Småbarnsskolorna.

Rörande dessa skolor, 3 till antalet, meddelas följande uppgifter:

År.	Antal skolor.	Antal lärarinnor.	Antal lärjungar.	Utgifter.	Inkomster.			Dona-tioner	
					Bidrag af staden.	Års-afgifter.	Räntor.		
1876	3	8	360	7,500 ⁸⁵	3,000	1,805	3,730 ¹⁷	8,535 ¹⁷	—
1877	3	8	351	8,997 ⁴⁴	3,000	1,700	4,068 ³⁴	8,768 ³⁴	16,000
1878	3	8	358	8,030 ⁷¹	3,000	1,605	4,638 ¹⁴	9,243 ¹⁴	—
1879	3	8	364	9,463 ⁴¹	3,000	1,565	5,300 ⁰⁰	9,865 ⁰⁰	—
1880	3	8	366	9,392 ⁰⁶	3,000	1,545	4,849 ⁷⁴	9,394 ⁷⁴	50,000

Tab. Litt. Ee.

Aktiebolaget Göteborgs köpmansbank.

		1876.	1877.	1878.	1879.	1880.					
Lånerörelsen:	Saldo från föregående år	1,278,425	—	1,682,093	89	1,663,098	89	1,925,813	39	1,329,063	78
	Utlemnade lån	4,477,043	89	5,526,377	—	5,451,281	79	2,669,555	—	3,482,054	42
	Inbetalta lån	5,755,468	89	7,208,470	89	7,114,383	68	4,595,368	39	4,811,118	20
	Saldo den 31 december	4,073,375	—	5,545,372	—	5,188,570	29	3,266,304	61	3,335,011	69
Vexlarörelsen:	Saldo från föregående år	1,320,708	96	1,923,520	83	2,092,467	20	1,214,145	31	1,016,243	13
	Diskonterade vaxlar	6,954,221	69	9,211,067	96	6,815,531	54	4,363,111	73	6,756,958	03
	Inlöste vaxlar	8,274,930	65	11,134,588	79	8,907,998	74	5,577,257	04	7,773,201	16
	Saldo den 31 december	6,351,409	82	9,042,121	59	7,693,853	43	4,561,013	91	5,926,960	92
Kreditörörelsen:	Saldo från föregående år	1,923,520	83	2,092,467	20	1,214,145	31	1,116,243	13	1,846,240	24
	Uttagningar	1,264,193	86	1,441,861	05	1,651,721	80	1,573,385	56	888,840	14
	Insättningar	14,699,268	49	16,485,419	61	14,403,826	05	10,492,949	79	12,054,074	52
	Saldo den 31 december	15,963,462	55	17,927,280	66	16,055,547	85	12,066,335	35	12,942,914	66
Upp- och afskrifningsrörelsen:	Saldo från föregående år	14,521,601	30	16,275,558	86	14,482,162	26	11,177,495	21	12,006,507	58
	Uttagningar	1,441,861	05	1,651,721	80	1,573,385	56	888,840	14	936,407	08
	Insättningar	532,018	20	528,916	57	834,105	05	778,051	75	665,003	23
	Saldo den 31 december	14,944,582	70	14,586,851	49	11,587,638	68	7,154,104	76	12,634,258	23
Depositionsrörelsen:	Saldo från föregående år	15,476,600	90	15,115,768	06	12,421,743	73	7,932,156	51	13,299,261	51
	Uttagningar	14,947,684	33	14,281,663	01	11,643,691	98	7,267,153	23	12,475,387	53
	Saldo den 31 december	528,916	57	834,105	05	778,051	75	665,003	28	823,873	98
	Insättningar	1,250,747	79	1,714,143	08	2,049,435	15	1,754,970	25	1,276,717	25
Postvexlaräkningen:	Saldo från föregående år	2,499,652	60	2,962,139	86	1,696,863	22	1,016,117	04	2,890,492	52
	Uttagningar	3,750,400	39	4,676,282	94	3,746,298	37	2,771,087	29	4,167,209	77
	Saldo den 31 december	2,086,257	31	2,626,847	79	1,991,328	12	1,494,370	04	2,010,956	89
	Sålde postvaxlar	1,714,143	08	2,049,435	15	1,754,970	25	1,276,717	25	2,156,252	88
Kassaomsättningen:	Saldo från föregående år	313,692	37	132,336	50	155,824	06	126,067	40	190,777	49
	Infutit	12,052,603	05	11,244,283	10	9,805,819	49	9,012,344	04	11,268,507	54
	Utgått	12,366,295	42	11,376,619	60	9,961,643	35	9,138,411	84	11,459,285	03
	Saldo den 31 december	12,233,958	92	11,220,795	54	9,835,576	15	8,947,634	35	11,278,637	45
Bruttoninst:	Saldo från föregående år	132,336	50	155,824	06	126,067	40	190,777	49	180,647	58
	Infutit	33,967	39	34,146	47	34,039	17	38,835	43	94,552	52
	Utgått	125,787,467	11	138,524,243	79	128,902,292	75	106,340,212	61	117,976,677	29
	Saldo den 31 december	125,821,434	50	138,558,390	26	128,936,331	29	106,379,048	04	118,071,229	81
Nettovinst:	Saldo från föregående år	625,787,288	03	138,524,351	09	128,897,496	49	106,284,495	52	118,048,714	43
	Infutit	34,146	47	34,039	17	38,835	43	94,552	52	22,515	38
	Utgått	210,423	68	242,503	11	304,603	15	200,000	86	213,061	92
	Saldo den 31 december	129,708	68	154,251	22	20,075	78	76,000	65	91,145	91
Utdelning till lottegarer:	Saldo från föregående år	105,000	—	112,500	—	—	—	75,000	—	90,000	—
	Infutit	1,500,000	—	1,500,000	—	1,500,000	—	1,500,000	—	1,500,000	—
	Utgått	122,000	—	142,500	—	150,000	—	150,000	—	150,000	—
	Saldo den 31 december	18,185	07	22,500	—	55,000	—	75,006	—	75,000	—

Skolornas fond utgjorde 128,372 kronor 8 öre år 1876, 144,792 kronor 98 öre år 1877, 147,118 kronor 24 öre år 1878, 132,520 kronor 83 öre år 1879 och 184,206 kronor 16 öre år 1880.

g) *Realgymnasium.*

I denna undervisningsanstalt har antalet lärare och lärjungar utgjort:

Läseår.	Egne lärare.	Tillfälliga lärare.	Lärjungar.
1875-1876.....	10	10	267
1876-1877.....	10	11	270
1877-1878.....	11	10	276
1878-1879.....	11	9	269
1879-1880.....	11	9	255

År 1880 erhöill läroverket af Eders Kungl. Maj:t förnyadt tillstånd att under fem år dimittera sina lärjungar till universitetet; hvarjemte, i enlighet med nådiga kungörelsen af den 29 maj 1874, rättighet beviljades lärarna att efter vunnen befordran till tjänst vid statens allmänna läroverk få räkna sig till godo den tid de vid Realgymnasium tjänstgjort.

h) *Realskolan för flickor.*

Undervisningen meddelas i 10 klasser af 15 lärarinnor och 5 lärare. Antalet elever har utgjort 110 år 1876, 118 år 1877, 125 år 1878, 151 år 1879 och 150 år 1880.

i) *Primär- och elementarskolan.*

Eleverna i denna skola, hvilka i vanliga fall intagas vid en ålder af 6 å 7 år och förberedas, gossarne till inträde i 4de klassen af statens allmänna läroverk och Chalmerska slöjdskolan samt flickorna till motsvarande klasser vid för dem inrättade fortsättningsskolor, hafva under ifrågavarande fem år inskrifvits till ett antal af 266 och utgjorde vid 1880 års slut 150. Undervisningen har meddelats af 5 lärare och 3-4 lärarinnor.

k) *Privata elementarläroverket för flickor.*

Antalet lärare, lärarinnor, lärjungar och klasser har utgjort:

Läseår.	Lärare.	Lärarinnor.	Lärjungar.	Klasser.
1875-1876.....	9	10	205	9
1876-1877.....	8	11	206	10
1877-1878.....	7	12	201	10
1878-1879.....	7	11	182	9
1879-1880.....	7	10	174	9

l) *Nya elementarläroverket för flickor* står under en direktion af 8 personer; och hafva eleverna, hvilkas antal uppgått under vårterminen 1876 till 169 och under höstterminen 1880 till 178, erhållit undervisning af i medeltal 20 lärare och lärarinnor.

m) *Kjellbergsska flickskolan.*

Skolans räntebärande fonder, som vid 1875 års slut utgjorde 162,030 kronor 19 öre, hafva blifvit förökade genom en gåfva af grosshandlaren John Kjellberg till belopp af 30,000 kronor, hvarigenom skolan kunnat ytterligare utvidga sin verksamhet; och är densamma numera fördelad i fem tvååriga klasser, hvarje klass beräknad för omkring 30 elever. Elevernas antal, som år 1875 utgjorde 89, uppgick vid 1880 års slut till 157.

n) *Fruntimmersföreningens flickskola.*

Skolan, stiftad år 1815, är treklassig med tvååriga kurser. Året efter det eleverna utgått från högsta klassen, begagna de

Tab. Litt. Ff. Summariskt sammandrag af aktiebolaget Göteborgs folkbanks ställning under åren 1871-1880.

År.	Grundfond.		Reservfond.		Sparkassan.			Depositionsräkning.			Upp- och afskrifningsräkning.		Postremis- vaxel- räkning.		Förskotts- räntor och di- verser räk- ningar.		Andra banker.		Över- skott.		Summa skulder.														
	Antal del- egare.	Kapital.	Antal del- egare.	Fond.	Kapital.	Ränta.	Summa.	Antal in- sätt- ningar.	Kapital.	Ränta.	Summa.	Kapital.	Ränta.	Summa.	Post- remis- vaxel- räkning.	Antal del- egare.	Summa.	Antal del- egare.	Summa.	Över- skott.															
1876	217	70,270	3,641	37	157,465	7,280	68,164	7,455	99	314	422,883	5,815	68,428	448	04	51,689	31	2,097	10	53,786	41	14,897	78	24,000	00	6,448	95	410	05	10,285	75	777,134	94		
1877	231	76,200	8,685	97	201,751	78	8,449	03	210,200	81	354	450,068	6,525	74	456,593	74	189	65,015	14	2,035	77	67,050	91	8,749	00	7,359	46	506	05	9,694	16	845,685	00		
1878	242	82,180	13,712	64	138,249	35	8,643	99	176,893	34	308	401,043	4,659	42	405,302	42	191	56,486	09	2,261	83	58,746	91	20,297	41	38,331	38	8,129	67	557	46	9,059	64	824,410	77
1879	247	83,190	17,377	08	141,963	19	6,769	17	148,732	36	273	325,630	4,211	37	339,841	37	224	50,394	27	2,015	93	52,410	19	20,194	84	39,825	62	7,289	02	418	68	7,299	34	716,524	70
1880	249	88,470	19,015	73	159,204	271	8,133	72	212,405	20	256	503,592	4,585	02	508,177	02	241	78,714	42	2,277	18	80,991	60	20,308	12	184	97	6,705	74	569	45	7,342	75	953,170	68

År.	Diskontoräkning.		Kassakrediträkning.		Behållning i kassan.		Fördrån af andra banker.		Inven- tarier.		Summa fordringar.		Sammanlagda belopp af in- teckningna medel.		Inkomster.		Bruttovinst.		Nettovinst.						
	Antal län.	Kapital- fordrån.	Antal kredit- tiv.	Kapital.	Ränta.	Summa.	Fördrån af andra banker.	Inven- tarier.	Summa fordringar.	Sammanlagda belopp af in- teckningna medel.	Inkomster.	Bruttovinst.	Nettovinst.												
1876	1,321	614,607	67	133,314	81	2,006	31	135,921	15	19,918	02	5,000	00	1,688	60	777,134	94	29 1/2 %	20,719	75	14	64 %	10,285	75	
1877	1,398	668,455	05	144,045	63	2,725	49	146,771	12	23,387	29	5,194	83	1,886	80	72,691	58	30	00 %	22,770	24	16	00 %	42,266	16
1878	1,333	603,297	37	157,114	17	2,583	45	159,697	62	53,532	23	5,000	00	2,882	95	74,822	99	31 1/2 %	25,731	99	15	1/4 %	12,558	54	
1879	1,413	531,565	00	124,011	31	2,211	68	126,222	99	43,272	13	9,461	80	2,782	72	62,840	11	27	85 %	23,170	75	13	00 %	10,736	54
1880	1,865	709,470	70	144,167	95	2,943	53	147,111	48	54,577	44	19,178	19	2,732	77	65,023	33	35 1/4 %	22,556	02	12	1/4 %	10,842	75	

Tillgångar, bankens inkomster m. m.

den i Chalmerska slöjdskolan anordnade fria undervisningen i bokhålleri samt genomgå en särskild, af föreningens skola bekostad kurs i klädsömnad. Skolan, som numera af Göteborgs stad erhållit fri tomt till uppförande af eget skolhus, har åtnjutit årligt statsanslag af 1,000 kronor. Föreningens tillgångar bestå dels i räntan å dess fond dels i årsafgifter af föreningens ledamöter och dels i frivilliga gåfvor. Förhållandet med lärare och lärarinnor samt lärjungar äfvensom med tillgångar och utgifter har varit följande:

Å r.	Ordinarie lärarin- nor.	Extra lä- rare och lärarin- nor.	Lärjun- gar.	Kapital.	Inkomster.	Utgifter.
				K r o n o r.		
1876.....	3	4	42	42,299'17	6,012'60	4,714'63
1877.....	3	4	43	42,104'93	5,047'12	5,241'36
1878.....	3	4	48	42,588'09	5,072'67	4,589'51
1879.....	4	3	43	42,594'59	5,093'50	5,087'00
1880.....	4	3	47	42,422'61	4,894'97	5,066'95

Tab. Litt. Gg. Berättelse öfver Göteborgs vattenledningar under åren 1876—1880.

A) Vattenledningen från Delsjön. <i>Vattenledningens kostnader utgjorde:</i>	Vid periodens början.	U n d e r p e r i o d e n.					Vid periodens slut
	Summa.	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.	Summa.
Anläggningskostnader.....	952,453'10	21,700'15	77,226'42	33,632'57	10,202'62	10,720'26	1,105,935'12
Expropriationskostnader.....	353,474'72	—	—	—	—	—	353,474'72
Kapitalrabatt jemte räntor under byggnadstiden å lånet för vat- tenledningen (utgörande 2,033,100 kronor) med afdrag af vattenledningens inkomster år 1871.....	332,234'27	—	—	—	—	—	332,234'27
Förråd af materialier och instrumentalier.....	47,707'75	—	—	—	—	—	42,038'32
Summa kostnader	1,685,869'84	—	—	—	—	—	1,833,682'43
Rörnätets längd..... mil	5'16	0'20	0'24	0'28	0'02	0'12	6'02
Antal Brandposter..... stycken	422	12	26	17	2	8	487
» Servisledningar..... »	1,335	127	113	90	71	94	1,890
<i>Vattenledningens inkomster:</i>							
För industriella och andra ändamål än hushållsbrukning, hvil- ken är afgiftsfri.....	(75,145'14)	84,379'39	89,797'52	92,426'98	94,531'26	103,167'77	464,302'92
Bland inkomsterna ingår årlig afgift af 3,000 kronor från stats- kassan för vatten till allmänna ändamål.							
<i>Vattenledningens drift och underhållskostnader.....</i>	(21,302'37)	23,620'16	24,418'38	29,121'63	26,238'60	30,467'76	133,866'53
B) Vattenledningen från Kallebäck har under alla åren 1876—1880 varit oförändrad. Den har 2:ne reservoarer. » » 19 allmänna vattenkastare och » » 54,900 fot 4 tums ledningar af trä = 1'52 mil. Utgifterna för underhåll m. m. hafva utgjort.....	—	3,502'56	3,208'73	2,894'72	2,757'76	3,436'73	15,800'50

Obs. De inom parentes införda siffrorna gälla år 1875.

Tab. Litt. Hh. Sammandrag af berättelserna öfver de arbeten, hvilka styrelsen öfver Göteborgs hamn- och elfarbeten låtit utföra under femårsperioden 1876—1880.

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.	Summa.
A) Kostnader.						
Fallbordande af kajbyggnaden förbi cellfängelset ått Qvillebäckensbron.....	23,775'34	840'01	—	—	—	24,615'35
Muddring, inberäknadt underhållet af mudderverk, prämar samt inpålning af Tingstadsvassen.....	36,002'28	48,928'14	72,249'16	58,643'53	73,832'80	289,655'91
Due d'alber, moringar, vågbytare och sjömärken i hamnen.....	10,214'93	15,685'64	4,475'43	11,454'52	4,089'99	45,918'51
Due d'alber och sjömärken i Göta elf.....	2,336'02	1,315'86	850'05	241'02	3,220'11	7,963'06
Inventarieförrådets underhåll, diverse arbeten och utgifter, tjenstemäns aflö- ningar etc.....	18,281'26	41,161'86	30,858'81	22,314'84	21,323'58	133,940'35
Kajbyggnad utefter Gullbergs vass.....	—	148,387'26	147,494'80	67,494'92	—	363,376'98
Inköp af nytt mudderverk och prämar af jern.....	—	—	—	23,683'33	78,999'27	102,682'60
Iståndsättning af stenbron vid Stora bommen.....	—	—	—	—	17,930'21	17,930'21
Summa kronor	90,609'83	256,316'77	255,923'25	183,832'16	199,395'98	986,082'97
B) Utförda arbeten.						
Muddring..... kubikstänger	1,248'9	1,495	3,086'2	2,555'8	3,232'2	11,618'1
Nya jernmoringar..... stycken	—	5	—	6	—	11
Kajbyggnad utefter Gullbergs vass..... fngdfot.	—	1,400	1,400	600	—	3,400

o) *Willinska fattigskolan.*

Läsafdelningen eller ursprungligen äldre skolan, grundlagd 1767 af fattighuspredikanten J. Willin, har från och med grundläggningsåret till 1880 års slut lemnat fri undervisning åt 10,185 barn. Från och med 1876 till 1880 års slut hafva blifvit inskrifna 227 och under samma tid från skolan utgått 185 barn. Antalet barn, som i skolan åtnjuta daglig undervisning, uppgår till 195.

Slöjdafdelningen, grundlagd 1837 af skolans dåvarande styrelse och förenad med äldre skolan, är en uppfostringsanstalt, der 30 gossar från fylda 12 till 15 år, eller då de blifvit konfirmerade, åtnjuta husrum, föda och kläder samt informeras i alla till folkundervisningen hörande ämnen jemte träarbetet och smide. Från grundläggningen hafva 500 gossar varit intagna. Under ifrågavarande fem åren hafva 59 gossar blifvit intagna och 44 efter genomgången lärokurs utgått till handverk och mekaniska verkstäder.

Skolans fonder utgjorde:

Å r.	Läs- afdelningen.	Slöjd- afdelningen.
	K r o n o r.	
1876	126,776 ⁷⁹	69,799
1877	125,446 ⁴⁹	69,227
1878	125,456 ²⁵	68,291
1879	125,757 ⁷³	68,996
1880	126,727 ⁸⁸	69,000

Slöjdafdelningen har under samma tid af staden erhållit årliga anslag, uppgående för alla fem åren till sammanlagt 25,900 kronor.

p) *Skolan i stadens barnhus.*

I skolan vårdas och uppfostras årligen 30 barn, deraf 18 gossar och 12 flickor; och bedrivs den egentliga undervisningen af 1 ordinarie lärare, hvarjemte äro anställda extra lärare i teckning, sång och gymnastik samt 2 verkmästare för snickring, svarfning och annan slöjd. Under de sista fem åren hafva från skolan utgått 17 gossar och 8 flickor.

Barnhuset eger fastigheter till ett bokfördt värde af 80,000 kronor; och hafva beloppen af inrättningens inkomster och utgifter samt kapitalfond, fastigheterna inbegripna, utgjort:

Å r.	Inkomster.	Utgifter.	Kapitalfond.
	K r o n o r.		
1876.....	14,029 ⁴⁸	15,698 ⁴¹	161,996 ³⁶
1877.....	38,879 ⁴⁶	15,331 ⁸⁶	185,583 ⁹⁶
1878.....	15,506 ⁷³	14,811 ³⁶	186,239 ³³
1879.....	16,343 ³⁹	15,275 ⁸⁰	187,306 ⁹²
1880.....	14,461 ⁵²	16,168 ³⁹	185,599 ⁸⁵

q) *Göthildaföreningens skola för gossar.*

Vid denna skola, som tillhör mosaiska församlingen i Göteborg, äro anställda 4 lärare; och meddelas undervisning årligen åt 12—14 lärjungar, hvilka samtliga äro frielever. Det för skolans underhåll nödiga belopp erhålles af Göthildastiftelsen, som årligen af åtskilliga under dess förvaltning stående fonder anslår de erforderliga medlen.

r) *Handverksföreningens skola.*

I denna skola undervisas handverkslärlingar, företrädesvis sådana, som äro anställda hos någon af föreningens ledamöter. Undervisningen besörjes af 3 lärare; och har lärjungarnas antal utgjort:

Tab. Litt. Ii. Uppgift angående de kaj- och brobyggnader m. m. som drätselkammaren i Göteborg låtit utföra under åren 1876—1880.

A r b e t e n.	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.	Summa.
A) Nybyggnader.						
Ombyggnad af Dämnet vid Fattighuset.....	15,307 ¹⁰	—	—	—	—	15,307 ¹⁰
Strandskoning utefter Vallgraven vid Kungsparken, 1,200 fot.....	—	14,204 ⁰⁸	—	—	—	14,204 ⁰⁸
Jernvägars och lastbryggor anläggning vid Sannegården.....	—	6,098 ⁶⁵	2,302 ⁰⁴	—	—	8,400 ⁶⁹
Anläggning af barlastkaj.....	—	5,763 ⁷¹	—	—	—	5,763 ⁷¹
Stadens andel i kostnaden för ombyggnad af Underås bro.....	—	—	—	1,506 ⁵⁰	—	1,506 ⁵⁰
Ombyggnad af bryggan vid sjöhamnen Klippan.....	—	—	—	—	5,876 ⁶⁰	5,876 ⁶⁰
Planering af muddrupplagen å Gullbergsvassen.....	—	—	—	—	25,389 ⁴⁵	25,389 ⁴⁵
Summa kronor	15,307¹⁰	26,066⁴⁴	2,302⁰⁴	1,506⁵⁰	31,266⁰⁵	76,448¹³
B) Underhållsarbeten.						
Underhåll af byggnadsinventarier och instrumentier.....	14,117 ⁶⁷	18,311 ⁹⁴	15,079 ²⁵	11,907 ⁶²	12,723 ⁵²	72,140 ⁰⁰
Do af bryggor och kajer.....	9,015 ⁶⁴	5,893 ⁹⁴	10,940 ⁰²	7,081 ²³	8,914 ⁶³	41,845 ⁴⁶
Muddring och upprensning af hamnar och kanaler.....	8,118 ⁸⁸	9,154 ¹⁶	7,234 ⁰⁹	8,181 ⁵⁸	10,613 ¹⁹	43,301 ⁸⁰
Underhåll samt utvidgning af jernvägsspår m. m. å jernvägen.....	7,435 ⁸⁸	3,615 ⁵⁸	2,685 ⁴¹	2,374 ³³	2,373 ⁷⁸	18,484 ⁹⁸
Diverse byggnadsutgifter.....	3,898 ⁴⁴	3,938 ⁵⁵	2,936 ⁹³	3,082 ⁸³	3,113 ⁰¹	16,969 ⁷⁶
Diverse arbeten.....	3,630 ⁵⁴	—	1,357 ⁷³	995 ⁵⁷	1,014 ⁴¹	6,998 ²⁵
Reparation af bryggor vid sjöhamnen Klippan.....	1,484 ³⁹	—	—	—	—	1,484 ³⁹
Reparation af kajen emellan Kämpbron och Svängbron vid Södra Hamngatan.....	—	9,373 ⁶⁷	—	—	—	9,373 ⁶⁷
Summa kronor	63,008⁵⁴	76,354²⁸	42,535⁴⁷	35,129⁶⁶	70,018⁵⁹	287,046⁵⁴

Å r.	I öfre läsklassen.	I lägre läsklassen.	I ritskolan.
1876.....	24	41	40
1877.....	25	33	42
1878.....	21	38	61
1879.....	21	38	61
1880.....	21	40	32

s) *Majornas elementarläroverk för flickor.*

Antalet elever utgjorde:

Å r.	Vårterminen.	Höstterminen.
1876.....	127	157
1877.....	1 8	167
1878.....	161	170
1879.....	152	156
1880.....	146	150

Undervisningen har bestridts af lärare och lärarinnor till ett antal af 14. Skolan åtnjuter statsanslag, som utgått år 1876 med 3,000 kronor och derefter med 2,000 kronor årligen.

t) *Privata elementarskolan.*

Denna skola är numera fördelad i 6 klasser, af hvilka de tre lägsta utgöra en förberedande skola till första klassen vid allmänna läroverken och de tre högre motsvara ett treklassigt sådant. Antalet lärjungar har utgjort 106 år 1876, 116 år 1877, 109 år 1878, 110 år 1879 och 112 år 1880.

u) *Sigrid Rudebecks läroanstalt för flickor.*

I denna anstalt äro lärjungarna numera fördelade i 7 klasser jemte en förberedande klass; och hafva lärarnes, lärarinnornas och lärjungarnas antal utgjort:

Å r.	Lärare.	Lärarinnor.	Lärjungar.
1876.....	3	12	102
1877.....	3	12	100
1878.....	3	12	100
1879.....	3	12	90
1880.....	3	12	88

v) *Tysta skolan.*

I denna skola, hvars uppgift är att meddela undervisning åt döfstumma, har elevernas antal under åren 1876—1880 utgjort högst 41 och lägst 22 samt undervisningen bestridts af 1 föreståndare och 2, högst 3 biträden. Utgifterna, som för hvarje helpensionär årligen utgöra högst 300 kronor, bestridas med dels statsanslag dels afgifter af elevernas målsmän och dels subskriberade medel.

x) *Förberedande skolan i Majorna.*

Skolans ändamål är att meddela undervisning åt gossar till det kunskapsmått, som erfordras för inträde vid statens allmänna läroverk. Undervisningen bestrides af 1 lärare samt 2 lärarinnor. Lärjungarnas antal har utgjort:

Å r.	Vårterminen.	Höstterminen.
1876.....	73	68
1877.....	71	74
1878.....	76	58
1879.....	61	56
1880.....	55	49

B) *Läroanstalter med afseende å särskilda yrken.*y) *Chalmerska slöjdskolan.*

Undervisningen vid detta läroverk, fortfarande anordnad med hänsigt till dess ändamål att vara en teknologisk läroanstalt af högre ordning, har i öfverensstämmelse med Eders Kungl. Maj:ts förnyade nådiga stadga för skolan af den 10 augusti 1877 numera blifvit sålunda fördelad, att densamma skall i skolans lägre afdelning vara af en allmänfattlig beskaffenhet och företrädesvis afse den praktiska tillämpningen, men i den högre afdelningen deremot erhålla en vetenskaplig-teknisk rigtning. Undervisningen upprätthålles af 1 professor, 3 lektorer samt 8 öfrige lärare, med biträde af 4 repetitörer och 3 stipendiater. Under ifrågasvarande tidsperiod har lärjungarnas antal varit:

läsåret 1875—1876.....	181.
” 1876—1877.....	175.
” 1877—1878.....	176.
” 1878—1879.....	162.
” 1879—1880.....	144.

Skolan åtnjuter i statsbidrag årligen 39,800 kronor jemte en inkomst af stadgade terminsafgifter, erlagda af eleverna, hvilken inkomst vexlar dels i följd af större eller mindre antal elever och dels med afseende å antalet elever från Norge eller utrikes ort, enär dessa erlagga betydligt högre afgift.

z) *Navigationsskolan.*

I denna skola meddelas undervisningen på tre afdelningar, nemligen en för navigation, en för ångmaskinlära och en för skeppsbyggeri; hvarförutom på enskild persons bekostnad undervisning jemväl lemnats i språk, bokhålleri och sjörikt åt minst 28 och högst 59 elever årligen.

Lärarnes och elevernas antal har varit:

Å r.	Navigationsafdelningen.		Ångmaskinafdelningen.		Skeppsbyggeri-afdelningen.	
	Lärare.	Elever.	Lärare.	Elever.	Lärare.	Elever.
1876.....	5	135	1	61	1	9
1877.....	6	176	1	59	1	17
1878.....	7	126	2	29	2	19
1879.....	5	111	2	53	2	12
1880.....	6	114	2	35	2	16

Skolan åtnjuter statsanslag till aflönande af lärarne, undervisningsmateriel, ved, ljus och städning, hvilket anslag uppgått för år 1876 till 21,467 kronor 75 öre, år 1877 till 24,662 kronor 50 öre, år 1878 till 28,993 kronor 75 öre, år 1879 till 30,050 kronor och år 1880 till 29,750 kronor.

å) *Handelsinstitutet.*

Denna anstalt, stäld under handelsföreningens inseeende och förvaltad af en utaf dess fullmäktige vald styrelse, är fördelad i 2 klasser, den förberedande och kontorsklassen, der 9 lärare meddela undervisning. Läroverket besöktes vid 1880 års slut af 48 lärjungar, deribland 3 frielever. Under loppet af ifrågasvarande fem år hafva 101 elever efter avslutad kurs från läroverket utgått. Afgiften för hvarje betalande elev har utgjort i förberedande klassen 280 kronor och i kontorsklassen 320 kronor om året. Institutet eger en kapitalfond, som vid 1880 års slut utgjorde 65,797 kronor 26 öre, och har åtnjutit bidrag af stadens tolagsmedel med 3,000 kronor årligen.

ä) *Slöjdföreningens skola.*

Denna skola, hvars uppgift fortfarande är att meddela undervisning i de läroämnena, som för slöjddikare äro mest behöfliga, har uteslutande verkat som en teknisk söndags- och aftonskola för manliga lärjungar till år 1876, då den inflyttade i sin nuvarande, med anslag ur Renströmska donationsfonden byggda lokal och samtidigt utvidgades med en afdelning för qvinnliga lärjungar. Undervisningen meddelas af 19 ordinarie lärare och lärarinnor jemte åtskilliga extra lärare. Läsåret räknas från medio af september till den 1 maj; och har elevernas antal utgjort:

	Manliga.	Qvinnliga.	Summa.
Läsåret 1875—1876.....	629	—	629
” 1876—1877.....	734	144	878
” 1877 1878.....	836	205	1,041
” 1878 1879.....	503	145	648
” 1879—1880.....	404	160	564

Skolans inkomster utgöras af föreningens årsavgifter, ränta å utlånade medel samt anslag af staden; och uppgick år 1880 beloppet af inkomsterna till 22,370 kronor, hvaraf 16,570 kronor utgjorde förenämnda anslag.

ö) *Privatseminarium för bildande af småskolelärarinnor.*

I läroanstalten, som har till ändamål att bilda lärarinnor för småskolan och numera på grund af Eders Kungl. Maj:ts beslut den 30 augusti 1878 eger rättighet att anställa afgangsexamen i öfverensstämmelse med föreskrifterna i nådiga kungörelsen den 11 januari nämnda år, ombesörjes undervisningen af 3 lärare och 1 lärarinna. Lärokursen är beräknad att kunna avslutas på ett år eller två terminer, hvardera omfattande omkring 2 månader. Elevernas antal har utgjort 26 år 1876, 18 år 1877, 22 år 1878, 32 år 1879 och 33 år 1880.

aa) *Praktiska hushållsskolan för flickor.*

I skolan hafva under ifrågasvarande fem år 56 frielever och 10 betalande elever emottagits och åtnjutit undervisning. Tiden för undervisningskursen har numera blifvit fastställd till 2 1/2 år i stället för 2 år. Nytt reglemente för skolan är af allmänna folkskolestyrelsen antaget och den 15 mars 1880 af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande stadfäst. Skolan ledes af en föreståndarinna, biträdd af tjenarinnor för de särskilda arbetsafdelningarna. Utgifterna bestridas af frivilliga bidrag.

bb) *Nya småskolelärarinneseminarier.*

Seminarier började sin verksamhet vårterminen 1878 och upphörde dermed höstterminen 1880. Förhållandet med lärare och eleverna inhämtas af följande tabell:

	1878.		1879.		1880.	
	Vårter- männ.	Höster- männ.	Vårter- männ.	Höster- männ.	Vårter- männ.	Höster- männ.
Antal lärare.....	9	9	10	10	10	10
Antal elever.....	36	46	25	24	25	32
Med examen afgångna elever.....	—	27	11	10	11	12
Utän examen afgångna elever.....	6	—	2	1	—	2

Göteborgs museum.

Rörande utvecklingen af denna institution under ifrågasvarande femårsperiod torde böra anföras följande:

Naturhistoriska museets zoologisk-zootomiska afdelningar hafva under dessa år genom gåfvor, byten, insamlingar och köp betydligt förökats och utvecklats till allt större fullkomlighet. Bland de mest anmärkningsvärda tillökningarna nämnas här: flere djurarter från Kattegat, hittills okända dels för vetenskapen och dels för vår fauna; en mängd djurformer från Lappland, Novaja Sembla, Jeniseidalen, nordöstra Sibirien, Kariska hafvet och Medelhafvet. Zootomiska afdelningen har dessutom erhållit en större nyinredd lokal.

Botaniska afdelningen har under perioden äfven vunnit betydlig förökning dels genom en större samling Ny Zeeländska växter, skänkta af en i Göteborg bosatt mecenat, och dels genom inköp af dyrbarare växtsamlingar, bland hvilka särskildt må nämnas Algæ Scandinaviæ exsiccata.

Skolmuseum har blifvit inrymdt i en särskild sal, belägen invid de historiska samlingarna.

Myntkabinettet har ökat hufvudsakligen med svenska kungliga och enskilda medaljer; och hafva såväl dessa som ock alla svenska mynten blifvit i glasskåp upplagda och derigenom för allmänheten tillgängliga.

Äfven historiska afdelningen har vunnit betydlig utvidgning, så att den, från att vid 1876 års början rymmas i 5 rum, numera upptager 9.

Af tekniska afdelningens samlingar, hvilka icke vunnit synnerlig tillökning, hafva åtskilliga delar deponerats i läroanstalter och Uddevalla museum, der styrelsen ansett dem vara mera gagneliga.

Biblioteket har, sedan sista femårsberättelsen afgafs, utvidgats i ganska betydlig mån, hufvudsakligen genom aflidne professor Carl Säves samling af arbeten, särskildt i nordisk språk- och fornkunskap — en gåfva af enskild person — samt genom den af Eders Kungl. Maj:t och riksdagen gifna tillåtelsen att ur återstoden af framlidne Hans Maj:t konung Karl XV:des boksamling företaga urval. Dessutom har biblioteket satts i tillfälle att i någon mån följa med den nyare vetenskapliga litteraturen genom det anslag af 25,000 kronor, som år 1879 af stadsfullmäktige anvisats ur Renströmska fonden.

Konstafdelningen har ökat dels genom gåfvor och testamenteriska förordnanden dels ock genom inköp. Af de förra må särskildt framhållas de värdefulla samlingar af tafvor och kopparstick, som bekommit genom testamenten efter grosshandlaren B. E. Dahlgren och Kungl. Hofmålaren Egren Lundgren, af hvilka den förre derjemte till museum donerat ett betydligt penningbelopp, hvaraf räntorna enligt testators föreskrifter skola

användas dels till inköp af värdefulla konstverk för musei samlingar dels till underhåll af musei ritkola och dels till byggnadsfond för ett konstmuseum.

För vården och underhållet af musei samlingar hafva stadsfullmäktige anslagit:

för år 1876.....	kr. 15,000.
» » 1877.....	» 25,000.
» » 1878.....	» 24,000.
» » 1879.....	» 20,000.
» » 1880.....	» 23,000.

Af räkenskaperna inhemtas att inkomsterna och utgifterna utgjort:

År.	Inkomster.		Utgifter.	
	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.
1876.....	30,445	96	22,783	96
1877.....	302,073	76	34,157	92
1878.....	96,085	35	102,246	98
1879.....	34,063	96	26,752	41
1880.....	37,491	55	25,851	28
Summa	500,160	58	211,792	55

De särskilda samlingarna hafva beräknats till ett värde af:

	Vid 1876 års slut.		Vid 1880 års slut.	
	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.
Naturhistoriska afdelningen.....	88,719	52	105,719	52
Biblioteket.....	31,533	89	53,348	64
Konstafdelningen.....	26,824	85	31,245	50
Myntkabinettet.....	34,310	43	38,147	90
Tekniska afdelningen.....	6,783	10	7,373	14
Skolmuseum.....	3,656	22	3,656	22
Industriafdelningen.....	2,527	15	2,527	15
Mekanisk-Tekniska afdelningen.....	4,164	01	4,164	01
Historiska afdelningen.....	8,960	35	14,126	70
Botaniska afdelningen.....	2,000	—	3,200	—
Arkivet.....	—	—	607	—
Summa	209,479	52	264,115	78

Vid museum äro anställda med fasta löner, utom vaktmästarne, 1 ombudsman, 5 intendentur och 1 amanuens, hvaremot intendenterna för skolmuseum samt botaniska och tekniska afdelningarna ombänderhafva sina befattningar utan arfvode.

Antalet af de personer, som på lösa inträdeskort besökt museum, utgjorde 20,905 år 1876, 27,170 år 1877, 21,869 år 1878, 18,309 år 1879 och 22,875 år 1880. Från musei stiftelse år 1861 har detsamma varit besökt af 399,625 personer på lösa inträdeskort.

I musei ritkola, som omorganiserats år 1879, med en föreståndare med fast lön, har elevantalet utgjort 388 år 1876, 397 år 1877, 340 år 1878, 320 år 1879 och 300 år 1880. Sedan omorganiserandet har äfven en klass för undervisning i aquarellmålning tillkommit, hvaremot perspektiv- och modellerings-

klasserna upphört och deras elever öfvergått till slöjdskolan. Ett fast årligt anslag af 2,250 kronor har genom den Dahlgrenska donationen kommit skolan till godo sedan år 1879.

Kungl. vetenskaps- och vitterhetssamhället samt läkaresällskapet hafva under de ifrågavarande fem åren fortsatt sin verksamhet.

Göteborgs undervisningsfond, grundad medelst anslag ur Renströmska utdelningsfonden år 1871, är enligt af stadsfullmäktige den 1 april 1875 fastställt reglemente, afsedd att här i staden befrämja undervisnings- och andra högre bildningsändamål. Antalet föreläsare och föreläsningar har utgjort:

År.	Föreläsare.	Föreläsningar.
1876.....	1	22
1877.....	3	38
1878.....	3	73
1879.....	4	41
1880.....	2	47

Inkomsterna och utgifterna hafva för de olika åren under perioden gestaltat sig på följande sätt:

År.	Inkomster.		Utgifter.		Brist. Kronor.
	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.	
1876.....	865	—	2,124	—	1,259
1877.....	2,316	—	5,065	—	2,749
1878.....	3,260	—	11,172	—	7,912
1879.....	1,810	—	7,528	—	5,718
1880.....	1,600	—	6,360	—	4,760

Den uppkomna årliga bristen har beträckt genom medel, som från Renströmska fonden anslagits till belopp af 35,000 kronor år 1871 och ytterligare 35,000 kronor år 1878.

Sjukvårdsanstalter.

a) Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset.

Beträffande sjukvården vid denna anstalt samt dess inkomster och utgifter under perioden hänvisas till efterföljande, af öfverläkaren vid sjukhusets medicinska afdelning afgifna summariska redogörelse:

Qvarliggande från år 1875 å sjukhusets olika afdelningar...	144.
Intagna under år 1876.....	1,069.
» » » 1877.....	1,192.
» » » 1878.....	1,145.
» » » 1879.....	1,102.
» » » 1880.....	1,256.
Från sjukhuset utskrefvos under dessa år såsom friska eller förbättrade.....	5,319.
Under samma år hafva affidit.....	419.
Qvarliggande till år 1881.....	170.
Dödlighetsprocenten har utgjort.....	6'43.

Underhållsdagarnes antal har utgjort:

år 1876.....	43,304.
» 1877.....	45,838.

Göteborgs sjukvårdsanstalter.

år 1878.....	46,273.
" 1879.....	46,259.
" 1880.....	49,193.

Totalsumman af alla utgifter under hvarje år af perioden har utgjort:

år 1876.....	kr. 95,259.99.
" 1877.....	" 95,918.56.
" 1878.....	" 84,950.93.
" 1879.....	" 85,753.27.
" 1880.....	" 86,539.27.

Sjukhusets inkomster utgöras af tolags- och intressesmedel, frälseräntor af hemman i Halland, inkomst af betalande sjuke samt uttaxerade medel. De senare uppgingo:

år 1876 till.....	kr. 56,400.
" 1877 ".....	" 53,800.
" 1878 ".....	" 40,400.
" 1879 ".....	" 33,100.
" 1880 ".....	" 48,200.

b) Stadens kyrhus.

Förhållandet med antalet vårdade, summan af underhållsdagarna samt inkomster och utgifter inhemtas af följande tabell:

År.	I n k o m s t e r .						U t g i f t e r .	Antalet vårdade.	Antal underhållsdagar.
	Kyrhusmedel.	Prästning af betalande patienter.	Stadskassans tillskott.	Kassabehållning.	Diverse.	Summa.			
1876	5,201.13	304.75	9,000.00	4,311.45	141.21	18,958.54	19,923.11	326	12,237
1877	5,331.15	156.75	15,000.00	—	123.79	20,611.69	15,919.81	261	8,310
1878	5,225.02	341.50	15,000.00	3,727.31	112.99	24,406.82	18,683.48	335	11,046
1879	5,081.45	335.50	12,000.00	5,723.34	173.66	23,313.95	19,857.41	374	10,718
1880	4,832.48	198.50	10,000.00	3,456.54	134.80	18,622.32	21,886.94	379	12,429

c) Garnisonssjukhuset.

Å detta sjukhus, som tillhör staden och hvars omkostnader numera bestridas af staten, har antalet vårdade utgjort 429 år 1876, 357 år 1877, 623 år 1878, 356 år 1879 och 341 år 1880.

d) Fattigförsörjningsinrättningens sjukhus.

Följande antal personer har å sjukhuset till vård intagits:

År.	Å sjukhusafdelningen.	Å afdelningen för sinnessjuka.	Å barnhusafdelningen.
1876.....	351	53	81
1877.....	272	49	69
1878.....	264	43	76
1879.....	328	35	67
1880.....	287	47	81

e) Barnsjukhuset.

Förhållandet med dess verksamhet, inkomster, utgifter och kapitalfond inhemtas af följande tabell:

Göteborgs och Bohus län.

År.	Fån förra året gvalriggande.	Intagne.	Utskrifne.			Till nästa år gvalriggande.	Inkomster.	Utgifter.	Kapitaluppkommet genom donerade medel.
			Föbitttrade och friska.	Ohjelpne.	Ödöde.				
1876.....	22	104	90	3	8	25	9,475.82	9,539.27	237,254.98
1877.....	25	116	93	10	9	29	11,625.96	14,483.88	277,897.06
1878.....	29	113	91	5	15	31	11,077.09	11,105.90	277,868.25
1879.....	31	129	119	6	4	31	11,826.61	11,904.36	304,450.50
1880.....	31	110	79	4	11	29	12,574.94	11,149.47	308,915.97

f) Sjukhemmet för obotligt sjuka.

Under perioden har vid denna inrättning patienternas antal varit 17 år 1876, 22 år 1877, 25 år 1878 och 28 under hvardera af åren 1879 och 1880. Under denna tid hafva 28 patienter intagits, 3 remitterats till fattigförsörjningsinrättningen såsom mindre lämpliga för sjukhemmet och 15 aflidit. Förhållandet med inrättningens utgifter och inkomster under ifrågavarande fem år inhemtas af följande tabell:

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.	Summa.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Hyra och räntemedel.....	6,991.34	8,083.01	9,616.53	10,603.35	9,795.98	45,090.21
Donationer och gåfvor.....	16,080.00	24,701.36	22,240.25	37,101.50	20,757.03	120,880.14
Utgifter.....	9,452.35	9,094.77	9,638.38	7,578.52	10,944.79	46,708.71

Sjukhusets kapital har således under åren 1876—1880 ökat med 119,261 kronor 64 öre, hvarigenom detsamma vid 1880 års slut utgjorde 359,595 kronor 6 öre.

g) Sjukhuset i Majorna.

Under de sista fem åren har antalet vårdade sjuka samt förhållandet med inkomster och utgifter varit följande:

År.	Överliggande från föregående år.	Intagne.	Utskrifne som friska föbitttrade eller obotliga.	Ödöde.	Överliggande till påföljande år.	Inkomster.		
						Afgifter af betalande sjuke.	Uttaxerade medel.	Utgifter.
1876.....	24	195	164	31	24	1,300.00	9,715.13	11,015.13
1877.....	24	196	169	29	22	1,112.50	9,222.70	10,335.20
1878.....	22	198	173	21	26	1,395.50	8,304.27	9,699.77
1879.....	26	204	174	35	21	1,437.50	7,926.53	9,364.03
1880.....	21	215	189	27	20	1,128.00	7,855.13	8,983.13

h) Mediko-mekaniska institutet

afser att genom rörelsebehandling, som utföres dels med menniskohand och dels med mekaniska gymnastikapparater af med. dr. G. Zanders i Stockholm konstruktion, behandla såväl friska som sjuka personer i ändamål att bibehålla eller återställa helsan. Institutet, inrättadt år 1866 af med. dr. E. V. Wretling, öfvertogs år 1873 af ett bolag med ett aktiekapital

af 24,000 kronor, hvilket bolag upplöstes år 1880, då institutet öfvergick till dess nuvarande egare, med. dr Ludvig Sellberg.

Antalet vid institutet behandlade personer har utgjort:

År.	Män.	Qvinnor.	Summa.
1876.....	120.....	61.....	181.
1877.....	127.....	59.....	186.
1878.....	130.....	43.....	173.
1879.....	142.....	73.....	215.
1880.....	147.....	84.....	231.

i) *Barnbördshuset.*

Rörande verksamheten vid denna inrättning under åren 1876—1880 har erhållits följande uppgift:

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
Vårdade.....	269	300	410	398	413
Döde.....	9	6	3	8	4
Dödlighet.....	3·3 %	2 %	0·73 %	2 %	0·96 %
Underhållsdagar.....	2,977	3,126	3,731	3,798	3,624
Medeltal dagligen vårdade.....	8·1	8·8	10·2	10·5	10·1
Medeltal underhållsdagar.....	11	10·5	9·1	9·5	8·8

För de i Göteborg befintliga *fromma stiftelser, stipendiefonder, pensionsanstalter, sjuk- och begravningskassor samt dermed jemförliga inrättningar* redogöres i tabell N:o 5.

För understödjande af den vid Göteborgs högre allmänna läroverk studerande ungdomen finnas utom de i förberörde tabell omnämnda stipendiefonder jemväl följande tillgångar: 1:o) *studie-skatten*, som jemlikt kungl. brefven af den 4 december 1682 och den 1 augusti 1728 utgår af kyrkorna i Halland och årligen till ett belopp af omkring 67 kronor 50 öre af konsistorium utdelas till studerande från samma landskap; 2:o) de s. k. *sockengångs- eller djeknepennningarne*, hvilka utgå från den del af Elfsborgs län, som tillhör Göteborgs stift, och från Säfvedals, Askims och Östra Hisings härad af Göteborgs och Bohus län samt årligen till belopp af omkring 204 kronor af konsistorium utdelas till studerande från nämnda orter; och 3:o) den s. k. *fattig- och premiekassan*, hvars årliga utdelningsbelopp uppgår till omkring 165 kronor.

Af *Renströmska donationsfonden* hafva under ifrågavarande period anslagits:

1:o) till Göteborgs undervisningsfond.....	kr.	35,000.
2:o) till Göteborgs museum.....	»	25,000.
3:o) till uppförande af lokal för Göteborgs handelsinstitut..	»	125,000.
4:o) till byggande af en kyrka vid Redberget.....	»	125,000.
5:o) till slöjdföreningens skola.....	»	6,000.
6:o) till Renströmska bad- och tvättanstalten.....	»	138,500.
7:o) för utvidgning och fortsatt ordnande af Slottsskogsparken	»	80,000.

Summa kronor **534,500.**

För att åt den fattigare befolkningen bereda tillfälle till erhållande af lån på pant mot erläggande af lägre ränta än som vid dylika lån annars förekommer, finnas två bolag bildade, angående hvilkas verksamhet under perioden nedanstående uppgifter meddelas:

1:o *Bolaget för pantbelåning i Göteborg.*

År.	Belånade panter.		Inlösta panter.		Influtna räntor. Kronor.
	Antal.	Kronor.	Antal.	Kronor.	
1876.....	19,432	167,020	31,410	251,191	20,118·06
1877.....	21,113	172,794	15,611	130,570	15,741·96
1878.....	34,775	276,744	29,551	232,803	26,647·57
1879.....	32,114	257,018	32,566	259,890	34,887·47
1880.....	34,556	276,429	34,587	275,455	34,671·89

Anm. Reservfonden utgjorde vid 1880 års slut 30,220 kronor.

2:o) *Majornas pantlåneaktiebolag.*

År.	Belånade panter.		Inlösta panter.	
	Antal.	Kronor.	Antal.	Kronor.
1875—1876.....	106,550	432,249	101,182	405,152
1876—1877.....	130,911	626,796	116,628	543,152
1877—1878.....	127,114	576,662	118,079	547,525
1878—1879.....	127,271	559,314	120,975	534,583
1879—1880.....	120,866	519,115	116,782	507,377

Rörande *arbetarebostäderna*, hvilka med afseende å deras tillkomst äro att hänföra till nedannämnde sju kategorier, hafva erhållits följande uppgifter:

1:o) *Stadens.*

Dessa utgöras af 3 mindre envåningshus af trä jemte bak- och tvätthus samt uthus å tomten N:o 66 i förstaden Vestra Haga, och 2 större tvåvåningshus af trä jemte bak- och tvätthus samt uthus å tomten N:o 49 i förstaden Nya Haga. I bak- och tvätthusen har vattenledning införts, hvarjemte å gårdarne finnas vattenkastare.

Ifrågavarande bostäder, de äldsta härstädes i sitt slag, påbörjades år 1847 och öppnades till begagnande påföljande år. De tidtals stora reparationer, som dessa träbyggnader kräfde, och kostnaderna därför förhindrade emellertid utvidgandet af deras verksamhet. Styrelsen beslöt då att söka få dessa bostäder införlifvade med Robert Dicksons stiftelse, om hvilken här nedan närmare förmäles, hvarför styrelsen år 1877 ingick till stadsfullmäktige med anhållan i berörda syfte och erbjödo sig att inlösa alla de för byggnadernas uppförande utfärdade, af stadens invånare garanterade obligationer till belopp af 75,000 kronor. Styrelsens anhållan bifölls af stadsfullmäktige; och blefvo derefter dessa bostäder från och med 1878 införlifvade med Robert Dicksons stiftelse.

Boningshusen innehålla tillsammans 87 lägenheter, hvaraf 7 utgöras af 2 rum och kök, 16 af ett rum och kök med skafferi, 26 af ett rum och kök, 24 af ett rum med både kakelugn och spis samt 14 af ett rum med endast spis.

I förhållande till lägenhetens större eller mindre areal, belägenhet eller annan förmån erlättes i månatlig hyra för 2 rum och kök från 14 kronor till 15 kronor 50 öre, för 1 rum och kök från 10 kronor till 12 kronor 50 öre och för ett spisrum från 5 kronor 50 öre till 8 kronor 50 öre.

Under åren 1876 och 1877 hafva lägenheterna varit uthyrda och bebodda på sätt nedanstående tabell utvisar:

År.	Uthyrda till			Antalet af	
	folk-skolor.	familje-fäder.	enkor och äldre kvinnor.	samtliga inne-boende.	barn under 12 år.
1876	2	33	52	255	30
1877	—	35	52	269	39

Ur räkenskaperna för åren 1876 och 1877 meddelas följande sammandrag:

År.	Inkomster.	Utgifter.	Tillgångar.		Skulder.
			Fastighetsvärden.	Kassa-behållning.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
1876	8,598	8,833·01	88,000	88·84	73,300
1877	8,599	6,621·59	88,000	165·25	76,400

2:o) Robert Dicksons stiftelse.

Sedan stadens arbetarebostäder blifvit år 1878 införlivade med Robert Dicksons stiftelse och de i förra femårsberättelsen omnämnda sju boningshusen i förstaden Annedal blifvit färdiga samt ytterligare trenne hus i samma stadsdel uppförts, bestå ifrågasvarande stiftelsens bostäder numera af 10 mindre envåningshus af trä med bak-, tvätt- och uthus å tomten N:o 66 i förstaden Vestra Haga, 2 större tvåvåningshus af trä med bak-, tvätt- och uthus å tomten N:o 49 i förstaden Nya Haga, 6 tvåvånings boningshus af trä med bak-, tvätt- och uthus å tomten N:o 85 Litt. F. i förstaden Vestra Haga, 8 tvåvånings boningshus af sten med bak-, tvätt- och uthus å tomten N:o 85 Litt. E. i samma förstad, 8 tvåvånings boningshus af sten med bak-, tvätt- och uthus å lägenheten Enhörningen i förstaden Majornas 3:dje rote, 4 tvåvånings boningshus af sten med bak-, tvätt- och uthus å tomterna N:ris 7 och 10 i Vestra Brantdala i stadens 13:de rote samt 10 tvåvånings boningshus af sten med bak-, tvätt- och uthus å tomterna N:ris 43, 44, 61—69 i förstaden Annedal. Vattenledning är införd i bak- och tvätthuset samt i de uti Annedal och Brantdala belägna boningshusen jemväl i köken; hvarjemte å alla gårdarna finnas vattenkastare. Sedan folkskolorna år 1877 flyttats, innehålla boningshusen tillsammans 343 lägenheter, hvaraf 1 består af 2 rum, för styrelsens sammanträden, 1 af 3 rum, tambur, kök och skafferi till bostad åt förste inspektorn, 1 af 2 rum, tambur, kök och skafferi till bostad åt andre inspektorn, 1 af 1 större sal med tambur samt 1 rum och kök till lokal för folkbiblioteket och bostad åt bibliotekarien, 59 af 2 rum med tambur, kök och skafferi, 238 af 1 rum med tambur, kök och skafferi samt 42 af 1 mindre rum med spis eller kakelugn och garderob. I förhållande till lägenhetens större eller mindre areal, belägenhet eller annan förmån erlagges i månatlig hyra för 2 rum med tambur, kök och skafferi samt vedbod eller källare och vindafskrankning från 15 till 21 kronor, för 1 rum med tambur, kök och skafferi samt vedbod eller källare och vindafskrankning från 11 till 14 kronor

K. M:s Befallningshafvandes femårsberättelser 1876—1880. Göteborgs och Bohus län.

samt för 1 mindre rum med spis eller kakelugn, garderob och vedplats från 5 kronor till 8 kronor 50 öre.

Rörande lägenheternas använda och antalet der boende personer, hänvisas till nedanstående tabell:

År.	För styrelsens sammanträden.	Till inspektorsbostäder.	Uthyrda till			Antalet af	
			folk-bibliotek och folk-skolor.	familje-fäder.	enkor och ogifta äldre kvinnor.	samtliga inne-boende.	barn under 12 år.
1876	1	2	3	189	14	954	340
1877	1	2	3	212	15	1,090	394
1878	1	2	1	276	65	1,495	469
1879	1	2	1	274	67	1,516	478
1880	1	2	1	276	65	1,507	474

Ur räkenskaperna meddelas följande sammandrag:

Den 31 dec.	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
	K r o n o r.				
Inkomster.....	26,709·94	30,333·44	44,484·19	52,357·50	54,338·75
Utgifter.....	12,781·82	21,523·95	37,118·08	34,184·54	33,125·65
Öfverskott.....	13,928·12	8,809·49	7,366·11	18,172·96	21,213·10
<i>Tillgångar:</i>					
Fastigheter.....	630,533·13	750,274·42	874,500·00	874,500·00	874,500·00
Byggnadsfond ...	80,370·58	137,983·33	273,779·41	257,423·75	238,331·96
Kassa-behållning.	465·02	367·03	258·57	176·39	227·90
Summa	711,368·73	888,624·78	1,148,537·98	1,132,100·14	1,113,059·92
Förenämnda tillgångar äro godskrifna följande konti:					
Robert Dicksons donationsfond ..	330,000·00	330,000·00	330,000·00	330,000·00	330,000·00
Byggnaderna	300,533·13	420,274·42	544,500·00	544,500·00	544,500·00
Uppplånade medel	49,168·05	104,468·48	237,977·40	218,167·13	195,289·95
Tioprocentsfonden.....	31,667·55	33,881·88	36,062·58	39,433·01	43,277·97
Summa	711,368·73	888,624·78	1,148,537·98	1,132,100·14	1,113,059·92

3:o) Göteborgs sparbanks.

Styrelsen för Göteborgs sparbanks byggnadsfond har under ifrågasvarande fem år icke vidare låtit uppföra några boningshus. Rörande fondens förvaltning under nämnda tid hafva följande uppgifter erhållits:

Vid 1876 års början voro genom styrelsens försorg uppförda och uthyrda:

8 boningshus af sten i Brantdala till värde af	kr. 29,200·00.
10 do do i Annedal do	» 87,000·00.
Summa kr.	116,200·00.

hvaraf redan vid nämnda års början amorterats..... kr. 10,625·30.
och utgjorde således återstående » 105,574·70

fondens fordran hos hyresgästerna.

Fondens eget kapital vid samma tid utgjorde » 57,877·39.

Den 31 december.	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
	K r o n o r.				
Ränteinkomster.....	5,332'90	5,443'40	5,473'42	5,623'77	5,778'36
Utgifter.....	3,122'77	4,842'97	2,466'50	2,532'04	2,861'54
Öfverskott.....	2,210'13	600'43	3,006'92	3,091'73	2,916'82
Tillgångar.....	108,868'05	109,468'48	112,475'40	115,567'13	118,483'95
Godtskrifna följande konti:					
James Dicksons donationsfond.....	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000
Kapital utöfver donerade beloppet.....	8,868'05	9,468'48	12,475'40	15,567'13	18,483'95
Summa	108,868'05	109,468'48	112,475'40	115,567'13	118,483'95

Rörande Göteborgs arbetareförenings verksamhet och utgifter under perioden hänvisas till tabell Litt Kk.

De inom staden uttaxerade kommunalutskylder hafva så väl för fast egendom som för inkomst af kapital och arbete utgått år 1876 med 3 kronor 49 öre, år 1877 med 3 kronor 60 öre, år 1878 med 3 kronor 73 öre, år 1879 med 4 kronor 14 öre och år 1880 med 3 kronor 82 öre.

Stadens inkomster och utgifter år 1880.

Förhållandet härmed inhemtas af nedan intagna från stadskassörskontoret lemnade uppgift:

	Kronor.
<i>Inkomster:</i>	
Kassabehållning från år 1879.....	183,681'28
Tolagsersättning.....	418,169'53
Hamnafgift för varor.....	190,341'30
do för fartyg.....	30,966'69
Vågfgifter från jernvägen.....	80,284'82
Vedfamnemåttafgift.....	168'75
Barlastafgifter.....	2,156'31
Tomtören.....	813'07
Laxfisket i Säfve å, arrendeafgift för.....	1,000

	Kronor.
Ålfsket i Mölndals ström, arrendeafgift för.....	15
Friskilling för tomter.....	2,732'99
Gårdaköpsafgift.....	34,798'42
Säfvedals häradsräntor.....	3,807'99
Enskild folkskoleafgift.....	2,785'20
Saköresmedel.....	2,119'50
Ersättning af statsverket för staden frångångna bötesandelar.....	7,544
Bränvinsmedel.....	386,740'19
Skatt för hundar.....	4,053'87
Restantier af kommunalutskylder jemte förhöjning.....	19,642'20
Landerimedel.....	17,368'62
Grundlegor och arrenden i Majorna.....	6,125'78
Arrende af Elfsborgs kungsladgårds hufvudgård.....	5,672'50
do » Sannegården.....	11,031'54
do » Anås.....	3,034'87
do » Redberget.....	1,859'71
do » Hedås.....	3,118'01
Hyra för byggnader m. m. å förra landerierna Kristinelund och Kristineberg.....	5,025
Arrenden af egendomen Vädersågen.....	21,781'30
do » Gullbergsvass.....	25,564'96
do » egendomen Gibraltar.....	2,553'70
do » do Landala.....	3,529'82
do » Tingstadvassen.....	630
Trafikinkomst af stadens sluss.....	5,129'06
Arrendeafgifter för upplagsplatserna i Pustervik.....	3,124'60
Hyror af stadens öfriga hus och lägenheter.....	73,061'64
do för transitogods.....	193'78
Boupptecknings- och delningsprovisioner.....	21,161'60
Auktionsumgälder.....	12,371'29
Lyftkransafgifter.....	2,972'50
Bidrag för gatornas underhåll och belysning.....	1,207'45
Köpeskilling för försälda tomter.....	85,834'07
Extra inkomster.....	754'55
Kommunalutskylder för år 1879.....	864,580'13
Kassabehållning från styrelsen för Göteborgs vattenledningar.....	69,641'64
Beklädnadsmedel för stadsvakten från Säfvedals härad.....	35'59

Tab. Litt. Kk.

Göteborgs Arbetareförening.

År.	Allmänna kassan.				Byggnadsfonden.				Sjukkassan.				Tillgångar: bibliotek och inventarier samt fastigheten N:o 85 Litt. A. i Vestra Haga.	Skulder: upptagna lån för byggnaden.	Egande kapital.					
	Medlemmarnes antal.	Inkomster.	Utgifter, deribland afskrifningar å handelsrörelsen, bibliotek och inventarier.	Inkomster.	Utgifter, omkostnader för byggnaden samt räntor för upptagna lån m. m.	Medlemmarnes antal.	Inkomster.	Utgifter, utbetalad sjuk- och begravningshjelp samt annonser m. m.	K r o n o r.											
									K r o n o r.											
1876.....	1,298	5,894	45	3,979	08	5,247	07	6,506	39	105	493	85	264	50	155,250	53	122,936	32	32,314	21
1877.....	1,454	2,939	79	3,736	52	7,922	58	9,139	95	108	497	44	497	—	161,488	63	127,685	79	33,802	84
1878.....	917	2,553	42	3,135	11	7,828	60	6,812	68	98	311	53	186	—	161,209	91	126,972	84	34,237	07
1879.....	622	1,520	30	1,102	84	8,333	16	7,651	55	92	518	10	560	—	160,038	83	125,702	69	34,336	14
1880.....	421	1,177	18	5,204	27	7,394	72	5,836	27	79	554	30	454	—	156,805	09	124,989	91	31,815	18

	Kronor.
Afbetalning å köpeskillingen för tomterna N:o 120—135 i Annedal	1,315 ⁸⁰
Ränta af Göteborgs gasverksaktiebolag å af staden förskjutna medel för gasledningen i Majorna	994 ³⁴
Influtit genom försäljning af rör, hörande till äldre röret till för gasledningen i Majorna	4,777 ⁵⁵
d:o genom godtgörelse för utbetalade s. k. förskottsmedel	4,428 ⁰⁸
Å giroräkning upptagna medel	814 ⁶⁶
Å kassakreditiv d:o d:o	115,900
Tillfälliga lån, upptagna för belopp	200,000
Oinlösta kuponger tillhörande 1873 års lån	4,425
Tillgång af lånemedel till bestridande af vissa utgifter neml.: af 1869 års lån för vattenledningens utvidgning	11,982 ¹²
af 1873 » d:o ränteliquid å lånet	93,225 ⁷⁸
af 1878 » d:o betalning af skuld för egendomen Landala	20,000
Summa kronor	3,077,047⁹⁵
<i>Utgifter:</i>	
Kapitalafbetalningar och räntor m. m. å stadens lån och öfriga skulder	754,587 ⁹⁸
Aflöningsstaten	454,143 ⁴⁷
Skrifmaterialier	2,162 ¹³
Löner och arfvoden på extra stat	16,903 ¹⁷
Arfvoden till vikarier	42,002 ³⁰
Anslag till byggnadsnämnden	3,200
Ersättning för tillfälliga uppdrag	6,005 ⁴⁷
Pensioner	11,280
Stadsvakten	1,727 ³⁶
Polisverket	15,522
Eldsläckningsverket	24,684 ⁶⁵
Hushyresersättningar	26,675
Bidrag till ved och ljus i läroverkshuset	275
Stadens revision	160
Magistratens fria dispositionsmedel	750
Anslag till navigationsskolan	1,200
Fångarnes underhåll	1,360 ¹⁷
Båtsmansvakansafgift	7,678 ⁵²
Lokal för tullhamnbevakningen	1,149
Belysning af gator och allmänna platser	43,132 ³⁶
Underhåll af Vinga båk och vakthus	79 ⁴²
d:o af stadens ledfyar	2,150 ²⁷
Allmänna badplatserna	938 ⁸⁵
Allmänna afträdena	2,419
Möbler och inventarier	1,129 ⁶⁴
Underhåll af lyftkranarne	1,950 ²¹
d:o » packhusvägarne	10,894 ⁰²
Målkärl för mätareinrättningen	382 ⁶⁵
Vedfamnemåtten	322 ⁹⁴
Annons- och tryckningskostnader	6,490 ⁸⁹
Ved och lysningsämnen	2,763 ²⁰
Underhåll af samt brandförsäkring m. m. för stadens under drätselkammarens vård stående hus och lägenheter	66,264 ⁸⁶
Säteriet Sannegården	2,881 ⁹⁷
Tingstadsvassen	367 ³⁸
Fastigheten Landala	1,873 ⁵⁷
d:o Gibraltar	1,477 ⁸⁴
Vattenledningens från Delsjön jordområde	73 ⁰⁴
Afgift till Kungl. Maj:t och Kronan för Elfsborgs kungsladugård	16,000

	Kronor.
Diverse utgifter	12,199 ⁵⁰
Upprensning af hamnar och kanaler	10,613 ¹⁹
Bryggors och kajers underhåll	8,884 ⁶³
Byggnadsinventarier och instrumentier	12,661 ²⁴
Jernbanan å jernvågen	2,373 ⁷⁸
Bryggan vid sjöhamnen Klippan	5,876 ⁶⁰
Diverse arbeten	1,024 ⁴¹
Diverse byggnadsutgifter	6,757 ¹⁰
Torrhållande af Gullbergs vass	6,880 ⁸⁰
Lokal för ögonpolikliniken	238
Lokal för treklassiga elementarläroverket	1,575
Gasledningen i Majorna	7,552 ⁹²
En del af kostnaden för inköp af ett ångmudderverk	46,316 ⁶⁷
Planering å Gullbergs vass	25,389 ⁴⁵
Förråd af materialier	3,936 ⁸³
Afgift till vattenledningsstyrelsen för vattenförbrukning för allmänna ändamål	30,000
Extra anslag till kronouppbördsverket:	
för biträde åt mantalskommisarien vid uppbördsbokens upprättande m. m.	kr. 200 ⁰⁰
för kronodebetsdarnes tillställande åt de skattskyldige	» 416 ⁷¹
för förberedande undersökning i och för mantals-skrifningen	» 400 ⁰⁰
1,316 ⁷¹	
Extra anslag till exekutionsverket:	
extra exekutor vid indrifning af resterande kronoutskylder	kr. 400
extra biträden för andre stadsfogden	» 1,500
1,900	
Anslag till gatu- och vägförvaltningen	119,500
d:o » Slottsskogsparken	6,440
d:o » inqvarteringskommissionen	9,800
d:o » folkskolorna	275,900
d:o » fattigvården	338,171 ⁶⁶
d:o » helsovårdsnämnden	32,915
d:o » allmänna och Sahlgrenska sjukhuset	48,200
d:o » Majornas sjukhus	7,700
d:o » kurhusdirektionen	10,000
d:o » barnbörds huset	10,800
d:o » gymnastik- och exercishuset	495
d:o » Göteborgs museum	23,000
d:o » slöjdföreningens skola	16,570
d:o » småbarnsskolorna	3,000
d:o » Willinska skolans slöjdfärdelning	5,200
d:o » förlikningsnämnden	1,500
Jernvågen: aflöning till tjänstemännen derstädes	10,000
Gatu- och tomtregleringar	1,279 ¹⁸
Kostnader i rättgång om danaarf	11 ⁴⁷
Festivitetskostnader	281 ⁴⁴
Förskottsmedel	3,000
Köpeskillning för fastigheten N:o 33 i Majornas 3:e rote	14,000
d:o d:o N:o 56 och 57 i 11:te roten	135,000
Kostnaden för uppförande af fyra å Knippenholmen och Carnegieska bräken	11,500
Inlösta obligationer och kuponger tillhörande 1869 och 1878 års lån, hvilka förut varit såsom oinlösta restförda	4,670

	Kronor.
Nybyggnad för elementarläroverket i Majorna jemte inköp af en tomtplats för samma läroverk.....	12,718 ⁸⁰
Vattenledningen från Delsjön.....	11,982 ¹²
Summa kronor	2,832,190 ³³
Kassabehållning till år 1881, oberäknadt den i stadskassan insatta Söderborgska donationen, kronor 30,000.....	244,857 ⁶²
Summa kronor	3,077,047 ⁹⁵
Stadskassans tillgångar vid 1880 års slut.....	12,683,354 ⁹³
Öfverstege dess skulder vid samma tid.....	11,823,044 ¹²
med kronor	860,310 ⁸¹

Under perioden har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande för staden fastställt nedannämnda reglementen m. m., nemligen:

1876, Oktober	18, om förändring i hamnordningen.
1877, Maj	2, stadgar och föreskrifter till förekommande af den venericke smittans utbredande.
1879, Juli	26, om den väg, som för uppkörning till Hagakyrkan bör begagnas.
»	December 31, ordningsstadga för vattenledningen från Delsjön.
1880, Februari	27, om ändring i Konungens Befallningshafvandes kungörelse den 28 December 1868 angående ordningen å hamnbanan.
»	Mars 27, reglemente för spårvägstrafiken.
»	Maj 29, om ändring i hamnordningen.
»	December 31, om undersökning af fisk, som till salu utbjudes.

Uddevalla.

Tabellen N:o I innehåller redogörelse för stadens *folkmängd* åren 1876—1880.

Antalet af stadens invånare, som, enligt ur mantalslängderna hemtad uppgift i förra femårsberättelsen, utgjorde: år 1850 3,607, år 1855 3,820, år 1869 4,392, år 1865 5,064, år 1870 5,623, och år 1875 6,159, hade år 1880 stigit till 7,072, hvadan folkmängden sedan förra femårsperiodens slut ökats med 913 personer, motsvarande något mer än 14 procent. Enligt presterskapets uppgifter utgjorde invånarnes antal 6,132 år 1875 och 7,037 år 1880, hvadan tillökningen enligt denna beräkning uppgår till 905 personer. Folkmängdens tillväxt torde hufvudsakligen härleda sig af inflyttningar från främmande orter och endast till någon del deraf, att antalet födda öfverstiger antalet döda.

Stadens sunda läge har i allmänhet förskonat den från svårare *epidemier* och farsoter, som icke hemsökt samhället i någon betydligare mån sedan år 1834, då kolerafarsoten härjade derstädes.

Någon egendomlighet i afseende på *giftermälens* antal samt *nativitets-* och *mortalitetsförhållanden* förefinnes icke, och icke heller i afseende på invånarnes *lynne, vanor, klädedrägt* eller *födoämnen*.

Några *skismatiska* rörelser hafva ej heller förekommit.

Beträffande *sedligheten*, så har, oaktadt invånarnes antal, på sätt ofvan är omfördadt, ökats, brottens antal under denna femårsperiod varit ungefär detsamma som under förra tidsperioden; och den sålunda relativt inträdda förbättring i sedligheten kan utan tvekan tillskrivas den omständighet, att minutförsäljningen med och utskänkningen af spritdrycker blifvit på senare tiden bättre ordnad och jemväl något minskad.

Genom de inom staden under senare tiden företagna allmänna arbeten äfvensom genom tilltagande verksamhet uti allmänna rörelsen har stadens arbetsfolk haft mera *arbetsförtjenst*, äfven under höst- och vintertiden, hvarigenom dess ställning på det hela förbättrats.

I tabell N:o 3 lemnas uppgifter om stadens *belbyggda och obebyggda tomter samt lägenheter jemte taxeringsrådet* derå äfvensom å antalet under perioden *nybyggda böningshus*.

Den inom stadens område belägna *jord* anses i areal utgöra 5,197 tunnland, hvaraf omkring 250 tunnland åker, 408 tunnland äng samt 4,359 tunnland skog och betesmark. Den öppna jorden, som är särdeles bördig, användes fortfarande till odling af säd, potatis och foderväxter. Medelpriset å säd har under denna period varit: för hvete 4 kr., råg 2 kr. 75 öre, korn 2 kr. 60 öre, hafre 1 kr. 50 öre, ärter 2 kr. 75 öre och bönor 2 kr. 60 öre, allt per kubikfot.

Arbetslönerna hafva under senare åren något nedgått, så att dagsverkspriset, som vid förra femårsperiodens slut utgjorde 1 kr. 50 öre för karl och 75 öre för qvinna, numera i allmänhet utgör 1 kr. 20 öre för karl och 60 öre för qvinna.

Hvad *boskapskötseln* angår, så är med afseende på den ringa areal, som stadens odlingsbara jord innehåller, derom föga att säga.

Som *skogen* å stadens område är obetydlig, så kan angående skogshushållningen föga vara att meddela. Under sista tiden har på några mindre områden odling af skog egt rum, dels genom plantors utsättande, dels genom frösådd, hvarigenom åtskilliga af de staden omgifvande förut kala berg och höjder blifvit mera be vuxna. Prisen å skogsprodukter hafva inom staden i allmänhet varit: för en tolt plankor 6 alnar 3 t. × 9 t. 12 kr., en tolt bräder 5 kr., en famn hjörkved 20 kr., en famn al eller fur 18 kr., en famn granved 16 kr.

Bergs- och bruksrörelse idkas icke inom stadens område.

Ehuru antalet af stadens *fabriker* under ifrågavarande femårsperiod något ökats, har likväl genom de på senare tiden inträffade mindre goda konjunkturer sjelfva fabriksrörelsen något aftagit. De förut varande fabriker, ett större mekaniskt bomullsspinneri och väfveri i förening med blekeri och färgeri, en lackerfabrik, ett färgeri, två repslagerier, en snickerifabrik för förädling af träeffekter, en större tändsticksfabrik och ett skeppsvarf, hafva fortfarande varit i verksamhet, hvarjemte ett färgeri och en mindre mekanisk verkstad under ifrågavarande tidrymd tillkommit.

Bränvinsbränning har å stadens område idkats uti ett större ångbränneri, hvarjemte destilleringsverk under vissa tider varit i verksamhet. Öl brygd har idkats uti fyra bryggerier, jemväl efter bayersk metod.

Samtliga fabriker, taxeringsvärde, som år 1875 utgjorde 1,532,822 kr., uppgick år 1880 till 1,335,249 kr.

Handtverkerierna inom staden hafva under ifrågavarande tidsperiod ökats. Antalet handtverkare, som år 1875 utgjorde 71 män och 4 kvinnor, med 163 män och 4 kvinnor såsom arbetstigare, hade år 1880 ökats till 76 män och 13 kvinnor såsom arbetsgifvare med biträde af 203 män och 22 kvinnor.

Stadens allmänna *landsvägar* utgöra sammanlagt ungefär en half mil och underhållas på stadens gemensamma bekostnad. Dessa vägar, som i anseende till brist å lämpligt väggrus varit

i synnerhet under källossningen, svåra att underhålla i farbart skick, hafva på senare tider blifvit belagde med slagen sten, hvarigenom de erhållit mera fasthet och sålunda icke obetydligt bättrats.

Stadens byavägar eller utmarksvägar utgöra ungefär $\frac{3}{4}$ mil och underhållas af dem, som betjena sig af desamma. Några nya allmänna landsvägar eller broar hafva icke under den tid, som berättelsen omfattar, blifvit anlagda. Deremot har den södra landsvägen blifvit på en obetydligare sträcka omlagd och genom afschaktning och påfyllning mera jemnad, hvarigenom de besvärliga Kapellbackarna betydligt utjmnats, hvarjemte staden bekostat förbättringen af de enskilde vägarne för att derigenom underlätta rörelsen inom orten samt bereda en lifligare samfärdsel med det närbelägna Dalsland.

Den af enskildt bolag anlagda *jernväg* emellan Uddevalla stad öfver Venersborg till Herrljunga station å Vestra stambanan har, sedan den år 1867 för allmän trafik öppnades, oafbrutet varit begagnad; och de varor, som derå fraktats, hafva hufvudsakligen bestått af spanmål, trävirke och något jern från det inre af landet samt af kol, fiskvaror, salt och något kolonialvaror uppåt landet. Under sommarmånaderna har denna jernväg jemväl varit mycket befaren af passagerare, som besökt badorterna å vestkusten.

Ingen *färjplats* finnes å stadens grund och icke heller någon *grind* å stadens allmänna landsvägar.

För de resandes betjenande med *skjuts* är entreprenad upp rättad, och uppgår för närvarande stadskassans utgift härför årligen till 700 kronor.

Efter jernvägens öppnande samt i anseende till ångbåts trafikens ökande har skjutsningen från stadens gästgivarvärd betydligt aftagit, och såvidt af dagböckerna vid gästgifveriet kan inhemtas, har från staden utgått följande antal hästar, nemligen:

Uddevalla. Vägar. Post. Telegraf. Tab. Litt. Ll.

År 1876.....	287 stycken.
» 1877.....	220 »
» 1878.....	118 »
» 1879.....	110 »
» 1880.....	101 »

Post- och kronoskjuts ombesörjes icke af staden.

Vid den i staden befintliga *telegrafstation* äro anställda en kommissarie och en assistent. Verksamheten vid stationen upplyses af följande utaf vederbörande stationsföreståndare meddelade tabell:

År.	Afsända telegram.			Ankomna telegram.			Summa summa- rum.	Portoaf- gifter. Kronor.
	Till in- rikes orter.	Till ut- rikes orter.	Summa.	Från in- rikes orter.	Från ut- rikes orter.	Summa.		
1876.....	4,991	1,539	6,530	4,938	1,928	6,866	13,396	14,431·74
1877.....	4,760	1,445	6,205	4,678	1,783	6,461	12,666	13,159·05
1878.....	4,827	1,219	6,046	4,806	1,548	6,354	12,400	12,054·98
1879.....	4,299	1,200	5,499	4,301	1,513	5,814	11,313	11,451·02
1880.....	4,008	1,076	5,084	4,023	1,555	5,578	10,662	8,954·44

Angående antalet af de från *postkontoret* afgångna bref och värdeförsändelser m. m. samt uppbörden härför återopas nedan stående tab. litt. Ll.

Kommunikationen sjöledes har på senare tider förbättrats, hufvudsakligen genom utvidgad ångbåtsfart, hvarigenom under den tid, då is icke hindrar, direkt förbindelse underhålles med städerna Göteborg och Marstrand samt köpingen Lysekil jemte åtskilliga mellanliggande landthamnar å såväl södra som norra farleden; och har ångbåtsfarten å den senare farleden jemväl utsträckt till åtskilliga hamnplatser vid Gullmar- och Åbyfjordarna.

Direkt kommunikation har äfven underhållits med utrikes orter medelst ångfartygen Avena och Bohus, hvilka begge fartyg

Tab. Litt. Ll.

Uddevalla postkontors verksamhet.

Afgångna försändelser.	År 1876.		År 1877.		År 1878.		År 1879.		År 1880.	
	Stycken.	Kronor.	Stycken.	Kronor.	Stycken.	Kronor.	Stycken.	Kronor.	Stycken.	Kronor.
<i>Inrikes.</i>										
Vanliga bref, brefkort, bandförsändelser.....	96,226	—	117,146	—	128,076	—	110,474	—	106,384	—
Rekommenderade försändelser.....	13,362	—	10,478	—	9,052	—	9,237	—	9,088	—
Assurerade bref.....	4,321	3,200,003·46	3,233	3,256,586·10	3,380	3,987,603·69	3,271	2,774,440·02	3,006	2,768,786·00
Postanvisningar.....	553	20,197·84	589	16,328·02	1,069	28,864·82	1,540	44,011·89	2,061	50,343·25
Postförskott.....	182	1,293·03	17	306·86	28	572·87	60	584·05	121	1,162·21
Paketer, vanliga.....	2,134	—	1,704	—	1,360	—	1,512	—	1,363	—
Do assurerade.....	337	2,379,238·27	382	2,936,748·23	393	2,607,164·81	436	2,303,853·51	360	796,660·19
<i>Utrikes.</i>										
Vanliga bref, brefkort och bandförsändelser.....	7,826	—	11,054	—	9,520	—	14,170	—	12,796	—
Rekommenderade försändelser.....	712	—	872	—	840	—	844	—	936	—
Assurerade bref.....	86	80,537·81	60	52,660·88	69	43,353·00	65	48,417·11	61	36,919·32
Postanvisningar.....	51	2,741·76	52	1,204·72	119	5,145·10	128	4,363·64	210	7,477·66
Paketer, vanliga.....	67	—	112	—	112	—	86	—	107	—
Do assurerade.....	37	146,528·00	18	72,139·00	1	2,636·06	—	—	3	5,525·00
Uppbörden har uppgått till.....	—	29,597·41	—	31,816·68	—	31,735·29	—	32,186·52	—	35,051·69

tillhöra rederier i staden; dock hafva reguliera turer för dessa fartyg icke varit bestämda.

Inrikes sjötrafiken har underhållits med ångfartygen Uddevalla, Oskar II, Marstrand, Valborg och Axel, hvilka fartyg egas af ett under sistförflutna femårsperiod stiftadt bolag, benämndt »Bohuslänska kusten», hvaremot det förut varande »Göteborgs och Uddevalla ångbåtsbolag» blifvit upplöst och delegarne deri tillika med sina fartyg ingått uti bolaget »Bohuslänska kusten». Under sommarmånaderna underhålles sjökommunikationen emellan Uddevalla och badorten Gustafsberg med en ångslup om 8 nomina hästkrafter.

Segelfarten mellan staden och angränsande orter idkas med mindre, dels däckade, dels öppna båtar, och har denna rörelse på senare åren något ökats.

Sedan stadens hamn blifvit med bidrag af statsanslag upphjelp och iståndsatt, har den erhållit det djup och den bekvämlighet, att större fartyg, hvilka förut måst lossa och lasta ute på rednen, numera kunna anlöpa äfven den inre hamnen.

Den uti sista femårsberättelsen omnämnda nya kommunikationsled emellan Uddevalla och Kattegat genom fördjupning och utvidgning af Malö- och Björnsunden har år 1878 blifvit fullbordad och för allmän trafik öppnad. Till detta arbete har statsanslag år 1874 blifvit beviljadt med hälften af det belopp hvartill kostnaden uppgick, dock högst med 125,000 kronor. Den andra hälften af kostnaden, som i sin helhet utgjorde 212,876 kronor 15 öre, har Uddevalla stad bestridit. Genom denna kommunikationsled har den fördel vunnits, att större och mera djupgående fartyg kunna å den norra farleden uppnå hafvet, samt den trånga och krokiga farleden genom de så kallade Norra strömmarne undvikas.

Några kanaler finnas icke inom stadens område.

År 1880 egde rederier i staden 11 segelfartyg om 2,523.16 tons dräktighet samt 9 ångfartyg om 1,098.65 ton och 371 hästkrafter.

De fartyg, hvilkas besättningar blifvit under denna femårsperiod *inmönstrade*, hafva utgjort:

År 1876	116	om	15,681.44	ton.
» 1877	143	»	20,860.93	»
» 1878	112	»	21,940.44	»
» 1879	105	»	22,111.85	»
» 1880	135	»	26,685.57	»

Sjömanshusets tillgångar, hvilka år 1875 uppgingo till 33,007 kr. 93 öre, hade år 1880 stigit till 52,888 kronor 81 öre.

Antalet af dem, hvilka vid sjömanshuset åtnjutit pension eller gratial, har utgjort:

År 1876	120	personer	med	tillhops	kr. 2,352.75.
» 1877	125	d:o	d:o	»	2,716.85.
» 1878	134	d:o	d:o	»	2,996.75.
» 1879	132	d:o	d:o	»	3,108.35.
» 1880	135	d:o	d:o	»	3,139.17.

Antalet af de vid Uddevalla tullkammare *inkläverade fartyg* har utgjort:

År 1876...	151,	deraf	112	lastade	och	39	barlastade.
» 1877...	159,	»	129	»	»	30	»
» 1878...	109,	»	73	»	»	36	»
» 1879...	104,	»	66	»	»	38	»
» 1880...	143,	»	93	»	»	50	»

Någon *sjöskada* har under den tid, denna berättelse omfattar, icke timat inom stadens område.

Ehuruväl antalet af inkläverade fartyg enligt ofvanstående tabell något nedgått sedan förra femårsperioden, har deremot icke samma förhållande egt rum angående den *utrikes handeln*, som i stället något ökats.

De hufvudsakliga *exportartiklarne* bestå af spanmål, trävaror, papper, tändstickor samt något jern, kreatur och väfnader. Exporten af dessa varor uppgick år 1880 till 2,783,831 kubikfot spanmål, 1,156,904 kubikfot grufstolpar, 71,082 kubikfot bräder och plankor, 663,375 skålp. papper, 442,500 skålp. tändstickor, 2,119 centner jern, 1,604 stycken kreatur, 4,150 skålp. väfnader, samt snickeriarbeten för värde af 70,500 kronor.

Importartiklarne hafva förnämligast utgjorts af stenköl, spanmål, sill, salt samt stycke gods; och har häraf år 1880 importerats 817,155 kubikfot stenköl, 78,777 k.-f. spanmål, 38,946 k.-f. sill, 28,465 k.-f. salt, 597,063 skålp. bomull, 35,275 skålp. risgryn, 44,918 skålp. kaffe, 111,842 skålp. fotogén, 52,678 skålp. socker, 14,935 skålp. tobak samt flyttsaker till ett värde af 15,305 kronor.

Enligt uppgift från stadens tullkammare har *tulluppbörden* utgjort:

År.	Tull.	Last-pennningar.	Nederlags-afgift.	Fyr- och båkmedel.	Summa.
1876	82,549.98	491.28	8,888.31	13,794.53	105,724.10
1877	108,046.46	267.06	7,077.62	16,382.30	131,773.44
1878	78,622.80	346.51	6,409.87	16,672.63	102,051.81
1879	81,881.01	303.73	6,121.43	18,017.92	106,324.09
1880	52,436.64	131.46	6,342.96	17,611.46	76,522.52

Stadens *minuthandel* har under ifrågavarande tidrymd stått på ungefär samma ståndpunkt som under föregående period, enär, om äfven handelsområdet minskats genom den ökade landthandeln, ersättning härför vunnits genom större liflighet i handeln inom sjelfva staden och dess närmaste omgivning.

De i staden förutvarande *frimarknader* äro numera aflysta, hvaremot, för utbyte af fiskvaror och landtmannaprodukter, skärgårdsbor och landtbefolkningen på senare åren en viss dag under september månad haft möte i staden, hvilket i allmänhet varit talrikt besökt; hvarjemte första onsdagen i hvarje månad hålles s. k. månadsmarknad, då större rörelse och utbyte af varor än å de öfriga torgdagarne, enligt öfverenskommelse, egt rum.

År 1865 bildades ett bolag för öfvertagande af all den å auktion förut upplåtne *minuthandel med och utskänkning af brännvin* i staden. Den 1 oktober 1866 trädde detta bolag i verksamhet; och då den härför af Eders Kungl. Majt beviljade oktroj den 1 oktober 1869 tilländagick, beviljades oktroj för ett nytt bolag under ytterligare tre år intill den 1 oktober 1872. Den senast beviljade oktrojen upphör den 1 oktober 1881, och fråga har jemväl uppstått om bildande af nytt bolag efter sistnämnda tid.

Antalet af minutförsäljnings- och utskänkingsrättigheter har under den tidrymd, som dessa varit ått bolag upplätne, nedgått, så att numera de förra utgöra endast nio och de senare endast tre, deraf den ena utöfvas å stadskällaren. Dessutom idkas utskänkning å ett schweitzeri.

Derigenom att ett bolag öfvertagit den förut bortauktionerade bränvinsförsäljningen, utöfvas mera kontroll derå; och erfarenheten har äfven ådagalagt, att bättre förhållande numera råder såväl i afseende på ordning och snygghet inom lokalerna, hvilka äro både sundare och ljusare än tillföre, som ock i afseende på halten och beskaffenheten af de afyttrade varorna.

De minutförsäljnings- och utskänkningsafgifter, som blifvit erlagde under tiden från den 1 oktober 1879 till samma dag 1880, hafva, jemte bolagets vinstmedel, uppgått till 66,308 kr. 83 öre, deraf, efter afdrag af uppbörds- och redovisningsarvodet, stadens andel utgjorde 39,705 kr. 72 öre samt hushållningssällskapets och landstingets andelar 13,225 kr. 25 öre för hvarterdera.

De kannetal spritvaror, hvarefter bolaget haft att erlægga afgifter, utgöra årligen under tiden från den 1 oktober 1878 till den 1 oktober 1881: 88,000 kannor för minuthandeln och 20,000 kannor för utskänknigen.

Tabellen N:o 3 utvisar antalet dels af de under ifrågavarande tidsperiod nybyggda hus dels ock af bebyggda och obebyggda tomter år 1880 jemte *taxeringsvärdet* å hus och tomter samt jordar.

För frihet från den staden åliggande *rotering* betalas vakansafgift, beräknad för sex båtsmän; och utgjorde denna afgift år 1880 594 kr. 24 öre.

Enligt räkenskaperna å stadens uppbördskontor utgjorde de å invånarne år 1880 debiterade *kronoutskylder* 27,514 kr. 53 öre, deraf 1,021 kr. 20 öre enligt I:sta art. och 14,282 kr. 25 öre efter 2:dra artikeln bevilningsstadgan.

De på grund af bevilning till kronan uttaxerade *kommunalutskylderna*, hvilka under år 1866 uppgingo till 7 1/2 gånger bevilningen, hafva sedermera småningom nedgått, så att de från och med år 1873 årligen erlagts med 5 gånger bevilningen; och hafva dessa utskylder under ifrågavarande femårsperiod utgjort:

År 1876.....	kr. 71,206 ⁷⁰ .
» 1877.....	» 75,975 ⁴⁸ .
» 1878.....	» 73,406 ¹² .
» 1879.....	» 69,967 ⁵⁸ .
» 1880.....	» 76,408 ⁴⁰ .

Som likställighet i kommunala rättigheter och skyldigheter blifvit i staden genomförd, ingå numera stadens alla intrader till stadskassan.

Förhållandet med stadens *skuld* vid slutet af åren 1876 och 1880 inhemtas af efterföljande från uppbördskontoret meddelade

Uppgift å Uddevalla stads skulder den 31 december nedan-nämnda år, enligt räkenskaperna.

	Kronor.
<i>År 1876.</i>	
Till C. G. Cervin.....	55,000
A obligationer.....	479,500
Till Handels- och Sjöfartsfonden, 2:ne län.....	130,000
Till enskilde personer och korporationer.....	61,021 ³¹
Summa	725,521 ³¹
<i>År 1880.</i>	
Till C. G. Cervin.....	35,000
A obligationer.....	416,500
Till Handels- och Sjöfartsfonden, 2:ne län.....	106,847 ⁵⁰
Enskilde personer och korporationer.....	124,066 ⁰⁹
Summa	682,413 ⁵⁹

Uddevalla. Utskylder. Stadens inkomster och utgifter.

Genom nådigt bref af den 17 december 1880 har Eders Kungl. Majt bifallit stadsfullmäktiges underdåniga ansökning att för konvertering och inbetalning af en del utaf stadens län samt för bestridande af de under närmaste framtid sannolikt förestående utgifter, hvilka vore af beskaffenhet att böra på flere år fördelas, få upptaga ett amorteringslån å en million kronor och att dervid få begagna tryckta eller graverade obligationer i svenskt eller utländskt mynt.

Angående stadens inkomster och utgifter under år 1880 meddelas följande uppgifter:

	Kronor.
<i>Inkomster.</i>	
Behållning från år 1879.....	17,615 ⁴¹
Källarfrihetsmedel.....	97 ⁷³
Ersättning för mistade sakören m. m.	609
Tolagsersättning.....	4,000
Hannafgifter.....	24,190
Afgifter för jernvägen, gästgifvererättigheter m. m.	555
Stadens andel af bränvinsmedlen.....	47,375 ²¹
Personela afgifter till fattigvården.....	1,253 ²⁵
Personela afgifter till presterskapet.....	4,762 ³⁵
Anslag till skolorna från staten, landstinget m. m.	3,508 ³³
Arrenden för tomter, intägter, upplagsplatser m. m.	7,448 ⁸⁷
Hyror för stadens fastigheter.....	8,538 ¹⁰
Diverse räntemedel.....	1,200
Afgifter för vatten från stadens vattenledning.....	1,500
Grässkörd å stadens planteringar.....	200
Räntor och arrenden till fattigkassan.....	1,926
Ersättningar till fattigvården från andra kommuner m. m.	395
Tillfälliga lån, i mån af behof, intill.....	5,000
Kommunalutskylder.....	64,745 ⁴⁴
Summa	194,919 ⁶⁹
<i>Utgifter.</i>	
Kapitalafbetalning å det hos C. G. Cervin upptagna län.....	5,000
Amortering å jernväglånet genom inlösnings af 36 obligationer..	18,000
Kapitalafbetalning af lånen från handels- och sjöfartsfonden.....	6,102 ⁵⁰
Återbetalning af upptaget län hos enskild person.....	3,000
Ränta å lånet till C. G. Cervin.....	2,400
d:o jernväglånet.....	23,237 ⁵⁰
d:o lånen från Handels- och Sjöfartsfonden.....	5,497 ⁵⁰
d:o stadens öfriga skulder.....	4,290
d:o innestående fonder.....	694 ⁷⁶
Brist från föregående år.....	2,800
Aflöning till magistraten och polisen.....	12,599
d:o för kommunalförvaltningen.....	7,012 ⁵⁰
d:o för läkare och helsovården i öfrigt.....	3,750
d:o för brandväsendet.....	5,868
Utgifter stälde till byggnadsnämndens förfogande.....	500
Båtsmansvakansafgifter.....	700
Anslag för stadens skjutsningskyldighet.....	700
d:o för vägars och broars underhåll.....	2,500
d:o för gatornas underhåll och belysning.....	5,500
d:o för vattenledningar.....	2,400
d:o för allmänna byggnader.....	4,598 ⁴⁷
d:o för planteringar.....	1,697 ⁵⁰
d:o för plan till nya stadsdelar och kartläggning.....	4,000

	Kronor.
Utgift för Lidköping—Håkantorps jernväg.....	1,550
Pensioner.....	1,580
Anslag till fruntimmersföreningens flickskola.....	350
d:o för fattigvården.....	19,321
d:o för hamnen.....	17,000
Lön åt presterskapet och kyrkans betjening m. m.....	7,519 ⁶⁰
Anslag för folkskolor och småskolor.....	18,251 ³⁶
Afkortningar.....	3,500
Oförutsedda utgifter.....	3,000
Summa	194,919 ⁶⁹

Stadens skolor och uppfostringsanstalter äro följande:

1:o) Ett femklassigt allmänt läroverk, hvarest för närvarande 6 lärare finnas anställda, utom särskilda sådana i sång, ritning och gymnastik. Lärjungarnes antal år 1880 utgjorde 112.

2:o) Ett elementarläroverk för flickor, uti hvilket år 1880 lärare och lärarinnor till ett antal af 12 voro sysselsatta och 85 elever åtnjöto undervisning. Samma år erhöill detta läroverk såsom statsanslag 2,200 kronor.

3:o) Sju folkskolor, deraf en å s. k. Stadsfjellet. Dessa skolor skötas af 7 lärare; och skolbarnens antal år 1880 utgjorde 380.

4:o) Sju småskolor, hvardera med en lärarinna. I dessa skolor åtnjöto 273 barn undervisning år 1880.

Stadens utgifter för folkskolorna och småskolorna uppgingo år 1876 till 9,600 kr., år 1877 till 8,050 kr., år 1878 till 9,300 kr., år 1879 till 16,241 kr. 67 öre och år 1880 till 9,945 kr.

5:o) Barnhusskolan och uppfostringsanstalten å Gustafsberg inom stadens område. Denna inrättning, som stiftades af grosshandlanden i Uddevalla Anders Knape Hansson och hans hustru Katarina Hegardt medelst donationsbref af den 10 april 1772, erhöill nådig fastställelse genom kungl. resolutionerna den 14 mars 1774 och den 18 februari 1782. Enligt nämnda handling testamenterade makarne Knape till en barnhusinrättning å Gustafsberg dels nämnda landeri jemte åtskilliga ängar å stadens grund samt säteriet Gullmarsberg 2 mantal med 7 1/2 underlydande hemman inom Skredsviks socken af Lane härad, dels ock åtskillig lösegendom samt kapital. Vid 1880 års slut uppgingo dessa senare till ett belopp af 94,877 kr. 82 öre.

Vid denna inrättning, som förvaltas af en direktör i samråd med Uddevalla stadsfullmäktige, vårdas och uppfostras 30 gossar intill 16 års ålder; hvarjemte de åtnjuta undervisning af 3:ne vid skolan anställda och å stället boende lärare, af hvilka den ene måste, enligt testamentets föreskrift, vara prest. Dessutom undervisas gossarne i musik, sång, gymnastik och vapenöfning af dertill särskildt antagne lärare.

Härförutom utdelas årligen gratial till 120 fattiga barn inom länet, till dess de uppnått 12 års ålder, med 25 kr. till hvardera barnet; hvarjemte 30 barn inom förutnämnda ålder utpensioneras till välkända och pålitliga fosterföräldrar å landet. År 1880 utgjorde inrättningens inkomster 27,061 kr. 5 öre och utgifter 25,115 kr. 20 öre.

6:o) En flickskola, stiftad år 1852 och underhållen medelst årligt bidrag dels af stadskassan dels af sparbanken och enskilda personer. I denna skola, som är delad i två klasser, åtnjuta

omkring 50 flickor af 2 lärarinnor undervisning i kristendom, skrifning, räkning och handarbeten.

7:o) En slöjdskola, stiftad år 1878 och underhållen medelst årligt bidrag dels af stadskassan dels af sparbanken och enskilda personer. Denna skola besöktes år 1880 af 65 elever.

8:o) Mamsell Anna Charlotta Lundbergs privatskola, som skötes af 10 lärare, var år 1880 besökt af 60 elever.

9:o) Söndagsskolan vid Kampenhofs fabrik, inrättad och bekostad af fabriksbolaget, hvars arbetare undervisas af dertill antagen lärare uti kristendom, räkning, ritning m. m.

Uti staden finnes jemväl ett museum, som blifvit inrättadt och vårdas af enskilda personer. Denna inrättning, å hvilken staden kostnadsfritt upplåtit lokal i elementarläroverkets forna byggnader, åtnjuter årligt bidrag dels från länets hushållningssällskap och Uddevalla sparbank dels ock af enskilda personer och har under senare tider vunnit icke obetydlig tillväxt såväl genom inköp som genom gåfvor, bland hvilka sistnämnda märkes den utmärkta samling af till fiskeriet hörande föremål, hvilken länets hushållningssällskap år 1873 utstälde i Wien och derefter skänkte till detta museum. Likaledes hafva till museet förärats af professorn N. P. Hamberg i Stockholm en större samling af mineralier och slöjdalster samt af professor T. Torell i Uppsala en större samling af insekter.

För att åstadkomma en lokal för föremål, tillhörande skön konst, har inom museum en tafvelsamling småningom bildats, hvarjemte musei styrelse under senare åren beredt tillgångar till föranstaltande af tafvelutställningar. Då de utlotningar, som vid dessa tillfällen förekommit, rönt stor uppmuntran af allmänheten, samt många konstalster inköpts af enskilda personer, har nämnda styrelse tillvägbringat en konstförening i staden benämnd »Bohusläns konstförening», som tidtals uti musei lokal haft utställningar, hvilka antagligen komma att fortfara.

Museum är af såväl stadens som kringliggande landsbygds befolkning mycket besökt, isynnerhet om söndagarne, då tillträdet är afgiftsfritt.

Staden är, såsom förut blifvit omnämndt, försedd med egen *jurisdiktion*. Rådstufvurättens ordinarie ledamöter utgöras af en borgmästare, som tillika förrättar notarii-publici-tjensten, en literat rådman, som förer protokoll vid rådstufvurätten och magistraten, samt två rådmän af illiterata klassen. Magistraten fungerar såsom öfverexekutor. Tjenstemännen vid rådstufvurätten och magistraten utgöras af en stadsfiskal, en stadskassör och en stadsfogde.

Enligt Eders Kungl. Maj:ts nådiga resolution den 14 mars 1774 är Uddevalla rådstufvurätt Gustafsbergs barnhusinrättnings »privilegierade forum, hvarest tvistiga mål, som kunna uppkomma rörande barnhusets tillhörigheter, underliggande grunder eller inrättningar måge upptagas».

Under år 1880 har stiftats ett *sjöförsäkringsbolag* vid namn »Bohusläns sjöassuransförening», hvars styrelse har sitt säte i Uddevalla och hvars verksamhet omfattar Bohuslän. Angående detta bolag, hvars rörelse började under mars månad sagda år, meddelas närmare upplysningar uti tabellen Litt. P.

För den år 1869 i staden stiftade bank, benämnd »Bohusläns enskilda bank», blef förnyad oktroj af Eders Kungl. Maj:t år 1878 utfärdad. Bankens grundkapital utgör en million kr., fördeladt på 2,000 aktier. Banken förvaltas af en styrelse, bestående af fem personer, biträdde af en kamererare, en kassör

och två bokhållare vid hufvudkontoret. Afdelningskontoret i Lysekil förvaltas af tre direktörer jemte en kamererare och en kassör. Rörelsen inom detta bankbolag har icke obetydligt ökats; och utvisa räkenskaperna, att utbetalningar samt insättningar och inbetalningar å alla konti vid hufvudkontoret uppgått till följande belopp:

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
Utbetalningar ..	16,047,154 ⁶⁴	16,694,700 ⁷⁰	17,554,269 ²⁶	17,568,467 ³⁵	17,130,223 ⁵⁶
Inbetalningar ..	16,082,470 ⁵⁹	16,643,437 ³⁷	17,558,833 ⁸⁶	17,529,016 ²⁹	17,144,496 ²⁸

År 1866 öppnade *Venersborgs enskilda bank* ett afdelningskontor i Uddevalla, hvilket sedermera fortgått; och har rörelsen derstädes under ifrågavarande femårsperiod sålunda drivits:

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
Insättningar och inbetalningar ..	7,397,531 ⁸³	8,413,732 ⁵²	6,799,276 ⁴⁷	5,481,033 ⁹²	6,596,740 ²⁸
Utbetalningar ..	7,485,189 ¹⁵	8,237,538 ⁰⁵	6,641,593 ⁵¹	5,452,971 ⁰⁴	6,489,518 ¹⁰

Uddevalla sparbank, stiftad år 1836 genom enskilda bidrag, har ganska mycket anlitats af stadens och kringliggande orters invånare. Styrelsen består af 7 personer, hvilka utses af bankens principaler och delegare vid allmän årsammankomst i juni månad hvarje år. Banken hålles öppen hvarje onsdag och lördag eller, om helgdag då inträffar, nästföregående söcknedag.

Vid 1880 års slut uppgick delegarnes behållning på 7,606 motböcker till 1,251,387 kr. 15 öre samt sparbankens reservfond till 95,875 kr. 68 öre, mot 1,175,858 kr. 72 öre å förra och 78,138 kr. 69 öre å sistnämnda fond år 1876.

År 1878 stiftades i staden en *folkbank*, hvilken förvaltas af en styrelse, bestående af 3 personer; och utvisade räkenskaperna år 1880, att insättningar och inbetalningar uppgingo till 41,872 kr. 78 öre samt utbetalningar till 43,549 kr. 83 öre.

För de i staden befintliga *fromma stiftelser*, stipendiefonder, pensionsanstalter, sjukkassar och dermed jemförliga inrättningar redogöres i tabell N:o 5.

Helsovården besörjes af 2:ne stadsläkare, af hvilka den ene jemväl är provinsialläkare, samt af den i staden stationerade lasarettsläkaren, hvarförutom särskild fältskärs- och barberare-stuga finnes, hvilken skötes af en examinerad badaremästare.

Uti staden finnes ett *apotek*, som innehafver 2:ne särskilda apoteksprivilegier.

Förutom det å stadens område belägna *länslasarettet* har staden inrättat ett mindre epidemiskt sjukhus, der sådane sjuke, som icke få å länslasarettet intagas, åtnjuta vård under tillsyn af stadens läkare.

Vid *Gustafsbergs badinrättning och helsobrunn* åtnjuta under de terminer, badinrättningen är öppen, 48 fattiga sjuka kostnadsfritt bad och bostad, hvarjemte så många fattiga, som sådant åstunda, få afgiftsfritt begagna helsokällan.

Inom staden är jemväl af ett aktiebolag inrättadt ett *badhus*, hvarest å vissa dagar i veckan under hela året varma bad af olika slag serveras.

Uddevalla. Banker. Helsovård. Kungelfs handel.

Fattigvården bestrides på förut öfligt sätt dels medelst utpensionering af sådana fattighjon, som hafva full försörjning, dels ock genom understöd i penningar eller förnödenheter åt dem, som kunna till någon del sjelfva bidraga till sin bergning. Staden eger ett fattighus, men deruti intagas inga fattighjon för ständigt underhåll, utan endast tillfälligt för hastigt påkommande behof eller olycksfall.

Beträffande stadens fattigvård i öfrigt hänvisas till den från kommunen till Kungl. Statistiska Centralbyrån årligen afgifna berättelse under titel: »Kommunens fattigvård och finanser».

Kungelf.

Folkmängden har, såsom af tabell N:o 1 inhemtas, ökats från 862 invånare år 1875 till 971 år 1880 enligt vederbörande presterskaps uppgifter, hvaremot enligt mantalslängden befolkningens antal under samma tid stigit från 888 till 982. Ökningen torde vara beroende af dels inflyttningar och dels utvidgning af det i staden varande glasbruk med deraf följande behof af ett större antal arbetare.

Om antalet af stadens *bebyggda och obebyggda tomter samt lägenheter jemte taxeringsvärdet* derå äfvensom om antalet under perioden *nybyggda boningshus* lemnas uppgifter i tabell N:o 3.

Förhållandet med stadens *export* och *import* inhemtas af nedanstående tabell:

	Stenkol.	Råg.	Hafre.	Ärtbönor.	Grufstolpar.
	K u b i k f o t.				Stycken.
<i>Export.</i>					
År 1876	—	—	151,296	28,123	13,099
» 1877	—	2,400	79,479	—	—
» 1878	—	—	88,596	8,870	—
» 1879	—	—	98,427	8,820	—
» 1880	—	—	118,710	—	—
<i>Import.</i>					
År 1876	—	—	—	—	—
» 1877	8,560	—	—	—	—
» 1878	—	—	—	—	—
» 1879	—	—	—	—	—
» 1880	—	—	—	—	—

Under perioden har *inklarerats* 1 utländskt fartyg om 93·90 ton samt *utklarerats* 10 svenska fartyg om i medeltal 107·18 ton och 65 utländska fartyg om i medeltal 79·45 ton. Staden eger numera blott 1 ångslup om 15 hästars kraft.

Tulluppbörden har i medeltal årligen uppgått till 545 kr. 94 öre.

Rörande antalet af stadens *handlande* och *handtverkare* med deras biträden meddelas upplysningar i efterföljande tabell:

År.	Handlande.		Handelsbiträden.		Handtverkare.	Gesäller m. fl.
	m.	q.	m.	q.		
1876	15	1	17	1	38	17
1877	18	2	11	1	39	18
1878	19	2	11	1	40	20
1879	20	1	12	1	38	25
1880	20	3	16	1	40	26

Bevillingen till staten utgjorde:

År.	För handel.	För handverk.
	K r o n o r .	
1876.....	452·70	95·70
1877.....	432·70	93·70
1878.....	379·20	94·20
1879.....	386·10	123·60
1880.....	400·60	102·60

Undervisningsanstalterna hafva utgjorts af: en tvåklassig pedagogi med rektor och en kollega samt i medeltal 17 lärjungar under hvarje termin; en folkskola med en lärare och i medeltal 49 lärjungar, deraf 24 gossar och 25 flickor, samt en småbarnsskola med en lärarinna och i medeltal 36 lärjungar, deraf 17 gossar och 19 flickor. Dessutom hafva funnits en enskild skola med en lärarinna och i medeltal 10 qvinliga elever, samt en samskola.

Pedagogien egde vid 1880 års slut en af terminsavgifter uppkommen fond af 2,312 kronor 80 öre, hvaraf 2,270 kronor 86 öre voro insatta å deposition i Göteborgs enskilda bank. Under perioden har inköpts skolmateriel till värde af 269 kronor 33 öre.

För den till pedagogiens förmån stiftade Sivertsonska fonden redogöres närmare i tabell N:o 5.

Med skollokalen för pedagogien eger fortfarande samma förhållande rum, som anmärkts i föregående femårsberättelser. För folkskolan och småbarnsskolan påbörjades under hösten år 1879 och fortsattes under år 1880 uppförandet af ett tidsenligt skolhus, beräknadt att kosta omkring 22,000 kronor. Byggnaden är vackert belägen å fästningsholmen med utsigt å Bohus ruiner å ena sidan och å Nordre elf å andra sidan. Syskolans ekonomiska ställning har under perioden i väsentlig mån betryggats, derigenom att numera afidna enkefru Albertina Dahlander skänkt 1,000 kronor att för skolans ändamål användas.

Folkbiblioteket har under ifrågasvarande tidrymd ökat så att detsamma numera innehåller öfver 400 band; och åtnjuter biblioteket fortfarande såsom anslag de i hundskatt inflytande medel.

Spirituosaförsäljningen i staden har under periodens första försäljningsår varit upplåten å enskild person men under de öfriga fyra åren å bolag.

Helsovården har bestridts af en stadsläkare, som till en början varit antagen blott på förordnande men sedan år 1878 varit uppförd å ordinarie stat. Helsotillståndet har under perioden i allmänhet varit godt.

Privilegeradt apotek finnes i staden.

Fattigvården har under perioden kostat samhället i medeltal 3,803 kronor 9 öre årligen. Under åren 1879 och 1880 har uppbygts ett nytt fattighus, innehållande 6 rum, för en kostnad af tillsammans 4,540 kronor, hvilken summa inberäknats i här ofvan uppgifna fattigvårdskostnad.

Den stadens invånare i kommunala angelägenheter tillkommande beslutanderätt utövas fortfarande vid allmän rådstuga.

I staden finnes en underafdelning af Göteborgs och Bohus läns sparbank.

Till den i staden befintliga telegrafstationen har kommunen under perioden årligen bidragit med 400 kronor. Rörande verksamheten vid stationen har erhållits följande uppgift:

År.	A n t a l	
	afsända telegram.	ankomna telegram.
1876.....	468	397
1877.....	397	342
1878.....	388	290
1879.....	391	359
1880.....	477	430

Det i sista femårsberättelsen omnämnda glasbruk har under nu ifrågasvarande period utvidgat sin verksamhet såsom synes af nedanstående tabell:

År.	Den tid, hvarunder bruket drivits.	Antal deglar.	Tillverkningsvärde.
	Månader.		Kronor.
1876.....	5	6	13,995·88
1877.....	10	6	32,134·30
1878.....	12	6	40,597·99
1879.....	8	6	27,329·40
1880.....	8	{ halva tiden 6 och den öfriga tiden 8 }	34,267·82

Angående stadens inkomster och utgifter hänvisas till efterföljande tabell, hvilken upprättats efter af magistraten meddelade uppgifter:

	Kronor.
<i>Inkomster.</i>	
Tomtören, arrenden m. m.....	7,243·90
Räntor.....	619·27
Kommunalutskylder.....	2,960·05
Personliga fattigvårdsavgifter.....	499·50
Hundskatt.....	85
Båtamansvakansavgift.....	218·40
Inqvarteringspenningar.....	180·20
Åkerjordspenningar.....	207·75
Mulbetesavgift.....	755
Ersättning för mistad tullfrihet.....	18·47
Jordeboksränta för donerad hemman.....	13·44
Utskänkings- och minuteringsavgifter.....	4,323·31
Vinst af utskänkingsbolag.....	11,048·64
Marknadsståndspenningar.....	185·25
Hannavgifter.....	953·86
Mätarepenningar.....	17·61
Arvoden för boupppteckningar m. m.....	189·32
Bötesmedel.....	54·81
Arrendemedel för Jordfallets färja.....	230
Stängselavgifter.....	37·20
Ersättning för upplåten lokal till häradshäkte.....	50
Utgifter utöfver inkomsterna.....	2,868·76
Summa	32,750·77

Utgifter.	Kronor.
Fattigvården.....	4,332 ⁶¹
Aföning åt stadsläkaren.....	1,000
d:o till stadsbarnmorskan.....	400
Hyra för skollokal åt pedagogien.....	125
Hyresersättning åt lärare m. fl.....	400
Aföning åt elementarlärare.....	100
Folkskolebyggnad.....	9,500
Aföning till folkskollärare.....	684
Öfriga utgifter för undervisningen.....	905 ²⁵
Underhåll af allmänna byggnader och inventarier.....	2,166 ⁷⁹
Underhåll af vägar, gator, torg, m. m.....	791 ⁴²
Hägnadskostnader.....	37 ²⁰
Underhåll af Jordfallets färja.....	123 ³⁸
d:o af hållstationen derstädes.....	120
Trädplanteringar.....	227 ⁵⁸
Renhållning.....	84
Gatubelysning.....	693 ⁹⁹
Skogsodling.....	231 ³⁵
Brandväsendet.....	59 ⁸⁰
Uppmätning af gamla gårdet.....	535 ⁴⁶
Sköljflottor, assurance m. m.....	528 ⁶⁶
Aföning till magistrat och rådhusrätt.....	4,000
Kostnad för drätselkammarens och nämndens expedition.....	765 ⁸¹
Polisväsendet.....	1,100
Aföning till stadsinspektoren.....	300
Tornurets vård.....	30
Markbevakning.....	200
Nattbevakning och marknadsvakt.....	876 ⁵⁰
Pension åt förre stadsläkarens enka.....	225
Aföning till skorstensfejaren.....	100
Båtsmansvakans- och tomtöresafgifter.....	182 ⁷⁹
Ersättning för mistad borgarejord.....	510
Reservskjutsskyldighetens fullgörande.....	225 ²⁵
Ersättning till telegrafverket.....	400
Folkbiblioteket.....	85
Öfriga behof.....	601 ⁶¹
Afskrifningar.....	111 ³²
Summa	32,759 ⁷⁷

Marstrand.

Stadens *folkmängd*, som år 1875 utgjorde enligt prester-skapets uppgifter 1,322 och enligt mantalslängderna 1,246 personer, har, såsom af tabell N:o 1 inhemtas, under perioden något ökats samt utgjorde vid 1880 års slut 1,363 personer enligt den förra och 1,327 enligt den senare beräkningsgrunden.

Rörande *antalet af stadens bebyggda och obebyggda tomter samt lägenheter jemte taxeringsvärdet derå* äfvensom *antalet under perioden nybyggda boningshus* hänvisas till tabell N:o 3.

Ny *gatu-reglering* för staden har af Eders Kungl. Maj:t i nåder faststälts den 7 december 1877.

Stadens *handelsflotta* bestod vid 1880 års slut af 7 segelfartyg om 1,351 ton och 2 ångfartyg om 120 ton och 75 hästkrafter.

Tulluppbörden, som år 1875 utgjorde 1,585 kronor 12 öre, belöpte sig år 1880 till 3,895 kronor.

Kungselfs utgifter. Marstrand. Handel. Skolor. Bad.

Exportartiklarne hafva hufvudsakligen varit hafre, arbetad sten och sleepers, af hvilka varor 1880 utfördes 20,500 kub.-f. hafre, 238 kub.-f. sleepers samt arbetad sten till ett värde af 5,100 kronor.

Importen utgjordes förnämligast af kaffe, stenkol, oraffineradt socker och bräder. År 1880 infördes här af 10,282 skålp. kaffe, 9,650 kub.-f. stenkol, 6,852 skålp. oraffineradt socker och 1,485 kub.-f. bräder.

Antalet *inklarerade fartyg* utgjorde år 1880 12 om 1,909³⁹ ton, och *utklarades* samma år 9 fartyg om 640³⁷ ton.

År 1880 funnos i staden 7 *handlande*, deraf 2 qvinnor, samt 16 *handverkare*; och erlades i bevilling af de förre 144 kronor samt af de senare 105 kronor. Såsom biträden användes under samma tid i handelsrörelsen 11 och vid handtverkerierna 23 personer.

Det i staden befintliga treklassiga *allmänna läroverk*, som under perioden besökts af i medeltal 21 lärjungar hvarje läse-termin, är sedan år 1878 inrymdt i en af staden inköpt och för ändamålet inredd byggnad, hvilken jemväl innehåller boställsrum åt skolans rektor. Stadens utgifter härför i ett för allt uppgå till 24,940 kronor, hvari dock icke inberäknats kostnaden för anskaffande af en redan beslutad, särskild gymnastiklokal.

I stadens två *folkskolor*, af hvilka den ena är afsedd för gossar och den andra för flickor, hafva årligen under perioden undervisats i medeltal 82 barn. Härförutom finnas dels tvenne småskolor, hvilka årligen besökts af i medeltal 54 barn, och dels ett endast under sommarmånaderna öppet s. k. barnhem, der en lärarinna lemnat undervisning åt vanligen 50 mindre barn.

Folkbiblioteket, hvarom i senast afgifna femårsberättelsen förmåltes, har från stadskassan åtnjutit ett årligt mindre anslag och äfven under nu ifrågavarande period ganska flitigt begagnats.

Vid den *elektriska telegrafanstalt*, som år 1871 inrättades i staden till stort gagn för densamma och kringliggande öar samt allmänna handeln och sjöfarten, utgjorde antalet år 1880 afsända telegram 1,708 och ankomna telegram 1,575 samt de derför be-löpande afgifter 2,284 kronor 16 öre.

Göteborgs enskilda bank har fortfarande *kommis-sionskontor* i Marstrand, och synes verksamheten samt rörelsen dervid år ifrån år ej obetydligt tilltaga.

Badinrättningen, som otvivelaktigt i mer än ett hänseende tillskyndar staden stora fördelar, har, enligt uppgift från inrätt-ningens styrelse, under perioden 1876—1880 anlitats af 14,500 personer eller i medeltal 2,900 årligen. Vid 1880 års bolags-stämman beslöto aktieegarne att låta uppföra nya tidsenliga bassiner för kallbad och föröka antalet af rum i varmbadhuset äfven-som att till anstalternas skydd mot hafvet anbringa en våg-brytare af sten.

Antalet badgäster vid *Arvidsviks badinrättning* på Koön har i medeltal hvarje år utgjort 380.

Rörande stadens *ekonomiska ställning* år 1880 har följande uppgift erhållits:

Debet.	Kronor.	Kredit.	Kronor.
Utestående rester från år 1879.....	854 ⁹⁵	Folkbiblioteket.....	75
Kassabehållning.....	1,137 ⁷⁶	Planteringarne.....	162 ⁷⁶
Folkskolekassan. Afbetalt å skuld.....	330 ¹¹	Gatuförbättringar.....	769 ⁷⁵
		Hamnen.....	178 ⁶³

Debet.	Kronor.	Kredit.	Kronor.
Bränvinskatten.....	2,353'30	Sundhetsnämnden	652'14
Hamnafgifter.....	1,743'19	Fruentimmersföreningen	40
Bränvinsvinsten.....	5,476'34	Gamla obligationskulder.	
Grundlega.....	117'41	Amorterat.....	2,000
do för Anders Ols- sons hus.....	20	Intressekonto.....	1,254'39
Tomtören.....	110'53	Skatters konto.....	161'51
Sotarepenningar.....	393'26	Pastorsbostället.....	85'90
Hundskatten.....	40	Gatubelysningen.....	769'55
Jagten å Koön.....	30	Skjutsinrättningen.....	40
Auktionsprovisioner, stadens andel.....	210'99	Stadens byggnader.....	647'59
Tolagsersättning.....	399'41	Brandredskapen.....	164'31
Intressekonto.....	739'53	Diverse utgifter.....	1,940'15
Diverse inkomster.....	399'19	Hyresersättning till rektor.....	133'33
Elementarläroverket, in- komst af auktion.....	129'47	Renhållningen.....	430'22
Bötesmedel, stadens andel.....	14	Nya obligationskonto. Amor- terat.....	1,000
Badhusobligationer. Utlot- ning af 3 obligationer.....	300	Elementarläroverket.....	5,883'26
Tunnpenningar.....	319'91	Hotellet.....	317'74
Arrendeinkomster.....	4,979'22	Löner och pensioner.....	10,152'50
Nya obligationskonto. Emit- terat 17 obligationer.....	17,000	Rådsmännens andel af Hamnpenningar.....	581'06
Hyror.....	2,184	do Tolagen.....	133'14
Mulbeten.....	235'46	do Tunnpenningar.....	106'64
Fattigkassan. Afbetalt å skuld.....	761'77	O. Qvensel. Betalt skuld.....	5,000
		Fattigkassan. Lånt.....	1,180'47
		Girokonto. Insatt.....	400
		Kassakreditiv. Betald skuld.....	3,500
		Afkortningar.....	15'44
		Utestående rester.....	529'29
		Kassabehållning.....	1,915'03
Summa	40,219'80	Summa	40,219'80

Kommunalutskyllderna, som uteslutande användts för fattigvårdens och folkskolans behof, hafva utgjort för år 1876 1 kr. 78 öre, för år 1877 1 kr. 81 öre, för år 1878 2 kr. 48 öre, för år 1879 2 kr. 34 öre och för år 1880 2 kr. 67 öre på hvarje krona af bevillningen efter 2:dra artikeln.

Den i de tvenne sista femårsberättelserna omförmälta, af fattigvårdsstyrelsen anordnade *soppkokningsinrättning* har fortgått äfven under vintrarne 1876-1880 samt utlemnat i medeltal för hvarje vinter 3,200 portioner mat till pris, som vanligen utgjort 10 à 11 öre.

Det i sista femårsberättelsen omnämnda, år 1873 inrättade *sjukhus* finnes fortfarande, men har under qvinvennet nästan alldeles icke behöft användas.

Läkarevården bestrides af en stadsläkare, hvarjemte för garnisonens behof särskild garnisonsläkare är anställd. Privilegeradt *apotek* finnes i staden.

Rättigheten till *minuthandel* med och *utskänkning af brännvin* jemte andra brända eller destillerade spirituösa drycker har under perioden varit upplåten åt bolag emot viss årlig afgift samt de vilkor i öfrigt, som genom lagstiftningen i ämnet bestämmas; och har stadens andel af bolagsrörelsens nettovinst belöpt sig till 33,980 kronor för samtliga fem åren.

Staden har under perioden icke hemsökts af någon *farsot* eller annan *olyckshändelse* än en år 1879 timad eldsvåda, hvarigenom ett mindre boningshus förstördes.

Af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande har den 31 maj 1880 faststälts *ordningsstadga och taxa för dem, som under sommartiden vilja från stånd, bord eller kista idka handel i staden*; hvarjemte i den för staden gällande *brandordning* en ändring stadfästas den 5 april samma år.

Strömstad.

På sätt tabell N:o 1 utvisar, har *folkmängden*, som vid 1880 års slut utgjorde enligt mantalslängderna 2,317 och enligt prester-skapets anteckningar 2,296 personer, under tiden 1876-1880 ökats enligt förra beräkningen med 210 och enligt den senare med 200 personer.

I tabell N:o 3 redogöres för antalet af stadens *bebyggda och obebyggda tomter* samt *lägenheter* jemte *taxeringsvärde* derä äfvensom för antalet under perioden *nybyggda boningshus*.

Stadens välmåga har under den tidrymd denna berättelse omfattar lidit mycket genom tvenne under somrarne 1876 och 1880 timade större eldsvådor. Vid det förra tillfället nedbrann mellersta delen af staden, och genom den senare eldsvådan lades nordöstra delen af staden i aska. Skadorna efter den första branden äro dock numera i det närmaste afhjelpa; och staden har genom de nya och till en del temligen dyrbara byggnader, som uppförts i de afbrunnas ställe, erhållit ett vida prydligare utseende än förut, synnerligast som mycket arbete och kostnader å senare tider nedlagdts å planteringar och stadens allmänna platser.

Jordbruk och *boskapskötsel* idkas icke i någon betydligare omfattning, en naturlig följd af den ringa jordrymd, som staden eger, och hvilken utgöres endast af två små hemman, Österöd och Bojar, donerade i framfarna tider, det förra för mulbet och det senare för plantering af tobak, som dock icke odlas här. Hemmanen äro väl skötta och lemna god afkastning.

Staden eger icke någon *skog*, men en *torfmosse*. Till bränsle nyttjas likväl numera företrädesvis stenkol.

Den i sista femårsberättelsen omnämnda *tullmjölvarn* nedbrann under sommaren 1880 men har sedan återuppförts af sten och derigenom kommit i vida förbättradt skick till gagn för staden och kringliggande ort.

Inom staden och dertill hörande område finnes två *skeppsvarf*, hvilka dock nyttjas endast för reparationer.

Ett *bryggeri* för tillverkning af bayerskt öl finnes fortfarande och har god afsättning.

Kommunikation med Göteborg, Frederikshald och Kristiania uppehålls, då is ej hindrar, medelst 4 ångfartyg.

Stadens *allmänna vägar*, hvilka i längd utgöra $\frac{3}{16}$ mil, äro i godt stånd samt underhållas åt södra sidan af staden, men åt norra sidan af angränsande hemman.

Från *gästgäfvaregården* utgöres skjuts dagligen med 6 hästar till skjutsanstalterna Kollekind, Eigst, Hogdal och Östeby. Antalet utgångna hästar uppgick till 71 år 1876, 69 år 1877, 84 år 1878, 81 år 1879 och 72 år 1880. I staden finnes jemväl ett hotell för resande.

Vid 1880 års slut bestod stadens *handelsflotta* af 25 segelfartyg om 3,179 ton och 2 ångfartyg om 45 hästkrafter och 211 ton.

Antalet vid stadens *sjömanshus* inskrifne sjömän uppgick vid samma tid till 1,135.

I staden funnos år 1880 30 *handlande*, deraf 1 qvinna, hvarjemte *handverk* idkades af 59 personer, deribland 5 qvinnor; och erlades i bevilning af de förre 393 kronor 40 öre samt af de senare 270 kronor. Under samma tid användes såsom biträden i handelsrörelsen 17 och vid handtverkerierna 57 personer.

Tillförseln af matvaror är riklig, och erhålles isynnerhet fisk för särdeles billigt pris.

All *minuthandel* med och *utskänkning af bränvin* innehafves af ett bolag, som har försäljning i 2 och *utskänkning* i 4 lokaler. Utskänkning af spirituosa drycker är dessutom under baddtiden medgifven på gamla stadskällaren, i badinrättingeus societetshus och i ett utvårdshus på Laholmen.

Tvenne rättigheter till *utskänkning af maltdrycker* voro under år 1880 upplätta.

Postexpedition finnes i staden äfvensom *telegrafstation*, vid hvilken senare år 1880 antalet afsända telegram utgjorde 2,697 och ankomna telegram 2,329 samt de derför belöpande afgifter 3,989 kronor 46 öre.

Undervisningen uppehålles vid ett lägre *allmänt läroverk* med 3 klasser, en *folkskola* för gossar och en för flickor, 4 *småbarnsskolor* och 1 *privatskola* för flickor. En stor och kostbar byggnad för folkskolorna har under perioden blifvit fullbordad. Lokal för allmänna läroverket hyres i enskildt hus, enär den beslutade läroverksbyggnaden i anseende till uppkommen tvist om platsen för dess förläggande ännu icke kunnat påbörjas.

Penningrörelsen ombesörjes genom ett *afdelningskontor af Göteborgs enskilda bank*.

Läkarevården bestrides af en stadsläkare, hvilken för närvarande tillika är läkare vid det i staden befintliga länslasarett samt distriktsläkare i Vette härad, äfvensom under baddtiden af badintendenten.

Apotek finnes i staden.

Vid *badinrättningen* är antalet badhus och badbassiner det-samma som under nästföregående period. En af bassinerna har under nu ifrågavarande tidrymd nybygts. Enligt de af badintendenten till Kungl. Medicinalstyrelsen insända rapporter har antalet hos honom anmälda badgäster vanligen uppgått till omkring 500 hvarje sommar. Då emellertid en mängd badgäster icke inskrifva sig hos läkaren, har antalet badbesökande med all sannolikhet varit vida större än det ofvan angifna.

Stadens utgifter för *fattigvården*, hvilka år 1875 utgjorde 6,876 kronor 9 öre, uppgingo år 1880 till 7,791 kronor 48 öre.

Rörande de i staden befintliga *fromma stiftelser* hänvisas till tabell N:o 5.

Om stadens *inkomster* och *utgifter* under åren 1876—1880 lemnas uppgift i nedanstående tabell:

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
<i>Inkomster.</i>					
Tomtören och arrenden m. m.	2,241 ⁶³	1,950 ²⁰	1,795 ³⁷	2,157 ³²	2,039 ⁷¹
Ränta å värdepapper, utlånade medel och tillhörigheter.....	2,857 ¹⁷	680 ⁵⁵	2,699 ⁸⁵	2,302 ⁰⁵	1,779 ⁷¹
Efter bevilning uttaxerade utskylder.....	2,416 ⁸⁸	2,840 ⁸⁵	3,209 ⁰⁸	5,160 ⁰³	4,962 ²⁹
Personliga afgifter.....	351	357 ⁵⁰	371	357 ⁷⁵	394
Hundskattmedel.....	128	120	128	128	120
Influtne restantier.....	108 ¹⁶	114 ²⁸	70 ⁸³	42 ⁷⁴	633 ⁶⁰

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
Bidrag af staten till regleringen	—	—	30,000	—	—
Utskänkungs- och minuterings- afgifter.....	5,883 ²²	6,225 ¹²	6,225 ¹²	5,910 ⁴⁸	6,182 ⁶⁴
Vinst af utskänkingsbolag.....	—	—	—	16,011 ⁸²	9,498 ⁸²
Hamnugälder, bro- och kaj- afgifter.....	4,654 ¹⁶	4,563 ²⁰	5,331 ⁷²	4,188 ⁶⁶	4,186 ⁰²
Tolagersättning.....	716 ⁴⁹	746 ⁰⁴	426 ¹⁰	654 ¹⁹	607 ⁵³
Bötesmedel.....	15 ⁸³	25 ²²	22 ⁹⁷	21 ²¹	49 ⁷¹
För försälda tomter.....	—	—	1,050	950	—
Diverse inkomster.....	1,911 ⁶⁹	2,277 ⁵¹	481 ⁵¹	668 ²⁰	872 ⁷⁸
Summa	21,283 ⁷³	19,900 ⁴⁷	51,811 ⁵⁵	33,552 ⁴⁵	31,326 ⁸¹
<i>Utgifter.</i>					
För fattigvården.....	7,239 ⁶⁶	8,931 ²⁴	7,336 ²⁹	8,662 ⁴⁹	7,791 ⁴⁸
» sundhetsvården.....	765 ⁷⁵	788 ⁸³	765 ³⁰	769 ⁷⁵	771 ⁷⁶
» elementar- och teknisk undervisning.....	120	525	650	15,869 ⁴⁸	720
» allmänna byggnader, platser och dylikt.....	8,507 ¹⁷	41,175 ⁵⁶	53,030 ²³	23,313 ²¹	23,214 ⁷¹
» verk och inrättningar.....	4,706	4,526 ⁷⁹	5,525 ⁶⁶	6,380 ⁶⁷	5,024 ⁵⁴
Summa	21,338 ⁵⁸	55,947 ⁴²	67,307 ⁴⁸	53,995 ⁶⁰	37,522 ⁴⁹

Stadens *skuld*, som vid utgången af år 1875 uppgick till 26,793 kronor 35 öre, hade vid slutet af år 1880 vuxit till 91,313 kronor.

I den för staden gällande *byggnadsordning* hafva åtskilliga *ändringar* den 23 mars 1877 af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande faststälts.

Lysekils köping.

Folkmängden, som utgjorde 704 personer år 1860, 829 år 1865, 953 år 1870 och 1,176 år 1875, hade vid slutet af år 1880 stigit till 1,589. Ökningen under denna period har således varit betydligt större än under någon af de föregående.

Köpingen hade år 1880 302 *hus*, hvilka voro taxerade till ett värde af sammanlagdt 1,163,000 kronor, Den till köpingen hörande *jord* var vid samma tid åsatt ett taxeringsvärde af 60,000 kronor.

I köpingen voro år 1880 bosatta 32 *handlande* och 38 *handtverkare*, hvilka vid sin rörelse biträdades, de förre af 40 och de senare af 55 personer.

Vid köpingens tullkammare hafva under perioden *inklarerats* 618 fartyg om 50,440 ton och *utklararats* 946 fartyg om 29,675 ton.

De förnämsta *exportartiklarne* hafva utgjorts af arbetad sten, — deraf under perioden utförts för värde af 385,000 kronor hafre, trävaror och potatis. De hufvudsakligaste *importartiklarne* voro salt sill, — hvaraf införseln utgjorde 102,016 kub.-f., stenkol, salt och bräder.

Tulluppbörden belöpte sig till 2,934 kronor 83 öre år 1876, 2,445 kronor 80 öre år 1877, 3,526 kronor 74 öre år 1878, 3,416 kronor 48 öre år 1879 samt 3,531 kronor 28 öre år 1880.

Fraktfart å in- och utrikes orter idkas med 29 fartyg om 5,423³⁵ ton. Förtjensten härå har under senare åren varit dålig.

På den inom köpingens område belägna ön Grötö har under perioden anlagts ett *skeppsvarf*, der redan bygts 3 fartyg af sedda för storsjöfiske.

Något *storsjöfiske* bedrifves icke af köpingens invånare och annat fiske endast till husbehof.

En betydande förvärfskälla utgör fortfarande *ansjovisberedningen*, hvilken i större omfång idkas af 6 personer, men sysselsätter jemväl flere andra personer. Under åren 1876—1880 hafva uppköpts 55,000 fjerdingar skarpsill till värde af 250,000 kronor, hvilken vara i förädladt skick sålts för 1,165,000 kronor. Ungefär hälften af tillverkningen har afsatts till utrikes orter samt mest till Ryssland och Finland. Vid rörelsens bedrifvande hafva under 6 månaders tid årligen användts omkring 150 arbetare, hvaraf hälften varit barn under 15 år. Medelförtjensten i veckan har uppgått för de äldre arbetarne till 10 à 18 kronor och för barnen till 6 à 8 kronor.

Under senare åren har å Grötö anlagts en större *fabrik för tillgodogörandet af allehanda slags fiskafskräden*, hvaraf beredas tran, olja, benmjöl och guano. För fiskrarna i kringliggande skärgård torde denna fabrik komma att medföra stora fördelar.

Inkomstbevillningen uppgick år 1880 till 1,545 kronor.

Kommunalutskylderna utgjorde på hvarje bevillningskrona år 1876 1 krona 75 öre, år 1877 1 krona, år 1878 1 krona 75 öre, år 1879 2 kronor 25 öre och år 1880 jemväl 2 kronor 25 öre.

Vid *postexpeditionen* utgjorde år 1880 uppbörden 9,203 kronor 13 öre, antalet värdeförsändelser 3,310 stycken och det penningbelopp, som afsändts i assurerade bref och medelst postanvisningar, 422,912 kronor 81 öre.

Om verksamheten vid *telegrafstationen* har erhållits följande uppgift:

År.	Afsända telegram.			Ankomna telegram.			Influtna portomedel, Kronor.
	Inländska.	Utländska.	Summa.	Inländska.	Utländska.	Summa.	
1876.....	3,849	561	4,410	3,362	957	4,319	7,402 ⁸⁰
1877.....	3,799	541	4,340	3,456	878	4,334	7,114 ⁸⁹
1878.....	3,211	416	3,627	2,945	729	3,674	6,173 ²⁵
1879.....	2,674	490	3,164	2,484	715	3,199	5,274 ²⁰
1880.....	3,365	758	4,123	2,837	1,107	3,944	7,139 ⁵⁸

I köpingen finnas 1 *folkskola* och 2 *småbarnsskolor*, hvilka i medeltal årligen besökts af 150 barn.

Läkarevården bestrides af en särskildt för köpingen anställd distriktsläkare äfvensom sommartiden af badintendenten.

Ett under apoteket Hjorten i Göteborg lydande *medikamentsförråd* finnes i köpingen inrättadt.

Badinrättningen har under senare åren blifvit betydligt utvidgad och förbättrad; och uppgifves badgästernas antal under perioden hafva varit 2,000 i medeltal för hvarje år.

I nådigt bref af den 22 oktober 1880 har Eders Kungl. Majt förordnat, att *helsovårdsstadgan för rikets städer* skall i tillämpliga delar gälla äfven för köpingen, samt dervid tillika stadgat, bland annat, att helsovårdsnämnden skall bestå af den inom köpingen bosatte distriktsläkaren och fyra andra ledamöter, valde en af köpingens styrelse och tre af kommunalstämman, äfvensom att de åligganden, som enligt helsovårdsstadgan i vissa fall uti stad tillkomma magistrat, stadsfullmäktige eller allmän rådstuga, skola i köpingen fullgöras, magistratens af köpingens styrelse och stadsfullmäktiges eller allmänna rådstugans af kommunalstämman.

Göteborg å landskansliet den 26 april 1882.

Landshöfdinge-Embetet:

C. U. Tillii.

Carl Hafström.

Tab. No 1.

FOLKMÄNGDEN I GÖTEBORGS OCH BOHUS LÄN ÅREN 1876—1880.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
	Den 31 december enligt presteskapets uppgifter.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motstående år.						Bevärings- manskap af alla 5 klass. enligt form. H. i nåd. förord. d. 9 febr. 1861.		Enligt årets mönster- rullor ap- proberade beväring- pligtige.
				Hela folkmängden af			Deraf frie från mantals- penningar.					
	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.			
Å landsbygden år 1876.....	83,356	85,303	168,659	83,012	86,088	169,100	37,906	41,104	79,010	6,248	826	
" " 1877.....	84,238	86,171	170,409	83,809	86,433	170,242	37,684	40,797	78,481	6,403	802	
" " 1878.....	84,871	87,016	171,887	84,821	87,442	172,263	38,309	41,346	79,655	6,730	935	
" " 1879.....	85,442	87,561	173,003	85,907	88,460	174,367	38,642	41,494	80,136	6,804	906	
" " 1880.....	85,392	87,654	173,046	86,687	89,463	176,150	38,907	41,938	80,895	6,816	901	
I Göteborgs stad år 1876.....	32,039	36,717	68,756	28,931	34,460	63,391	12,095	11,649	23,744	2,302	349	
" " 1877.....	33,381	38,326	71,707	29,759	35,938	65,697	12,407	12,234	24,641	2,298	421	
" " 1878.....	34,736	39,682	74,418	30,308	36,536	66,844	12,930	12,297	25,227	2,487	421	
" " 1879.....	35,819	40,942	76,761	31,081	37,396	68,477	13,281	12,614	25,895	2,488	313	
" " 1880.....	34,987	41,414	76,401	32,371	39,091	71,462	13,810	13,151	26,961	2,635	371	
I Uddevalla stad år 1876.....	2,850	3,465	6,315	2,876	3,491	6,367	1,491	1,631	3,122	190	19	
" " 1877.....	2,925	3,592	6,517	2,969	3,637	6,606	1,523	1,694	3,217	219	31	
" " 1878.....	3,039	3,679	6,718	3,085	3,694	6,779	1,573	1,705	3,278	239	22	
" " 1879.....	3,098	3,745	6,843	3,150	3,794	6,944	1,610	1,768	3,378	233	28	
" " 1880.....	3,198	3,839	7,037	3,216	3,856	7,072	1,649	1,772	3,421	249	40	
I Strömstads stad år 1876.....	953	1,151	2,104	941	1,185	2,126	426	553	979	76	4	
" " 1877.....	974	1,170	2,144	949	1,206	2,155	445	581	1,026	81	2	
" " 1878.....	1,021	1,184	2,205	1,008	1,233	2,241	453	576	1,029	94	6	
" " 1879.....	1,027	1,192	2,219	1,004	1,239	2,243	473	613	1,086	100	7	
" " 1880.....	1,038	1,258	2,296	1,037	1,280	2,317	488	635	1,123	100	4	
I Marstrands stad år 1876.....	628	685	1,313	567	655	1,222	313	269	582	26	3	
" " 1877.....	630	669	1,299	559	666	1,225	284	258	542	29	5	
" " 1878.....	664	676	1,340	609	663	1,272	315	248	563	37	4	
" " 1879.....	680	688	1,368	642	657	1,299	352	240	592	37	—	
" " 1880.....	671	692	1,363	658	669	1,327	354	249	603	39	1	
I Kungälfvs stad år 1876.....	389	488	877	404	509	913	163	208	371	17	4	
" " 1877.....	385	491	876	403	512	915	158	209	367	27	3	
" " 1878.....	385	513	898	395	531	926	152	215	367	30	4	
" " 1879.....	393	522	915	420	542	962	142	169	311	28	7	
" " 1880.....	427	544	971	431	551	982	161	199	360	38	4	
I hela länet år 1876.....	120,215	127,809	248,024	116,731	126,388	243,119	52,394	55,414	107,808	8,859	1,205	
" " 1877.....	122,533	130,419	252,952	118,448	128,392	246,840	52,501	55,773	108,274	9,057	1,264	
" " 1878.....	124,716	132,750	257,466	120,226	130,099	250,325	53,732	56,387	110,119	9,617	1,392	
" " 1879.....	126,459	134,650	261,109	122,204	132,088	254,292	54,500	56,898	111,398	9,690	1,261	
" " 1880.....	125,713	135,401	261,114	124,400	134,910	259,310	55,369	57,994	113,363	9,877	1,321	

Tab. No 2.

ALLMÄNNA VÄGAR OCH SKJUTSNING I GÖTEBORGS OCH BOHUS LÄN ÅREN 1876—1880.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
Särskilda slag af vägar.	Längd af hvarje vägslag vid 1880 års slut.	Deraf under åren 1876—1880		Kostnad för under åren 1876—1880				Längd af indelade med skjutsanstalter försedda vägar vid 1880 års slut.	Skjutsanstalter (vid 1880 års slut)			
		fulländade och afsy-nade nya vägar.	omlagda eller be-tydligt för-bättrade väg-sträckor.	fulländade nya vägar.		omlagda eller betyd-ligt förbättrade väg-sträckor.			med entreprenad.		utan entrepre-nad.	
				Af stats-medel.	Af lands-tings el-ler kom-muners medel.	Af stats-medel.	Af lands-tings el-ler kom-muners medel.		Gästgif-verier.	Skjuts-stationer.		
	Mil.	Mil.	Mil.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Mil.	Antal.	Antal.	Antal.	
Å landsbygden:												
allmänna landsvägar	38·6	—	0·2	—	—	29,000	21,152·53	34·9	11	5	14	
häradsvägar	76·6	—	0·3	—	—	—	—	73·8	22	23	9	
sockenvägar	13·4	—	—	—	—	—	—	4·3	—	—	—	
I städerna	2·7	0·2	—	—	9,662	—	—	—	3	—	1	
Summa	131·3	0·2	0·5	—	9,662	29,000	21,152·53	113·0	36	28	24	
Skjutslegan per mil utgick vid 1880 års slut med:												
1·60 krona, hvilket är <i>maximilega</i> , utan entreprenadbidrag									35	28	—	
1·40 " " " <i>under</i> <i>maximilega</i>									1	—	—	
1·20 " " " " "									—	—	24	
Summa skjutsanstalter									36	28	24	
Antal utgångna hästar under år 1876..... vid									457	10,198	—	5,092
" " " " " 1877.....									201	10,054	—	4,802
" " " " " 1878.....									566	6,527	—	3,621
" " " " " 1879.....									464	6,092	—	1,953
" " " " " 1880.....									231	4,044	934	1,480
Summa hästar									1,919	36,915	934	16,948

Tab. N:o 3.

HEMMAN OCH JORDLÄGENHETER SAMT STADSJORDAR M. M. I GÖTEBORGS OCH BOHUS LÄN ÅR 1880.

1. Hemman och jordlägenheter af alla slag, efter olika natur.	2. H e m m a n .			3. A n t a l					10. Taxerings- värdet. Kronor.
	4. Mantal		5. Bråk- nings- delar.	6. ny- byggen.	7. jord- torp.	8. ryttare-, soldat- och båtsmans- torp.	9. back- stugor.	10. andra lägen- heter.	
	oförmedlade.	nuvarande.							
I. Landsbygden.									
A. Kronoegendomar.									
1) Under allmän disposition.									
a) Kungs- och kungsladugårdar samt säterier	2	2	1	—	8	—	—	6	66,000
b) Boställen	139½	131½	163	—	286	1	63	79	3,311,300
c) Hemman	104½	87½	145	—	240	2	99	32	1,855,100
d) Nybyggen	—	—	—	—	—	—	—	—	—
e) Jordlägenheter *)	—	—	—	—	—	—	—	36	43,500
f) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	—	—
g) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	5	140,400
2) Under enskild disposition.									
a) Säterier	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Hemman	25½	19½	64	—	33	3	14	2	444,000
c) Nybyggen	—	—	—	—	—	—	—	—	—
d) Jordlägenheter	—	—	14	—	—	—	—	44	40,900
e) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	4	10,600
f) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	1	1,500
B. Skatteegendomar.									
a) Boställen	2½	2½	6	—	3	—	1	2	65,500
b) Säterier	4	4	3	—	18	2	3	33	470,600
c) Hemman	2,434½	2,144½	11,832	—	4,381	1,128	3,297	1,373	60,460,550
d) Jordlägenheter	4½	—	73	—	—	—	—	762½	661,450
e) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	2	2,000
f) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	314	5,990,100
C. Frälseegendomar.									
a) Boställen **)	—	—	—	—	—	—	—	2	—
b) Säterier och ladugårdar	36½	33½	31	—	177	—	59	3	1,406,300
c) Rå- och rörs- (insockne) hemman	123½	109½	427	—	240	—	79	1	2,621,400
d) Hemman (utsockne)	387½	338½	1,544	—	483	80	458	171	10,527,791
e) Jordlägenheter *)	—	—	13	—	—	—	—	130½	518,200
f) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	—	—
g) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	56	3,688,800
Summa	3,265½	2,873½	14,316	—	5,869	1,216	4,073	3,059	92,325,991
II. Städerna.									
	Hela antalet nybyggda bo- ningshus 1876—1880.			Tomter		Lägenheter.	Taxeringsvärdet		
				be- byggda.	obe- byggda.		af hus och tomter.	af jordar.	
Göteborgs	stad	316	—	—	2,457	324	208	100,488,840	1,785,500
Kungälfvs	»	2	—	6	132	39	—	750,715	156,405
Marstrands	»	6	—	1	182	6	—	1,149,550	30,000
Uddevallas	»	25	—	—	289	19	—	4,288,200	739,800
Strömstads	»	30	2	2	225	37	8	1,540,400	72,000
Summa		379	—	—	3,285	425	216	108,217,705	2,783,705

*) Enligt hvad vederbörande hüradsskrifvare upplyst, äro inom Sunnervikens fögderi jordlägenheterna af krono- och frälse natur till läget okände samt in-förlifvade med vissa hemman och i dessas taxeringsvärde beräknade. — **) Taxeringsvärdet är inbegripet i andra hemmans.

Tab. No 4.

BRANDFÖRSÄKRINGS-INRÄTTNINGARNES VERKSAMHET I GÖTEBORGS OCH BOHUS LÄN ÅREN 1876—1880.

1. Inrättningens namn och verksamhetsområde.	2. År, då verksamheten börjat.	3. Influtna försäkringsavgifter (eller utdebiterade belopp). 1876—1880.	4. Öfriga inkomster. 1876—1880.	5. Utbetalda brandskadeersättningar. 1876—1880.	6. Öfriga utgifter. 1876—1880.	7. Befintliga fonder eller tillgångar. 31/12 1880.	8. Försäkringsbelopp. 31/12 1880.	9. Utdebiteringsgrund. Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarsbelopp.					10. Eldsvådor, för hvilka under 1876—1880 utbetalts ersättning		11. Anmärkingar.
								1876.	1877.	1878.	1879.	1880.	för endast fast eller endast lös egendom.	för både fast och lös egendom.	
1. Vestra och Östra Hisings härads enskilda brandstodsbolag.	1856	Kr. 15,144 ⁴¹	Kr. 661 ⁷¹	Kr. 19,654 ⁵²	Kr. 1,824 ⁷⁰	—	Kr. 6,032,213	Öre. 10	Öre. 10	Öre. 10	Öre. —	Öre. —	—	7	1)
2. Landvetters sockens brandstods-förening.	1866	{ 986 496 }	{ 774 }	{ 225 25 }	{ 91 }	—	{ 203,880 117,725 }	15	15	15	15	15	1	1	
3. Härryda sockens brandstods-förening.	1866	{ 2,323 }	—	—	—	6,454	309,510	15	15	15	15	15	—	—	
4. Frölunda och Askims socknars enskilda brandstodsbolag.	1873	{ 16,035 ⁸⁷ }	—	{ 4,000 211 }	{ 750 }	22,805	2,184,400	{ 15 15 }	{ 15 15 }	{ 15 15 }	{ 15 15 }	{ 15 15 }	—	1	
5. Askims och Säfvedals härads enskilda brandstodsbolag, omfattande Fässbergs, Källareds, Råda och Partille socknar.	1873	{ 17,737 }	1,285	12,922	547	8,468	2,104,820	{ 20 20 }	{ 20 20 }	{ 20 20 }	{ 15 15 }	{ 15 15 }	1	5	
6. Inlands Södra härads brandstodsbolag.	1855	{ 4,686 3,667 }	—	7,856	582	—	{ 1,981,230 1,526,100 }	10	—	—	14	—	—	4	
7. Inlands Nordre härads brandstodsbolag.	1863	{ 15,181 8,367 }	—	23,048	500	—	4,500,000	{ 5 5 }	{ 6 6 }	{ 15 15 }	{ 40 40 }	{ 10 10 }	—	12	
8. Inlands Fräkne och Torpe härads brandstodsbolag.	1856	{ 8,183 ⁸⁷ }	{ 798 ⁴⁸ }	{ 5,015 2,327 ⁵⁰ }	1,906	591	{ 1,990,800 1,003,060 }	6	6	6	6	6	1	5	
9. Orusts Vestra härads enskilda brandstodsbolag.	1855	{ 6,094 }	167	5,893	437	325	2,579,910	—	—	5	8	12	3	7	2)
10. Orusts Östra härads brandstodsbolag.	1856	{ 7,204 }	66	6,235	520	515	2,215,550	—	3	12	6	20	—	8	
11. Tjörns härads brandstodsbolag.	1856	{ 1,620 ²⁷ }	{ 433 ⁶⁶ }	{ 682 ⁷⁵ 731 ³⁵ }	639 ⁸⁰	—	{ 1,255,672 1,375,278 }	5	—	—	3	—	—	2	
12. Köpmännens ä landet i Bohuslän enskilda assurancesbolag.	1880	{ 4,370 }	2,620	—	1,368	5,622	{ 91,150 911,800 }	—	—	—	—	25	—	—	3)
13. Norra Ryrs och Bäfve socknars brandstodsbolag.	1872	{ 5,866 }	2,631	{ 3,895 1,460 }	1,142	2,000	1,125,650	{ 10 10 }	{ 10 10 }	{ 10 10 }	{ 10 10 }	{ 14 14 }	4	4	4)
14. Skredsviks och Bokenäs pastorats brandstodsbolag.	1869	{ 3,419 }	—	1,528	1,333	558	1,751,000	—	—	—	5	5	—	6	5)

Tab. N:o 5.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER, SJUKKASSOR OCH DERMED JEMFÖRLIGA
INRÄTTNINGAR I GÖTEBORGS OCH BOHUS LÄN ÅR 1880.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning år 1880		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1880. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkn.
				till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.			
A. Å landsbygden.								
1. Lindholmens mekaniska verkstads arbetares sjuk- och begravningskassa (Lundby socken).	Att lemna understöd vid sjukdomsfall bland arbetspersonalen samt begravningshjelp då medlem afider.	—	Senaste reglementet stadfäst $\frac{3}{2}$ 1873	238	5,500 ⁹¹	5,543 ⁹¹	Bland medlemmarne utsedd styrelse.	1)
2. Holtermanska barnhemmet (i Fässbergs socken).	Ursprungligen att aflöna skollärare för meddelande af undervisning åt 10 fattiga barn samt till fri middagsmat och skodon åt 3 barn; men genom K. M:ts nådiga bref den 22 november 1867 skall full försörjning och småskoleundervisning beredas å inrättningen åt fattiga socknebarn.	Direktör Martin Holterman och hans hustru Charlotta Holterman.	1782 $\frac{20}{2}$ och 1794 $\frac{14}{3}$	21	400	En årlig frälseränta å 200 kronor samt en till 4,000 kronor taxerad byggnad.	En styrelse bestående af församlingens pastor jemte egaren af egendomen Aby samt 4 andra ledamöter, valde 2 af kommunalnämnden och 2 af kyrkorådet.	2)
3. Döfstummeanstalten å Nya varfvet.	Att genom uppfostran och undervisning göra det möjligt för de döfstumma att försörja sig själva.	Kyrkoherden B. J. Glasell.	1859 $\frac{1}{11}$	33	Årliga kostnaden för hvarje döfstum ungefär 470 kr. 1,477 kr. aflöning till lärare.	—	Af länets landsting utsedde komiterade.	3)
4. Silvanderska slöjdskolan (i Örgryte socken).	Att bereda socknens skolynglingar tillfälle till undervisning i handslöjder.	Grosshandlarne J. F. och Fredrik Silvander.	1874 $\frac{26}{3}$	—	—	18,708 ³¹	Församlingens skolråd.	
5. Silvanderska småbarnsskolan (i Örgryte socken).	Att mottaga barn under skolåldern för att vårdas och födas under de tider, föräldrar och målsmän till följd af sitt arbete äro från hemmet borta.	Grosshandlaren Fredrik Silvander.	1874 $\frac{8}{9}$	—	—	7,179 ⁹⁷	D:o.	4)
6. Simmersröds barnhus (Ljungs socken).	Fattiga barns uppfostran till dagliga kroppsarbetare.	Hofrättskommisarien S. Bergius.	1859 $\frac{13}{9}$	—	—	95,430 ¹⁸	En direktion bestående af 25 fastighetsegare i Forshälla socken.	
7. Jacobssonska gåvofonden (Inlands fögderi).	Pension till fattiga komministerenkor.	Daniel Jacobsson.	1854 $\frac{25}{8}$	1	54	900	Landstingsmannen D. Magnusson i Flateby.	
8. Falckska donationen.	Att bereda understöd åt sådana fattiga inom Morlanda socken, som icke af kommunen åtnjuta full försörjning.	Salteribokhållaren Anders Falck.	1853 $\frac{7}{2}$	203	2,576 ⁵⁰	30,214, jemte 1 mtl Tofta, $\frac{1}{2}$ mtl Svanvik och $\frac{3}{4}$ mtl Tönsång. 5,000	Kyrkoherden i Morlanda jemte fyra af honom utsedde hemmansegare.	
9. Sjökaptenen Martin Bengtssons donation.	Att bereda understöd åt behöfvande å ön Skaftö, som icke af kommunen åtnjuta full försörjning.	Sjökapten Martin Bengtsson.	1860 $\frac{22}{1}$	77	300	—	Tvenne hemmansegare.	
10. Falckska donationen.	Att bereda understöd dels åt folkskolorna och dels åt fattiga inom Bokenäs pastorat.	Prosten J. H. Falk.	1849 $\frac{9}{8}$	—	676	8,910 ⁸²	Ordföranden i Bokenäs sockens kommunalnämnd.	
11. Gyllenstenska donationen.	Att bereda understöd åt fattiga och flitiga skolbarn inom Högås socken.	Läroverksadjunkten B. G. Gyllensten.	1867 $\frac{9}{8}$	9	30	500	Pastor och skolrådet.	
12. D:o.	D:o d:o inom Skredsviks socken.	Densamme.	D:o.	Omkr. 30	120	2,000	D:o d:o.	
13. Samuelssonska donationen.	D:o d:o inom Högås socken.	F. d. Sjökaptenen A. Samuelsson.	1874 $\frac{24}{4}$	Utdelning ännu ej egt rum.	—	500	D:o d:o.	
14. Grytingska donationen.	D:o d:o inom Herrestads socken.	Fru Katarina Pettersson.	1857 $\frac{9}{4}$	10	620 ⁵⁰	22,616 ³⁰	En kyrkorådsledamot.	
15. Gahmska donationen.	D:o d:o inom Skredsviks socken.	Kyrkoherden G. S. Gahm.	1872 $\frac{21}{6}$	6	30	500	Pastor och skolrådet.	
16. Samuelssonska donationen.	Att uppmuntra föräldrar inom Högås socken att för sina barn insätta medel i lifränteförsäkringsantalt.	F. d. sjökaptenen A. Samuelsson.	1874 $\frac{21}{12}$	6	30	500	D:o och kyrkorådet.	
17. Kärra donation.	Underhåll af Herrestads kyrka och understöd åt socknens fattiga.	Hemmansegaren Olof Olsson.	1828 $\frac{23}{1}$	—	15	300	D:o d:o.	
18. Holmdorffska donationen.	Att bekläda fattiga skolbarn inom Tossene socken.	Kaptenen Karl Holmdorff.	1856 $\frac{18}{3}$	6	120	2,000	Kyrkorådet.	
19. Fruntimmersföreningen i Göteborg.	Att lemna län till fattiga fiskare och lemna dem understöd för inköp af små fiskebåtar.	Till namn ej uppgifna damer i Göteborg.	1830	20	168	2,598 ⁵⁰	Handlanden R. Nordvall i Iysekil.	
20. Fruntimmersföreningens i Göteborg åt fattiga fiskare i Morlanda pastorat skänkt kassa jemte sedermera tillkomna medel.	I främsta rummet att lemna understöd åt nödlidande fiskarefamiljer i Morlanda pastorat. Dernäst att åt i samma pastorat boende fiskare och mindre jordnehafvare. såsom torpare, backstugusittare och båtsmän lemna räntefria län, då synnerlig nöd sådant påkallar.	D:o d:o d:o.	1838	—	—	3,225 ⁶⁰	Pastor och kyrkoråd i Morlanda pastorat.	

Tab. N:o 5. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.		7.	8.	9.
				Stiftelsens år och dag.	Utdelning år 1880			
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Stiftelsens storlek vid slutet af år 1880. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkn.
21. Forsbergiska donationen.	Att understödja Häby sockens fattiga, bland hvilka testators släktingar hafva företrädere.	Komministern G. Forsberg.	1857 ⁹ / ₆	29	1,703	27,800	Socknens kommunalnämnd.	
22. Ratheska donationen.	För beredande af boställe åt provinsialläkaren i Häby distrikt.	Mönsterskrifvaren C. P. Rathe.	—	—	—	Utgöres af 4 mtl Häby. 10,000	Från Qvistrums tingslag valde ombud.	5)
23. Rutger-Smithska fonden.	Att understödja fattiga fiskare i norra skärgården samt deras enkör och barn.	Fru Emilie Flygare-Carlén.	1860 ³¹ / ₁₀	35	592	—	Ordinarie domhafvanden i Norrvikens domsaga och 4 andra ledamöter.	6)
24. Lysekils badgästers fond för fattiga badbesökande.	—	—	—	—	—	10,389 ⁴⁴	Under öfverinseende af länets landsing.	6)
B. Göteborgs stad.								
1. Stadens fattighus.	Att bereda bostad och underhåll åt gamla och orkeslösa borgare och deras enkör samt älderstigna tjenstehjon.	Stadens borgerskap.	1726 ⁹ / ₁₁	85	19,479 ⁶⁴	415,117 ⁰⁹	En direktion, bestående af 4 personer och utsedd af stadsfullmäktige.	7)
2. Stadens barnhus.	Att vårda och uppfostra årligen 30 barn, 18 gossar och 12 flickor.	—	1738	30	16,168 ⁵⁹	185,599 ⁸⁵ (värdet af fastigheterna här i inberäk-nadt).	Ett kuratel, bestående af landshöfdingen, biskopen och stadens tvenne borgmästare; hvarjeme finnas 3 föreståndare utsedde bland stadens förmögnare handlande.	8)
3. Margareta Ingmaus donation.	Att med ränteafkastningen understödja enkör och faderlösa barn samt äldre ogifta fruntimmer af s. k. pauvres honteuses. tillhörande Gustavi domkyrkoförsamling.	Enkefru Margareta Ingman.	1840 ³⁰ / ₉	—	206 ⁴⁸	3,833 ³³	Pastorsembetet vid Gustavi domkyrkoförsamling.	
4. F. U. von Akens donation.	Att med ränteafkastningen lemna understöd åt pauvres honteux inom nämnda församling.	Brusegaren F. U. von Aken.	—	—	27 ⁸⁸	516 ⁶⁷	D:o d:o.	
5. Sofia Christina Retzius' donation.	Att utdela ränteafkomsten till nödlidande enkör och faderlösa barn.	Enkefru Sofia Christina Retzius.	—	—	8 ⁰⁸	150	D:o d:o.	
6. Johan Christian Wulffs donation.	Att med räntebehållningen bispringa sängliggande sjuka.	Segelsömmaren Johan Christian Wulff.	—	—	216 ²⁰	3,603 ³³	D:o d:o.	
7. Amici Lazarorum.	D:o d:o d:o.	—	—	—	—	600	D:o d:o.	
8. Anna B. Bergmans fond.	D:o d:o d:o.	Anna B. Bergman.	—	—	43 ⁰⁹	800	D:o d:o.	
9. Axel Borgenströms donation.	Att med räntan understödja behöfvande inom domkyrkoförsamlingen.	Handlanden Axel Borgenström.	—	—	323 ¹⁹	6,000	D:o d:o.	
10. Christina Sjöbergs donation.	Att bispringa fattiga inom sagda församling.	Jungfru Christina Sjöberg.	1876 ²⁷ / ₁	—	972 ⁶⁵	20,542 ³⁵	Pastorsembetet vid domkyrkoförsamlingen.	
11. Maria Christina Junkers donation.	Att tilldelas 2 fader- och moderlösa barn inom nämnda församling.	Jungfru Maria Christina Junker.	1876 ²⁷ / ₄	—	—	1,000	D:o d:o.	
12. Östergrenska donationen.	Att tilldelas högst 10 medellösa, välkända fruntimmer inom oftänmda församling.	Lackfabrikören Daniel Östergren.	1876 ²⁷ / ₇	10	146 ⁵⁰	3,411 ⁵⁰	D:o d:o.	
13. Andersenska stipendiimedlen.	Att tilldelas i Göteborg födda studerande, tillhörande 6:te och 7:de klasserna af högre allmänna läroverket derstädes.	Handlanden Johan Niklas Andersen.	1780 ²⁴ / ₂	12	193 ²⁶	3,221	Kyrkorådet vid Kristine församling.	
14. Fond till understöd åt sängliggande sjuka.	Att understödja sängliggande sjuka.	—	1823 ⁸ / ₈ och 1835 ¹⁶ / ₇	—	—	750	D:o d:o.	
15. Rönbergiska donationen.	Att bispringa församlingens mest behöfvande fattiga, hvarför räntan utdelas till fattiga sängliggande sjuklingar.	Handlanden Jöns Rundberg.	1839 ¹⁰ / ₁₁	—	—	750	D:o d:o.	
16. Koopmanska »grafven».	En fond, hvaraf räntan användes för Koopmanska grafvens underhållande, men har, då sådant ej ifrågakommit, utdelats till behöfvande församlingsmedlemmar.	Enkefru Cajsa Koopman.	1810 ¹⁴ / ₅	—	—	1,500	D:o d:o.	
17. Donation till skolan.	Att understödja i folkskolan varande barn, tillhörande Kristine församling.	Handlanden Vincent Beckman, superkargören Volrath Tham och apotekaren Joachim Caspar Grynberg.	1767 ⁸ / ₇ 1777 ²⁶ / ₇ 1778 ¹⁰ / ₃	25	225	3,979 ⁷⁷	D:o d:o.	9)
18. Peter Mjöbergs donation.	Att bispringa fattiga köpmansdöttrar vid Kristine församlings svenska afdelning, eller, om sådana ej finnas, fattiga enkör efter köpmän.	Jungfru Anna Cajsa Mjöberg.	1860 ¹ / ₁₂	9	970	17,014 ³⁴	D:o d:o.	
19. Peter Mjöbergs fond.	Till understöd åt af sjukdom sängliggande fattiga vid nämnda församlings svenska afdelning.	Densamma.	1860 ¹ / ₁₂	—	50	960 ⁸⁹	D:o d:o.	
20. Kristine församlings fattigkassa.	Understöd åt behöfvande församlingsmedlemmar.	—	—	84	1,975	30,001 ⁷²	D:o d:o.	

21. Engelska församlingens fattigkassa.	Att understödja behöfvande församlingsmedlemmar eller landsmän.	—	—	8	635	9,644'90	En af församlingen utsedd person.
22. Paulina Jacobssons brudgäfvofond.	Beredandet af hemgift åt fattiga brudar, tillhörande mosaiska församlingen i Göteborg.	Grosshandlaren Morris Jacobsson.	1852 ¹⁶ / ₉	1	300	22,007'20	Göthildastiftelsens styrelse.
23. M. E. Delbancos understödsfond.	Räntefkastningen tilldelas årligen en välfreddad, omedelad person, tillhörande mosaiska församlingen i Göteborg.	Grosshandlaren M. E. Delbanco.	1861 ⁶ / ₅	1	—	5,000	Jac. Rubenson, Herrman Hartvig och Edv. Delbanco.
24. M. E. Delbancos teknologiska stipendiefond.	Årliga räntan utdelas såsom stipendium åt i Göteborg födda ynglingar för tekniska studiers idkande i utlandet.	Densamme.	1861 ⁶ / ₅	1	1,550	30,425'13	Göthildastiftelsens styrelse.
25. Fruntimmersföreningens fond.	Räntan användes till understöd åt sjuka och fattiga kvinnor inom mosaiska församlingen.	—	—	—	2,337	27,988'24	Förvaltningen af Göthildastiftelsen förvaltar de af grosshandlaren Edv. Magnus testamenterade medel. ¹⁰⁾
26. Göthildastiftelsen.	Att bekosta en gosskola för mosaiska församlingen i Göteborg.	Fru Göthilda Magnus.	1827 ¹⁴ / ₂	—	—	43,088'92	Göthildastiftelsens styrelse.
27. H. J. Heymans testamentsfond.	Räntan skall tillfalla tvenne testators systrar under deras lifstid. Efter den enas död skall hälften af räntan å 3,000 kr. utdelas till behöfvande inom mosaiska församlingen i Göteborg och andra hälften utgå såsom understöd åt två vid Göteborgs högre läroverk studerande i behof varande ynglingar, som af rektor utses. Efter den andra systemens död skola återstående 3,000 kronor tillfalla fru Hilda Heymans, född Magnus, donation för fattiga bröstsjuke.	Grosshandlaren H. J. Heyman.	1868 ²⁰ / ₁₂	4	180	6,000	Israelitiska sjukvårds- och begravningsällskapet. ¹¹⁾
28. Hyreshjulsfonden för behöfvande inom mosaiska församlingen i Göteborg.	Räntan utdelas kvartalsvis för det ändamål fondens namn angifver.	Grosshandlaren H. J. Heyman, hans barn m. fl.	1851 ¹² / ₄	24	550	9,000	Israelitiska sjukvårds- och begravningsällskapet.
29. Israelitiska sjukvårds- och begravningsällskapet.	Till sjuk- och begravningshjälp åt fattiga manliga mosaiska trosbekännare i Göteborg.	—	—	—	2,303'32	24,242'55	De af grosshandlaren Edv. Magnus testamenterade medel förvaltas af Göthildastiftelsen. ¹²⁾
30. Israelitiska församlingens flickskolas fond.	Att bereda undervisning åt flickor af mosaiska församlingen i Göteborg.	Grosshandlaren M. Jacobsson.	1838 ² / ₄	—	—	27,963'10	Göthildastiftelsens styrelse.
31. Fru Rebecka Jacobssons donationsfond.	Räntan tilldelas behöfvande enkör, tillhörande mosaiska församlingen.	Fru Rebecka Jacobsson.	—	1	60	1,250	J. P. Vallentin, Otto Magnus och F. Liechtenberg.
32. Liechtenbergska välgörenhets-privatföreningens fond.	Att lemna dels räntefria lån och dels understöd utan återbetalningsskyldighet till »blygsamma» fattiga inom mosaiska församlingen och sådana, som vilja lära ett handverk eller söka sin utkomst genom idkande af ett sådant.	Ludvig Liechtenberg.	—	—	3,126	Kapitalfond: 15,381'04 Fördelningsfond: 8,662'64 S:a 24,043'68	Desamme.
33. Edvard Magnus' donationsfond.	Att understödja »blygsamma» mosaiska trosbekännare.	Grosshandlaren Edv. Magnus.	—	9	110	2,000	Desamme.
34. Edvard Magnus' donationsfond.	Att med afkastningen understödja »Göthildaskolan».	Densamme.	1871 ²⁷ / ₉	—	—	24,000	Göthildastiftelsens styrelse.
35. Edvard Magnus' donationsfond.	Att förstärka israelitiska sjukvårds- och begravningsällskapets kapital.	Densamme.	1878 ⁸ / ₄	—	1,000	20,000	D:o d:o.
36. Pensionsfonden för lärare vid Göthildaskolan.	Fondens namn angifver ändamålet.	—	1859 ¹ / ₁₁	—	—	2,472'75	D:o d:o.
37. Stipendiefonden för studerande inom mosaiska församlingen i Göteborg.	D:o d:o d:o.	Grosshandlarna L. Benecke E. Magnus, M. Jacobsson och A. Abrahamsson.	1857 ¹¹ / ₃	1	721'92	13,000	D:o d:o.
38. Studiefonden för kvinnliga medlemmar af mosaiska församlingen i Göteborg.	D:o d:o d:o.	—	—	1	250	5,660'37	D:o d:o.
39. Elias Simon Warburgs donationsfond.	Att årligen utdela räntan till en eller flere behöfvande mosaiske trosbekännare.	Grosshandlaren Elias Simon Warburg.	1878 ¹⁶ / ₅	1	403'34	7,000	Israelitiska sjukvårds- och begravningsällskapet.
40. Amalia Hertz' stiftelses underhållsfond.	Räntefkastningen användes till bestridande af kostnaderna för underhåll af »Amalia Hertz' stiftelses» byggnad m. m.	Grosshandlaren E. J. Heyman.	1870 ²¹ / ₂	—	—	11,524'58	Mosaiska församlingens föreståndare.
41. Samuel Josefssons och dess sälligen allidna hustrus hyresfond.	Att kvartalsvis utbetalas såsom hyreshjälp till en fattig familj.	Handlanden Samuel Josefs-son.	1877 ¹ / ₃	1	105	2,000	Israelitiska sjukvårds- och begravningsällskapet.
42. Fru Henriette Nissen-Salomans donationsfond.	Räntefkastningen disponeras af mosaiska församlingens fruntimmersförening till understöd åt behöfvande församlingsmedlemmar.	Sigfried Saloman.	1880 ³⁰ / ₃	—	250	5,000	Göthildastiftelsens styrelse.
43. Jacob Rubensons donationsfond.	Räntefkastningen tilldelas årligen en lägenhetsinnehafvare i »Amalia Hertz' stiftelse».	Grosshandlaren Jacob Rubenson.	—	1	—	5,000	Mosaiska församlingens föreståndare.
44. Simon Elias och Vippora Warburgs minne.	Räntan, som utgår till testators tvenne systrar, skall efter deras död användas för välgörande ändamål.	Handlanden Elias S. Warburg.	1878 ¹⁶ / ₅	—	—	33,940'26	Göthildastiftelsens styrelse.

Tab. No 5. (Forts.). FROMMA STIFTELSE, STIPENDIIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning år 1880		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1880. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkn.
				till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.			
45. Enkefru M. C. Levgrens donation.	Understöd åt köpmäns enkor och döttrar.	Enkefru M. C. Levgren.	1844 14/2	3	540	9,000	Handelsföreningens fullmäktige.	
46. Handlanden J. Sernströms donation.	Understöd åt köpmäns enkor.	Handlanden J. Sernström.	1817 5/12	10	1,500	25,469 ⁹³	D:o d:o.	
47. Handlanden U. Holtermans donation.	D:o d:o.	Handlanden U. Holterman.	1823 20/6	3	360	6,000	D:o d:o.	
48. Handlanden Gust. Lindströms donation.	Understöd åt handlandes ogifta döttrar.	Handlanden Gust. Lindström.	1850 19/10	5	1,800	30,000	D:o d:o.	
49. Handlanden Soc. Zachrissons donation.	Understöd åt köpmansenkör.	Handlanden S. Zachrisson.	1846 20/10	2	180	3,000	D:o d:o.	
50. Handlanden C. J. Brusewitz' donation.	Understöd åt grosshandlandes enkor.	Grosshandlaren C. J. Brusewitz.	1863 21/12	•2	300	5,000	D:o d:o.	
51. Handlanden Lars Bergmans donation.	Understöd åt enkor eller döttrar efter handlande eller mäklare.	Grosshandlaren L. Bergman.	1864 28/11	2	420	7,000	D:o d:o.	
52. Handlanden Anders Carlsons donation.	Understöd åt f. d. köpmän, köpmäns enkor och pauvres honteux.	Handlanden And. Carlsson.	1861 9/7	56	8,800	148,293 ²¹	D:o d:o.	
53. Handlanden E. G. Lindströms donation.	Understöd åt handlandes enkor.	Handlanden E. G. Lindström.	1859 19/12	3	300	5,000	D:o d:o.	
54. Fru E. G. Anderssons donation.	Understöd åt näringsidkares enkor och döttrar.	Fru E. G. Andersson.	1865 16/11	3	480	8,000	D:o d:o.	
55. Handlanden J. L. Broddelius' donation.	Understöd åt handlandes ogifta döttrar.	Handlanden J. L. Broddelius.	1863 9/7	26	2,600	46,744 ⁴⁸	D:o d:o.	
56. Mamsell Ch. Spaaks donation.	D:o d:o d:o.	Ogifta Ch. Spaak.	1870 12/7	5	330	5,500	D:o d:o.	
57. Sven Renströms donation för ogifta fruntimmer.	Pensioner åt döttrar efter större affärsmän samt arbetsmän.	Grosshandlaren Sven Renström.	1867 21/5	10	1,500	25,000	D:o d:o.	
58. Sven Renströms julgåfvefond.	Julgåfvor till gamla handlande, handtverkare eller industridkare eller till enkor efter sådana.	Densamme.	1867 21/5	23	1,200	20,000	D:o d:o.	
59. F. d. hökeriasocietets donation.	Understöd åt behöfvande ledamöter af f. d. hökeriasocieteten samt deras enkor och barn.	Hökeriasocieteten.	1817 7/10	16	960	16,000	D:o d:o.	
60. Vexelbolagets donation.	Understöd åt handlande eller fabrikanter samt deras enkor och barn.	Vexelbolaget.	1859 18/2	19	1,170	19,500	D:o d:o.	
61. O. Bronander & Sons donation.	Understöd åt handlandes enkor.	Handelsfirman O. Bronander & Son.	1874 29/4	2	180	3,000	D:o d:o.	
62. W:m Röhss' donation.	D:o åt fabriksarbetare.	Grosshandlaren W:m Röhss.	1851 27/5	11	600	10,000	D:o d:o.	
63. Enkefru M. C. Brusewitz' donation.	Understöd åt enkor af pauvres honteous.	Enkefru M. C. Brusewitz.	1877 29/10	2	300	5,000	D:o d:o.	
64. Kommersrådet Olof Wijks donationsfond.	Understöd åt fattiga enkor efter sjökaptenen.	Kommersrådet Olof Wijk.	1856 18/1	10	1,800	34,288 ⁸⁵	Sjömanshusdirektionen.	
65. Grosshandlaren William Gibsons och hans frus donationsfond.	D:o d:o d:o.	Grosshandlaren W. Gibson.	1857 11/7	10	1,200	21,962 ¹²	D:o.	
66. Mamsell E. C. Carens' donationsfond.	Understöd åt sjökaptens- eller sjömansenkör.	Mamsell E. C. Careus.	1840 17/12	3	225	4,247 ⁸⁴	D:o.	
67. Målaremästaren C. Godhes donationsfond.	Understöd åt nödställda sjömän.	Målaremästaren C. Godhe.	—	—	240	4,294 ⁴³	D:o.	
68. Pensionsinrättningen för ålderstigna och sjukliga tjenstehjon.	Fondens namn angifver dess ändamål.	David Carnegie samt medlemmar af Göteborgs börs och samhälle.	1849 1/12	220	22,092 ⁵⁰	Kapitalfond: 418,180 ⁰³ Reservfond: 9,097 ¹³ S:a 427,227 ¹⁶	En styrelse bestående af fem ledamöter.	13)
69. Pensionsinrättningen i Göteborg.	»Att lemna omtänksamma män tillfälle att bereda sig sjelfva på ålderdomen, äfvensom, efter deras död, efterlevande enka och barn en årlig inkomst».	Åtskilliga personer, hvilka inträdde såsom delegare.	1766 1/10	19	9,810	407,310 ⁸⁹	En styrelse, som delegarne välja.	
70. Allmänna pensions- och enkekusans i Göteborg.	Beredande af pension dels åt viss person vid uppnådd 45, 50 eller 55 års ålder och dels åt efterlevande enka och barn genast vid mannens eller fadrens fränfalle.	Stiftad af tio personer, tillhörande Göteborgs samhälle.	1878 20/12	1	500	70,284 ⁸⁵	18 fullmäktige, genom en af dem utsedd styrelse, bestående af sex personer.	14)

71. Sällskapet »De fattiges vännere».	Understödjande af fattiga familjer, enkor och ogifta fruntimmer samt beredande af skolgång åt fattiga flickor.	Ett sällskap.	1819 ^{29/6}	230 enkor, 156 og. frunt., 51 familjer, 4 skol-flickor.	7,397 ⁹⁹	113,604 ³⁵	En af ledamöterna utsedd direktion.	15)
72. Lindgrenska donationen.	Understöd åt behöfvande enkor och barn efter handtverkare.	D:o.	Omkr. 1844	85	3,437	67,700 (härin inberäknadt värdet af inrättningens fastighet). 158,753	—	
73. Räddningsinstitutet för vilseförda och vanvårdade barn.	Förbättrandet af vilseförda och moraliskt vanvårdade gossar.	—	—	26	9,287	—	—	
74. Sällskapet för uppmantran af öm och sedlig moders vård.	Att lemna understöd och bereda arbete åt fattiga, ordentliga mödrar för deras barn.	Statsrådsinnan Laura Fährneus.	1849 i juni	37 mödrar med 135 barn	1,125	32,502 ¹⁹	En af ledamöterna utsedd direktion.	
75. Göteborgs arbetareförenings begravnings- och sjukhjelp-sällskap.	Sällskapets namn angifver ändamålet.	Genom sammanslutning mellan medlemmar af arbetareföreningen.	—	—	454	554 ³⁰	—	16)
76. Göteborgs fångvårdssällskap.	Att bereda hjälp åt frigifna fångar.	Assessorn H. Westin m. fl. medlemmar af Göteborgs samhälle.	1863	22	1,464 ²¹	4,285 ²⁹	En af 7 personer bestående bestyrelse, utsedd inom sällskapet.	17)
77. Fru Louise Ekmans, född von Düben, donationsfond för behöfvande sjuka. Till vård och förvaltning af styrelsen för nämnda fond, hvars ursprungliga belopp utgjorde 40,000 kronor, hafva blifvit lemnade:	Att bereda hjälp åt behöfvande sjuka.	Konsuln m. m. Oscar Ekman.	1862 ^{23/9}			42,000		
1:o Fru Hilda Heymans, född Magnus, understödsfond för bröstsjuka kr. 5,000	D:o d:o d:o.	Fru Hilda Heyman, född Magnus, och grosshandlaren H. J. Heyman.	1864 ^{27/1}	113	3,550	5,000	En särskild bestyrelse, bestående af 3 personer, utsedd af stadsfullmäktige.	
2:o Fru Amalia Regina Wahlströms, född Silwander, fond å kronor 5,000	D:o d:o d:o.	Grosshandlaren J. P. Silwander.	1867 ^{29/5}			5,000		
3:o Konrad Joachim Ekmans fond kr. 5,000	D:o d:o d:o.	Godsegaren Konrad Joachim Ekman.	1876 ^{26/2}			5,000		
4:o Axel Löwens fond, kronor 5,000	D:o d:o d:o.	Godsegaren Frith. Axel Löwen.	1876 ^{26/2}			5,000		
78. Kungl. och Hvitfeldska stipendiärrättningen.	Stipendier åt vid Göteborgs högre allmänna läroverk och vid universiteten studerande obemedlade ungdomar.	Enkefru Margareta Dyre, född Hvitfeld.	1664 ^{22/1}	77	16,060 (stipendier).	180,559 ⁸⁵ Jemte stiftelsen tillhöriga 2 säterier, Åby och Sundsby, 134½ mtl, 56 torp och 702 skärgårdslägenheter, samtliga fastigheterna taxerade till omkring 2,500,000 kr. 55,480 ⁴⁵	Tre kuratorer, bestående af landshöfdingen i länet, biskopen i stiftet och justitieborgmästaren i Göteborg.	
79. Gustaf Schillers stipendiefond.	Af räkntan utdelas årligen 15 stipendier å 150 kronor åt behöfvande och af uppmantran förljente lärjungar vid högre allmänna läroverket i Göteborg.	F. d. gymnasiefogden Gustaf Schiller.	1873 ^{3/4}	15	2,250		Kuratorerna vid Kungl. och Hvitfeldska stipendiärrättningen.	
80. Ramziska stipendiefonden.	Stipendier åt studerande vid högre allmänna läroverkets sjätte och sjunde klasser.	Lektorn Johan Ramzius.	—	1	67 ⁵⁰	1,125	Biskopen och justitieborgmästaren i Göteborg.	
81. Faltzburgska stipendiefonden.	Stipendier åt studerande vid högre allmänna läroverkets sjätte och sjunde klasser, som utmärka sig för flit och goda seder.	Generaladjutanten Carl G. Faltzburg.	1750 ^{18/1}	15	60	1,000	Konsistorium i Göteborg.	
82. Svahleska stipendiefonden.	Understöd å 100 kr. hvarstera åt 4 vid högre allmänna läroverket studerande ungdomar, som inkommit i fjärde klassen och äro födde i Marks eller Kinds härad.	Konrektor Lars Svahle.	1749 ^{26/6}	4	400	8,600 ⁹⁴	Högre allmänna läroverkets rektor.	
83. Lemnichska stipendiefonden.	Att såsom stipendier tilldelas lärjungar inom reallinien vid högre allmänna läroverket.	Handlanden Magnus Lemnich.	1804 ^{18/2}	4	21	400	Konsistorium i Göteborg.	

Tab. No 5. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.		7.	8.	9.
				Utdelning år 1880 till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.			
84. Lundgrenska stipendiefonden.	Stipendier åt fattiga och flitiga gossar vid Göteborgs högre allmänna läroverk.	Handlanden Anders Lundgren sr.	1803 ²⁹ / ₆	1	3	50	Konsistorium i Göteborg.	
85. Collanderska donationsfonden och stipendiefonden.	Af donationsfonden tilldelas årliga räntan de 3 i tjänst varande äldste adjunkter vid högre allmänna läroverket och af stipendiefonden utdelas räntan såsom stipendier till fattiga, värlartade och flitiga lärjungar vid Göteborgs högre allmänna läroverk.	Rektorn, magister A. Collander.	1811 ¹⁷ / ₅	3	276	Donationsfond 4,500 Stipendiefond 100 Ssa 4,600	D:o d:o.	
86. Borgenströmska stipendiefonden.	Årliga räntan utdelas till »abituri» vid vårterminens slut.	Handlanden Axel Borgenström.	1856 ²¹ / ₄	2	300	6,543'58	Högre allmänna läroverkets rektor.	
87. Wadströmska stipendiefonden.	Räntan användes till premier åt 5 skickliga och behöfvande lärjungar i fjerde och femte klasserna af högre läroverket.	Prosten dr Birger Wadström.	1843 ³ / ₅ 1853 ¹⁰ / ₆	—	—	750	Konsistorium i Göteborg.	
88. Wadströmska stipendiefonden.	Beredande af stipendier åt 2 sacri ministeri-kandidater från Göteborgs stift, helst en vid hvardera universitetet, när de äro beredda att ingå i stiftets tjänst.	Densamme.	1843 ³ / ₅ 1853 ¹⁰ / ₆	—	400	8,000	D:o d:o.	
89. A. E. Rabes minnesfond.	För inköp af nödiga böcker åt fattiga ynglingar vid högre allmänna läroverket.	Kontraktsposten O. E. Rabe.	1855 ¹⁷ / ₁₂	—	—	573'88	Högre allmänna läroverkets rektor.	
90. J. A. Bergs donation.	D:o d:o d:o.	Kontraktsposten J. A. Berg.	1850 ³¹ / ₁₀	—	—	137'07	D:o d:o.	
91. Johannes Gunnarssons gåfva.	Inköp af läroböcker.	Säteriegaren Johannes Gunnarsson.	1856 ²¹ / ₇	—	—	138'28	D:o d:o.	
92. Gymnasii hushyrefond.	Räntan utdelas såsom stipendier eller s. k. hushyremedel till lärjungar (företrädesvis från orter utom stiftet) i sjette och sjunde klasserna.	Uppå förslag af lektorn J. Hellberg stiftad genom frivilliga sammanskott.	1808 ¹² / ₈	9	540	12,109'06	D:o d:o.	
93. Göta Coldinu premiifond.	För inköp af böcker och skolmateriel åt fattiga lärjungar vid högre läroverket.	Göta Coldinu-orden.	1861 ³¹ / ₁₂	—	—	2,752'12	D:o d:o.	
94. Gyllenstenska stipendiefonden.	Stipendium att årligen vid vårterminen utdelas åt lärjunge vid högre läroverket.	Adjunkten B. G. Gyllensten.	1868 ⁷ / ₉ 1869 ¹¹ / ₉ 1871 ³¹ / ₃ 1874 ³⁰ / ₃ 1875 ¹² / ₅ 1878 ²⁵ / ₂	2	100	2,109'35	D:o d:o.	
95. Gyllenstenska universitetsfonden.	Räntan utdelas såsom stipendier åt 2 fattiga ynglingar, som, efter genomgången kurs vid läroverket på klassiska linien, vid Uppsala universitet fortsätta sina studier.	Densamme.	1875 ¹² / ₅ 1878 ²⁵ / ₂	4	460	5,190'83	D:o d:o.	
96. Enkefru Volrathine Kalls donationsfond.	Stiftad till förmån för »fattig allmog», hvarest inom Sveriges rike, som mistat egendom genom sådana olyckshändelser, hvilka menniskor icke förmå afvända, såsom orkaner, hagel, missväxt, våldig händelse, hvarigenom man och fader omkommer, och dylikt mer». Åstadkommandet af allmännyttiga inrättningar, stiftelser, anstalter och anläggningar i Göteborg.	Enkefru Volrathine Kall, född von Ölteken.	1828 ⁷ / ₈	—	1,360	50,036'88	Landshöfdingen, biskopen och magistraten i Göteborg.	
97. Grosshandlaren Sven Reuströms donationsfond.	Åstadkommandet af allmännyttiga inrättningar, stiftelser, anstalter och anläggningar i Göteborg.	Grosshandlaren Sven Reuström.	Testamente af d. ²⁷ / ₅ 1867 med tillägg af d. ²⁹ / ₅ 1868	—	—	Hufvudfonden 1,198,847'05 »Utdelningsfonden 1877'4,066'54	En af stadsfullmäktige i Göteborg utsedd styrelse.	19)
98. Fonden för förbättring af skärgårds- och kustallmogens ställning.	Att vid förefallande behof bispringa den fattigare delen af skärgårds- och kustallmogen.	För afhjelpandet af den nöd, hvarför skärgårdsallmogen under 1855 års stränga vinter var utsatt, förestaltades en auktion å af stadens damer förfärdigade arbeten, och af de medel, som derigenom inflöto och icke för tillfället behöfdes, bildades fonden.	1855 i mars	9 båt-lag och 10 personer.	11,000 såsom lån 440 sås. understöd.	38,000	En styrelse af tre personer, som tillsattes af Konungens Befallningshafvande.	
99. Göteborgs frivilliga brandkårs pensionsförening.	Utdelning af pensioner till föreningens ledamöter.	—	1871 ¹ / ₁	Ingen utdeln. börjad	—	63,963'44	En styrelse af 7 personer, utsedda af föreningens ledamöter.	
100. Stiftelsen till minne af hattmakaren Johan Andreas Söderborg och dess maka Johanna Sofia Rex.	Understöd åt fattiga ogifta döttrar af handverkare.	All. båtålder mannen J. A. Söderborg.	Testamente d. ²⁷ / ₇ 1875	12	1,800	Understödsfond 30,000 Reservfond 1,978'96	En af Göteborgs stadsfullmäktige utsedd styrelse.	
101. Sjömanshemmet.	Fria bostäder och understöd åt fattiga ålderstigna sjömän och sjömansenkor.	Göteborgs sjömannasällskap.	1873 ⁷ / ₃	28	—	42,189'78 (fastighet och utlånta medel).	En af sjömannasällskapet tillsatt styrelse.	

102. Sjömannasällskapet.	Befrämmandet af allt som kan gagna sjöfarten samt beredande af understöd till ynglingar, hvilka egna sig åt sjömansyrket, äfvensom till sjömän, deras enklor och barn.	Sjökaptenen m. d.	1831 $\frac{7}{8}$	150	3,236 ⁵⁰	83,330 ⁷⁷	En af sällskapet vald styrelse.	
103. Poliskårens sjukhjelps kassa.	—	—	—	—	1,150	—	—	19)
104. Poliskårens begravningskassa.	—	—	—	—	700	7,622 ⁴³	—	
105. Amalia Hertz' stiftelse.	Beredande af fria bostäder åt behöfvande medlemmar af mosiska församlingen i Göteborg eller eventuelt af kommunen i allmänhet, företrädesvis åt enklor.	Handlanden Ph. S. Hertz.	1867 $\frac{9}{12}$	—	—	Fastighet: 60,000 Underhållsfond 11,524	Mosiska församlingens förståndare.	20)
106. Leseska donationsmedlen.	Räntan skall utdelas till stadens sängliggande fattige, nödlidande sjuke och, derest räntemedlen icke hvarje år behöfva utgå till sjuke, till de fattigaste orkeslöse af bättre och sämre stånd.	Handelsmannen Anders Lesse.	1795 $\frac{20}{3}$	65	2,424	93,864 ⁶³	Stadens fattigvårdsstyrelse (se k. resol. d. $\frac{19}{2}$ 1805. K. Mits utslag d. $\frac{14}{12}$ 1840 och K. Mits bref d. $\frac{29}{10}$ 1847).	
107. Enkefru Gunilla Maria Sjögrens donationsfond.	Årliga räntan utdelas till 8 obemedlade, ogifta döttrar af borgare samt embets- och tjenstemän i Göteborg.	Enkefru Gunilla Maria Sjögren.	1851	8	642 ⁸⁸	11,100	Ordföranden hos handelsföreningens fullmäktige jemte stadsfullmäktiges ordförande och stadens domprost.	
108. Barnhemmet.	Beredande af uppfostran åt fattiga flickobarn och i första rummet åt sådana, hvilkas föräldrar äro döda eller sjunkna i laster.	Lutherska missionsföreningen.	—	—	Underhållas 25 flickor.	—	—	
109. Räddningshemmet för flickor.	Att i hemmet upptaga och lemna hel försörjning och uppfostran åt föräldralösa eller utan vård varande flickor ur Göteborgs samhälle till så stort antal, som föreningens årliga tillgångar medgifva.	En förening utaf några af Göteborgs damer.	1850 $\frac{7}{8}$	41	8,221	25,211 samt förbindelse till årligt bidrag af 1,500 kr. tills vidare.	Fröken Eva Keventer, såsom förestånderska.	
110. Wadströmska stipendiefonden.	Understöd åt fattiga prestenkor.	Prosten dr Birger Wadström.	1843 $\frac{3}{8}$ 1853 $\frac{10}{6}$	12	240	4,000	Domkapitlet i Göteborg.	
111. Gyllenstenska fonden.	Understöd till enklor och barn efter elementarläroverkslärare.	Läroverksadjunkten B. G. Gyllensten.	1870 $\frac{9}{8}$	4	335 ²⁰	5,600	D:o d:o.	
112. Gyllenstenska fonden.	Understöd åt fattiga prestenkor m. m.	Densamme.	1872 $\frac{4}{8}$	3	300	5,000	D:o d:o.	
113. Franzéniska fonden.	Understöd åt två behöfvande prestenkor.	Prosten Johan Franzén.	1864 $\frac{11}{3}$	2	120	2,000	D:o d:o.	
114. Kjellbergiska fonden.	Understöd till fattiga och skickliga prestkandidater under deras vistelse i Göteborg för prestblifvande.	Grosshandlaren J. Kjellberg.	1825 $\frac{27}{12}$	2	60	1,500	D:o d:o.	
115. Wingårdiska fonden.	D:o d:o d:o.	Erkebiskopen C. F. af Wingård.	1838 $\frac{19}{4}$	2	60	Frälseränta från 1 mil Bolltorp Kongegården i Fässbergs socken.	D:o d:o.	
116. Roempkeska fonden.	Understöd åt fattiga prestenkor.	Mamsell Johanna Margareta Roempke.	1835 $\frac{2}{8}$	3	29 ³¹	500	D:o d:o.	
117. Sjöstedtska fonden.	Till bidrag vid uppfostran af fattiga kommunistrars barn.	Kontraktisprosten N. J. Sjöstedt.	1856 $\frac{7}{8}$	8	180	3,000	D:o d:o.	
118. Schubertska fonden.	Inköp af tjenliga böcker för utdelning till fattiga skärgårdsbor i Bohuslän.	Kungl. preussiska superintendenten dr von Schubert.	1857 $\frac{11}{7}$	—	—	—	—	
119. Paulssonska fonden.	Understöd till behöfvande enklor och barn efter prestmän samt till afsigkomna prestmän.	Prosten Nils Paulsson.	1870 $\frac{13}{12}$	61	4,000	77,200	D:o d:o.	
120. Östergrenska fonden.	Stipendium till en prest på hans prestvigningdag. (Två års upplupna räntor).	Lackfabrikören D. Östergren.	1876 $\frac{21}{7}$	—	—	—	—	
121. Jeanssonska lönefonden.	Till förbättring af lärarens vid pedagogien i Kungshäcka lön.	Jöns Jeansson.	1829 $\frac{16}{4}$	1	85 ⁵⁰	1,600	D:o d:o.	
122. Leckö- och Björke-fonden.	Understöd åt fattiga prestenkor och prestdöttrar i Elfsborgs län.	—	—	40	649 ⁸⁷	—	D:o d:o.	21)
123. Göteborgs mekaniska verkstads aktiebolags sjuk- och begravningskassa.	Att tilldela sjukhjälp åt sjuka arbetare vid verkstaden, äfvensom begravningshjälp åt sterbhus efter sådana.	Civilingenjören Alex. Keiller.	1843	158	2,852	20,556	Göteborgs mekaniska verkstads aktiebolag.	22)
124. Jernvägsarbetarnes sjuk- och begravningskassa.	Att vid sjukdom lemna medlem ett bidrag af från 50 äre till 1 krona pr dag under 90 dagar pr år samt vid dödsfall lemna sterbhus begravningshjälp med 50 kr.	Målareförmannen N. Frykberg.	1862	77	Sjukhjälp kr. 960 Begravningshjälp kr. 100	Öfverskottet i kassan vid hvarje års slut delas medlemmarne emellan i förhållande till deras bidrag.	En styrelse, bestående af fem personer.	23)
125. Göteborgs allmänna sjuk- och begravningskassa.	Att vid sjukdomsfall lemna sjukhjälp och vid dödsfall begravningshjälp.	Handlanden F. O. Strömmann.	1872 $\frac{15}{12}$	59	855 ⁶⁷	3,039 ⁹⁹	D:o d:o d:o.	
126. Göteborgs maskinstförening.	Sjuk- och begravningskassa samt understödskassa.	Maskinisten L. L. de Rees.	1872 $\frac{11}{3}$	15	1,030	7,716	Maskinisten A. E. Eriksson.	24)
127. Snickaregesällernas sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	—	på 1800-talet	17	649	517	J. E. Raftstedt.	25)

Tab. N:o 5. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning år 1880		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1880. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkn.
				till antal personer.	af nedanstående belopp. Kronor.			
128. Målaregesällernas sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjelp.	Målareembetet i Göteborg.	1785	13	657 ⁵⁰	2,043 ⁰⁴	Målaremästaren A. J. Netterblad.	26)
129. Skomakaregesällernas sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	Skomakareembetet och »gesällskapet» i Göteborg.	1651, juli.	8	146 ⁵⁰	1,913 ⁰⁹	Skomakaren C. E. Wahlberg.	27)
130. Skomakeriarbetarnes hundramannaförening.	D:o d:o.	Skomakeriarbetare.	1874 ¹¹ / ₁	3	52 ⁶⁵	219 ⁰²	En styrelse, bestående af sju medlemmar.	28)
131. De förenade skrädderiarbetarnes sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	Skräddareembetet.	—	20	793	Fastighet tax. till 16,000 Kontant 2,500	En af tre personer bestående styrelse.	29)
132. Skrädderiarbetaresamfundet.	D:o d:o.	Skrädderiarbetare.	1874 ³ / ₆	14	377 ⁷⁷	1,087 ⁶⁹	En styrelse, bestående af sju personer.	30)
133. Cigarrarbetareföreningens rese-, sjuk- och begravningskassa.	Rese-, sjuk- och begravningshjelp.	—	1864 ¹ / ₈	51	1,173	667	F. O. Eliasson.	31)
134. Postbetjenings sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjelp.	Postbetjente i Göteborg.	1878 ²⁵ / ₁₁	7	99	2,914 ⁹¹	En styrelse, bestående af fem delegare.	32)
135. Bagaregesällernas låda.	D:o d:o.	Bagaren Smitt?	1758	3	65	125 ⁹⁶	Bagare S. Lundstedt och B. Elfström.	33)
136. Bleckslageriarbetarnes förening.	D:o d:o.	Åtskilliga bleckslageriarbetare i Göteborg.	1874 i mars	7	322 ²⁵	521 ⁷⁷	En inom föreningen utsedd styrelse.	34)
137. Arbetareföreningens nya sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	Göteborgs arbetareförening.	1866	12	482	320	En af sex personer bestående styrelse.	
138. »Idogheten».	Sjuk- och begravningshjelp jemte sparkassa för »uppförande af hus».	Tullvaktmästaren J. F. Sandbäck.	1870 ¹ / ₆	18	661	30,000	En direktion, som årligen utses.	34)
139. Hundramannaföreningen.	Sjuk- och begravningshjelp samt sparkassa.	Boktryckaren J. A. Granberg.	1872 ⁷ / ₄	13	731	3,689	En styrelse, bestående af sju personer.	35)
140. Hundramannaföreningen n:r 2.	D:o d:o d:o.	Restauratören O. A. Strömberg och B. Larsson.	1873 ¹³ / ₇	25	630 ⁹⁴	4,572 ⁷⁰	En af föreningen utsedd styrelse.	36)
141. Hundramannaföreningen n:r 3.	Sjuk- och begravningshjelp.	Vaktmästarne O. A. Strömberg och O. F. Carlsson.	1873 i aug.	18	368 ⁹²	4,416 ³⁰	En utaf föreningen utsedd person.	
142. Hundramannaföreningen n:r 4.	Sjuk- och begravningshjelp samt sparkassa.	Skolläraren Aug. Törngren.	1875 ¹ / ₄	17	778 ⁴⁶	2,662 ⁶²	En af sju personer bestående, af föreningen utsedd styrelse.	36)
143. Hundramannaföreningen n:r 6.	Sjuk- och begravningshjelp.	Fabriksmästaren J. Gundel.	1875 ¹ / ₁₀	24	837	825 ³¹	D:o d:o.	37)
144. Sällskapet Ihärdigheten.	D:o d:o.	Bokbindaren Emil Lagerlöf.	1875 ¹³ / ₂	25	916	186	En inom föreningen, som år 1880 bestod af 62 medlemmar, utsedd styrelse.	38)
145. Sällskapet Hoppet.	D:o d:o.	—	1875	—	2,054	—	En inom föreningen, som år 1880 bestod af 135 medlemmar, utsedd styrelse.	
146. Hundramannasamfundet.	D:o d:o.	Polisöverkonstapeln G. O. Zetterberg.	1873 ¹⁵ / ₄	18	494 ⁵⁰	8,006 ²⁹	En inom föreningen utsedd styrelse af sju personer.	39)
147. Hundramannasamfundet n:r 2.	Sjuk- och begravningshjelp samt sparkassa.	—	1873 ⁷ / ₉	11	315 ⁵⁰	1,435	D:o d:o.	40)
148. Hundrabrödrasamfundet.	D:o d:o.	Urmakaren E. Söderström.	1874 ¹⁰ / ₁₁	8	93 ⁸⁹	124	En af tre personer bestående styrelse.	41)
149. Timmermannasamfundet å skeppsvarvet »Kusten».	Sjuk- och begravningshjelp.	Åtskilliga timmermän.	1874	10	341 ⁵⁰	2,863	En af sex medlemmar bestående styrelse.	42)
150. Sällskapet Bröderna.	D:o d:o.	—	1873 ²⁹ / ₆	11	699 ⁵⁰	2,687 ⁷⁸	En inom sällskapet vald styrelse.	43)
151. »Egna Hemmet».	D:o d:o.	Skolläraren S. W. Kjellberg.	1873 ¹⁹ / ₁₁	25	752	424	En inom föreningen, som år 1880 bestod af 88 personer, vald styrelse.	44)
152. »Omtänksamheten».	D:o d:o.	Fabriksarbetaren Claes Norhing.	1878 ²² / ₄	18	357 ¹⁵	699 ⁵⁸	En inom sällskapet utsedd styrelse af sju personer.	
153. Månadskarlarnes femtiomannaförening.	Sjuk- och begravningshjelp jemte sanlande af sparkassa.	Månadskarlen Frans Persson.	1876 ²⁹ / ₁₀	14	324	975	En af fem personer bestående styrelse.	45)
154. Hundramannahautverksföreningen.	Sjuk och begravningshjelp.	Sadelmakaren C. G. Kulin.	1876 ¹⁷ / ₃	11	311	747 ⁵⁰	En af sju personer bestående styrelse.	46)
155. Föreningen »Klippan».	D:o d:o.	Hannulotsen von Ekensteen och braudmästaren Wickman.	1877 ²⁷ / ₁	24	845 ⁵⁰	2,345 ¹⁹	D:o d:o.	47)

C. Kungälfvs stad.

1. Sivertssonska stipendiifonden.	Stipendier åt vid Kungälfvs pedagogi undervisning åttjutande ynglingar, födda i Elfsyssels södra kontrakt.	Mamsell Brigitta Christina Sivertsson.	1817 ²⁵ / ₁	18	550 ⁸⁴	8,935	Kuratorer.
-----------------------------------	--	--	-----------------------------------	----	-------------------	-------	------------

D. Marstrands stad.

1. Sahlbeckska donationen.	»Att komma den blygsamma tarfligheten till undsättning». Att lemna understöd åt fattiga enkör och barn.	Handlanden J. B. Sahlbeck.	1802 ⁸ / ₁₂	15	141	2,385	Stadens fattigvårdsstyrelse.
2. Erikssonska donationen.		»Medicus» A. Eriksson.	1825 ²⁶ / ₁₁	3	9	150	D:o d:o
3. Lahmanska donationen.	Bidrag till allmänna fattigvården.	—	—	—	22 ⁷⁷	379 ⁵⁰	D:o d:o
4. Äldre donationen.	D:o d:o.	—	—	—	—	2,000	D:o d:o
5. Stenströmska donationen.	D:o d:o.	—	—	—	—	83 ³³	D:o d:o
6. Understödsföreningen.	Hjelp under sjukdom.	Doktor A. Hörlin m. fl.	1870 ³¹ / ₁	23	356	1,435	Särskild af delegarne utsedd styrelse.
7. Marstrands spar- och begravningskassa.	Begravningshjelp m. m.	D:o d:o.	1876 ¹⁰ / ₁	1	55	726	D:o d:o d:o.

E. Uddevalla stad.

1. Gustafsbergs barnhus.	Att bereda vård och uppfostran åt fattiga barn dels vid sjelfva inrättningen, dels genom utpensionering och dels genom penningunderstöd.	Grosshandlaren Anders Knappe Hansson och hans hustru Catharina Hegardt.	1772 ¹⁰ / ₄	180	25,115 ²⁰ (utgifterna under år 1880).	94,877 ⁸²	Stadsfullmäktige i samråd med en direktör.
2. —	Pensioner åt tio fattiga och nödlidande personer.	Rådmanen Henr. Bernh. Bratt.	1793 ¹⁰ / ₇	10	634 ⁹⁰	En donerad äng.	Magistraten i Uddevalla.
3. —	Pension åt ett i Uddevalla boende äldre äkta par.	Socketbruksidkaren Jakob Trahn.	1851 ²⁹ / ₇	2	90	1,500	D:o d:o.
4. —	Pension åt sex enkör.	Handlanden Johs Olsson.	1849 ²⁹ / ₃	6	60	1,000	Stadens fattigvårdsstyrelse.
5. —	Pension åt fem inom Uddevalla födda ogifta fruntimmer.	Mamsell Maria D. Evers.	1845 ²⁰ / ₁₁	5	60	1,000	D:o d:o.
6. —	Pension åt två fattiga enkör.	Fru N. N. Traneus.	—	2	2	200	D:o d:o.
7. —	Pension åt ej bestämdt antal behöfvande personer.	Kammarherren M. af Christiernin.	—	—	18	300	D:o d:o.
8. —	Pension åt en i behof stadd enka inom Uddevalla stad.	Bleckslagaregesällen Martin B. Ryberg.	1860 ¹⁶ / ₄	1	78	1,300	Stadens magistrat.
9. Nilssonska fonden.	Pension åt minst 6, högst 12 behöfvande, i staden kyrkoskrifna personer.	Handlanden Berndt Nilsson.	1866 ²⁹ / ₀	12	480	8,000	Stadens kyrkoherde och borgmästare jemte en af stiftaren utsedd person.
10. Elementarskolans stipendiifond.	Stipendier åt »mest nödlidande och till studier bäst böjelige skolbarn af Uddevalla stadsförsamling».	Handlanden Birger Nilsson Bagge.	1716 ²⁴ / ₁	10	100	Jordlägenheten Bergshagen, som utarrenderats.	Stadens kyrkoråd.
11. Ingmanska donationen.	Stipendier till fattiga ynglingar vid Uddevalla stads »storskola».	Enkan Margareta Ingman.	1841 ²¹ / ₁	20	60	1,000	Stadens kyrkoherde.

F. Strömstads stad.

1. Carlssonska fonden.	Pension åt afskedade baderskör.	Medicinalrådet A. G. Carlsson.	1854	10	465	11,442	En af sex personer bestående direktion.
2. Crusellska fonden.	Beredande af fria bad åt fattiga.	Musikdirektören Bernhard Crusell.	1833 ³¹ / ₇	95	716	19,275	Strömstads kyrkoråd.

A n m ä r k n i n g a r .

¹⁾ Månatligt tillskott utgöres af: 25 öre utaf dem, som i dagspenning hafva under 1 krona, 50 öre för en aflöning af 1'10—1'32, 75 öre för d:o af 1'43 och derutöver; sjukhjelp utgår med resp. 34 öre, 67 öre och 1 kr. pr dag, och begravningshjelp med resp. 16, 33 och 50 kronor. — ²⁾ Hvad som brister i kostnaden för inrättningens underhåll bekostas af kommunen. — ³⁾ Anstalten är numera öfvertagen af länets landsting. — ⁴⁾ Anstaltens verksamhet börjar ej förr än kapitalet ökat tillräckligt. — ⁵⁾ Tingslaget erlägger arrende för hemmansdelen så länge åtskilliga testators släktingar lefva. — ⁶⁾ Räkenskapsåret räknas från den 15 juli hvarje år, hvadan siffran i kolumnen 7 utmärker stiftelsens storlek den 15 juli 1880. — ⁷⁾ Inkomsterna utgöras af arrende för stiftelsen tillhörig jord, tolagsmedel, räntor och kollektmedel. I kapitalfonden ingår värdet af inrättningens fastigheter, bland hvilka finnes en kyrka, hvars utgifter år 1880 utgjorde 2,105'32 och kapitalfond 29,443'89. — ⁸⁾ Grundades 1738 af för saken intresserade personer, hvarefter K. M. den 11 febr. 1748 utfärdade nådigt reglemente »angående barnhusbarnens upptuktelse samt hvad vid hushållningen inom barnhuset iakttagas bör». — ⁹⁾ Enligt af magistraten i Göteborg meddelad uppgift utgår räntan numera i stipendier till lärjungar vid Göteborgs realläroverk för biträde vid kyrkosången. — ¹⁰⁾ Af denna fond hafva 20,000 kronor testamenterats af grosshandlaren Edv. Magnus att för »välgörande ändamål» användas. — ¹¹⁾ Den ena systemen är numera afliden. — ¹²⁾ Af fonden hafva 20,000 kronor tillfallit sällskapet genom grosshandlaren Edv. Magnus' testamente, af hvilka medel räntan skall användas »för välgörande ändamål». Medlemmarne utgjorde år 1880 67, hvilka i årsafgift erlade 6 kronor hvardera. — ¹³⁾ Kapitalfondens ökning har tillkommit dels genom donationer, 113,000 kronor, och dels genom inträdesafgifter, 4,612 kr. 50 öre. — ¹⁴⁾ Kassans vinst kommer pensionärerna till godo i form af pensionsförhöjning. — ¹⁵⁾ Understödet utgår dels i ved, mjöl och gryn och dels i penningar. Årsafgifter till sällskapet utgjorde år 1880 1,746 kr. å 6 kr. person. — ¹⁶⁾ Siffran i kolumnen 6 innefattar jemväl andra utgifter än för sjuk- och begravningshjelp. Siffran i kolumnen 7 be-tecknar inkomsterna år 1880. — ¹⁷⁾ Sällskapets ledamöter betala årsafgift. — ¹⁸⁾ Af utdelningsfonden hafva under 5-årsperioden till åtskilliga allmännyttiga ändamål utbetalts 534,500 kr. — ¹⁹⁾ Till utdelningen år 1880 har hvarje medlem bidragit med 7 kr. 93 öre. Någon fond finnes ej. — ²⁰⁾ Under 1880 beboddes fastigheten af 17 dels enskilda personer, dels hushåll. — ²¹⁾ Stiftelsens inkomster äro: kronotonde, som utgår med 27 tunnor från Leckö fögderi och 14 tun-

nor 19½ kappar från Väne fögderi. — ²²⁾ Arbetare, hvilkas aflöning öfverstiger 1 krona pr dag, erlägga 75 öre, och de, hvilkas aflöning ej öfverstiger 1 kr. pr dag, 37 öre, allt pr månad. Bolaget bidrager med ett belopp, motsvarande läkarearvodet. Alla plikter för öfverträdelse af verkstadens ordningsregler tillfalla jemväl kassan. — ²³⁾ Delaktigheten i kassan är beroende af insättningarna, så att medlem i dagligt understöd erhåller ett belopp lika stort som hans dagliga insättning. — ²⁴⁾ Hvarje delegare bidrager med 1 krona i månaden. — ²⁵⁾ Tillskott 8 kr. om året af hvarje medlem. — ²⁶⁾ Tillskott 6 kr. om året af hvarje medlem. — ²⁷⁾ Tillskott 6 kr. om året. — ²⁸⁾ Vid inträdet i föreningen erlägger hvarje medlem 5 kronor. — ²⁹⁾ Årlig afgift 3 kr. af hvarje medlem, dock upphör denna afgift när medlem uppnått 50 år eller i 25 år varit medlem af kassan. — ³⁰⁾ Afgift 50 öre i månaden af hvarje medlem, utom extra tillskott vid förefallande behof. — ³¹⁾ Veckoinsats 30 öre. — ³²⁾ Inträdesafgift 10 kr., under 6 år afgift af 1 krona i månaden och derefter 50 öre i månaden. — ³³⁾ Inkomsterna bestå af inskrifningspenningar och halfärsinbetalningar 3 kronor. — ³⁴⁾ Afgift 1 krona i månaden för hvarje medlem. — ³⁵⁾ Afgift 2 kr. i månaden af hvarje medlem. — ³⁶⁾ Afgift: 1 krona i månaden till sparkassan. Särskild uttaxering vid behof. — ³⁷⁾ Tillskott uttaxeras vid behof och utgjorde år 1880 kr. 16'80 pr medlem. — ³⁸⁾ Inträdesafgift 1 krona, uttaxering efter behof, som år 1880 utgjorde kr. 17'50 pr person. — ³⁹⁾ Insättning minst 1 krona i månaden. Särskild uttaxering efter behof. — ⁴⁰⁾ Ut-taxering efter behof. — ⁴¹⁾ Inträdesafgift 5 kronor. — ⁴²⁾ Afgift 1 krona i månaden. — ⁴³⁾ Tillskott 1 krona i månaden vid behof. — ⁴⁴⁾ Inträdesafgift 1 kr. Untaxering efter behof. I sparkassan insätter hvarje medlem minst 5 kronor om året. — ⁴⁵⁾ Inträdesafgift 1 krona. Untaxering efter behof. I sparkassan insätter hvarje medlem minst 1 och högst 5 kronor i månaden. — ⁴⁶⁾ Månatlig uttaxering, som uppgick år 1880 till sammanlagdt 6 kr. 15 öre för hvarje medlem. — ⁴⁷⁾ 1 krona månatlig afgift. — ⁴⁸⁾ Räntebeloppet, 22'77, ingått till fattigkassan. — ⁴⁹⁾ Räntebeloppet ingått till fattigkassan. — ⁵⁰⁾ Hvarje delegare erlägger 25 öre pr månad. — ⁵¹⁾ Af understödstagarne för året uppfostrades 30 gossar vid inrättningen, 30 barn voro utpensionerade, och åt 120 barn inom länet utdelades gratialer å 25 kr. — Utom den i kol. 7 angifna kontanta behållning egde stiftelsen: landeriet Gustafsberg jemte ängar å stadens grund, säteriet Gullmars-näs, 2 mtl, med 7½ underlydande hemman i Skredsviks socken, samt dessutom en del löseegendom.